

Broj: 123-33-1-864-1/25
Sarajevo, 28. mart 2025. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 01-04-2025			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01	-16-1-	851	25

S

BOSNA I HERCEGOVINA
Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Predstavnički dom
Kolegij
Trg BiH 1
71 000 Sarajevo

Predmet: Godišnji izvještaj Centralne banke Bosne i Hercegovine za 2024. godinu

Poštovani,

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Centralna banka Bosne i Hercegovine dostavlja Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine Godišnji izvještaj, na tri jezičke verzije, koji čine:

- Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2024. godine, ovjereni od strane vanjskog revizora Centralne banke Bosne i Hercegovine, ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo;
- Izvještaj o aktivnostima Centralne banke Bosne i Hercegovine u 2024. godini;
- Izvještaj o ekonomskim kretanjima u 2024. godini.

Ujedno Vas obavještavamo da je Centralna banka Bosne i Hercegovine u 2024. godini ostvarila pozitivan finansijski rezultat, izražen kroz neto dobit u iznosu od 412.599.585,33 KM.

S poštovanjem,

Selmina Selimović
GUVERNERKA
dr. Jasmina Selimović

Broj: 123-33-1-864-1/25
Sarajevo, 28. mart 2025. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 01-04-2025			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
02-	16-1-	851	2r

BOSNA I HERCEGOVINA
Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine
Dom naroda
Kolegij
Trg BiH 1
71 000 Sarajevo

Predmet: Godišnji izvještaj Centralne banke Bosne i Hercegovine za 2024. godinu

Poštovani,

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Centralna banka Bosne i Hercegovine dostavlja Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine Godišnji izvještaj, na tri jezičke verzije, koji čine:

- Finansijski izvještaji za godinu koja je završila 31. decembra 2024. godine, ovjereni od strane vanjskog revizora Centralne banke Bosne i Hercegovine, ERNST & YOUNG d.o.o. Sarajevo;
- Izvještaj o aktivnostima Centralne banke Bosne i Hercegovine u 2024. godini;
- Izvještaj o ekonomskim kretanjima u 2024. godini.

Ujedno Vas obavještavamo da je Centralna banka Bosne i Hercegovine u 2024. godini ostvarila pozitivan finansijski rezultat, izražen kroz neto dobit u iznosu od 412.599.585,33 KM.

S poštovanjem,

Selma Selimović
GUVERNERKA
dr. Jasmina Selimović

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ И ИЗВЈЕШТАЈ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

ЗА ГОДИНУ КОЈА ЈЕ ЗАВРШИЛА 31. ДЕЦЕМБРА 2024.

САДРЖАЈ

	Страна
Одговорност за финансијско извјештавање	1
Извјештај независног ревизора	2 - 4
Извјештај о финансијском положају	5
Извјештај о добити или губитку	6
Извјештај о свеобухватној добити	7
Извјештај о промјенама у капиталу	8 - 9
Извјештај о новчаним токовима	10 - 11
Напомене уз финансијске извјештаје	12 - 85
1 Основне информације	
2 Основа за припрему	
3 Значајне информације о рачуноводственим политикама	
4 Аранжман валутног одбора	
5 Класификација и мјерење фер вриједности финансијске имовине и финансијских обавеза	
6 Управљање финансијским ризицима	
7 Готовина у страним валутама	
8 Депозити код иностраних банака	
9 Специјална права вучења у ММФ-у	
10 Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	
11 Монетарно злато	
12 Дужнички инструменти по амортизованом трошку	
13 Остала имовина	
14 Некретнине и опрема	
15 Нематеријална имовина	
16 Остала улагања	
17 Новчанице и кованице у оптицају	
18 Депозити банака	
19 Депозити Владе и осталих јавних институција	
20 Резервисања	
21 Остале обавезе	
22 Нето каматни приходи	
23 Нето приходи од накнада и провизија	
24 Нето реализовани (губици) од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	
25 Нето добици / (губици) од курсних разлика	
26 Нето умањења / повећања вриједности на финансијску имовину	
27 Остали приходи	
28 Трошкови особља	
29 Административни и остали оперативни трошкови	
30 Трошкови производње новчаница и кованица	
31 Расподјела годишње нето добити	
32 Капитал	
33 Новац и новчани еквиваленти	
34 Трансакције са повезаним лицима	
35 Ванбилансни депозити	
36 Чланство БиХ у ММФ-у	
37 Домаћи платни систем и систем за поравнања	
38 Догађаји после датума извјештавања	

ОДГОВОРНОСТ ЗА ФИНАНСИЈСКО ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

Управа Централне банке Босне и Херцеговине је одговорна за припрему годишњих финансијских извјештаја у складу са Законом о Централној банци Босне и Херцеговине и Међународним стандардима финансијског извјештавања.

Управа је одговорна за досљедну примјену одабраних рачуноводствених политика, доношење разумних и увјерљивих просуђивања и процјена и за вођење одговарајућих рачуноводствених евиденција које у сваком тренутку омогућавају припремање финансијских извјештаја. Управа има општу одговорност за предузимање корака који су јој у разумној мјери доступни и за спровођење таквих интерних контрола које омогућавају очување имовине Централне банке Босне и Херцеговине, те спречавање и откривање превара и других неправилности.

Управни одбор је одговоран за одабир прикладних рачуноводствених политика које су усклађене са примјењивим Међународним стандардима финансијског извјештавања. Управни одбор разматра финансијске извјештаје и надгледа процес финансијског извјештавања Централне банке Босне и Херцеговине.

У функцији надгледања процеса финансијског извјештавања, Управном одбору помаже Ревизорски комитет који се састоји од три независна члана. Годишњи финансијски извјештаји се разматрају и одобравају од стране Управног одбора и подносе Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине и Предсједништву Босне и Херцеговине.

Ови финансијски извјештаји за 2024. годину су ревидирани од стране независног ревизора Централне банке Босне и Херцеговине ERNST & YOUNG д.о.о. Сарајево и његов извјештај је дат на странама од 2 до 4. Независни ревизор има пун и неограничен приступ свим подацима и информацијама потребним за спровођење и разматрање ревизорских процедура.

Приложени финансијски извјештаји на странама од 5 до 85 су одобрени од стране Управног одбора 27. марта 2025. године.

др Јасмина Селимовић
Предсједавајућа Управног одбора
Гувернерка

Мелиха Смајлагић
Руководитељица Одјељења за рачуноводство и финансије

Building a better
working world

Ernst & Young d.o.o. Sarajevo
Vrbanja 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

Tel: +387 33 870 014
ey.com/en_ba

Извјештај независног ревизора

Управном одбору Централне банке Босне и Херцеговине

Мишљење

Обавили смо ревизију финансијских извјештаја Централне банке Босне и Херцеговине (Централна банка), који обухватају извјештај о финансијском положају на дан 31. децембар 2024., извјештај о добити или губитку, извјештај о свеобухватној добити, извјештај о промјенама у капиталу и извјештај о новчаним токовима за тада завршену годину, те напомене уз финансијске извјештаје, укључујући и значајне информације о рачуноводственим политикама.

Према нашем мишљењу, приложени финансијски извјештаји истинито и фер презентују финансијски положај Централне банке на дан 31. децембар 2024. и њену финансијску успјешност, те њене новчане токове за тада завршену годину у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања (МСФИ).

Основа за мишљење

Обавили смо нашу ревизију у складу са Међународним ревизијским стандардима (МРевС-има). Наше одговорности према тим стандардима су детаљније описане у нашем извјештају у одјељку о одговорностима ревизора за ревизију финансијских извјештаја. Независни смо од Централне банке у складу са Кодексом етике за професионалне рачуновође Одбора за међународне стандарде етике за рачуновође (ИЕСБА Кодексом) као и у складу с етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију финансијских извјештаја у Босни и Херцеговини и испунили смо наше остале етичке одговорности у складу с тим захтјевима и ИЕСБА Кодексом.

Вјерујемо да су ревизијски докази које смо добили довољни и примјерени да осигурају основу за наше мишљење.

Одговорности Управе, Управног одбора и Ревизорског комитета за финансијске извјештаје

Управа је одговорна за састављање и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са МСФИ и за оне контроле за које Управа одреди да су потребне за омогућавање састављања финансијских извјештаја који су без значајног погрешног приказа услијед преваре или грешке.

У састављању финансијских извјештаја, Управа је одговорна за процјењивање способности Централне банке да настави с временски неограниченим пословањем, објављивање, ако је примјењиво, питања повезаних с временски неограниченим пословањем и кориштењем рачуноводствене основе утемељене на временској неограничености пословања, осим ако Управа или намјерава ликвидирати Централну банку или прекинути пословање или нема реалне алтернативе него да то учини.

Управни одбор је одговоран за надгледање процеса финансијског извјештавања којег је установила Централна банка. У функцији надгледања процеса финансијског извјештавања, Управном одбору помаже Ревизорски комитет.

Извјештај независног ревизора (наставак)

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наши циљеви су стећи разумно увјерење о томе јесу ли финансијски извјештаји као цјелина без значајног погрешног приказа услед преваре или грешке и издати ревизорски извјештај који укључује наше мишљење. Разумно увјерење је виши ниво увјерења, али није гаранција да ће ревизија обављена у складу с МРевС-има увијек открити значајно погрешно приказивање када оно постоји. Погрешни прикази могу настати услед преваре или грешке и сматрају се значајни ако се разумно може очекивати да, појединачно или у збиру, утичу на економске одлуке корисника донијете на основу тих финансијских извјештаја.

Као саставни дио ревизије у складу с МРевС-има, стварамо професионалне процјене и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Ми такође:

- препознајемо и процјењујемо ризике значајног погрешног приказа финансијских извјештаја, због преваре или грешке, обликујемо и обављамо ревизијске поступке као реакцију на те ризике и прибављамо ревизијске доказе који су достатни и примјерени да осигурају основу за наше мишљење. Ризик неоткривања значајног погрешног приказа насталог услед преваре је већи од ризика насталог услед грешке, јер превара може укључити тајне споразуме, кривотворења, намјерно испуштање, погрешно приказивање или заобилажење интерних контрола.
- стичемо разумијевање интерних контрола релевантних за ревизију како бисмо обликовали ревизијске поступке који су примјерени у датим околностима, али не и за сврху изражавања мишљења о учинковитости интерних контрола Централне банке.
- оцјењујемо примјереност кориштених рачуноводствених политика и разумност рачуноводствених процјена и повезаних објава које је створила Управа.
- закључујемо о примјерености кориштења рачуноводствене основе утемељене на временској неограничености пословања коју користи Управа и, темељено на прибављеним ревизијским доказима, закључујемо о томе постоји ли значајна неизвјесност у вези с догађајима или околностима који могу стварати значајну сумњу у способност Централне банке да настави с временски неограниченим пословањем. Ако закључимо да постоји значајна неизвјесност, од нас се захтијева да скренемо пажњу у нашем ревизорском извјештају на повезане објаве у финансијским извјештајима или, ако такве објаве нису одговарајуће, да модификујемо наше мишљење. Наши закључци се темеље на ревизијским доказима прибављеним све до датума нашег ревизорског извјештаја. Међутим, будући догађаји или услови могу узроковати да Централна банка не буде у могућности наставити с временски неограниченим пословањем.
- оцјењујемо цјелокупну презентацију, структуру и садржај финансијских извјештаја, укључујући и објаве, као и одражавају ли финансијски извјештаји трансакције и догађаје на којима су засновани на начин којим се постиже фер презентација.

Извјештај независног ревизора (наставак)

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја (наставак)

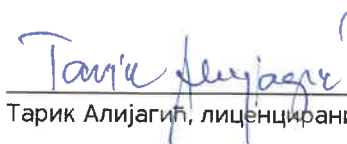
Ми комуницирамо с онима који су задужени за управљање у вези са, између осталих питања, планираним дјелокругом и временским распоредом ревизије и важним ревизијским налазима, укључујући све значајне недостатке у интерним контролама које утврдимо током наше ревизије.

Данијела Мирковић, прокуриста

Ernst & Young д.о.о. Сарајево
Врбања 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Сарајево
Босна и Херцеговина

Сарајево, 27. март 2025. године

Тарик Алијагић, лиценцирани ревизор

Ernst & Young д.о.о. Сарајево
Врбања 1 (SCC - Sarajevo City Center)
71000 Сарајево
Босна и Херцеговина

Сарајево, 27. март 2025. године

Никола Рибар, партнер

Ernst & Young д.о.о. Београд
Владимира Поповића 8а
11070 Београд
Република Србија

Београд, 27. март 2025. године

ИЗВЈЕШТАЈ О ФИНАНСИЈСКОМ ПОЛОЖАЈУ

У хиљадама КМ	Напомена	31. децембар 2024.	На дан 31. децембар 2023.
ИМОВИНА			
Готовина у страним валутама	7	525.980	455.191
Депозити код иностраних банака	8	6.786.228	8.326.590
Специјална права вучења у ММФ-у	9, 36	4.771	2.073
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	10	8.639.813	6.150.130
Монетарно злато	11	555.157	175.459
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	12	1.128.901	1.180.421
Остала имовина	13	18.461	17.384
Некретнине и опрема	14	48.451	47.310
Нематеријална имовина	15	912	864
Остала улагања	16	27.813	27.813
УКУПНО ИМОВИНА		17.736.487	16.383.235
ОБАВЕЗЕ И КАПИТАЛ			
ОБАВЕЗЕ			
Новчанице и кованице у оптицају	17	7.959.215	7.565.108
Депозити банака	18	7.455.395	7.083.235
Депозити Владе и осталих јавних институција	19	860.083	752.898
Резервисања	20	13.119	2.025
Остале обавезе	21	250.492	68.669
Укупно обавезе		16.538.304	15.471.935
КАПИТАЛ			
Почетни капитал		25.000	25.000
Резерве		1.173.183	886.300
Укупно капитал	32	1.198.183	911.300
УКУПНО ОБАВЕЗЕ И КАПИТАЛ		17.736.487	16.383.235

Напомене на странама од 12 до 85 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О ДОБИТИ ИЛИ ГУБИТКУ

У хиљадама КМ	Напомена	За годину која је завршила 31. децембра	
		2024.	2023.
Каматни приходи		461.179	330.687
Каматни расходи		(14.557)	(14.269)
НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ	<u>22</u>	446.622	316.418
Приходи од накнада и провизија		23.173	21.945
Расходи од накнада и провизија		(970)	(534)
НЕТО ПРИХОДИ ОД НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА	<u>23</u>	22.203	21.411
Нето реализовани (губици) од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	<u>24</u>	(6.019)	(22.487)
Нето добици / (губици) од курсних разлика	<u>25</u>	6.794	(202)
Нето умањења / повећања вриједности на финансијску имовину	<u>26</u>	(2.482)	100
Остали приходи	<u>27</u>	1.353	793
ОПЕРАТИВНИ ПРИХОДИ		468.471	316.033
Трошкови особља	<u>28</u>	(38.256)	(23.074)
Административни и остали оперативни трошкови	<u>29</u>	(9.724)	(7.500)
Трошкови производње новчаница и кованица	<u>30</u>	(5.272)	(4.404)
Трошкови амортизације	<u>14,15</u>	(2.619)	(2.794)
ОПЕРАТИВНИ ТРОШКОВИ		(55.871)	(37.772)
НЕТО ДОБИТ ЗА ГОДИНУ	<u>31</u>	412.600	278.261

Напомене на странама од 12 до 85 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О СВЕОБУХВАТНОЈ ДОБИТИ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	Напомена	2024. 2023.
НЕТО ДОБИТ ЗА ГОДИНУ		412.600 278.261
Остала свеобухватна добит		
<i>Ставке које су или које се могу накнадно пренијети у добит или губитак:</i>		
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит		
Нето промјена у фер вриједности током године	10	44.159 113.948
Нето промјена у резервацијама за очекиване кредитне губитке призната у добит или губитак током године	6.1.1. , 26	1.647 99
Рекласификација у добит или губитак од продаје дужничких инструмената	24	6.019 22.487
		51.825 136.534
Монетарно злато		
Нето промјена у фер вриједности током године	11	66.765 15.419
		66.765 15.419
Укупно остала свеобухватна добит		118.590 151.953
УКУПНО СВЕОБУХВАТНА ДОБИТ ЗА ГОДИНУ		531.190 430.214

Напомене на странама од 12 до 85 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА У КАПИТАЛУ

У хиљадама КМ	Почетни капитал	Резерве фер вриједности за дужничке и власничке инструменте	Резерве фер вриједности за монетарно злато	Резерве за нерезализоване курсне разлике	Остале резерве	Генералне резерве (задржана добит)	Укупно резерве	Укупно капитал
Стање на дан 1. јануар 2024. године	25.000	(6.471)	73.530	-	31.300	787.941	886.300	911.300
Укупно свеобухватна добит за годину	-	51.825	66.765	-	-	412.600	531.190	531.190
Нето добит за годину (напомена 31)	-	-	-	-	-	412.600	412.600	412.600
Остала свеобухватна добит	-	51.825	66.765	-	-	-	118.590	118.590
<i>Нето повећање у фер вриједности дужничких инструмената</i>	-	44.159	-	-	-	-	44.159	44.159
<i>Нето повећања у резервацијама за очекиване кредитне губитке за дужничке инструменте призната у добит или губитак</i>	-	1.647	-	-	-	-	1.647	1.647
<i>Рекласификација у добит или губитак од продаје дужничких инструмената</i>	-	6.019	-	-	-	-	6.019	6.019
<i>Нето повећање у фер вриједности монетарног злата</i>	-	-	66.765	-	-	-	66.765	66.765
Пренос нето нерезализованих добитака по основу курсних разлика (напомена 31)	-	-	-	4.628	-	(4.628)	-	-
Расподјела добити у буџет Босне и Херцеговине (напомена 31)	-	-	-	-	-	(244.307)	(244.307)	(244.307)
Стање на дан 31. децембар 2024. године	25.000	45.354	140.295	4.628	31.300	951.606	1.173.183	1.198.183

Напомене на странама од 12 до 85 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О ПРОМЈЕНАМА У КАПИТАЛУ (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ	Почетни капитал	Резерве фер вриједности за дужничке и власничке инструменте	Резерве фер вриједности за монетарно злато	Резерве за нереализоване курсне разлике	Остале резерве	Генералне резерве (задржана добит)	Укупно резерве	Укупно капитал
Стање на дан 1. јануар 2023. године	25.000	(143.005)	58.111	-	31.300	573.999	520.405	545.405
Укупно свеобухватна добит за годину	-	136.534	15.419	-	-	278.261	430.214	430.214
Нето добит за годину (напомена 31)	-	-	-	-	-	278.261	278.261	278.261
Остала свеобухватна добит	-	136.534	15.419	-	-	-	151.953	151.953
Нето повећање у фер вриједности дужничких инструмената	-	113.948	-	-	-	-	113.948	113.948
Нето повећања у резервацијама за очекиване кредитне губитке за дужничке инструменте призната у добит или губитак	-	99	-	-	-	-	99	99
Рекласификација у добит или губитак од продаје дужничких инструмената	-	22.487	-	-	-	-	22.487	22.487
Нето повећање у фер вриједности монетарног злата	-	-	15.419	-	-	-	15.419	15.419
Пренос нето нереализованих добитака по основу курсних разлика	-	-	-	-	-	-	-	-
Расподјела добити у буџет Босне и Херцеговине (напомена 31)	-	-	-	-	-	(64.319)	(64.319)	(64.319)
Стање на дан 31. децембар 2023. године	25.000	(6.471)	73.530	-	31.300	787.941	886.300	911.300

Напомене на странама од 12 до 85 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

ИЗВЈЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА

За годину која је завршила
31. децембра

Напомена 2024. 2023.

У хиљадама КМ

НОВЧАНИ ТОКОВИ ОД ОПЕРАТИВНИХ АКТИВНОСТИ

Нето добит за годину		412.600	278.261
Прилагођено за:			
Каматне приходе	22	(461.179)	(330.687)
Каматне расходе	22	14.557	14.269
Нето умањења / (повећања) вриједности на финансијску имовину	26	2.482	(100)
Нето реализоване губитке од продаје дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	24	6.019	22.487
Нето (добитке) / губитке од курсних разлика	25	(6.794)	202
Приходе од донација		-	(3)
Нето повећања у резервисањима	20, 28	11.300	1.255
Нето (добитке) од отуђења некретнина, опреме и нематеријалне имовине		(40)	(2)
Приход од дивиденди признат у добит или губитак	27	(940)	(721)
Амортизацију	14, 15	2.619	2.794
Нето новчани токови од оперативних активности прије промјена на пословној имовини и обавезама		(19.376)	(12.245)

Промјене на пословној имовини и обавезама

Смањење / (повећање) орочених депозита код иностраних банака		123.704	(748.816)
(Повећање) дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит		(2.439.362)	(148.593)
Смањење / (повећање) дужничких инструмената по амортизованом трошку		51.359	(7.553)
(Повећање) монетарног злата		(312.933)	-
(Повећање) / смањење остале имовине		(637)	1.107
Повећање новчаница и кованица у оптицају	17	394.107	129.011
Повећање / (смањење) депозита банака		370.874	(135.333)
Повећање / (смањење) депозита Владе и осталих јавних институција		107.185	(205.347)
Повећање осталих обавеза		1.766	116
Исплате по основу резервисања	20	(206)	(127)
Наплаћена камата		444.221	307.731
Плаћена камата		(13.271)	(13.088)
Нето новац од оперативних активности		(1.292.569)	(833.137)

НОВЧАНИ ТОКОВИ ОД ИНВЕСТИЦИОНИХ АКТИВНОСТИ

Приливи од продаје некретнина и опреме		40	3
Куповине некретнина, опреме и нематеријалне имовине	14, 15	(3.806)	(1.594)
Примљена дивиденда		940	721
Нето новац од инвестиционих активности		(2.826)	(870)

ИЗВЈЕШТАЈ О НОВЧАНИМ ТОКОВИМА (НАСТАВАК)

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	Напомена	2024. 2023.
НОВЧАНИ ТОКОВИ ОД ФИНАНСИЈСКИХ АКТИВНОСТИ		
Трансфер дијела годишње нето добити у буџет БиХ		(64.319) -
Нето новац од финансијских активности		(64.319) -
Нето ефекти умањења вриједности за очекиване кредитне губитке на новац и новчане еквиваленте		(397) 266
Нето ефекти курсних разлика на новац и новчане еквиваленте		699 (266)
Нето (смањење) новца и новчаних еквивалената		(1.359.412) (834.007)
Новац и новчани еквиваленти на почетку године		7.012.626 7.846.633
Новац и новчани еквиваленти на крају године	33	5.653.214 7.012.626

Напомене на странама од 12 до 85 чине саставни дио ових финансијских извјештаја.

НАПОМЕНЕ УЗ ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЈЕШТАЈЕ

1. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Централна банка Босне и Херцеговине („Централна банка“) је врховна монетарна власт Босне и Херцеговине („БиХ“). Њено оснивање, организација и операције су дефинисани Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, Службени гласник БиХ, број: 1/97, 29/02, 08/03, 13/03, 14/03, 09/05, 76/06 и 32/07 („Закон о Централној банци“), који је усвојила Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, сагласно Општем оквирном споразуму за мир у Босни и Херцеговини („Устав БиХ“).

Централна банка је основана 20. јуна 1997. године и почела је са радом 11. августа 1997. године.

Централна банка послује преко Централног уреда, три главне јединице у Сарајеву, Мостару и Бањој Луци и двије филијале у Брчком и на Палама. Филијала Пале је под надлежношћу главне јединице у Бањој Луци.

Сједиште Централног уреда Централне банке је у Сарајеву, адреса Маршала Тита број 25.

Основни циљ Централне банке је да постигне и одржи стабилност домаће валуте (конвертибилне марке) тако што издаје конвертибилну марку (КМ) у складу са правилом валутног одбора. Правило валутног одбора, дефинисано Законом о Централној банци, подразумијева да се КМ издаје само уз пуно покриће у слободно конвертибилним девизним резервама. Поред тога, Централна банка има обавезу да, на захтјев, без ограничења купује и продаје КМ за евро (EUR) по службеном девизном курсу у износу $1,95583 \text{ KM} = 1 \text{ EUR}$, који је одређен Законом о Централној банци.

Гарантована конвертибилност КМ и потпуно покриће монетарне пасиве конвертибилним девизним резервама по аранжману валутног одбора су примарни циљеви Централне банке. Све активности и операције Централне банке се предузимају како би се остварили законски постављени циљеви и задаци односно очувала монетарна стабилност у складу са правилом валутног одбора и нису ни у једном моменту усмјерени ка максимизацији профита.

Основни задаци Централне банке, дефинисани Законом о Централној банци, укључују:

- дефинисање, усвајање и контролисање монетарне политике БиХ путем издавања домаће валуте (конвертибилне марке) по прописаном девизном курсу уз пуно покриће у слободно конвертибилним девизним резервама;
- држање и управљање званичним девизним резервама Централне банке на сигуран и профитабилан начин;
- успостављање и одржавање одговарајућих платних и обрачунских система;
- издавање прописа и смјерница за остваривање дјелатности Централне банке, у складу са Законом о Централној банци;
- координацију дјелатности агенција за банкарство надлежних за издавање банкарских лиценци и супервизију банака;
- примање депозита од институција и јавних агенција БиХ, ентитетских институција и агенција и депозита од резидентних банака у циљу испуњавања захтјева за обавезном резервом;
- стављање у оптицај и повлачење из оптицаја домаће валуте, укључујући новчанице и кованице законског средства плаћања, придржавајући се строго правила валутног одбора;
- учествовање у раду међународних организација које раде на јачању финансијске и економске стабилности кроз међународну монетарну сарадњу;
- заступање БиХ на свим међувладиним састанцима, тијелима и организацијама по питањима монетарне политике и другим питањима која су у њеној надлежности.

У оквиру својих овлаштења, утврђених Законом о Централној банци, Централна банка је потпуно независна од ентитета, јавних агенција и било којих других органа у извршавању својих циљева и задатака.

1. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ (НАСТАВАК)

Кључно руководство Централне банке чине два тијела: Управни одбор и Управа.

У складу са Законом о Централној банци, сва овлаштења која нису специфично дата Управном одбору додјељују се гувернеру. Гувернер је предсједавајући Управног одбора и предсједавајући Управе.

Управу Централне банке поред гувернера чине три вицегувернера, које именује гувернер уз одобрење Управног одбора. Управа оперативно руководи пословањем Централне банке.

Током 2023. и 2024. године, укључујући и период до датума издавања ових извјештаја, чланове кључног руководства Централне банке чине:

Управни одбор

др Јасмина Селимовић	предсједавајућа (од 3. јануара 2024. године)
др Сенад Софтић	предсједавајући (до 3. јануара 2024. године)
др Радомир Божић	члан
др Данијела Мартиновић	чланица
др Мирза Кршо	члан (од 3. јануара 2024. године)
др Дарко Томаш	члан (од 3. јануара 2024. године)
мр Шериф Исовић	члан (до 3. јануара 2024. године)
др Драган Кулина	члан (до 3. јануара 2024. године)

Управа

др Јасмина Селимовић	гувернерка (од 3. јануара 2024. године)
др Сенад Софтић	гувернер (до 3. јануара 2024. године)
мр Ернадина Бајровић	вицегувернерка (до 31. децембра 2024. године)
др Жељко Марић	вицегувернер
мр Марко Видаковић	вицегувернер
др Емир Куртић	вицегувернер (од 1. јануара 2025. године)

Ревизорски комитет процјењује свеукупну адекватност и ефективност процеса финансијског извјештавања Централне банке, врши преглед финансијских извјештаја прије њиховог разматрања и одобрења од стране Управног одбора, као и надзор процеса спољне ревизије годишњих финансијских извјештаја и процеса избора независних ревизора Централне банке. Надзорне функције Ревизорског комитета подразумијевају и надзор оквира управљања ризицима и система интерних контрола, надзор функције усклађености пословања и надзор функције интерне ревизије.

Током 2023. и 2024. године, укључујући и период до датума издавања ових извјештаја, чланове Ревизорског комитета Централне банке чине:

Ревизорски комитет

др Елвир Чизмић	предсједавајући (до 31. децембра 2024. године)
др Дијана Њавар	чланица (до 31. децембра 2024. године)
др Васиљ Жарковић	члан (до 28. фебруара 2025. године)

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ

2.1. Изјава о усклађености

Финансијски извјештаји Централне банке припремљени су у складу са Међународним стандардима финансијског извјештавања („МСФИ“), објављеним од стране Одбора за међународне рачуноводствене стандарде („ОМРС“).

Ови финансијски извјештаји су припремљени на основу претпоставке о временској неограничености пословања.

Више информација о условима у окружењу у којима се одвијало пословање Централне банке у 2024. години, а који су значајно утицали на исказана стања имовине, обавеза, прихода и расхода Централне банке је објављено у [напомени 3.13](#).

2.2. Основа за мјерење

Ови финансијски извјештаји су припремљени примјеном обрачунске рачуноводствене основе и користећи историјски трошак као основу мјерења, изузев за следеће значајне позиције:

Позиција	Основа мјерења
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	фер вриједност
Монетарно злато	фер вриједност

2.3. Функционална и извјештајна валута

Финансијски извјештаји Централне банке приказани су у монетарној јединици БиХ коју представља КМ. Све финансијске информације су заокружене на најближу хиљаду (уколико није другачије наведено).

2.4. Промјене у рачуноводственим политикама и објављивањима

2.4.1. Нови и измијењени стандарди

Усвојене рачуноводствене политике су у складу са онима из претходне финансијске године, осим следећих МСФИ и измијењених МСФИ-јева који су усвојени од стране Централне банке од 1. јануара 2024. године:

- **МРС 1 Презентација финансијских извјештаја: Класификација краткорочних и дугорочних обавеза (Допуне)**

Измјене и допуне су на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2024. године и примјењују се ретроспективно. Циљ измјена је да разјасни принципе у МРС 1 за класификацију обавеза на краткорочне и дугорочне. Измјенама је појашњено значење права на одлагање измирења обавеза, услов да ово право постоји на крају извјештајног периода, да намјера менаџмента не утиче на класификацију на краткорочне и дугорочне обавезе, да опције друге уговорне стране које би могле да доведу до измирења обавеза преносом сопствених инструмената капитала субјекта не утичу на класификацију на краткорочну и дугорочну обавезу. Такође, измјене и допуне прецизирају да само ковенанте са којима субјект мора бити усклађен на или прије датума извјештавања могу утицати на класификацију обавезе. Додатна објављивања су такође потребна за дугорочне обавезе које произилазе из кредитних аранжмана који су предмет усаглашености са ковенантама у року од дванаест мјесеци након датума извјештавања. Новоусвојени МСФИ и измјене МСФИ нису имале материјалног утицаја на рачуноводствене политике Централне банке.

- **МСФИ 16 Најмови: Обавезе по основу трансакција продаје и повратног најма (Допуне)**

Измјене су на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2024. године. Измјене и допуне имају за циљ да побољшају захтјеве које продавац - најмодавац користи у одмјеравању обавезе за најам која произилази из трансакције продаје и повратног најма у МСФИ 16, док се не мијења рачуноводствени третман најма који није у вези са трансакцијама продаје и повратног најма. Конкретно, продавац - најмодавац одређује „плаћања најма” или „ревидирана плаћања најма” на такав начин да продавац - најмодавац не признаје било какав износ добитка или губитка који се односи на право кориштења које задржава. Примјена ових захтјева не спречава продавца - најмодавца да призна, у извјештају о добити или губитку, било какав добитак или губитак у вези са дјелимичним или потпуним раскидом најма.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)

2.4. Промјене у рачуноводственим политикама и објављивањима (наставак)

2.4.1. Нови и измијењени стандарди (наставак)

Продавац - најмодавац примјењује измјену ретроспективно на трансакције продаје и повратног најма које су склопљене након датума почетне примјене, што је почетак годишњег извјештајног периода у којем је субјекат први пут примјенио МСФИ 16. Новоусвојени МСФИ и измјене МСФИ нису имале материјалног утицаја на рачуноводствене политике Централне банке.

• МРС 7 Извјештај о токовима готовине и МСФИ 7 Финансијски инструменти: Објављивања – Финансијски аранжмани са добављачима (Допуне)

Измјене су на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2024. године. Измјене допуњују захтјеве који су већ у МСФИ и захтијевају од субјекта да објави одредбе и услове финансијских аранжмана са добављачима. Поред тога, од субјекта се захтијева да на почетку и на крају извјештајног периода објаве књиговодствене износе финансијских обавеза по основу финансијских аранжмана са добављачима и ставке у којима су те обавезе приказане, као и књиговодствене износе финансијских обавеза и ставки за које су финансијери већ измирили одговарајуће обавезе према добављачима. Субјекти такође треба да објаве врсту и ефекат безготовинских промјена у књиговодственим вриједностима финансијских обавеза по основу финансијских аранжмана са добављачима које спречавају да књиговодствени износи финансијских обавеза буду упоредиви. Надаље, измјене захтијевају од субјекта да на почетку и на крају извјештајног периода објави распон датума доспијећа за финансијске обавезе које дугују финансијерима и за упоредиве обавезе према добављачима које нису дио тих аранжмана. Новоусвојени МСФИ и измјене МСФИ нису имале материјалног утицаја на рачуноводствене политике Централне банке.

2.4.2. Стандарди који су објављени, али још увијек нису ступили на снагу и нису раније усвојени

• МРС 21 Ефекти промјена девизних курсева: Недостатак размјењивости (Допуне)

Измјене су на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2025. године, уз дозвољену ранију примјену. Измјене и допуне прецизирају како субјект треба да процијени да ли је валута размјењива и како треба да одреди спот курс када замјена није могућа. Сматра се да је валута замјењива у другу валуту када је субјект у могућности да добије другу валуту у административно разумном временском оквиру, путем тржишта или механизма размјене у којем би трансакција размјене створила извршна права и обавезе. Ако валута није замјењива у другу валуту, од субјекта се тражи да процијени спот курс на дан вредновања. Циљ субјекта у процјени спот курса је да одрази курс по којем би се одвијала уредна трансакција размјене на датум вредновања између учесника на тржишту под преовлађујућим економским условима. Измјенама се напомиње да субјект може да користи доступни курс без прилагођавања или друге технике процјене. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

• МСФИ 9 Финансијски инструменти и МСФИ 7 Финансијски инструменти: Објављивања – Класификација и одмјеравање финансијских инструмената (Допуне)

Измјене су на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2026. године. Раније усвајање измјена је дозвољено у дијелу класификације финансијске имовине и повезаних објављивања, са могућношћу да се друге измјене примијене касније. Измјене и допуне појашњавају да се престанак признавања финансијске обавезе врши на „датум поравнања“, када је обавеза отплаћена, отказана, истекла или на други начин испуњава услове за престанак признавања. Уводи се опција избора рачуноводствене политике за престанак признавања обавеза измирених путем електронских платних система прије датума поравнања, под одређеним условима. Такође, пружају се смјернице за процјену уговорних карактеристика новчаних токова финансијских средстава са карактеристикама везаним за животну средину, друштво и управљање (ESG) или другим сличним потенцијалним карактеристикама. Поред тога, појашњава се третман имовине без права регреса и уговорно повезаних инструмената и захтијевају се додатна објављивања у складу са МСФИ 7 за финансијска средства и обавезе са референцама на потенцијалне догађаје (укључујући оне везане за ESG) и власничке инструменте класификоване по фер вриједности кроз остали резултат.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)

2.4. Промјене у рачуноводственим политикама и објављивањима (наставак)

2.4.2. Стандарди који су објављени, али још увијек нису ступили на снагу и нису раније усвојени (наставак)

Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне Банке.

- **МСФИ 9 Финансијски инструменти и МСФИ 7 Финансијски инструменти: Објављивања – Уговори који се односе на електричну енергију зависну од природе (Допуне)**

Измјене су на снази за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2026. године, уз дозвољену ранију примјену. Измјене укључују појашњење примјене захтјева за „сопствену употребу“, омогућавање рачуноводства заштите ако се уговори у оквиру ових измјена користе као инструменти заштите и уводе нове захтјеве за објављивање како би се инвеститорима омогућило да разумију утицај ових уговора на финансијске перформансе и новчане токове. Појашњења у вези са захтјевима за „сопствену употребу“ морају се примјењивати ретроспективно, али упутства која дозвољавају рачуноводство заштите морају се примјенити проспективно на нове односе заштите који су успостављени на или након датума почетне примјене. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- **МСФИ 18 Презентација и објављивање у финансијским извјештајима**

МСФИ 18 уводи нове захтјеве за презентацију у рачуну добити или губитка. Захтијева од субјекта да класификује све приходе и расходе у оквиру своје добити или губитка у једну од пет категорија: оперативни, инвестирање, финансирање, порези на добит и група за отуђење. Ове категорије су допуњене захтјевима за представљање међузбирова и збирова за „пословни добитак или губитак“, „добитак или губитак прије резултата из финансирања и пореза на добит“ и „добитак или губитак“. Такође захтијева објављивање мјерила успјешности дефинисаних од стране руководства и укључује нове захтјеве за агрегирање и рашчлањивање финансијских информација на основу идентификованих „улога“ основних финансијских извјештаја и напомена. Поред тога, постоје посљедичне измјене и допуне других рачуноводствених стандарда. МСФИ 18 је на снази за периоде извјештавања који почињу на дан или након 1. јануара 2027. године, уз дозвољену ранију примјену. Ретроспективна примјена је потребна како у годишњим тако и у периодичним финансијским извјештајима. У будућим извјештајним периодима руководство ће анализирати захтјеве овог новоиздатог стандарда и процијенити његов утицај.

- **МСФИ 19 Зависна лица без јавне одговорности: Објављивања**

МСФИ 19 дозвољава зависним лицима без јавне одговорности да користе смањене захтјеве за објављивањем ако њихова матична компанија (било крајња или посредна) припрема јавно доступне консолидоване финансијске извјештаје у складу са МСФИ рачуноводственим стандардима. Ова зависна лица и даље морају да примјењују захтјеве признавања, одмјеравања и презентације у другим МСФИ. Осим ако није другачије наведено, квалификовани субјекти који одлуче да примјене МСФИ 19 неће морати да примјењују захтјеве за објављивањем у другим МСФИ. МСФИ 19 је на снази за периоде извјештавања који почињу на дан или након 1. јануара 2027. године, уз дозвољену ранију примјену. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

- **Годишња побољшања МСФИ стандарда – циклус 11**

Годишњи процес побољшања ОМРС-а бави се неургентним, али неопходним појашњењима и измјенама МСФИ. У јулу 2024. године, ОМРС је издао годишња побољшања МСФИ стандарда – циклус 11. Субјекти ће примјенити те измјене за годишње извјештајне периоде који почињу на дан или након 1. јануара 2026. године. Годишња побољшања МСФИ стандарда – циклус 11, укључују измјене и допуне МСФИ 1, МСФИ 7, МСФИ 9, МСФИ 10 и МРС 7. Ове измјене имају за циљ да разјасне формулације, исправе мање нежељене посљедице, превиде или сукобе између захтјева у стандардима. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

2. ОСНОВА ЗА ПРИПРЕМУ (НАСТАВАК)

2.4. Промјене у рачуноводственим политикама и објављивањима (наставак)

2.4.2. Стандарди који су објављени, али још увијек нису ступили на снагу и нису раније усвојени (наставак)

- **Допуна МСФИ 10 - Консолидовани финансијски извјештаји и МРС 28 - Улагања у придружена друштва и заједничке подухвате: Продаја имовине између инвеститора и зависног друштва**

Измјене указују на познато неслагање захтјева у МСФИ 10 и оних у МРС 28, везаних за продају или уношење имовине између улагача и његових зависних друштава и заједничких подухвата. Главна посљедица измјена односи се на то да је укупан губитак или добитак признат када трансакција тангира пословање (без обзира да ли је ријеч о зависном друштву или не). Дјелимичан добитак или губитак је признат када трансакција тангира имовину која не представља бизнис, чак и када је ова имовина дио зависног друштва. У децембру 2015. године ОМРС одложио је датум примјене овог стандарда на неодређено вријеме чекајући исход истраживања везано за примјену метода учешћа. Не очекује се да ће ефекти овог стандарда имати значајан утицај на финансијске извјештаје Централне банке.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА

Централна банка је досљедно примјењивала објављене значајне рачуноводствене политике на све периоде приказане у овим финансијским извјештајима.

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе

3.1.1. Класификација финансијске имовине и финансијских обавеза

Класификација финансијске имовине и финансијских обавеза се одређује приликом почетног признавања.

А. Финансијска имовина

Финансијска имовина Централне банке се може класификовати у једну од три наведене категорије приликом почетног признавања:

- Финансијска имовина која се накнадно мјери по амортизованом трошку,
- Финансијска имовина која се накнадно мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит и
- Финансијска имовина која се накнадно мјери по фер вриједност кроз добит или губитак.

На датуме извјештавања Централна банка није имала финансијску имовину која спада у категорију накнадног мјерења по фер вриједности кроз добит или губитак.

Класификација финансијске имовине одређена је:

- Пословним моделом Централне банке за управљање финансијском имовином и
- Карактеристикама финансијске имовине са уговорним новчаним токовима.

Пословни модел

Пословни модел означава начин на који Централна банка управља финансијском имовином са циљем генерисања новчаних токова. На датуме извјештавања, Централна банка управља својом имовином кроз следеће пословне моделе:

1. Модел „држање финансијске имовине ради прикупљања уговорних новчаних токова“ за финансијску имовину која генерише уговорне новчане токове у току свог животног вијека и
2. Модел „држање финансијске имовине ради прикупљања уговорних новчаних токова и продаје“ за финансијску имовину која генерише уговорне новчане токове у току свог животног вијека и новчане токове који настају у тренутку њене продаје.

Управљање уговорним новчаним токовима по основу инвестирања у дужничке инструменте може се вршити кроз оба пословна модела.

Централна банка је дужна, искључиво ако мијења свој пословни модел за управљање финансијском имовином, рекласификовати сву финансијску имовину на коју утиче промјена пословног модела.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)

3.1.1. Класификација финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)

За финансијску имовину којом се управља кроз ове моделе, Централна банка процјењује да ли су уговорни новчани токови финансијске имовине само плаћања главнице и камате на неподмирени износ главнице. Ова процјена се ради на нивоу портфелја из разлога што је тај ниво најбољи одраз начина управљања финансијском имовином. У сврху процјене, „главница“ се дефинише као фер вриједност финансијске имовине приликом почетног признавања. „Камата“ се дефинише као накнада за временску вриједност новца, кредитни ризик повезан са неподмиреним износом главнице током одређеног периода и остале ризике и трошкове повезане са држањем финансијске имовине.

За потребе процјене да ли су уговорни новчани токови „плаћање само главнице и камате“, Централна банка узима у обзир уговорне новчане токове инструмента. Само она финансијска имовина која задовољава захтјеве „плаћање само главнице и камате“ може се класификовати у категорију финансијске имовине која се мјери по амортизованом трошку или финансијске имовине која се мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит.

Финансијска имовина се мјери по амортизованом трошку ако задовољава сљедеће услове:

- држи се у оквиру пословног модела чији је циљ држање финансијске имовине ради прикупљања уговорних новчаних токова и
- уговорним условима финансијске имовине новчани токови настају на одређени датум и само су плаћања главнице и камате на неподмирени износ главнице.

Финансијска имовина се мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит ако имовина задовољава сљедеће услове:

- држи се у оквиру пословног модела чији је циљ постигнут наплатом уговорних новчаних токова и продајом финансијске имовине и
- уговорним условима финансијске имовине новчани токови настају на одређени датум и само су плаћања главнице и камате на неподмирени износ главнице.

Б. Финансијске обавезе

Финансијске обавезе Централне банке су класификоване као накнадно мјерене по амортизованом трошку, осим новчаница и кованица у оптицају које се мјере по номиналној вриједности ([напомена 3.6](#)). Финансијске обавезе се не рекласификују.

На датуме извјештавања Централна банка није имала финансијске обавезе које спадају у категорију накнадног мјерења по фер вриједности кроз добит или губитак.

3.1.2. Почетно признавање финансијске имовине и финансијских обавеза

Финансијска имовина и финансијске обавезе се признају у извјештају о финансијском положају само када Централна банка постане једна од уговорних страна на коју се примјењују уговорни услови финансијског инструмента.

Финансијска имовина и финансијске обавезе се почетно мјере по фер вриједности. Трансакциони трошкови директно повезани са стицањем или издавањем финансијске имовине и финансијских обавеза, осим за имовину и обавезе који се класификују по фер вриједности кроз добит или губитак, се додају у или одузимају од фер вриједности финансијске имовине или финансијских обавеза приликом почетног признавања по потреби. Трансакциони трошкови директно повезани са стицањем финансијске имовине или финансијских обавеза по фер вриједности кроз добит или губитак се признају директно у добит или губитак.

Сва финансијска имовина се почетно признаје на датум подмирења, а то је датум када Централна банка стекне имовину или се имовина испоручи Централној банци.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)

3.1.3. Накнадно мјерење финансијске имовине и финансијских обавеза

Изабрана класификација финансијске имовине и финансијских обавеза одређује начин њиховог накнадног мјерења.

Амортизовани трошак финансијске имовине или финансијске обавезе је износ по којем се финансијска имовина или финансијска обавеза мјери приликом почетног признавања, умањен за отплату главнице, увећан или умањен за кумулативну амортизацију примјеном методе ефективне каматне стопе свих разлика између почетног износа и износа до доспијећа, и у случају финансијске имовине, усклађен за свако умањење вриједности за очекиване кредитне губитке.

Бруто књиговодствена вриједност финансијске имовине је амортизовани трошак финансијске имовине прије усклађења за умањење вриједности за очекиване кредитне губитке.

Метода ефективне каматне стопе је метода израчуна амортизованог трошка (бруто књиговодствене вриједности) финансијске имовине или финансијске обавезе и распоређивања и признавања прихода и расхода од камата у добит или губитак током одређеног периода.

А. Финансијска имовина

Финансијска имовина по амортизованом трошку

Након почетног признавања, финансијска имовина се мјери по амортизованом трошку користећи методу ефективне каматне стопе на бруто књиговодствену вриједност финансијске имовине. Ефекти накнадног мјерења финансијске имовине по амортизованом трошку се признају у добит или губитак као приходи од камата или расходи по основу ефеката негативних каматних стопа у периоду када су настали.

На датуме извјештавања, у категорију финансијске имовине по амортизованом трошку класификовани су готовина у страним валутама, депозити код иностраних банака, специјална права вучења у ММФ-у, дужнички инструменти по амортизованом трошку и остала финансијска имовина.

Финансијска имовина по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит

Након почетног признавања, финансијска имовина се мјери по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит користећи методу ефективне каматне стопе на бруто књиговодствену вриједност имовине и усклађује се са фер вриједности финансијске имовине на сваки датум извјештавања. Током периода држања, ефекти накнадног мјерења финансијске имовине по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит признају се на следећи начин:

- Приходи од камата или расходи по основу ефеката негативних каматних стопа признају се у добит или губитак у периоду када су настали.
- Усклађивања фер вриједности признају се у осталој свеобухватној добити у периоду када су настали.

Приликом престанка признавања дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, кумулативни добитак или губитак претходно признат у осталој свеобухватној добити рекласификује се у добит или губитак, укључујући претходно признате добитке или губитке од умањења.

На датуме извјештавања, у категорију финансијске имовине по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит класификовани су дужнички инструменти Централне банке.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)

3.1.3. Накнадно мјерење финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)

Власнички инструменти

Централна банка је направила неопозив избор да у осталој свеобухватној добити прикаже накнадне промјене фер вриједности власничких инструмената који се не држе за трговање због својих специфичних карактеристика и непостојања активног тржишта за њихово трговање. Остала улагања представљају власничке инструменте који су почетно признати по трошку стицања за који се сматра да одговара њиховој фер вриједности због немогућности поузданог утврђивања њихове фер вриједности.

На датуме извјештавања, власничке инструменте Централне банке по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит чине акције Банке за међународна поравнања (*енг.* BIS - The Bank for International Settlements) и акције SWIFT-а (*енг.* Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication) ([напомена 16](#)).

Умањење вриједности финансијске имовине

Захтјеви за умањењем вриједности финансијске имовине користе више информација по принципу погледа унапријед за признавање очекиваних кредитних губитака. Инструменти који потпадају под ове захтјеве односе се на финансијску имовину мјерену по амортизованом трошку односно депозите код иностраних банака, дужничке инструменте по амортизованом трошку и специјална права вучења у ММФ-у, као и дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. Централна банка користи поједностављени приступ у израчунању очекиваних кредитних губитака за остала потраживања. Власнички инструменти мјерени по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит нису предметом умањења вриједности.

Централна банка признаје умањење вриједности за ове губитке на сваки датум извјештавања. Мјерење очекиваних кредитних губитака одражава:

- Објективан и пондерисано вјероватан износ који се одређује процјеном више могућих исхода,
- Временску вриједност новца и
- Разумне и корисне информације које су на располагању без додатних трошкова или напора на датум извјештавања о прошлим догађајима, тренутним условима и предвиђањима о будућим економским условима.

[Напомена 6.1.](#) пружа више информација о начину мјерења очекиваних кредитних губитака.

Умањење вриједности за очекиване кредитне губитке обрачунава се и приказује у извјештају о финансијском положају како слиједи:

Финансијска имовина мјерена по амортизованом трошку: Очекивани кредитни губици обрачунавају се на бруто књиговодствену вриједност имовине и евидентирају као одбитна ставка бруто књиговодствене вриједности имовине.

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит: Очекивани кредитни губици обрачунавају се на бруто књиговодствену вриједност имовине, али се умањење вриједности признаје у осталој свеобухватној добити као резервација за очекиване кредитне губитке и не умањује књиговодствену вриједност финансијске имовине у извјештају о финансијском положају.

Умањење вриједности на финансијску имовину признаје се у добит или губитак, независно од класификације финансијске имовине која је предметом умањења на сваки датум извјештавања.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)

3.1. Финансијска имовина и финансијске обавезе (наставак)

3.1.3. Накнадно мјерење финансијске имовине и финансијских обавеза (наставак)

Б. Финансијске обавезе

Приход или расход од камате по основу финансијских обавеза мјерених по амортизованом трошку признаје се у добит или губитак користећи методу ефективне каматне стопе.

Приходи од накнада и провизија по основу финансијских обавеза признају се када је услуга извршена.

Финансијске обавезе мјерене по амортизованом трошку укључују новчанице и кованице у оптицају, депозите банака, депозите Владе и осталих јавних институција и остале финансијске обавезе.

3.1.4. Престанак признавања финансијске имовине и финансијских обавеза

Централна банка престаје признавати финансијску имовину само онда када уговорна права на новчане примитке од имовине истекну или када Централна банка пренесе финансијску имовину и суштински све ризике и користи од власништва имовине на други субјект.

Финансијска обавеза се престаје признавати када је измирена, отказана или је истекла.

3.2. Пребијање

Финансијска имовина и обавезе се пребијају и нето износ се исказује у извјештају о финансијском положају на нето принципу само када постоји законски проведиво право за пребијањем признатих износа и када постоји намјера за приказивањем и подмиривањем трансакција на нето основи.

Приходи и расходи се приказују на нето основи само када то допушта одређени МСФИ, или за оне добитке и губитке који произлазе из групе сличних трансакција.

3.3. Новац и новчани еквиваленти

Новац и новчани еквиваленти за потребе извјештавања о новчаним токовима састоје се од сљедећих категорија: жиро рачуни, готовина у страним валутама, депозити у иностраној валути по виђењу, депозити у иностраној валути са роком доспијећа до три мјесеца или краће од датума стицања и специјална права вучења у ММФ-у.

3.4. Монетарно злато

Монетарно злато је дио девизних резерви Централне банке и класификовано је као финансијска имовина. Монетарно злато се почетно признаје по фер вриједности, укључујући трансакционе трошкове који се директно могу приписати стицању монетарног злата.

Након почетног признавања, монетарно злато се накнадно мјери по фер вриједности. Нереализовани добици и губици који произлазе из промјена фер вриједности, а по основу промјена у цијени монетарног злата, признају се на рачуну резерви фер вриједности у оквиру остале свеобухватне добити. Прије распоdjеле годишње остварене добити, уколико нереализовани губици прелазе стање резерви фер вриједности за монетарно злато, Централна банка признаје износ негативног салда на рачун добити или губитка и тај износ улази у остварену добит расположиву за распоdjелу, уколико су испуњени законски прописани услови за распоdjелу добити.

Приликом продаје злата, нереализовани добици и губици из остале свеобухватне добити се преносе у добит или губитак.

Фер вриједност монетарног злата се исказује у EUR валути, преведећи га по фиксном курсу КМ на датум извјештавања и утврђује се према посљедњој расположивој послијеподневној цијени једне унце злата на датум извјештавања.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)

3.5. Некретнине, опрема и нематеријална имовина

Некретнине, опрема и нематеријална имовина је имовина набављена из властитих средстава Централне банке и новчаних и неновчаних донација. Некретнине, опрема и нематеријална имовина исказују се по историјском трошку умањеном за акумулирану амортизацију и акумулиране губитке од умањења вриједности. Трошак укључује куповну цијену и све трошкове који су директно повезани са довођењем имовине у радно стање за намјеравану употребу. Одржавање и поправке, замјене, те побољшања мањег значаја признају се као расход кад су настали. Значајна побољшања и замјене се капитализују.

Имовина у припреми исказана је по трошку набавке укључујући трошкове фактурисане од трећих лица. Након завршетка, сви акумулирани трошкови имовине пребацују се на одговарајућу категорију некретнина, опреме и нематеријалне имовине на које се накнадно примјењују одговарајуће стопе амортизације.

Амортизација се обрачунава на све некретнине, опрему и нематеријалну имовину осим на земљиште и имовину у припреми према линеарној методи по прописаној стопи која је утврђена за постепено отписивање трошка набавке имовине кроз њен процијењени корисни вијек трајања. Процијењене стопе амортизације за 2024. и 2023. годину су дате како слиједи:

Некретнине и опрема

Зграде	1,3% до 4,0%
Опрема	11,0% до 20,0%
Намјештај	10,0% до 12,5%
Возила	15,5%

Нематеријална имовина

Софтвер	20,0%
Остала нематеријална имовина	20,0%

Добици и губици по основу отуђења некретнина и опреме признају се у добит или губитак.

Умањење вриједности нефинансијске имовине

Корисни вијек трајања некретнина, опреме и нематеријалне имовине се преиспитује и прилагођава најмање једном годишње или ако се сматра потребним и примјењује се проспективно.

Књиговодствена вриједност нефинансијске имовине Централне банке се прегледа на сваки датум извјештавања у сврху оцјењивања постоје ли назнаке умањења вриједности. Уколико постоје, процјењује се надокнадива вриједност имовине. Губитак од умањења вриједности се признаје увијек када књиговодствена вриједност имовине или јединица које стварају новац прелази њену надокнадиву вриједност. Губици од умањења вриједности признају се у добит или губитак.

Надокнадива вриједност остале имовине је већа вриједност при упоређивању њене употребне вриједности у односу на фер вриједност, умањена за трошкове продаје. У процјењивању употребне вриједности, очекивани будући новчани токови се дисконтују на садашњу вриједност користећи дисконтну стопу прије опорезивања која одражава тренутна тржишна очекивања временске вриједности новца и ризике специфичне за ту имовину. За имовину која не генерише независне новчане приливе, надокнадиви износ се одређује за јединицу која ствара новац којој имовина припада.

Губитак од умањења се укида уколико је дошло до промјена у процјенама кориштеним у одређивању надокнадивог износа. Губитак од умањења се укида само у мјери у којој књиговодствена вриједност имовине не прелази књиговодствену вриједност која би се могла одредити, без амортизације, да није било претходно признатог губитка од умањења вриједности те имовине.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)

3.6. Новчанице и кованице у оптицају

Централна банка је једина институција у БиХ овлаштена за издавање и повлачење КМ новчаница и кованица, дјелујући стриктно у складу са правилом валутног одбора.

У складу са Законом о Централној банци, укупан износ новчаница и кованица у оптицају евидентиран је као финансијска обавеза Централне банке у извјештају о финансијском положају. Новчанице и кованице у оптицају укључују само КМ новчанице и кованице које се налазе изван трезора Централне банке.

Приликом повлачења новчаница и кованица из оптицаја, исте се признају као обавеза у оквиру новчаница и кованица у оптицају до формалног рока повлачења из оптицаја. Износи који нису повучени након формалног рока за повлачење из оптицаја, признају се као приход.

3.7. Депозити банака и депонената

Ови депозити укључују примљене депозите резидентних банака и депозите Владе и осталих јавних институција и представљају финансијске обавезе Централне банке које се почетно признају по фер вриједности и накнадно мјере по амортизованом трошку. Депозити банака укључују депозите резидентних банака по основу политике обавезне резерве Централне банке и друге депозите резидентних банака. Депозити Владе и осталих јавних институција представљају примљене депозите институција БиХ и других јавних агенција БиХ и ентитетских институција и агенција.

Улога Централне банке као депозитара, банкара, савјетника и фискалног агента је прописана Законом о Централној банци.

3.8. Резервисања

Резервисања се признају када Централна банка, као последицу прошлог догађаја, има садашњу законску или изведену обавезу за коју је вјероватно да ће бити потребан одлив ресурса који садрже економске користи ради подмирења обавезе и износ обавезе се може поуздано процијенити. Резервисања се утврђују дисконтовањем очекиваних будућих новчаних токова користећи стопу која одражава тренутну тржишну процјену временске вриједности новца и ризике специфичне за ту обавезу.

Резервисања се одржавају на нивоу који Управа Централне банке сматра довољним за покривање насталих губитака. Управа одређује адекватност резервисања на основу увида у поједине ставке, текуће економске услове, карактеристике ризика одређених категорија трансакција као и остале релевантне факторе.

Резервисања могу укључивати износе на које се примијењују захтјеви МРС 19: Примања запослених и захтјеви МРС 37: Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина. Резервисања се укидају само за оне трошкове за које је резервисање изворно признато. Ако одлив економских користи за подмирење обавеза више није вјероватан, резервисање се укида.

3.9. Признавање прихода и расхода

Каматни приходи и расходи

Приходи и расходи од камата признају се у добит или губитак примјеном методе ефективне каматне стопе. „Ефективна каматна стопа“ је стопа која тачно дисконтује процијењена будућа новчана плаћања и примитке кроз очекивани вијек трајања финансијског инструмента на:

- бруто књиговодствену вриједност финансијске имовине или
- амортизовани трошак финансијске обавезе.

Приликом израчуна ефективне каматне стопе за финансијске инструменте, Централна банка процјењује будуће новчане токове узимајући у обзир све уговорне услове финансијског инструмента, али искључујући очекиване кредитне губитке. Обрачун укључује све накнаде и плаћене или примљене износе између Централне банке и друге стране који су саставни дио ефективне каматне стопе, трансакционе трошкове и све друге дисконте или премије.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)

3.9. Признавање прихода и расхода (наставак)

Обрачунате камате на финансијску имовину са позитивном каматном стопом односно приносом признају се у добит или губитак као приходи од камата. Обрачунате камате на финансијску имовину са негативном каматном стопом односно приносом признају се у добит или губитак као ефекти негативних каматних стопа у оквиру расхода од камата. На датуме извјештавања, приходи од камата укључују приходе од камата на депозите код иностраних банака, дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, дужничке инструменте по амортизованом трошку и специјална права вучења у ММФ-у. Ефекти негативних каматних стопа на финансијску имовину су били настали по основу дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит у упоредном периоду.

Обрачунате камате на финансијске обавезе по амортизованом трошку признају се у добит или губитак као расходи од камата односно као ефекти негативних пасивних каматних стопа на финансијске обавезе у оквиру прихода од камата. На датуме извјештавања, обрачунате камате на финансијске обавезе укључују расходе од камата на депозите резидентних банака по основу политике обавезне резерве.

Приходи и расходи од накнада и провизија

Приходи од накнада и провизија остварени пружањем услуга Централне банке признају се у добит или губитак у тренутку пружања услуге. Централна банка обрачунава приходе од накнада и провизија у складу са утврђеним тарифама за своје услуге. Услуге које пружа Централна банка укључују услуге резидентним банкама, депонентима и другим небанкарским клијентима. Оне настају по основу трансакција у платним системима, обраде новца, трансакција конверзије и осталих услуга.

Расходи од накнада и провизија настају по основу примљених услуга које се односе на управљање девизним резервама Централне банке и признају се у добит или губитак када је услуга примљена.

Трансакције у страним валутама и курсне разлике

Приликом почетног признавања трансакције у страним валутама евидентирају се у КМ примјењујући на износ у страној валути промптни девизни курс између КМ и стране валуте на датум трансакције.

Монетарне ставке исказане у страним валутама прерачунавају се у КМ примјеном курса са курсне листе Централне банке на датум извјештавања. Немонетарне ставке исказане у страним валутама мјерене по историјском трошку прерачунавају се по курсу важећем на датум трансакције. Немонетарне ставке исказане у страним валутама мјерене по фер вриједности прерачунавају се користећи курс који је био важећи на датум мјерења фер вриједности.

Курсне разлике произашле из трансакција монетарних ставки или из прерачунавања монетарних ставки по курсевима различитим од оних по којима су почетно признате у текућем или у претходним извјештајним периодима, признају се у добит или губитак када настану. Због правила валутног одбора, не постоје курсне разлике од монетарних ставки деноминованих у EUR валути.

Средњи курсеви најзначајних валута дати су у наставку:

Средњи курс:	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
	KM	KM
EUR	1,95583	1,95583
CHF	2,072952	2,112127
GBP	2,357842	2,250538
USD	1,872683	1,769982
XDR	2,454215	2,381282

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)

3.9. Признавање прихода и расхода (наставак)

Приход од дивиденде

Приход од дивиденде на власничке инструменте признаје се у добит или губитак када се успостави право Централне банке да прима уплате. Приход од дивиденде потиче од акција BIS банке у посједу Централне банке ([напомене 16 и 27](#)).

Примања запослених

Краткорочна примања запослених

У складу са домаћим прописима, а у име својих запослених, Централна банка уплаћује порез на доходак и доприносе за пензијско, инвалидско, здравствено осигурање и осигурање од незапослености, на и из плате, који се обрачунавају по законским стопама током године од износа бруто плате. Централна банка плаћа ове порезе и доприносе у корист институција Федерације Босне и Херцеговине (на федералном и кантоналном нивоу), Републике Српске и Брчко Дистрикта.

Осим тога, накнаде за топли оброк, превоз и регрес исплаћују се у складу са домаћим законским захтјевима. Ови трошкови се признају у добит или губитак у периоду у којем су настали.

Дугорочна примања запослених

Према домаћим законским прописима, приликом одласка у пензију запосленици Централне банке имају право на отпремнину, а по испуњењу законских услова као што су старост или године проведене у радном односу, која се у складу са интерним актима Централне банке додјељује у висини од шест редовних мјесечних плата запослених исплаћених у задњих шест мјесеци. Такве исплате се третирају као остала дугорочна примања запослених. Централна банка ангажује овлашћеног актуара у сврху израде актуарског обрачуна у складу са методом пројекције кредитне јединице.

Трошкови производње новчаница и кованица

Трошкови који се односе на производњу и дизајн новчаница и кованица почетно су признати као унапријед плаћени трошкови у оквиру остале имовине Централне банке и накнадно се амортизују признавањем трошкова кроз добит или губитак током периода од пет година.

Порези

Централна банка је обавезна да плаћа порез на додатну вриједност за све купљене робе и услуге. Ова плаћања су дио административних и осталих оперативних трошкова Централне банке. Према Закону о Централној банци, Централна банка је ослобођена од обавеза плаћања пореза на добит.

3.10. Управљање средствима за и у име трећих лица

Централна банка такође води одређене рачуне у страним валутама везане за споразуме између влада БиХ и њених ентитета, те иностраних влада и финансијских организација, као и рачуне у страним валутама институција и агенција БиХ, те резидентних банака за које Централна банка дјелује као агент ([напомена 35](#)).

3.11. Финансијски аранжмани Босне и Херцеговине са Међународним монетарним фондом

На основу финансијских аранжмана закључених између БиХ, Централне банке и Међународног монетарног фонда („ММФ”), извјештај о финансијском положају Централне банке садржи сљедеће ставке које се односе на чланство БиХ у ММФ-у: држање специјалних права вучења која су дио девизних резерви Централне банке и која су каматносна, ММФ-ов рачун бр. 1 и ММФ-ов рачун бр. 2 који су дио финансијских обавеза Централне банке. Ови рачуни су такође укључени у исказивање поштовања правила валутног одбора ([напомена 4](#)).

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)

3.11. Финансијски аранжмани Босне и Херцеговине са Међународним монетарним фондом (наставак)

Остале активне и пасивне ставке које се односе на ММФ, а које припадају или које су одговорност БиХ, евидентирани су на посебном повјерљивом фонду у оквиру ванбилансне евиденције. Централна банка има обавезу да обезбједи одговарајуће евиденције по основу трансакција између БиХ и ММФ-а, али дјелујући стриктно у складу са Законом о Централној банци и домаћим законским прописима у БиХ који регулишу спољни дуг БиХ ([напомена 36](#)).

3.12. Значајна рачуноводствена просуђивања и процјене

У припреми финансијских извјештаја Централне банке у складу са МСФИ Управа примјењује просуђивања и ради процјене који се континуирано разматрају. У процјени значајних просуђивања и процјена, Управа узима у обзир претпоставке засноване на историјском искуству и очекивањима о будућности за која се сматра да су разумне у датим околностима.

Значајна просуђивања и процјене утичу на исказане износе имовине и обавеза, као и објављивање износа потенцијалне имовине и обавеза на датум извјештавања, те одговарајуће исказане износе прихода и расхода за извјештајни период. Стварни износи могу се разликовати од ових процјена. Промјене у рачуноводственим политикама Централне банке се примјењују ретроспективно када је то примјењиво у складу са МСФИ. Измјене рачуноводствених процјена признају се проспективно у периоду у којем је процјена измијењена уколико измјена утиче само на тај период или и у периоду измјене и у будућим периодима, ако измјена утиче и на текући и на будуће периоде.

Ови финансијски извјештаји су припремљени према условима који су постојали на дан 31. децембар 2024. године. Услови у будућности могу бити другачији од оних који су резултирали финансијским информацијама објављеним у овим финансијским извјештајима. Управа континуирано прати повећане факторе неизвјесности који могу значајно утицати на финансијске перформансе Централне банке у наредном периоду.

Кључне претпоставке и процјене везане за значајне позиције извјештаја о финансијском положају су приказане у наставку:

Пословни модел

[Напомена 3.1.1.](#): Одређивање пословног модела у оквиру којег се држи финансијска имовина и процјена уговорних услова финансијске имовине везаних за захтјев „плаћање само главнице и камате“. Ове процјене одређују класификацију финансијске имовине.

Умањење вриједности финансијске имовине

Централна банка израчунава очекиване кредитне губитке за одређене класе финансијске имовине мјерене по амортизованом трошку и дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. У 2024. години Централна банка је ревидирала и ажурирала методологију обрачуна очекиваних кредитних губитака у дијелу одређених параметара улазних варијабли које се користе приликом обрачуна очекиваних кредитних губитака за поједине класе финансијских инструмената.

[Напомена 6.1.](#) описује претпоставке и ажурирања која су кориштена у одређивању улазних података у модел за мјерење очекиваних кредитних губитака, укључујући и захтјев за будућим информацијама у извјештајним периодима.

Фер вриједност имовине и обавеза

Пословна политика Централне банке је да објави информације о фер вриједности финансијске имовине или обавеза за које постоје званичне тржишне информације или се вриједност може израчунати на основу алтернативних техника вредновања и када се фер вриједност значајно разликује од књиговодствене вриједности. По мишљењу Управе Централне банке, износи у финансијским извјештајима одражавају највјеродостојнију и најкориснију процјену фер вриједности за потребе финансијског извјештавања у складу са МСФИ. За више информација о мјерењу фер вриједности финансијске имовине и финансијских обавеза погледати [напомену 5](#).

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)

3.12. Значајна рачуноводствена просуђивања и процјене (наставак)

Амортизација и примијењене стопе амортизације

Обрачун амортизације и стопе амортизације су засновани на процијењеном економском корисном вијеку трајања некретнина, опреме и нематеријалне имовине. Једном годишње Централна банка процјењује економски корисни вијек трајања на основу постојећих претпоставки.

Утицај климатских промјена и одрживог развоја на финансијско извјештавање Централне банке

Уважавајући захтјеве МСФИ С1: Општи захтјеви за објављивање финансијских информација у вези са одрживошћу и МСФИ С2: Објављивање информација о климатским промјенама, Централна банка је препознала ризике повезане са одрживим развојем и климатским промјенама као потенцијални извор неизвјесности у будућем периоду.

Као одговор на препознате климатске и одрживе неизвјесности, Централна банка је интензивирала активности у смјеру стварања услова за проактивно управљање овим изворима неизвјесности. Током 2024. године, Централна банка је постала чланица Мреже за озелењавање финансијског система (*енг. The Network for Greening the Financial System - NGFS*) и Мреже за одрживо банкарство и финансије (*енг. The Sustainable Banking and Finance Network - SBFN*) које представљају двије међународно признате мреже. Чланство у овим мрежама омогућава унапређење пословних стандарда у централном банкарству и примјену међународно препознатих најбољих пракси с циљем заштите животне средине и смањења климатских ризика. Поред тога, Централна банка је дефинисала политику управљања изазовима климатских промјена чиме је створила полазну основу за проактивно управљање овим ризицима, њихову квантификацију и процјену утицаја на финансијско пословање у будућем периоду.

На датуме извјештавања, Централна банка сматра да ови извори неизвјесности немају значајан утицај на финансијски положај и перформансе Централне банке.

3.13. Услови у окружењу у којима се одвијало пословање Централне банке у 2024. години

Пословање Централне банке током 2024. године одвијало се у условима умјереног опоравка глобалне економије и економије зоне евра упркос присутним макроекономским, а посебно геополитичким неизвјесностима. Одлуке и најаве водећих централних банака, нарочито Европске централне банке („ЕЦБ“) значајно су утицале на услове пословања и околности на финансијским тржиштима зоне евра. ЕЦБ је током 2024. године наставила са ублажавањем рестриктивних мјера монетарне политике, смањујући кључне каматне стопе у четири наврата - у јуну, септембру, октобру и децембру. Каматна стопа на новчане депозите је укупно смањена за 100 базних поена у 2024. години.

Током 2024. године Централна банка је инвестирала и реинвестирала средства девизних резерви у окружењу повољних тржишних околности и услова који су се позитивно одразили на основне финансијске показатеље Централне банке и омогућили додатну стабилизацију валутног одбора. Основни финансијски показатељи и резултати Централне банке на дан и за годину која завршава 31. децембра 2024. године имају сљедеће вриједности:

Нето страна актива Централне банке износи 1.363.695 хиљада КМ на дан 31. децембар 2024. године,

Нето добит Централне банке износи 412.600 хиљада КМ за 2024. годину,

Износ годишње нето добити који ће бити трансферисан у буџет БиХ износи 244.307 хиљада КМ и представља обавезу Централне банке на дан 31. децембар 2024. године и

Капитал Централне банке, након расподјеле годишње нето добити, износи 1.198.183 хиљаде КМ на дан 31. децембар 2024. године.

Током 2024. године, Централна банка је више усмјеравала средства девизних резерви у портфељ дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит и додатно купила 64.000 унци монетарног злата, док су остварени каматни приходи по основу каматносног компоненти девизних резерви били главни приходовни генератор нето добити Централне банке за 2024. годину.

3. ЗНАЧАЈНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О РАЧУНОВОДСТВЕНИМ ПОЛИТИКАМА (НАСТАВАК)

3.13. Услови у окружењу у којима се одвијало пословање Централне банке у 2024. години (наставак)

Укупни капитал Централне банке за 2024. годину је примарно повећан финансијским резултатима процеса инвестирања девизних резерви како кроз раст каматних прихода, тако и кроз финансијске ефекте промјена тржишних вриједности компоненти девизних резерви које се накнадно мјере по фер вриједности. Нето промјене фер вриједности дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит и монетарног злата износе 118.590 хиљада КМ за 2024. годину које су, заједно са оствареном годишњом нето добити, резултирале укупном свеобухватном добити од 531.190 хиљада КМ.

У 2024. години Централна банка је закључила споразум са Свјетском банком (*енг.* The World Bank), а по основу придруживања Партнерству за савјетовање и управљање резервама (*енг.* Reserve Advisory & Management Partnership – RAMP) те је дио средстава девизних резерви Централне банке преусмјерен спољном портфељ менаџеру на управљање по овом основу. На дан 31. децембар 2024. године, спољни портфељ менаџер је инвестирао повјерена средства девизних резерви у дужничке инструменте у EUR и USD валути.

Више информација о промјенама и аналитичким стањима значајних компоненти девизних резерви те одговарајућим износима који су утицали на нето страну активу, годишњу нето добит и капитал Централне банке је објављено у сљедећим напоменама:

Напомена	Назив
4	Аранжман валутног одбора
8	Депозити код иностраних банака
10	Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит
11	Монетарно злато
22	Нето каматни приходи
32	Капитал

Повећање износа монетарне пасиве у 2024. години је примарно резултат нето финансијских ефеката извршених трансакција куповина и продаја КМ са резидентним банкама и за депоненте Централне банке те нето девизних уплата на рачуне резерви у EUR од стране резидентних банака у циљу испуњавања обавезне резерве у складу са захтјевима новог оквира обавезне резерве. Поред тога, резидентне банке су нецикличним интензитетом подизале и враћале КМ новчанице и кованице путем издвојених трезора Централне банке што је довело до кумулативног нето пораста КМ новчаница и кованица у оптицају у односу на 31. децембар 2023. године, уз истовремено нето смањење рачуна резерви резидентних банака по овом основу.

Све резидентне банке су уредно испуњавале обавезну резерву у складу са законским прописима Централне банке. Од 1. јануара 2024. године Централна банка примјењује нови оквир обавезне резерве за резидентне банке. Новим оквиром су дефинисане и стопе накнада по основу средстава обавезних резерви које се обрачунавају и исплаћују резидентним банкама. Централна банка није мијењала стопе накнада током 2024. године.

Више информација о промјенама и аналитичким стањима компоненти монетарне пасиве те примијењеној политици обавезне резерве Централне банке је објављено у сљедећим напоменама:

Напомена	Назив
17	Новчанице и кованице у оптицају
18	Депозити банака
19	Депозити Владе и осталих јавних институција
22	Нето каматни приходи

4. АРАНЖМАН ВАЛУТНОГ ОДБОРА

Валутни одбор је аранжман са фиксним девизним курсом који је везан за стабилну страну валуту тзв. резервну валуту, гдје се укупан износ домаће валуте у сваком тренутку може слободно конвертовати у резервну валуту. Свака емитована КМ има пуно покриће у страниј валути за коју је везана према унапријед дефинисаном девизном фиксном курсу према EUR валути. Законом о Централној банци дефинисано је правило за издавање валуте „валутни одбор“ према којем је Централна банка обавезна да обезбиједи да укупан износ њене монетарне пасиве никада не пређе еквивалентан износ (изражен у КМ) њених нето девизних резерви.

Детаљи поштовања тог правила су сљедећи:

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Званичне девизне резерве		
Готовина у страним валутама	525.980	455.191
Депозити код иностраних банака	6.786.228	8.326.590
Специјална права вучења у ММФ-у	4.771	2.073
Дужнички инструменти	9.768.714	7.330.551
Монетарно злато	555.157	175.459
УКУПНО	17.640.850	16.289.864
Обавезе према нерезидентима	2.462	2.454
Нето девизне резерве (Званичне девизне резерве умањене за обавезе према нерезидентима)	17.638.388	16.287.410
Монетарна пасива		
Новчанице и кованице у оптицају	7.959.215	7.565.108
Депозити банака	7.455.395	7.083.235
Депозити Владе и осталих јавних институција	860.083	752.898
УКУПНО	16.274.693	15.401.241
НЕТО СТРАНА АКТИВА (Нето девизне резерве умањене за монетарну пасиву)	1.363.695	886.169

Приказани износи свих компоненти валутног одбора представљају њихова књиговодствена стања на датуме извјештавања.

Нето страна актива Централне банке је главни финансијски индикатор постизања и одржавања стабилности домаће валуте у БиХ и њена основна мјера успјешног пословања. Она представља дио званичних девизних резерви, које се могу користити само за намјене и потребе одређене Законом о Централној банци.

Нето страна актива је износ који гарантује стабилност домаће валуте, односно монетарну стабилност и апсорбује потенцијалне финансијске ризике који произилазе из управљања званичним девизним резервама. Значајно побољшане финансијске перформансе Централне банке у 2024. години су довеле до повећања износа нето стране активе Централне банке, као главног показатеља стабилности валутног одбора. На дан 31. децембар 2024. године финансијско стање нето стране активе износи 1.363.695 хиљада КМ и у потпуности је обезбијеђена стабилност домаће валуте (31. децембар 2023: 886.169 хиљада КМ).

4. АРАНЖМАН ВАЛУТНОГ ОДБОРА (НАСТАВАК)

Више информација о финансијским ризицима којима је Централна банка била изложена у управљању званичним девизним резервама је објављено у [напомени 6](#).

На датуме извјештавања, адекватан ниво капитализованости Централне банке је обезбиједио извршавање њених функција прописаних Законом о Централној банци. За више информација погледати [напомену 32](#).

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА

Фер вриједност је цијена која би била остварена продајом имовине или плаћена за пренос обавезе у редовној трансакцији између тржишних учесника на датум мјерења, независно од тога да ли је она видљива директно или процијењена неком другом методом вредновања. Приликом процјењивања фер вриједности имовине или обавезе, Централна банка узима у обзир карактеристике имовине или обавезе коју би тржишни учесници узели у обзир приликом процјењивања њихове цијене на датум мјерења.

Процјењене фер вриједности финансијске имовине и финансијских обавеза Централне банке су одређене користећи расположиве тржишне информације, уколико их има, и одговарајуће методологије вредновања.

Осим тога, у сврху финансијског извјештавања, мјерење фер вриједности се категорише у Ниво 1, 2 или 3 у зависности од степена расположивости мјерења фер вриједности и значаја улазних података за цјелокупно мјерење фер вриједности, што је описано у наставку:

- Ниво 1 улазни подаци су котиране цијене (неприлагођене) за идентичну имовину и обавезе на активним тржиштима којима Централна банка може приступити на датум мјерења;
- Ниво 2 улазни подаци су подаци, осим котираних цијена укључених у Ниво 1, који су било директно или индиректно расположиви за имовину и обавезе; и
- Ниво 3 улазни подаци су подаци који нису расположиви за имовину или обавезе.

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА (НАСТАВАК)

5.1. Финансијска имовина мјерена по фер вриједности

Сљедећа табела даје анализу финансијске имовине мјерене по фер вриједности на сваки датум извјештавања по нивоима хијерархије фер вриједности унутар које је мјерење фер вриједности категоризовано. Ови износи представљају вриједности које су приказане у извјештају о финансијском положају.

У хиљадама КМ

31. децембар 2024.

Финансијска имовина	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупно
<i>Финансијска имовина мјерена по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит</i>				
Дужнички инструменти	8.639.813	-	-	8.639.813
Монетарно злато	555.157	-	-	555.157
УКУПНО	9.194.970	-	-	9.194.970

У хиљадама КМ

31. децембар 2023.

Финансијска имовина	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Укупно
<i>Финансијска имовина мјерена по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит</i>				
Дужнички инструменти	6.150.130	-	-	6.150.130
Монетарно злато	175.459	-	-	175.459
УКУПНО	6.325.589	-	-	6.325.589

Финансијска имовина се мјери по фер вриједности у извјештају о финансијском положају користећи задње послјеподневне цијене које котирају на активном тржишту, преузете са званичних сервиса, а што одговара Нивоу 1 хијерархије на датуме извјештавања. За мјерење фер вриједности дужничких инструмента користе се тржишне цијене са званичног сервиса Bloomberg, а за мјерење фер вриједности монетарног злата користи се цијена унце злата преузета са званичног сервиса Reuters.

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА (НАСТАВАК)

5.2. Финансијска имовина и финансијске обавезе који се не мјере по фер вриједности

У хиљадама КМ

	31. децембар 2024.
	Књиговодствена вриједност
	Фер вриједност
Финансијска имовина	
<i>Финансијска имовина мјерена по амортизованом трошку:</i>	
Готовина у страним валутама	525.980
Депозити код иностраних банака	6.786.228
Специјална права вучења у ММФ-у	4.771
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.128.901
Остала финансијска имовина	4.121
	<u>8.450.001</u>
<i>Финансијска имовина класификована по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит - избор трошка стицања:</i>	
Остала улагања	27.813
	<u>27.813</u>
Укупно	<u>8.477.814</u>
Финансијске обавезе	
<i>Финансијске обавезе мјерене по амортизованом трошку:</i>	
Новчанице и кованице у оптицају	7.959.215
Депозити банака	7.455.395
Депозити Владе и осталих јавних институција	860.083
Остале финансијске обавезе	250.245
Укупно	<u>16.524.938</u>

5. КЛАСИФИКАЦИЈА И МЈЕРЕЊЕ ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ И ФИНАНСИЈСКИХ ОБАВЕЗА (НАСТАВАК)

5.2. Финансијска имовина и финансијске обавезе који се не мјере по фер вриједности (наставак)

У хиљадама КМ

	Књиговодствена вриједност	31. децембар 2023. Фер вриједност
Финансијска имовина		
<i>Финансијска имовина мјерена по амортизованом трошку:</i>		
Готовина у страним валутама	455.191	455.191
Депозити код иностраних банака	8.326.590	8.326.590
Специјална права вучења у ММФ-у	2.073	2.073
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.180.421	1.084.267
Остала финансијска имовина	3.539	3.539
	<u>9.967.814</u>	<u>9.871.660</u>
<i>Финансијска имовина класификована по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит – избор трошка стицања:</i>		
Остала улагања	27.813	27.813
	<u>27.813</u>	<u>27.813</u>
Укупно	9.995.627	9.899.473
Финансијске обавезе		
<i>Финансијске обавезе мјерене по амортизованом трошку:</i>		
Новчанице и кованице у оптицају	7.565.108	7.565.108
Депозити банака	7.083.235	7.083.235
Депозити Владе и осталих јавних институција	752.898	752.898
Остале финансијске обавезе	68.423	68.423
Укупно	15.469.664	15.469.664

За финансијску имовину и финансијске обавезе који се не мјере по фер вриједности, фер вриједност ових компоненти је размотрена у сврху објављивања података о њиховој процијењеној фер вриједности. Управа сматра да књиговодствене вриједности финансијске имовине по амортизованом трошку, осталих улагања и финансијских обавеза по амортизованом трошку, осим дужничких инструмената по амортизованом трошку представљају разумну процјену њихове фер вриједности на датуме извјештавања. Наведена процјена је извршена уважавајући специфичан положај Централне банке као врховне монетарне власти која оперира по аранжману валутног одбора као и доминантну краткорочност ових компоненти. За више информација погледати [напомене 6.3.](#) и [8.](#)

На датуме извјештавања, финансијска имовина и финансијске обавезе које се не мјере по фер вриједности припадају нивоу 2 мјерења фер вриједности, осим за дужничке инструменте по амортизованом трошку који припадају нивоу 1 мјерења јер је њихова фер вриједност утврђена истом техником мјерења која се користи за дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА

Финансијска имовина по основу које је Централна банка изложена финансијским ризицима (кредитни ризик, тржишни ризици и ризик ликвидности) су:

- Готовина у страним валутама,
- Депозити код иностраних банака (централних банака, пословних банака и BIS-a),
- Специјална права вучења у ММФ-у,
- Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит,
- Монетарно злато,
- Дужнички инструменти по амортизованом трошку,
- Остала финансијска имовина (потраживања од резидентних банака, кредити запосленим и остала потраживања) и
- Остала улагања.

На управљање девизним резервама и управљање финансијским ризицима у процесу управљања девизним резервама у значајној мјери утичу кретања на финансијским тржиштима, првенствено кретања на финансијском тржишту зоне евра, на које утиче велики број различитих фактора, од који су најважније мјере ЕЦБ-а и осталих водећих централних банака на глобалном нивоу.

Све три кључне каматне стопе ЕЦБ су смањиване у јуну, септембру, октобру и децембру 2024. године. Каматна стопа на новчане депозите (*енг. Deposit facility rate*) је са 4,00%, колико је износила на почетку године, до краја године смањена на 3,00%. Каматна стопа за главне операције рефинансирања (*енг. Main refinancing operations rate*) смањена је са 4,50% на 3,15%, а каматна стопа за могућност посуђивања (*енг. Marginal lending facility rate*) смањена је са 4,75% на 3,40%. Главна детерминанта монетарне политике ЕЦБ је и даље ниво инфлације у зони евра, са циљем да се достигне средњорочни циљани ниво инфлације од 2,00%. Управни одбор ЕЦБ истиче како се, при одређивању монетарне политике, не одређује унапријед за одређену динамику промјене стопа, него примјењује приступ који се заснива на најскоријим доступним подацима. Одлуке Управног одбора ЕЦБ о каматним стопама ће, како су навели, зависити о процјени будућих инфлаторних кретања на основу најскоријих макроекономских и финансијских података, те динамици базне инфлације и јачини трансмисије монетарне политике.

Смањивање кључних каматних стопа у зони евра се, као и претходних година, одразило на кретање тржишних каматних стопа (еурибор) и тржишних приноса на евро обвезнице у 2024. години. Половином године је дошло до израженијег пада приноса обвезница земаља чланица зоне евра, а приноси обвезница краће рочности су такав тренд углавном задржали до краја године. С друге стране, приноси обвезница средње и дуже рочности су крајем године забиљежили одређену корекцију навише, због очекивања да наредна смањења каматних стопа ЕЦБ вјероватно неће бити толико интензивна.

Поред тога, утицај на оваква кретања приноса имала су и очекивања по питању будуће монетарне политике америчког Система федералних резерви (*енг. Fed – Federal Reserve System*). Америчка централна банка је током 2024. године три пута смањила референтну каматну стопу (у септембру, новембру и децембру) за укупно 100 базних поена.

Крива приноса државних обвезница на финансијском тржишту зоне евра је и даље инверзна у текућем извјештајном периоду, односно приноси државних обвезница дужих преосталих рочности до доспијећа и даље су нижи од краткорочних тржишних приноса и краткорочних каматних стопа на финансијском тржишту зоне евра.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик

Кредитни ризик је ризик од неизвршења уговорних обавеза од стране друге уговорне стране или емитента дужничких хартија од вриједности с фиксним приходом, при чему уговорна страна представља субјекта код којег се, у складу с прописима Централне банке, држе или су инвестирана средства девизних резерви.

Управљање кредитним ризиком остварује се:

- ограничавањем обима финансијских инструмената,
- ограничавањем уговорних страна и емитената на оне с прихватљивим композитним кредитним рејтингом,
- дефинисањем ограничења у погледу концентрације за инвестирање код сваке појединачне уговорне стране,
- ограничавањем максималног износа који се може инвестирати у појединачне врсте финансијских инструмената,
- ограничавањем величине емисије појединачне хартије од вриједности и
- ограничавањем рочности инвестирања.

За средства која су евидентирана у ванбилансној евиденцији, Централна банка није изложена кредитном ризику, јер сав ризик који евентуално може резултирати из основа пласмана тих средстава сноси уговорно власници средстава (погледати [напомене 35](#) и [36](#)).

Мјерење очекиваних кредитних губитака

Финансијска имовина за коју Централна банка врши израчун очекиваних кредитних губитака обухвата:

- депозите код иностраних банака,
- специјална права вучења у ММФ-у,
- дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит,
- дужничке инструменте по амортизованом трошку и
- осталу финансијску имовину (потраживања од резидентних банака, кредити запосленим и остала потраживања).

Основни критеријум за дефинисање ограничења изложености кредитном ризику представља композитни кредитни рејтинг. Композитни кредитни рејтинг представља просјек нивоа постојећих кредитних рејтинга додијељених одређеном емитенту од стране најмање двије од три кредитне рејтинг агенције (Standard & Poor's, Fitch Ratings или Moody's).

Финансијску имовину која има композитни кредитни рејтинг нивоа АА минус (АА-) или виши, Централна банка третира као изложеност кредитном ризику ниског нивоа.

Финансијску имовину која има композитни кредитни рејтинг нивоа од ВВВ минус (ВВВ-) до А плус (А+), Централна банка третира као изложеност кредитном ризику средњег нивоа.

Финансијску имовину која има композитни кредитни рејтинг нивоа нижег од ВВВ минус (ВВВ-), Централна банка третира као изложеност кредитном ризику високог нивоа.

У недостатку кредитног рејтинга, Централна банка процјењује капацитет дужника да уредно измирује доспјеле уговорне новчане обавезе.

Модел умањења вриједности финансијске имовине дефинише три фазе расподјеле изложености, у зависности од нивоа кредитног ризика код иницијалног признавања и на темељу промјена нивоа кредитног ризика након иницијалног признавања као што је приказано у наставку:

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

1. Фаза 1 расподјеле изложености – Финансијска имовина коју Централна банка приликом иницијалног признавања третира као изложеност кредитном ризику ниског или средњег нивоа алоцира се у Фазу 1. Према интерним актима Централне банке, улагање девизних средстава које подразумева излагање кредитном ризику високог нивоа није дозвољено. Свако улагање средстава девизних резерви приликом иницијалног признавања алоцира се у Фазу 1 расподјеле изложености.
2. Фаза 2 расподјеле изложености – Уколико дође до значајног повећања кредитног ризика у односу на иницијално признавање, финансијска имовина која је била алоцирана у Фазу 1 прелази у Фазу 2.
3. Фаза 3 расподјеле изложености – Уколико се финансијској имовини додијели статус неиспуњавања обавеза (*енг. Default*), финансијска имовина прелази у Фазу 3.

Израчунавање очекиваних кредитних губитака врши се или на 12-мјесечној или на цјеложивотној основи, у зависности од тога који је ниво композитног кредитног рејтинга финансијске имовине, да ли је дошло до значајног повећања кредитног ризика од момента иницијалног признавања финансијске имовине или је финансијска имовина кредитно умањена.

За финансијску имовину која је алоцирана у Фазу 1, врши се обрачун 12-мјесечних очекиваних кредитних губитака, док се за финансијску имовину која је алоцирана у Фазу 2 или Фазу 3, врши обрачун цјеложивотних очекиваних кредитних губитака.

Значајно повећање кредитног ризика

Значајно повећање кредитног ризика, као критеријума за трансфер изложености у Фазу 2, представља:

- смањење оцјене композитног кредитног рејтинга за више од два подиока у односу на датум иницијалног признавања, осим у случају да се финансијска имовина и након смањења оцјене композитног кредитног рејтинга третира као изложеност кредитном ризику ниског нивоа на датум извјештавања или
- смањење оцјене композитног кредитног рејтинга финансијске имовине испод инвестибилног нивоа композитног кредитног рејтинга, тј. испод оцјене BBB минус (BBB-).

Финансијска имовина се не може из Фазе 1 реаловирати у Фазу 2 уколико Централна банка сматра да дужник који нема додијељен кредитни рејтинг има велики капацитет да уредно измирује доспјеле уговорне обавезе. У Фазу 2 не може се алоцирати ни финансијска имовина која и након смањења нивоа композитног кредитног рејтинга, има ниво AA минус (AA-) или виши, обзиром да се третира као изложеност кредитном ризику ниског нивоа.

Уколико се финансијски инструмент састоји из више транши које су иницијално признате у различитим периодима и које су у различитим периодима имале различите композитне кредитне рејтинге, уважавајући конзервативни приступ, као релевантно узима се израчунато повећање кредитног ризика од највишег подиока.

Уколико је до промјене оцјене кредитног ризика дошло услед промјене методологије одређене кредитне рејтинг агенције и не ради се о значајном повећању кредитног ризика у односу на иницијално процијењене ризике, изложености се не класификују у Фазу 2.

Централна банка може на основу властите анализе за сваки индивидуални финансијски инструмент одредити алокацију тог финансијског инструмента у Фазу 2 или Фазу 3. Уколико су отклоњени узроци који су довели до алокације финансијске имовине у Фазу 2, изложеност се може вратити у Фазу 1, али минимално 90 дана након отклањања узрока.

Поред наведених критеријума, класификација по фазама може се вршити и на основу претпоставке да је дошло до значајног повећања кредитног ризика уколико плаћање касни 30 или више дана, при чему се финансијска имовина класификује у Фазу 2 (*енг. underperforming*) уколико плаћање касни 30-89 дана. Финансијска имовина се класификује у Фазу 3 (*енг. nonperforming*) уколико плаћање касни 90 или више дана.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

Дефиниција статуса неиспуњавања обавеза (енг. Default)

Критеријум за статус неиспуњавања обавеза представљају објективни докази умањења вриједности, и то посебно:

- значајне финансијске потешкоће емитента хартија од вриједности,
- непоштовање уговорних обавеза у смислу кашњења по обавезама главнице и камате,
- евентуално реструктурирање или измјена постојећих услова сервисирања обавеза по основу дуга произашлог из финансијског инструмента из разлога који се односе на финансијске потешкоће емитента,
- вјероватноћа банкрота и/или ликвидације или други облик финансијске реорганизације и/или
- нестанак активног тржишта за трговање.

Израчунавање очекиваних кредитних губитака

Очекивани кредитни губици се израчунавају као производ три варијабле: вјероватноће неиспуњења обавеза (енг. PD - Probability of Default), губитка у случају неиспуњења обавеза (енг. LGD - Loss Given Default) и изложености (енг. EAD - Exposure at Default), који се дефинишу како слиједи:

- **Вјероватноћа неиспуњења обавеза (PD)** представља процјену вјероватноће да друга уговорна страна неће бити у могућности да испуни своје обавезе по основу дуга. У извјештајним периодима користио се исти начин калкулације PD-а у складу са методологијом Централне банке за израчун очекиваних кредитних губитака која је у примјени од 1. јануара 2019. године.

Током 2024. године извршено је ажурирање параметара за израчун вјероватноће неиспуњења обавезе (енг. Default) за изложености према страним банкама и изложености по основу страних дужничких инструмената, у свјетлу перцепције пораста кредитних ризика услед интензивирања геополитичких тензија и њиховог утицаја на свјетску економију. Резултат тога је већа вјероватноћа неиспуњења обавезе за све изложености које имају додјељене суверене и корпоративне рејтинге од стране водећих свјетских агенција за оцјену рејтинга, што је узроковало веће износе очекиваних кредитних губитака. За израчунавање умањења вриједности, у складу са најбољим праксама у другим централним банкама у региону и у Европској унији, а које су у обавези примјене МСФИ, Централна банка као параметар вјероватноће неиспуњења обавеза, користи процјене на основу података из транзиционих матрица које објављују кредитне рејтинг агенције и експертске оцјене у виду фиксних процената вјероватноће неиспуњења обавеза.

За израчунавање вјероватноће неиспуњења обавеза процјене се раде на основу транзиционих матрица за корпорације на глобалном нивоу које садрже податке о просјечној стопи једногодишње транзиције одговарајућег дугорочног нивоа кредитног рејтинга у статус „D“, тј. default или статус „SD“, тј. selective default. На основу наведених података врше се процјене вјероватноће неиспуњења обавеза за изложености према страним комерцијалним банкама и страним државама, односно страним централним банкама и владама, за које је могуће израчунати композитне кредитне рејтинге. При процјени вјероватноће неиспуњења обавеза за изложености према страним државама, односно страним централним банкама и владама, у обзир се узима и први ненулти податак о стопи једногодишње транзиције нивоа суверених рејтинга у статус „D“, тј. default или статус „SD“, тј. selective default из транзиционих матрица за суверене рејтинге. За изложености за које није могуће израчунати композитне кредитне рејтинге, у оба извјештајна периода, користе се експертске оцјене у виду фиксних процената, односно поједностављени приступ у складу са анализом тренутног стања и досадашњег искуства.

- **Губитак у случају неиспуњења обавеза (LGD)** представља процјену процентуалне изложености емитенту која се у случају настанка неиспуњења обавеза неће моћи наплатити. За губитак у случају неиспуњења обавеза се користи константна вриједност једногодишњег LGD-а у износу од 45% у складу с чланом 161. Уредбе 575/2013 Европског парламента и Одбора од 26. јуна 2013. године (енг. Capital Requirements Regulations односно „CRR“).

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

- **Изложеност (EAD)** представља књиговодствену вриједност финансијске имовине, односно књиговодствено стање на дан иницијалног признавања/на датум извјештавања.

Износ умањења вриједности за изложености које су предмет индивидуалне процјене се рачуна као разлика између књиговодствене вриједности финансијске имовине и вјероватноћом пондерисане садашње вриједности процијењених новчаних токова, дисконтване ефективном каматном стопом, при чему се очекивани кредитни губици дисконтују на датум извјештавања, а не на датум очекиваног неиспуњења обавеза или на други датум.

За потребе одређивања значајног повећања кредитног ризика и признавања очекиваних кредитних губитака, финансијски инструменти се могу сврстати у групе, и то на темељу заједничких карактеристика кредитног ризика, како би се омогућило лакше провођење анализе ради правовременог утврђивања значајног повећања кредитног ризика.

Израчунавање умањења вриједности за финансијске инструменте на колективној основи се код изложености класификованих у Фазу 1 врши на 12-мјесечном нивоу, док се за изложености класификоване у Фазу 2 израчунава цјеложивотни кредитни губитак.

Укључивање будућих (енг. forward-looking) информација

Циљ умањења вриједности је признати очекиване кредитне губитке на цјеложивотном периоду за финансијске инструменте код којих је дошло до значајног повећања кредитног ризика у односу на иницијално процијењене ризике, без обзира да ли се процјена ради на индивидуалној или колективној основи, узимајући у обзир све разумне и поткријељене информације укључујући и оне које се односе на будућност.

У складу са наведеним, укључивање будућих информација у израчунавање очекиваних губитака врши се прилагођавањем вјероватноће губитка.

С обзиром да Централна банка у свом портфељу има финансијске инструменте од издаваоца различитих и по структури, као и географској распрострањености, с циљем укључивања будућих (енг. forward-looking) информација при израчунавању очекиваних кредитних губитака, Централна банка се ослања на предвиђања промјене рејтинга (енг. outlook) за поједине инструменте односно издаваоце.

Предвиђање смјера кретања рејтинга на израчунату вјероватноћу губитка: позитивно, стабилно или негативно предвиђање од стране три највеће рејтинг агенције је укључено у вјероватноћу неиспуњења обавеза по принципу једнаких вјероватноћа.

Централна банка за оцјену умањења вриједности користи индивидуални и колективни приступ.

С обзиром на структуру и класификацију портфеља, Централна банка ће сваку изложеност за коју се утврди објективно умањење вриједности, односно статус неиспуњења обавеза, посматрати као индивидуално значајну изложеност и примјењивати индивидуалну процјену. За индивидуални приступ оцјени умањења вриједности користи се оцјена кроз три различита сценарија. За мјерење очекиваних кредитних губитака није нужно одредити сваки могући сценарио, али је потребно узети у обзир ризик или вјероватноћу настанка кредитног губитка на начин који одражава вјероватноћу настанка кредитног губитка и вјероватноћу изостанка кредитног губитка, чак и када је вјероватноћа настанка веома мала.

6.1.1. Изложеност кредитном ризику

Сљедећа табела приказује усклађивање између почетног и закључног стања умањења вриједности и резервација за финансијску имовину на датуме извјештавања:

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.1. Изложеност кредитном ризику (наставак)

У хиљадама КМ

	2024.				2023.			
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
1. Депозити код иностраних банака								
На дан 1. јануар	1.657	-	-	1.657	1.850	-	-	1.850
Повећања очекиваних кредитних губитака	10.472	-	-	10.472	13.096	-	-	13.096
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(183)	-	-	(183)	(139)	-	-	(139)
Отпуштања због престанака признавања орочених депозита	(9.615)	-	-	(9.615)	(13.150)	-	-	(13.150)
На дан 31. децембар	2.331	-	-	2.331	1.657	-	-	1.657
2. Специјална права вучења у ММФ-у								
На дан 1. јануар	-	-	-	-	-	-	-	-
Повећања очекиваних кредитних губитака	-	-	-	-	-	-	-	-
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	-	-	-	-	-	-	-	-
На дан 31. децембар	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит								
На дан 1. јануар	904	-	-	904	910	-	-	910
Повећања очекиваних кредитних губитака	2.299	-	-	2.299	619	-	-	619
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(46)	-	-	(46)	(28)	-	-	(28)
Отпуштања због доспјелих инструмената	(606)	-	-	(606)	(492)	-	-	(492)
Нето повећања током године	1.647	-	-	1.647	99	-	-	99
Нето отпуштања због продатих инструмената	(37)	-	-	(37)	(105)	-	-	(105)
На дан 31. децембар	2.514	-	-	2.514	904	-	-	904

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.1. Изложеност кредитном ризику (наставак)

У хиљадама КМ

	2024.				2023.			
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
4. Дужнички инструменти по амортизованом трошку								
На дан 1. јануар	219	-	-	219	225	-	-	225
Повећања очекиваних кредитних губитака	199	-	-	199	3	-	-	3
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(12)	-	-	(12)	(9)	-	-	(9)
Отпуштања због доспјелих инструмената	(26)	-	-	(26)	-	-	-	-
На дан 31. децембар	380	-	-	380	219	-	-	219
5. Остала финансијска имовина								
На дан 1. јануар	6	-	601	607	6	-	601	607
Повећања очекиваних кредитних губитака	6	-	-	6	7	-	-	7
Отпуштања очекиваних кредитних губитака	(6)	-	-	(6)	(7)	-	-	(7)
На дан 31. децембар	6	-	601	607	6	-	601	607
Укупно почетно стање на дан 1. јануар	2.786	-	601	3.387	2.991	-	601	3.592
Укупно нето повећања / (отпуштања) очекиваних кредитних губитака током године	2.445	-	-	2.445	(205)	-	-	(205)
Укупно закључно стање на дан 31. децембар	5.231	-	601	5.832	2.786	-	601	3.387

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика

а) Максимална изложеност кредитном ризику - Финансијска имовина која је предмет умањења

Сљедећа табела приказује максималну изложеност финансијске имовине Централне банке кредитном ризику на датуме извјештавања, анализирану по класама финансијских инструмената за које се очекивани кредитни губици рачунају и признају:

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.				31. децембар 2023.			
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
Класе финансијских инструмената								
Готовина у страним валутама								
Бруто књиговодствена вриједност	525.980	-	-	525.980	455.191	-	-	455.191
Умањење вриједности	-	-	-	-	-	-	-	-
Књиговодствена вриједност	525.980	-	-	525.980	455.191	-	-	455.191
Депозити код иностраних банака								
Бруто књиговодствена вриједност	6.788.559	-	-	6.788.559	8.328.247	-	-	8.328.247
Умањење вриједности	(2.331)	-	-	(2.331)	(1.657)	-	-	(1.657)
Књиговодствена вриједност	6.786.228	-	-	6.786.228	8.326.590	-	-	8.326.590
Специјална права вучења у ММФ-у								
Бруто књиговодствена вриједност	4.771	-	-	4.771	2.073	-	-	2.073
Умањење вриједности	-	-	-	-	-	-	-	-
Књиговодствена вриједност	4.771	-	-	4.771	2.073	-	-	2.073
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит								
Бруто књиговодствена вриједност	8.639.813	-	-	8.639.813	6.150.130	-	-	6.150.130
Резервације за очекиване кредитне губитке (признате у осталој свеобухватној добити)	2.514	-	-	2.514	904	-	-	904
Бруто књиговодствена вриједност	8.639.813	-	-	8.639.813	6.150.130	-	-	6.150.130

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

У хиљадама КМ Класе финансијских инструмената	31. децембар 2024.				31. децембар 2023.			
	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно	Фаза 1	Фаза 2	Фаза 3	Укупно
Дужнички инструменти по амортизованом трошку								
Бруто књиговодствена вриједност	1.129.281	-	-	1.129.281	1.180.640	-	-	1.180.640
Умањење вриједности	(380)	-	-	(380)	(219)	-	-	(219)
Књиговодствена вриједност	1.128.901	-	-	1.128.901	1.180.421	-	-	1.180.421
Остала финансијска имовина								
Бруто књиговодствена вриједност	4.127	-	601	4.728	3.545	-	601	4.146
Умањење вриједности	(6)	-	(601)	(607)	(6)	-	(601)	(607)
Књиговодствена вриједност	4.121	-	-	4.121	3.539	-	-	3.539

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

б) Максимална изложеност кредитном ризику - Финансијски инструменти који нису предмет умањења

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Књиговодствене вриједности		
Монетарно злато	555.157	175.459
Остала улагања	27.813	27.813
УКУПНО	582.970	203.272

Централна банка не држи колатерале и остала заложна средства у циљу покривања кредитног ризика. На дан 31. децембар 2024. године Централна банка нема имовину која је доспјела, а ненаплаћена и има умањену имовину у износу од 601 хиљаде КМ (На дан 31. децембар 2023. године Централна банка нема имовину која је доспјела, а ненаплаћена и има умањену имовину у износу од 601 хиљаде КМ).

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

Концентрација према кредитном рејтингу

Сљедеће табеле представљају анализу концентрације финансијске имовине Централне банке према композитном кредитном рејтингу уговорне стране на датуме извјештавања:

У хиљадама КМ

31. децембар 2024.

Кредитни рејтинг	Готовина у страним валутама	Депозити код иностранних банака	Специјална права вучења у ММФ-у	Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	Монетарно злато	Дужнички инструменти по амортизованом трошку	Остала финансијска имовина	Остала улагања	Укупно
AAA	-	3.590.164	-	2.413.995	-	142.730	-	-	6.146.889
AA+	-	601	-	1.830.820	-	285.063	-	-	2.116.484
AA	-	8.625	-	61.464	-	55.400	-	-	125.489
AA-	-	1.406.504	-	2.778.154	-	316.143	-	-	4.500.801
A+	-	877.999	-	-	-	-	-	-	877.999
A	-	472.428	-	131.506	-	41.279	-	-	645.213
A-	-	-	-	781.479	-	192.408	-	-	973.887
П ¹	-	432.238	4.771	-	555.157	-	-	27.813	1.019.979
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	642.395	-	96.258	-	-	738.653
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Без рејтинга	525.980	-	-	-	-	-	4.728	-	530.708
Укупно	525.980	6.788.559	4.771	8.639.813	555.157	1.129.281	4.728	27.813	17.676.102
Умањење вриједности	-	(2.331)	-	-	-	(380)	(607)	-	(3.318)
	525.980	6.786.228	4.771	8.639.813²	555.157	1.128.901	4.121	27.813	17.672.784

¹ Међународне институције (енг. International institutions)

² Резервације за очекиване кредитне губитке не умањују бруто књиговодствену вриједност дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит

УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

У хиљадама КМ

31. децембар 2023.

Кредитни рејтинг	Готовина у страним валутама	Депозити код иностраних банака	Специјална права вучења у ММФ-у	Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	Монетарно злато	Дужнички инструменти по амортизованом трошку	Остала финансијска имовина	Остала улагања	Укупно
AAA	-	3.914.210	-	2.015.799	-	141.871	-	-	6.071.880
AA+	-	431	-	653.467	-	283.696	-	-	937.594
AA	-	836.324	-	1.578.434	-	221.715	-	-	2.636.473
AA-	-	806.995	-	723.414	-	146.741	-	-	1.677.150
A+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A	-	2.224.953	-	37.616	-	41.528	-	-	2.304.097
A-	-	-	-	683.479	-	191.383	-	-	874.862
П ³	-	545.334	2.073	-	175.459	-	-	27.813	750.679
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB	-	-	-	457.921	-	153.706	-	-	611.627
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Без рејтинга	455.191	-	-	-	-	-	4.146	-	459.337
Укупно	455.191	8.328.247	2.073	6.150.130	175.459	1.180.640	4.146	27.813	16.323.699
Умањење вриједности	-	(1.657)	-	-	-	(219)	(607)	-	(2.483)
УКУПНО	455.191	8.326.590	2.073	6.150.130⁴	175.459	1.180.421	3.539	27.813	16.321.216

³ Међународне институције (енг. International institutions)

⁴ Резервације за очекиване кредитне губитке не умањују бруто књиговодствену вриједност дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.1. Кредитни ризик (наставак)

6.1.2. Концентрација кредитног ризика (наставак)

Географска концентрација ризика финансијске имовине са изложеношћу кредитном ризику

Сљедеће табеле дају информацију о изложености финансијске имовине Централне банке кредитном ризику по бруто књиговодственим вриједностима, разврстано по географским регијама на датуме извјештавања. За потребе ове објаве, Централна банка је разврстала изложености по регијама на основу домицилне земље уговорне стране:

31. децембар 2024. године

У хиљадама КМ	Земље			Укупно
	ЕУ земље	нечланице ЕУ	Босна и Херцеговина	
Готовина у страним валутама	-	-	525.980	525.980
Депозити код иностраних банака	3.834.332	2.954.227	-	6.788.559
Специјална права вучења у ММФ-у	-	4.771	-	4.771
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	8.553.500	86.313	-	8.639.813
Монетарно злато	-	555.157	-	555.157
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.129.281	-	-	1.129.281
Остала финансијска имовина	-	-	4.728	4.728
Остала улагања	10	27.803	-	27.813
Укупно	13.517.123	3.628.271	530.708	17.676.102
Умањење вриједности				(3.318)
УКУПНО				17.672.784

31. децембар 2023. године

У хиљадама КМ	Земље			Укупно
	ЕУ земље	нечланице ЕУ	Босна и Херцеговина	
Готовина у страним валутама	-	-	455.191	455.191
Депозити код иностраних банака	4.967.125	3.361.122	-	8.328.247
Специјална права вучења у ММФ-у	-	2.073	-	2.073
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	6.150.130	-	-	6.150.130
Монетарно злато	-	175.459	-	175.459
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.180.640	-	-	1.180.640
Остала финансијска имовина	-	-	4.146	4.146
Остала улагања	10	27.803	-	27.813
Укупно	12.297.905	3.566.457	459.337	16.323.699
Умањење вриједности				(2.483)
УКУПНО				16.321.216

Анализа каматоносних компоненти девизних резерви према појединачној земљи у којој су средства инвестирана је објављена у [напоменама 8, 10 и 12](#).

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик

Тржишни ризик је ризик од промјене тржишне вриједности финансијске имовине и инструмената услед промјене услова на финансијским тржиштима. Тржишни ризици са којима се Централна банка сусреће у свом пословању су: девизни ризик, каматни ризик и ризик цијене злата. Циљ управљања тржишним ризицима је контрола и управљање ризицима у оквиру прихватљивих параметара, с циљем оптимизације поврата.

У сврху квантификације ефеката тржишног ризика на вриједност девизних резерви Централна банка користи концепт „вриједности под ризиком“ (Var – Value at Risk). Вриједност под ризиком представља статистичку мјеру која показује највећи могући губитак портфеља девизних резерви који може настати услед промјене цијена финансијских инструмената и промјене девизних курсева, уз одређени ниво поузданости за одређени временски интервал. Вриједност VaR за тржишни ризик се израчунава аналитичком (параметарском) методом, на основу средње вриједности добитка/губитка или стопе приноса посматраног портфеља и стандардне девијације посматраних података. Централна банка при обрачунавању VaR примјењује ниво поузданости од 99% за временски интервал од десет дана.

За израчунавање вриједности VaR портфеља девизних резерви Централне банке, узимају се у обзир све позиције у портфељу девизних резерви које су изложене тржишним ризицима, односно девизном, каматном и цјеновном ризику. На дан 31. децембар 2024. године, изложеност девизних резерви Централне банке (VaR уз ниво поузданости 99% за временски интервал од десет дана) која укључује промјене цијена финансијских инструмената и промјене девизних курсева у односу на КМ, износи 73.590 хиљада КМ (2023: 29.493 хиљаде КМ), што представља еквивалент 0,42% укупне финансијске имовине (2023: 0,18% укупне финансијске имовине).

Вриједност под ризиком у односу на 2023. годину је повећана првенствено због повећаног ризика промјене еурске цијене монетарног злата (допринос порасту VaR је 63,13%) и због повећања каматног ризика портфеља девизних резерви Централне банке (допринос порасту VaR је 36,03%).

Вриједности VaR на датуме извјештавања израчунати су као збир компоненталних вриједности VaR:

- за дио дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит и депозита код иностраних банака (девизни VaR који проистиче из промјене девизних курсева),
- за дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (каматни VaR који проистиче из промјене тржишних приноса, односно промјене тржишне цијене дужничких инструмената) и
- за монетарно злато (VaR због промјене еурске тржишне цијене монетарног злата).

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Каматни ризик	37.528	21.641
Ризик промјене еурске цијене монетарног злата	35.314	7.477
Девизни ризик	748	375
Укупно VaR	73.590	29.493

6.2.1. Девизни ризик

Девизни ризик је ризик промјене вриједности девизне имовине и обавеза услед промјене девизног курса. Централна банка је изложена девизном ризику кроз трансакције у страним валутама. Управљање девизним ризиком проводи се првенствено кроз усклађивање валутне структуре имовине и обавеза Централне банке, као и постављањем квантитативних ограничења за изложеност девизном ризику.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик (наставак)

6.2.1. Девизни ризик (наставак)

Управљање и контролу девизног ризика Централна банка обезбјеђује строгим поштовањем одредби Закона о Централној банци и интерним актима Централне банке.

Највећи дио званичних девизних резерви држи се у EUR, а максималан износ који се може држати у другим конвертибилним валутама осим EUR не може бити већи од 50% од укупног износа несмањеног капитала и резерви Централне банке.

Сљедеће табеле приказују девизну позицију Централне банке на дан 31. децембар 2024. и 31. децембар 2023. године:

31. децембар 2024.

У хиљадама КМ

	EUR	USD	Остале стране валуте	КМ	Укупно
Готовина у страним валутама	525.980	-	-	-	525.980
Депозити код иностраних банака	6.761.143	17.083	8.002	-	6.786.228
Специјална права вучења у ММФ-у	-	-	4.771	-	4.771
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	8.553.500	86.313	-	-	8.639.813
Монетарно злато	555.157	-	-	-	555.157
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.128.901	-	-	-	1.128.901
Остала финансијска имовина	66	-	-	4.055	4.121
Остала улагања	10	-	-	27.803	27.813
Укупно финансијска имовина	17.524.757	103.396	12.773	31.858	17.672.784
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	7.959.215	7.959.215
Депозити банака	623.510	-	-	6.831.885	7.455.395
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	860.083	860.083
Остале финансијске обавезе	745	263	1	249.236	250.245
Укупно финансијске обавезе	624.255	263	1	15.900.419	16.524.938
НЕТО ДЕВИЗНА ПОЗИЦИЈА	16.900.502	103.133	12.772	(15.868.561)	1.147.846

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик (наставак)

6.2.1. Девизни ризик (наставак)

31. децембар 2023.	Остале стране валуте				
У хиљадама КМ	EUR	USD	КМ	Укупно	
Готовина у страним валутама	455.191	-	-	-	455.191
Депозити код иностраних банака	8.313.378	6.829	6.383	-	8.326.590
Специјална права вучења у ММФ-у	-	-	2.073	-	2.073
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	6.150.130	-	-	-	6.150.130
Монетарно злато	175.459	-	-	-	175.459
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	1.180.421	-	-	-	1.180.421
Остала финансијска имовина	63	-	-	3.476	3.539
Остала улагања	10	-	-	27.803	27.813
Укупно финансијска имовина	16.274.652	6.829	8.456	31.279	16.321.216
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	7.565.108	7.565.108
Депозити банака	-	-	-	7.083.235	7.083.235
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	752.898	752.898
Остале финансијске обавезе	561	23	1	67.838	68.423
Укупно финансијске обавезе	561	23	1	15.469.079	15.469.664
НЕТО ДЕВИЗНА ПОЗИЦИЈА	16.274.091	6.806	8.455	(15.437.800)	851.552

Централна банка није изложена ризику промјене курса EUR због аранжмана валутног одбора чиме је КМ везана за EUR по курсу 1 EUR = 1,95583 КМ.

6.2.2. Каматни ризик

Каматни ризик је ризик промјене тржишне вриједности финансијске имовине усљед неповољних кретања каматних стопа.

Каматним ризиком се управља прописивањем циљаног модификованог трајања инвестираних девизних резерви, праћењем вриједности под ризиком, те одабиром одговарајућег тржишног индекса који, уз неопходна прилагођавања, представља референтни портфељ (бенчмарк) и прописивањем максималног износа дозвољеног одступања поврата портфеља од поврата њему одговарајућег бенчмарка (грешка праћења).

Циљано модификовано трајање се одговарајућим прописима Централне банке скраћује или продужује, у зависности од актуелне структуре портфеља девизних резерви, актуелних тржишних услова и доступних очекивања и прогноза, а у складу са стратешким одређењем да је максималан дозвољени рок инвестирања дужничких инструмената са фиксним приходом десет година, а максималан дозвољени рок инвестирања депозита код иностраних банака је једна година.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик (наставак)

6.2.2. Каматни ризик (наставак)

Према прописима важећим на датуме извјештавања, циљано модификовано трајање укупног портфела девизних резерви којим управља Централна банка износи 1,10 година, уз дозвољена одступања +/- 0,40 година, док циљано модификовано трајање портфела дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит са преосталим роком до доспијећа дужим од годину дана износи 2,20 година уз дозвољена одступања +/- 0,30 година.

За средства девизних резерви која су повјерена на управљање спољном портфелу менаџеру по основу споразума закљученог са Свјетском банком у оквиру RAMP програма, дозвољена одступања модификованог трајања су +/- 0,25 година од одговарајућих бенчмарка за USD и EUR портфел дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит ([напомена 10](#)).

Централна банка као основну мјеру изложености каматном ризику користи модификовано трајање дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. Модификовано трајање је мјера осјетљивости цијене финансијског инструмента на промјену каматне стопе, односно тржишног приноса дужничког инструмента. Модификовано трајање се изражава као број година и што је трајање дуже, већи је и каматни ризик. Модификовано трајање портфела се израчунава као пондерисани просјек доспијећа новчаних токова појединачних финансијских инструмената у портфелу, при чему је пондер садашња вриједност новчаног тока. Током четвртог тромјесечја 2024. године модификовано трајање дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, укључујући средства девизних резерви која су повјерена на управљање спољном портфелу менаџеру, је благо продужено и износи 1,35 година на дан 31. децембар 2024. године (31. децембар 2023. године: 0,97 година), с обзиром да је побољшана стабилност валутног одбора.

Сљедеће табеле приказују изложеност Централне банке каматном ризику на датуме извјештавања, по књиговодственој вриједности инструмената, категоризоване (разврстане у разреде рочности) према критеријуму датума поновног одређивања каматних стопа у складу са уговорним аранжманима (уговорни новчани токови, као нпр. исплате купона) или датумом доспијећа инструмената. У складу с тим, критеријум за разврставање инструмената у разреде рочности за купонске дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит је датум доспијећа прве наредне исплате купона, док се дисконтни дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, те дужнички инструменти по амортизованом трошку и депозити код иностраних банака разврставају у разреде рочности према датуму доспијећа инструмента:

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик (наставак)

6.2.2. Каматни ризик (наставак)

31. децембар 2024.

У хиљадама КМ

	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Бескаматно	Укупно
Готовина у страним валутама	-	-	-	-	525.980	525.980
Депозити код иностраних банака	6.193.032	571.034	-	-	22.162	6.786.228
Специјална права вучења у ММФ-у	4.742	-	-	-	29	4.771
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	2.986.605	5.602.376	-	-	50.832	8.639.813
Монетарно злато	-	-	-	-	555.157	555.157
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	-	58.664	231.159	836.608	2.470	1.128.901
Остала финансијска имовина	-	-	-	-	4.121	4.121
Остала улагања	-	-	-	-	27.813	27.813
Укупно финансијска имовина	9.184.379	6.232.074	231.159	836.608	1.188.564	17.672.784
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	-	7.959.215	7.959.215
Депозити банака	7.454.281	-	-	-	1.114	7.455.395
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	-	860.083	860.083
Остале финансијске обавезе	-	-	-	-	250.245	250.245
Укупно финансијске обавезе	7.454.281	-	-	-	9.070.657	16.524.938
КАМАТНА НЕУСКЛАЂЕНОСТ	1.730.098	6.232.074	231.159	836.608	(7.882.093)	1.147.846

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик (наставак)

6.2.2. Каматни ризик (наставак)

31. децембар 2023.

У хиљадама КМ

	До 3 мјесеца	Од 3 до 12 мјесеци	Од 1 до 3 године	Преко 3 године	Бескаматно	Укупно
Готовина у страним валутама	-	-	-	-	455.191	455.191
Депозити код иностраних банака	7.465.786	824.722	-	-	36.082	8.326.590
Специјална права вучења у ММФ-у	2.053	-	-	-	20	2.073
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	1.321.372	4.827.264	-	-	1.494	6.150.130
Монетарно злато	-	-	-	-	175.459	175.459
Дужнички инструменти по амортизованом трошку	-	58.271	153.916	965.658	2.576	1.180.421
Остала финансијска имовина	-	-	-	-	3.539	3.539
Остала улагања	-	-	-	-	27.813	27.813
Укупно финансијска имовина	8.789.211	5.710.257	153.916	965.658	702.174	16.321.216
Новчанице и кованице у оптицају	-	-	-	-	7.565.108	7.565.108
Депозити банака	7.082.560	-	-	-	675	7.083.235
Депозити Владе и осталих јавних институција	-	-	-	-	752.898	752.898
Остале финансијске обавезе	-	-	-	-	68.423	68.423
Укупно финансијске обавезе	7.082.560	-	-	-	8.387.104	15.469.664
КАМАТНА НЕУСКЛАЂЕНОСТ	1.706.651	5.710.257	153.916	965.658	(7.684.930)	851.552

Анализа осјетљивости базирана на сценаријима предефинисаних промјена тржишних приноса

У сврху квантификације ефеката изложености девизних резерви каматном ризику, као допуну VaR анализе, користи се стрес тест (анализа осјетљивости) који на бази модификованог трајања портфела дужничких инструмената предвиђа могући ефекат промјене каматних стопа (тржишних приноса) на финансијску имовину Централне банке.

За Централну банку је најважнији сценарио могући неочекивани скок каматних стопа (пад тржишних цијена дужничких инструмената), тако да се израчунава утицај на финансијску имовину у случају пораста каматних стопа (помјерања криве приноса на евро обвезнице на горе) према претпостављеном сценарију (предефинисани пораст).

Анализа осјетљивости на каматни ризик базирана на сценаријима предефинисаних промјена тржишних приноса (каматних стопа) изражених у базним поенима (б.п.) показује који су ефекти промјене нивоа криве приноса обвезница у зони евра (крива приноса на евро обвезнице) на вриједност финансијске имовине банке на извјештајне датуме.

Ефекти промјене нивоа криве приноса на евро обвезнице представљају пад тржишних вриједности дужничких инструмената за предефинисане порасте каматних стопа за 1, 50, 100 или 200 базних поена. Ова анализа претпоставља да су све остале варијабле непромијењене на посматране извјештајне датуме.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.2. Тржишни ризик (наставак)

6.2.2. Каматни ризик (наставак)

Анализа осјетљивости - сценарији претпостављених промјена тржишних приноса на дан 31. децембар 2024.

Промјена тржишних приноса	+/- 1 б.п.	+/- 50 б.п.	+/- 100 б.п.	+/- 200 б.п.
Промјена финансијске имовине (у хиљадама КМ)	(1.048)/1.048	(52.419)/52.419	(104.837)/104.837	(209.674)/209.674

Анализа осјетљивости - сценарији претпостављених промјена тржишних приноса на дан 31. децембар 2023.

Промјена тржишних приноса	+/- 1 б.п.	+/- 50 б.п.	+/- 100 б.п.	+/- 200 б.п.
Промјена финансијске имовине (у хиљадама КМ)	(595)/595	(29.739)/29.739	(59.478)/59.478	(118.957)/118.957

У случају сценарија помјерања криве приноса на евро обвезнице на горе за 1 б.п. (0,01%), финансијска имовина Централне банке би на дан 31. децембар 2024. године била смањена за 1.048 хиљада КМ (На дан 31. децембар 2023. године: 595 хиљада КМ).

У случају сценарија помјерања криве приноса на евро обвезнице на доље за 1 б.п. (0,01%), финансијска имовина Централне банке би на дан 31. децембар 2024. године била већа за 1.048 хиљада КМ (На дан 31. децембар 2023. године: 595 хиљада КМ).

Ефекти на вриједност финансијске имовине у случају сценарија већих помјерања (+/- 50 б.п., +/- 100 б.п., или +/-200 б.п.) криве приноса на евро обвезнице, били би пропорционални ефектима промјене вриједности финансијске имовине узрокованим наведеним помјерањима криве приноса за +/- 1 б.п. (+/- 0,01%).

6.3. Ризик ликвидности

Ризик ликвидности се односи на могуће потешкоће у брзој ликвидацији дијела имовине, што је могуће у ситуацији у којој су тржишни услови неповољни и такође и када дође до непожељног кретања цијена.

Ликвидност портфеља девизних резерви је обезбјеђена држањем довољног износа ликвидних инструмената у портфељу.

Под појмом ликвидне имовине дефинише се имовина чија конверзија у новчана средства подразумијева минималне трансакционе трошкове и чија је вриједност најближа тржишној вриједности.

С обзиром на обавезу гарантовања конвертибилности КМ, дневна ликвидност мора бити обезбијеђена рочном усклађеношћу девизних резерви Централне банке.

Оквир за ликвидност треба да усклади прогнозиране потенцијалне потребе за ликвидношћу са одговарајућим ликвидним инструментима. Ликвидност сваког појединачног финансијског инструмента подобног за инвестирање треба да буде размотрена на одговарајући начин прије него што се изврши инвестирање у тај инструмент.

6. УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА (НАСТАВАК)

6.3. Ризик ликвидности (наставак)

Анализа рочности

Рочност финансијских обавеза Централне банке на датуме извјештавања приказана је у табелама у наставку на основу преосталог уговорног доспијећа од датума извјештавања.

Новчанице и кованице у оптицају су распоређене у период до три мјесеца.

31. децембар 2024.	До 3	Од 3	Од 1	Преко 3	Без	
У хиљадама КМ	мјесеца	до 12	до 3	године	одређеног	Укупно
		мјесеци	године		доспијећа	
Новчанице и кованице у оптицају	7.959.215	-	-	-	-	7.959.215
Депозити банака	7.455.395	-	-	-	-	7.455.395
Депозити Владе и осталих јавних институција	860.083	-	-	-	-	860.083
Остале финансијске обавезе	5.938	244.307	-	-	-	250.245
УКУПНО ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ	16.280.631	244.307	-	-	-	16.524.938

31. децембар 2023.	До 3	Од 3	Од 1	Преко 3	Без	
У хиљадама КМ	мјесеца	до 12	до 3	године	одређеног	Укупно
		мјесеци	године		доспијећа	
Новчанице и кованице у оптицају	7.565.108	-	-	-	-	7.565.108
Депозити банака	7.083.235	-	-	-	-	7.083.235
Депозити Владе и осталих јавних институција	752.898	-	-	-	-	752.898
Остале финансијске обавезе	4.104	64.319	-	-	-	68.423
УКУПНО ФИНАНСИЈСКЕ ОБАВЕЗЕ	15.405.345	64.319	-	-	-	15.469.664

Каматоносне компоненте девизних резерви, анализирани према њиховој преосталој уговореној рочности у односу на датуме извјештавања, су објављене у [напоменама 8, 10 и 12](#).

7. ГОТОВИНА У СТРАНИМ ВАЛУТАМА

Готовина у страним валутама представља готовину која се држи у трезорима Централне банке. На датум извјештавања, укупан износ готовине у страним валутама се држи у EUR валути (31. децембар 2023. године: Укупан износ готовине у страним валутама се држао у EUR валути).

За потребе извјештавања о новчаним токовима готовина у страним валутама је укључена у новац и новчане еквиваленте ([напомена 33](#)).

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА

Депозити код иностраних банака представљају инвестирана средства девизних резерви Централне банке која се држе на рачунима иностраних банака и међународних финансијских институција. Депозити код иностраних банака укључују депозите по виђењу и орочене депозите и држе се код иностраних банака земаља зоне евра и земаља ван зоне евра ([напомена 6.1.2](#)).

За потребе извјештавања о новчаним токовима, депозити у страној валути по виђењу и депозити у страној валути са роком доспијећа до три мјесеца или краће, од датума стицања, су укључени у новац и новчане еквиваленте. Наредна табела приказује анализу депозита код иностраних банака за потребе извјештавања о новчаним токовима:

	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
У хиљадама КМ		
Депозити по виђењу	1.547.796	1.811.641
Орочени депозити до 3 мјесеца или краће од датума стицања	3.575.469	4.744.565
Умањење вриједности	(1.884)	(1.486)
Укључено у новац и новчане еквиваленте (напомена 33)	5.121.381	6.554.720
Орочени депозити преко 3 мјесеца од датума стицања	1.665.294	1.772.041
Умањење вриједности	(447)	(171)
Укупно	1.664.847	1.771.870
УКУПНО	6.786.228	8.326.590

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА (НАСТАВАК)

Наредна табела приказује стања орочених депозита и депозита по виђењу са аналитичким приказом по валути држања:

	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
У хиљадама КМ		
Орочени депозити:		
EUR	5.240.763	6.512.976
USD	-	3.630
	5.240.763	6.516.606
Умањење вриједности	(2.117)	(1.520)
Укупно	5.238.646	6.515.086
Депозити по виђењу:		
EUR	1.522.704	1.802.057
USD	17.087	3.199
CHF	5.893	4.325
GBP	2.112	2.060
	1.547.796	1.811.641
Умањење вриједности	(214)	(137)
Укупно	1.547.582	1.811.504
УКУПНО	6.786.228	8.326.590

Просјечне каматне стопе на орочене депозите деноминоване у EUR валути у 2024. години се крећу у распону од 2,21% до 4,03% годишње (2023: Просјечне каматне стопе на орочене депозите деноминоване у EUR валути су се кретале у распону од 1,95% до 4,12% годишње).

Просјечне каматне стопе на депозите по виђењу деноминоване у EUR валути у 2024. години се крећу у распону од 0,00% до 4,00% годишње (2023: Просјечне каматне стопе на депозите по виђењу деноминоване у EUR валути су се кретале у распону од 0,00% до 4,00% годишње).

Депозити код иностраних банака укључују обрачунату камату у износу од 22.162 хиљаде КМ на дан 31. децембар 2024. године (31. децембар 2023. године: Укључивали су нето обрачунату камату у износу од 36.082 хиљаде КМ).

Просјечна стопа ефективног приноса на депозите код иностраних банака износи 3,73% за 2024. годину (2023: Просјечна стопа ефективног приноса је износила 3,19%).

Наредна табела приказује анализу орочених депозита код иностраних банака према преосталој уговореној рочности у односу на датуме извјештавања:

	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
У хиљадама КМ		
До мјесец дана	3.625.697	3.983.673
Од једног до два мјесеца	514.532	960.845
Од два до три мјесеца	526.785	738.995
Од три до четири мјесеца	267.875	298.167
Од четири до дванаест мјесеци	305.874	534.926
Укупно	5.240.763	6.516.606
Умањење вриједности	(2.117)	(1.520)
УКУПНО	5.238.646	6.515.086

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА (НАСТАВАК)

Анализа депозита код иностраних банака према врсти финансијске институције у којој су средства инвестирана дата је сљедећом табелом:

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Иностране комерцијалне банке		
Орочени депозити	1.906.111	2.739.866
Преконоћни депозити	1.493.276	1.199.902
Депозити по виђењу	14.213	4.506
	3.413.600	3.944.274
Иностране централне банке		
Орочени депозити	1.423.857	2.038.953
Преконоћни депозити	-	-
Депозити по виђењу	1.518.864	1.799.686
	2.942.721	3.838.639
Међународне финансијске институције		
Орочени депозити	417.519	537.885
Преконоћни депозити	-	-
Депозити по виђењу	14.719	7.449
	432.238	545.334
Укупно	6.788.559	8.328.247
Умањење вриједности (напомена 6.1.1.)	(2.331)	(1.657)
УКУПНО	6.786.228	8.326.590

Више информација о распону композитног кредитног рејтинга и концентрацији кредитног ризика Централне банке за депозите код иностраних банака на датуме извјештавања је објављено у [напомени 6.1.2.](#)

8. ДЕПОЗИТИ КОД ИНОСТРАНИХ БАНАКА (НАСТАВАК)

Депозити код иностраних банака, анализирани према земљи у којој су средства инвестирана, су приказани слjedeћом табелом:

У хиљадама КМ		31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Швајцарска			
	Орочени депозити	2.472.067	2.257.205
	Депозити по виђењу	14.719	7.449
		2.486.786	2.264.654
Њемачка			
	Орочени депозити	117.388	-
	Депозити по виђењу	1.516.489	1.052.667
		1.633.877	1.052.667
Француска			
	Орочени депозити	1.405.081	1.682.242
	Депозити по виђењу	2.180	278.492
		1.407.261	1.960.734
Луксембург			
	Орочени депозити	779.388	1.481.122
	Депозити по виђењу	2.940	374.134
		782.328	1.855.256
Велика Британија			
	Орочени депозити	466.839	1.096.037
	Депозити по виђењу	-	-
		466.839	1.096.037
Белгија			
	Орочени депозити	-	-
	Депозити по виђењу	8.625	-
		8.625	-
Низоземска			
	Орочени депозити	-	-
	Депозити по виђењу	2.242	98.468
		2.242	98.468
САД			
	Орочени депозити	-	-
	Депозити по виђењу	601	431
		601	431
Укупно орочени депозити		5.240.763	6.516.606
Укупно депозити по виђењу		1.547.796	1.811.641
Умањење вриједности		(2.331)	(1.657)
УКУПНО		6.786.228	8.326.590

9. СПЕЦИЈАЛНА ПРАВА ВУЧЕЊА У ММФ-у

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Рачун специјалних права вучења у ММФ-у	4.742	2.053
Обрачуната камата	29	20
Укупно	4.771	2.073
Умањење вриједности	-	-
УКУПНО	4.771	2.073

Промјене по основу специјалних права вучења у ММФ-у у извјештајним периодима су приказане у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	2024.	2023.
На дан 1. јануар	2.073	149
Новчани приливи по рачуну специјалних права вучења	68.282	75.937
Новчани одливи	(65.830)	(73.705)
Приходи од камата по рачуну специјалних права вучења	240	189
Наплата обрачунате камате	(232)	(171)
Нето добици / (губици) од курсних разлика	238	(326)
На дан 31. децембар	4.771	2.073

За потребе извјештавања о новчаним токовима специјална права вучења у ММФ-у су укључена у новац и новчане еквиваленте ([напомена 33](#)).

10. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит представљају средства девизних резерви Централне банке која су инвестирана у ликвидне државне владине обвезнице земаља зоне евра и земаља ван зоне евра. Портфељ ових дужничких инструмената се састоји од краткорочних и дугорочних обвезница влада са фиксном каматном стопом.

На датум извјештавања, дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит су деноминирани у EUR и USD валути (31. децембар 2023. године: Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит су били деноминирани у EUR валути).

Структура улагања дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит је приказана сљедећом табелом:

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Купонски дужнички инструменти	6.781.033	4.476.401
Обрачуната камата на купонске дужничке инструменте	64.195	29.919
	6.845.228	4.506.320
Дисконтни дужнички инструменти	1.807.948	1.672.235
Обрачунати (дисконт) на дисконтне дужничке инструменте	(13.363)	(28.425)
	1.794.585	1.643.810
УКУПНО	8.639.813	6.150.130

10. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ (НАСТАВАК)

Наредна табела приказује структуру портфеља дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит у зависности од тога да ли средствима девизних резерви управља Централна банка или су повјерена спољном портфељ менаџеру на управљање:

	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
У хиљадама КМ		
Дужнички инструменти којима управља Централна банка	8.062.986	6.150.130
Дужнички инструменти повјерени на управљање спољном портфељ менаџеру	576.827	-
УКУПНО	8.639.813	6.150.130

Наредна табела приказује стања дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит са аналитичким приказом по валути држања:

	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
У хиљадама КМ		
Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит:		
EUR	8.553.500	6.150.130
USD	86.313	-
УКУПНО	8.639.813	6.150.130

На датум извјештавања, дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит којима управља спољни портфељ менаџер износе 576.827 хиљада КМ и држе се у EUR валути у износу од 490.514 хиљада КМ односно у USD валути у износу од 86.313 хиљада КМ.

На дан 31. децембар 2024. године резервације за очекиване кредитне губитке за дужничке инструменте, признате у осталој свеобухватној добити, износе 2.514 хиљада КМ (31. децембар 2023. године: 904 хиљаде КМ). Током 2024. године, нето повећања по основу резервација за очекиване кредитне губитке, призната у добит или губитак, износе 1.647 хиљада КМ (2023: Нето повећања 99 хиљада КМ). За више информација погледати [напомене 6.1.1](#) и [26](#).

Просјечна стопа ефективног приноса на дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну износи 2,79% за 2024. годину (2023: Просјечна стопа ефективног приноса је износила 0,75%).

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, анализирани према земљи у коју су средства инвестирана, су приказани сљедећом табелом:

	31. децембар 2024.		31. децембар 2023.	
	У хиљадама КМ	%	У хиљадама КМ	%
<i>Француска</i>	1.977.683	22,89	1.578.434	25,67
<i>Њемачка</i>	1.422.155	16,46	1.842.371	29,96
<i>Аустрија</i>	916.221	10,60	303.826	4,94
<i>Низоземска</i>	905.753	10,48	173.428	2,82
<i>Финска</i>	828.286	9,59	349.641	5,69
<i>Белгија</i>	800.471	9,26	683.296	11,11
<i>Шпанија</i>	781.479	9,05	683.479	11,11
<i>Италија</i>	642.395	7,44	457.921	7,45
<i>Словачка</i>	131.506	1,52	37.616	0,60
<i>САД</i>	86.313	1,00	-	-
<i>Луксембург</i>	86.087	1,00	-	-
<i>Ирска</i>	61.464	0,71	40.118	0,65
УКУПНО	8.639.813	100,00	6.150.130	100,00

10. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ (НАСТАВАК)

Више информација о распону композитног кредитног рејтинга и концентрацији кредитног ризика Централне банке за дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит на датуме извјештавања је објављено у [напомени 6.1.2.](#)

Промјене по основу дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит током извјештајних периода су приказане у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	2024.	2023.
На дан 1. јануар	6.150.130	5.887.589
Куповине током године	7.004.418	4.741.235
Продаје током године	(290.228)	(987.892)
Приходи од камата признати током године (напомена 22)	221.908	69.366
Ефекти негативних каматних стопа признати током године (напомена 22)	-	(4.427)
Доспијећа дужничких инструмената	(4.417.956)	(3.640.509)
Доспијећа купона	(78.788)	(29.186)
Нето нереализована промјена фер вриједности током године	44.159	113.948
Нето добици од курсних разлика	6.162	-
Трансакциони трошкови	8	6
На дан 31. децембар	8.639.813	6.150.130

Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит, анализирани по њиховом преосталом уговореном доспијећу у односу на датуме извјештавања, су приказани у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
До три мјесеца	1.604.277	716.892
Од три до дванаест мјесеци	2.595.687	2.943.406
Од једне до три године	3.111.784	2.414.490
Преко три године	1.328.065	75.342
УКУПНО	8.639.813	6.150.130

11. МОНЕТАРНО ЗЛАТО

На датуме извјештавања, вриједности улазних података за израчун фер вриједности монетарног злата су дате у сљедећој табели:

На дан	Количина унци	Цијена једне унце у КМ	Фер вриједност монетарног злата на дан у хиљадама КМ
31. децембар 2024.	112.000	4.956,76	555.157
31. децембар 2023.	48.000	3.655,40	175.459

11. МОНЕТАРНО ЗЛАТО (НАСТАВАК)

Промјене по основу монетарног злата у извјештајним периодима су дате у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	2024.	2023.
На дан 1. јануар	175.459	160.040
Куповине током године	312.933	-
Нето нерезализована промјена у фер вриједности током године	66.765	15.419
На дан 31. децембар	555.157	175.459

12. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО АМОРТИЗОВАНОМ ТРОШКУ

Дужнички инструменти по амортизованом трошку представљају средства девизних резерви Централне банке која су инвестирана у ликвидне државне владине обвезнице земаља зоне евра са намјером држања до њиховог доспијећа. На датуме извјештавања, овај портфељ се састоји од краткорочних и дугорочних купонских обвезница влада са фиксном каматном стопом. Дужнички инструменти по амортизованом трошку су деноминирани у EUR валути.

Структура улагања дужничких инструмената по амортизованом трошку је приказана сљедећом табелом:

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Купонски дужнички инструменти	1.126.811	1.178.064
Обрачуната камата на купонске дужничке инструменте	2.470	2.576
Укупно	1.129.281	1.180.640
Умањење вриједности	(380)	(219)
УКУПНО	1.128.901	1.180.421

Просјечна стопа ефективног приноса на дужничке инструменте по амортизованом трошку износи 1,02% за 2024. годину (2023. година: 1,01%).

Дужнички инструменти по амортизованом трошку, анализирани према земљи у коју су средства инвестирана, су приказани сљедећом табелом:

	31. децембар 2024.		31. децембар 2023.	
	У хиљадама КМ	%	У хиљадама КМ	%
Француска	223.587	19,80	221.715	18,78
Шпанија	192.408	17,04	191.383	16,21
Аустрија	191.421	16,95	190.662	16,15
Италија	96.258	8,52	153.706	13,02
Финска	93.642	8,29	93.034	7,88
Белгија	92.556	8,20	91.810	7,78
Њемачка	58.893	5,22	58.887	4,99
Низоземска	56.288	4,98	55.710	4,72
Ирска	55.400	4,91	54.933	4,65
Словачка	41.279	3,66	41.528	3,52
Луксембург	27.549	2,43	27.272	2,30
Укупно	1.129.281	100,00	1.180.640	100,00
Умањење вриједности	(380)		(219)	
УКУПНО	1.128.901		1.180.421	

12. ДУЖНИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ ПО АМОРТИЗОВАНОМ ТРОШКУ (НАСТАВАК)

Више информација о распону композитног кредитног рејтинга и концентрацији кредитног ризика Централне банке за дужничке инструменте по амортизованом трошку на датуме извјештавања је објављено у [напомени 6.1.2.](#)

Промјене по основу дужничких инструмената по амортизованом трошку током извјештајних периода су приказане у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	2024.	2023.
На дан 1. јануар	1.180.421	1.172.862
Приходи од камата признати током године (напомена 22)	11.858	11.912
Доспијећа дужничких инструмената	(59.100)	-
Доспијећа купона	(4.117)	(4.359)
Нето умањење / повећање вриједности током године	(161)	6
На дан 31. децембар	1.128.901	1.180.421

Дужнички инструменти по амортизованом трошку, анализирани по њиховом преосталом уговореном доспијећу у односу на датуме извјештавања, су приказани у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
До три мјесеца	-	-
Од три до дванаест мјесеци	58.893	58.406
Од једне до три године	231.308	154.187
Преко три године	839.080	968.047
Укупно	1.129.281	1.180.640
Умањење вриједности	(380)	(219)
УКУПНО	1.128.901	1.180.421

13. ОСТАЛА ИМОВИНА

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Потраживања од резидентних банака	2.596	2.526
Жиро рачуни (напомена 33)	1.081	642
Потраживања од службеника по основу мањка готовог новца	601	601
Остала разна финансијска имовина	450	377
Укупно	4.728	4.146
Умањење вриједности	(607)	(607)
Укупно остала финансијска имовина	4.121	3.539
Унапријед плаћени трошкови за производњу новчаница и кованица	10.902	11.062
Унапријед плаћени трошкови за административно пословање	1.742	1.367
Нумизматичке збирке	1.468	1.198
Остала разна нефинансијска имовина	228	218
Укупно остала нефинансијска имовина	14.340	13.845
УКУПНО	18.461	17.384

13. ОСТАЛА ИМОВИНА (НАСТАВАК)

Како је објављено у [напомени 3.9](#), унапријед плаћени трошкови за производњу новчаница и кованица се почетно признају као одгођени трошкови и накнадно се амортизују признавањем трошкова током периода од пет година. За више информација погледати [напомену 30](#).

14. НЕКРЕТНИНЕ И ОПРЕМА

У хиљадама КМ	Земљиште и зграде	Опрема и намјештај	Возила	Остало	Имовина у припреми	Некретнине и опрема укупно
Набавна вриједност						
На дан 1. јануар 2023.	49.674	26.469	1.402	1.059	130	78.734
Набавке	-	-	-	-	1.184	1.184
Пренос на употребу	-	1.144	-	21	(1.165)	-
Отписи и отуђења	-	(769)	(178)	(8)	-	(955)
На дан 31. децембар 2023.	49.674	26.844	1.224	1.072	149	78.963
Набавке	-	-	-	-	3.417	3.417
Пренос на употребу	-	3.049	265	115	(3.429)	-
Враћено у употребу	-	7	-	-	-	7
Отписи и отуђења	-	(1.160)	-	(1)	-	(1.161)
На дан 31. децембар 2024.	49.674	28.740	1.489	1.186	137	81.226
Акумулирана амортизација						
На дан 1. јануар 2023.	7.713	20.231	1.338	917	-	30.199
Трошак амортизације	580	1.736	61	27	-	2.404
Отписи и отуђења	-	(764)	(178)	(8)	-	(950)
На дан 31. децембар 2023.	8.293	21.203	1.221	936	-	31.653
Трошак амортизације	580	1.668	6	24	-	2.278
Враћено у употребу	-	4	-	-	-	4
Отписи и отуђења	-	(1.159)	-	(1)	-	(1.160)
На дан 31. децембар 2024.	8.873	21.716	1.227	959	-	32.775
Нето књиговодствена вриједност						
На дан 1. јануар 2024.	41.381	5.641	3	136	149	47.310
На дан 31. децембар 2024.	40.801	7.024	262	227	137	48.451

Централна банка је купила земљиште на основу уговора са Општином Центар за изградњу пословне зграде Главне јединице Сарајево. Општина Центар је накнадно донијела рјешење о одбијању издавања урбанистичке сагласности које је постало коначно рјешењем надлежног кантоналног Министарства након провођења другостепеног правног поступка.

На датуме извјештавања, Централна банка води два судска поступка по питању купљеног земљишта од којих се један односи на раскид уговора о куповини земљишта са Општином Центар и накнаду штете, а други на поништење рјешења надлежног кантоналног Министарства. Централна банка је законски власник земљишта и нема неизвршених уговорних обавеза према Општини Центар као продавцу земљишта.

Изузев наведеног, Централна банка није имала никаквих других терећења по основу својих некретнина и опреме на датуме извјештавања.

ЦЕНТРАЛНА БАНКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Напомене уз финансијске извјештаје за годину која је завршила 31. децембра 2024.

15. НЕМАТЕРИЈАЛНА ИМОВИНА

У хиљадама КМ	Софтвери и остала нематеријална имовина	Нематеријална имовина у припреми	Нематеријална имовина укупно
Набавна вриједност			
На дан 1. јануар 2023.	15.953	-	15.953
Набавке	-	410	410
Пренос на употребу	410	(410)	-
Отписи и отуђења	(310)	-	(310)
На дан 31. децембар 2023.	16.053	-	16.053
Набавке	-	389	389
Пренос на употребу	307	(307)	-
На дан 31. децембар 2024.	16.360	82	16.442
Акумулирана амортизација			
На дан 1. јануар 2023.	15.109	-	15.109
Трошак амортизације	390	-	390
Отписи и отуђења	(310)	-	(310)
На дан 31. децембар 2023.	15.189	-	15.189
Трошак амортизације	341	-	341
На дан 31. децембар 2024.	15.530	-	15.530
Нето књиговодствена вриједност			
На дан 1. јануар 2024.	864	-	864
На дан 31. децембар 2024.	830	82	912

16. ОСТАЛА УЛАГАЊА

Структура осталих улагања је следећа:

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
<i>Власнички инструменти</i>		
Акције BIS-а	27.803	27.803
Акције SWIFT-а	10	10
УКУПНО	27.813	27.813

BIS банка је специјализована међународна финансијска институција у власништву и под управом 63 централне банке широм свијета чија је основна улога да подстиче сарадњу међу централним банкама, тежи да обезбиди монетарну и финансијску стабилност и посредује у финансијским трансакцијама између централних банака. Акције BIS банке су искључиво у власништву централних банака и монетарних власти.

SWIFT је међународно удружење у власништву финансијских институција које су његови чланови.

Акцијама BIS-а и SWIFT-а се не тргује.

16. ОСТАЛА УЛАГАЊА (НАСТАВАК)

Централна банка посједује обичне акције BIS банке по номиналној вриједности од 5.000 SDR по акцији, плаћених у износу од 25% њихове номиналне вриједности од стране бивше Југославије. У складу са Статутом BIS-а, преосталих 75% номиналне вриједности акција се уплаћује од стране Централне банке по позиву BIS-а. Централна банка има право на дивиденду по основу ових акција ([напомена 27](#)).

Акције SWIFT-а се састоје од двије обичне акције и њихова укупна вриједност је 10 хиљада КМ.

Акције BIS-а и SWIFT-а представљају некотиране власничке инструменте чија се фер вриједност не може поуздано утврдити и стога се евидентирају по трошку стицања.

17. НОВЧАНИЦЕ И КОВАНИЦЕ У ОПТИЦАЈУ

Промјене по основу новчаница и кованица у оптицају током извјештајних периода су приказане у сљедећој табели:

У хиљадама КМ

	2024.	2023.
На дан 1. јануар	7.565.108	7.436.097
Нето пораст вриједности новчаница и кованица у оптицају током године	394.107	129.011
На дан 31. децембар	7.959.215	7.565.108

Апоенска структура и количина новчаница и кованица у оптицају је приказана у сљедећој табели:

		31. децембар 2024.		31. децембар 2023.	
Апоен		Вриједност Комада у хиљадама КМ		Вриједност Комада у хиљадама КМ	
Кованице	0,05	109.898.527	5.495	101.836.346	5.092
Кованице	0,10	149.895.239	14.990	144.279.167	14.428
Кованице	0,20	109.885.948	21.977	106.401.362	21.280
Кованице	0,50	53.734.646	26.867	49.610.221	24.805
Кованице	1	79.209.267	79.209	74.067.545	74.068
Кованице	2	23.915.604	47.831	21.957.007	43.914
Кованице	5	17.972.643	89.863	16.301.766	81.509
Укупно кованице		286.232		265.096	
Новчанице	10	16.767.446	167.674	15.705.792	157.058
Новчанице	20	13.284.351	265.687	12.168.451	243.369
Новчанице	50	27.517.579	1.375.879	27.815.563	1.390.778
Новчанице	100	49.493.662	4.949.366	45.958.334	4.595.833
Новчанице	200	4.571.881	914.377	4.564.870	912.974
Укупно новчанице		7.672.983		7.300.012	
УКУПНО		7.959.215		7.565.108	

18. ДЕПОЗИТИ БАНАКА

Структура депозита банака приказана је у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Депозити резидентних банака		
КМ	6.830.771	7.082.560
EUR	623.510	-
	7.454.281	7.082.560
Рачуни резерви организационих јединица Централне банке	1.081	642
Посебни депозити резидентних банака – блокирана средства	33	33
УКУПНО	7.455.395	7.083.235

Депозити резидентних банака служе за испуњавање политике обавезне резерве Централне банке, за поравнање платних трансакција између резидентних банака међусобно, као и за трансакције резидентних банака са Централном банком. На дан 31. децембар 2024. године укупан износ депозита резидентних банака од 7.454.281 хиљаду КМ представља депозите 22 резидентне банке (31. децембар 2023. године: Износ од 7.082.560 хиљада КМ је представљао депозите 22 резидентне банке).

Депозити резидентних банака укључују обрачунату накнаду по основу политике обавезне резерве у износу од 1.286 хиљада КМ на дан 31. децембар 2024. године (31. децембар 2023. године: Укључивали су обрачунату накнаду у износу од 1.181 хиљаду КМ).

Од 1. јануара 2024. године Централна банка примјењује нови оквир обавезне резерве за резидентне банке. Нови оквир обавезне резерве прописује обавезу резидентним банкама да издвајају и одржавају обавезну резерву у КМ и EUR валути, на рачунима резерви у КМ и у EUR валути. Обавезна резерва се обрачунава као обавезна резерва у КМ на основицу у домаћој валути и обавезна резерва у EUR на девизну основицу примјењујући јединствену стопу од 10% по свим основицама. Одржавање обавезне резерве у EUR се врши издвајањем износа од 5% вриједности обрачунате обавезне резерве у EUR валути на рачуну резерви у EUR, док се износ од 95% обрачунате обавезне резерве у EUR издваја и одржава у КМ протувриједности на рачуну резерви у КМ.

У 2023. години основицу за обрачун обавезне резерве резидентних банака су чинили депозити и позајмљена средства без обзира у којој валути су средства била изражена, а примијењена стопа обавезне резерве на основицу за обрачун обавезне резерве је износила 10%. Обавезна резерва се издвајала и одржавала у КМ.

Износи изнад обавезне резерве су депозити резидентних банака које оне држе на својим рачунима резерви. Више информација о примијењеним стопама накнада по основу инструмента обавезне резерве Централне банке у извјештајним периодима је објављено у [напомени 22](#).

19. ДЕПОЗИТИ ВЛАДЕ И ОСТАЛИХ ЈАВНИХ ИНСТИТУЦИЈА

Структура депозита Владе и осталих јавних институција приказана је у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Буџетски депозити институција БиХ	756.999	633.891
Депозити осталих домаћих влада и владиних институција	87.770	85.101
Депозити осталих јавних институција	15.295	16.887
Депозитни рачуни по трансакцијама ММФ-а	19	17.019
УКУПНО	860.083	752.898

20. РЕЗЕРВИСАЊА

Промјене у резервисањима су приказане у сљедећим табелама:

У хиљадама КМ	Судски спорови	Животно осигурање	Отпремнине запосленим	Јубиларне награде	Неискориштени годишњи одмор		Укупно
На дан 1. јануар	300	-	1.419	306	-	-	2.025
Отпуштања резервисања	-	-	(18)	-	-	-	(18)
Повећања у резервисањима	1.400	8.060	661	543	654	-	11.318
Укупно признато у добит или губитак	1.400	8.060	643	543	654	-	11.300
Плаћени износи	(46)	-	(113)	(47)	-	-	(206)
На дан 31. децембар	1.654	8.060	1.949	802	654	-	13.119

У хиљадама КМ	Судски спорови	Животно осигурање	Отпремнине запосленим	Јубиларне награде	Неискориштени годишњи одмор		Укупно
На дан 1. јануар	-	-	860	37	-	-	897
Отпуштања резервисања	-	-	(15)	-	-	-	(15)
Повећања у резервисањима	300	-	689	281	-	-	1.270
Укупно признато у добит или губитак	300	-	674	281	-	-	1.255
Плаћени износи	-	-	(115)	(12)	-	-	(127)
На дан 31. децембар	300	-	1.419	306	-	-	2.025

Резервисања по основу примања запослених

У 2024. години, поред резервисања која се односе на резервисања за отпремнине и јубиларне награде запосленим, Централна банка је извршила резервисања за животно осигурање за запослене и неискориштени годишњи одмор запослених. Израду актуарског обрачуна за формирање ових резервисања је извршио овлаштени актуар.

Судски спорови

Централна банка се појављује као тужена страна у неколико судских процеса који произлазе из њеног пословања. Централна банка је додатно формирала резервисања за судске спорове у којима се појављује као тужена страна у износу од 1.400 хиљада КМ на основу постојања неизвјесности финалног исхода судских спорова у 2024. години (2023: резервисања за судске спорове су износила 300 хиљада КМ).

Преузете обавезе

На датуме извјештавања, Централна банка нема уговорених обавеза које нису признате.

21. ОСТАЛЕ ОБАВЕЗЕ

Структура осталих обавеза дата је у следећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Обавезе за расподјелу дијела добити у буџет БиХ (напомена 31)	244.307	64.319
Добављачи	2.471	1.527
ММФ-ови рачуни број 1 и 2 (напомена 36)	2.271	2.203
Обрачунате, а нефактурисане обавезе	937	92
Депозити Свјетске банке	191	251
Остале разне финансијске обавезе	68	31
Укупно остале финансијске обавезе	250.245	68.423
Нефинансијске обавезе по разним основама	205	215
Наплаћени и одложени приходи	42	31
Укупно остале нефинансијске обавезе	247	246
УКУПНО	250.492	68.669

22. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра 2024.	31. децембра 2023.
Каматни приходи по основу:		
Депозита код иностраних банака (напомена 8)	227.173	249.220
Дужничких инструмената по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (напомена 10)	221.908	69.366
Дужничких инструмената по амортизованом трошку (напомена 12)	11.858	11.912
Специјалних права вучења у ММФ-у	240	189
Укупно	461.179	330.687
Каматни расходи по основу:		
Депозита резидентних банака	(14.557)	(9.842)
Ефеката негативних каматних стопа на дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит (напомена 10)	-	(4.427)
Укупно	(14.557)	(14.269)
Нето каматни приходи	446.622	316.418

22. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ (НАСТАВАК)

Укупни каматни и сродни приходи и расходи по класама каматносног финансијског инструмента су приказани у сљедећој табели:

За годину која је завршила
31. децембра

У хиљадама КМ

	2024.	2023.
1. Финансијска имовина по амортизованом трошку		
<i>Каматни приходи по основу:</i>		
Депозита код иностраних банака	227.173	249.220
Дужничких инструмената по амортизованом трошку	11.858	11.912
Специјалних права вучења у ММФ-у	240	189
Укупно	239.271	261.321
2. Дужнички инструменти по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит		
Каматни приходи	221.908	69.366
Ефекти негативних каматних стопа	-	(4.427)
Укупно	221.908	64.939
3. Финансијске обавезе по амортизованом трошку		
Каматни расходи по основу депозита резидентних банака	(14.557)	(9.842)
Укупно	(14.557)	(9.842)
Нето каматни приходи	446.622	316.418

Основицу за обрачун расхода од камата на депозите резидентних банака генерише укупан износ депозита резидентних банака на рачунима резерви током десетодневног обрачунског периода, који се састоји од износа средстава обавезне резерве и износа средстава изнад обавезне резерве.

Како је објављено у [напомени 18](#), примјена новог оквира обавезне резерве од 1. јануара 2024. године прописује обавезу резидентним банкама да издвајају и одржавају обавезну резерву у КМ и EUR валути, на рачунима резерви у КМ и у EUR валути.

У периоду 1.1. - 31.12.2024. године, Централна банка обрачунава и исплаћује накнаду резидентним банкама по утврђеним стопама накнада на средства обавезних резерви у КМ односно на средства обавезних резерви у EUR. Централна банка примјењује нулту стопу накнаде на средства изнад обавезних резерви резидентних банака независно од валутног издвајања и одржавања обавезне резерве.

У периоду 1.1. - 31.12.2023. године, Централна банка је обрачунавала и исплаћивала накнаду резидентним банкама примјењујући стопе накнада на средства обавезне резерве по основу основице у домаћој валути односно на средства обавезне резерве по основу основице у страним валутама и у домаћој валути са валутном клаузулом. Централна банка је обрачунавала нулту стопу накнаде на средства изнад обавезне резерве резидентних банака.

22. НЕТО КАМАТНИ ПРИХОДИ (НАСТАВАК)

Наредна табела приказује примијењене стопе накнада Централне банке током извјештајних периода:

Основица за обрачун накнаде	Стопа накнаде Централне банке за период	
2024.: Нови оквир обавезне резерве		
Средства обавезне резерве	1.1. - 31.12.	
Обавезна резерва у КМ на основицу у домаћој валути	0,50%	
Обавезна резерва у EUR на девизну основицу	0,30%	
Средства изнад обавезне резерве	0,00%	
2023.: Претходно важећи оквир обавезне резерве		
Средства обавезне резерве	1.1. - 30.6.	1.7. - 31.12.
Основица у домаћој валути	0,25%	0,50%
Основица у страним валутама	0,10%	0,30%
Основица у домаћој валути са валутном клаузулом	0,10%	0,30%
Средства изнад обавезне резерве	0,00%	0,00%

Каматни расходи по основу депозита резидентних банака укључују расходе по основу средстава обавезних резерви у износу од 14.557 хиљада КМ за 2024. годину (2023. година: Каматни расходи по основу депозита резидентних банака су укључивали расходе по основу средстава обавезних резерви у износу од 9.842 хиљаде КМ).

Више информација везано за политику обавезне резерве Централне банке објављено је у [напомени 18](#).

Наредна табела приказује износе каматних прихода на депозите код иностраних банака са аналитичким приказом припадајућих износа у зависности од типа орочења:

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2024.	2023.
Каматни приходи		
Орочени депозити	189.430	214.020
Депозити по виђењу	37.743	35.200
Укупно	227.173	249.220

23. НЕТО ПРИХОДИ ОД НАКНАДА И ПРОВИЗИЈА

	За годину која је завршила 31. децембра	
У хиљадама КМ	2024.	2023.
Приходи од накнада и провизија по основу:		
Услуга за резидентне банке	21.589	20.465
Услуга за Владу и друге небанкарске комитенте	1.584	1.480
Укупно	23.173	21.945
Расходи од накнада и провизија по основу:		
Чувања и осталих расхода за дужничке инструменте	(935)	(499)
Трансакција са банкама у иностранству	(31)	(32)
Осталих расхода од накнада и провизија	(4)	(3)
Укупно	(970)	(534)
Нето приходи од накнада и провизија	22.203	21.411

Централна банка обрачунава приходе од накнада и провизија према утврђеним тарифама за своје услуге ([напомена 3.9](#)). Приходи од накнада и провизија за резидентне банке се доминантно генеришу по основу трансакција у систему бруто поравнања у реалном времену и у жиро клиринг систему. Више информација о функционисању платних система је објављено у [напомени 37](#).

24. НЕТО РЕАЛИЗОВАНИ (ГУБИЦИ) ОД ПРОДАЈЕ ДУЖНИЧКИХ ИНСТРУМЕНАТА ПО ФЕР ВРИЈЕДНОСТИ КРОЗ ОСТАЛУ СВЕОБУХВАТНУ ДОБИТ

	За годину која је завршила 31. децембра	
У хиљадама КМ	2024.	2023.
Реализовани добици	37	-
Реализовани губици	(6.056)	(22.487)
УКУПНО	(6.019)	(22.487)

Одговарајући износи реализованих добитака по основу отпуштања резервација за очекиване кредитне губитке за продате дужничке инструменте су приказани у [напомени 6.1.1](#).

25. НЕТО ДОБИЦИ / (ГУБИЦИ) ОД КУРСНИХ РАЗЛИКА

	За годину која је завршила 31. децембра	
У хиљадама КМ	2024.	2023.
Нереализовани добици од курсних разлика	6.378	1.930
Нереализовани (губици) од курсних разлика	(1.750)	(2.218)
Нето нереализовани добици / (губици) од курсних разлика	4.628	(288)
Реализовани добици од курсних разлика	2.376	86
Реализовани (губици) од курсних разлика	(210)	-
Нето реализовани добици од курсних разлика	2.166	86
УКУПНО	6.794	(202)

26. НЕТО УМАЊЕЊА / ПОВЕЋАЊА ВРИЈЕДНОСТИ НА ФИНАНСИЈСКУ ИМОВИНУ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2024.	2023.
Нето (повећања) / отпуштања по основу умањења вриједности на депозите код иностраних банака	(674)	193
Нето (повећања) / отпуштања по основу умањења вриједности на специјална права вучења у ММФ-у	-	-
Нето (повећања) по основу резервација за очекиване кредитне губитке на дужничке инструменте по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит	(1.647)	(99)
Нето (повећања) / отпуштања по основу умањења вриједности на дужничке инструменте по амортизованом трошку	(161)	6
Нето (повећања) / отпуштања по основу умањења вриједности на осталу финансијску имовину	-	-
УКУПНО	(2.482)	100

Више информација о износима укупних добитака и губитака по основу отпуштања и повећања очекиваних кредитних губитака у извјештајним периодима је објављено у [напомени 6.1.1.](#)

27. ОСТАЛИ ПРИХОДИ

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2024.	2023.
Приход од дивиденде по основу акција BIS-а (напомена 16)	940	721
Нето ефекти усклађивања вриједности нумизматичких збирки	289	29
Остали разни приходи	124	43
УКУПНО	1.353	793

Током 2024. године Централна банка је примила дивиденду по основу акција BIS-а у износу од 940 хиљада КМ (2023: 721 хиљада КМ).

28. ТРОШКОВИ ОСОБЉА

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2024.	2023.
Плате	15.666	12.530
Доприноси и друге накнаде на плате	8.729	6.972
Остала примања запослених	3.229	2.086
Доприноси и друге накнаде на остала примања запослених	732	531
Укупно	28.356	22.119
Нето повећања у резервисањима по основу МРС-а 19 (напомена 20)	9.900	955
УКУПНО	38.256	23.074

28. ТРОШКОВИ ОСОБЉА (НАСТАВАК)

Трошкови особља укључују 5.378 хиљада КМ (2023: 4.249 хиљада КМ) обавезних доприноса за пензионо осигурање плаћених јавним заводима за пензионо осигурање у БиХ. Доприноси се рачунају као постотак бруто плате.

Остала примања запослених углавном чине трошкови по основу накнада за топли оброк, превоз и регрес.

Просјечан број запослених износи 357 за 2024. годину (2023: 353).

За обрачун резервисања по основу МРС-а 19 кориштена је дисконтна стопа од 3% у 2024. години (2023: 4%). Више информација о додатним врстама резервисања које су урађене у 2024. години је објављено у [напомени 20.](#)

29. АДМИНИСТРАТИВНИ И ОСТАЛИ ОПЕРАТИВНИ ТРОШКОВИ

	За годину која је завршила 31. децембра	
У хиљадама КМ	2024.	2023.
Трошкови одржавања платних система	1.825	1.794
Трошкови ИТ инфраструктуре	1.078	1.049
Режијски трошкови	1.017	935
Трошкови приступа званичним сервисима	831	794
Трошкови одржавања дугорочне имовине	601	608
Остали административни и оперативни трошкови	4.372	2.320
УКУПНО	9.724	7.500

30. ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДЊЕ НОВЧАНИЦА И КОВАНИЦА

	За годину која је завршила 31. децембра	
У хиљадама КМ	2024.	2023.
Трошкови производње и дизајна новчаница	2.764	1.950
Трошкови производње и дизајна кованица	2.508	2.454
УКУПНО	5.272	4.404

31. РАСПОДЈЕЛА ГОДИШЊЕ НЕТО ДОБИТИ

Расподјела годишње нето добити Централне банке врши се у складу са Законом о Централној банци.

Одредбама Закона о Централној банци дефинисани су критеријуми распоdjеле годишње нето добити, по којима Централна банка усмјерава 60% текуће добити на рачун институције задужене за буџет БиХ, уколико задовољи критеријум да износ почетног капитала и генералних резерви (задржане добити) буде једнак 5,000% укупног износа монетарне пасиве. Након што се задовољи услов да износ почетног капитала и генералних резерви (задржане добити) буде једнак 5,000% укупног износа монетарне пасиве, преостали износ нето добити се умањује за нето нереализовани добитак који се распоdjељује на рачун резерви за нереализоване добитке и на тако утврђени износ се примијењују наведени законски прописани процентуални односи за распоdjелу.

31. РАСПОДЈЕЛА ГОДИШЊЕ НЕТО ДОБИТИ (НАСТАВАК)

Однос почетног капитала и генералних резерви (задржане добити) прије распоdjеле нето добити у 2024. години износи 4,995% (2023: 3,889%). Одлуком Управног одбора и у складу са Законом о Централној банци износ од 794 хиљаде КМ остварене нето добити за 2024. годину распоређује се у генералне резерве (задржану добит) чиме је прво задовољен законски услов да износ почетног капитала и генералних резерви (задржане добити) буде једнак 5,000% укупног износа монетарне пасиве. Преостали износ нето добити се умањује за 4.628 хиљада КМ по основу нето нереализовних добитака произашлих из курсних разлика чиме се формира износ нето добити који је предвиђен за распоdjелу. Од преостале нето добити за 2024. годину у износу од 407.178 хиљада КМ, 60% распоређује се у буџет БиХ у износу од 244.307 хиљада КМ, а 40% распоређује се у генералне резерве (задржану добит) у износу од 162.871 хиљада КМ (2023.: Нето добит за 2023. годину у износу од 278.261 хиљаде КМ је била алоцирана у генералне резерве у укупном износу од 213.942 хиљаде КМ и у буџет БиХ у износу од 64.319 хиљада КМ).

2024.

Прије распоdjеле добити

Монетарна пасива	(у хиљадама КМ)
	16.274.693
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	812.941
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	4,995%

Распоdjела добити

Нето добит прије распоdjеле	(у хиљадама КМ)
	412.600
Прва распоdjела добити у генералне резерве (задржану добит)	794
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) после прве распоdjеле	813.735
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	5,000%
Нето добит после прве распоdjеле	(у хиљадама КМ)
	411.806
Нето нереализовани добити по основу курсних разлика	4.628
Нето добит за распоdjелу	407.178
Распоdjела добити у буџет БиХ	244.307
Распоdjела добити у генералне резерве (задржану добит)	162.871

Укупна распоdjела нето добити за 2024. годину	(у хиљадама КМ)
Распоdjела добити у буџет БиХ	244.307
Распоdjела добити у генералне резерве (задржану добит)	163.665
Пренос нето нереализовних добитака у резерве за нереализоване курсне разлике	4.628
Распоdjела добити у капитал Централне банке	168.293
Укупно	412.600

Након распоdjеле добити

Монетарна пасива	(у хиљадама КМ)
	16.274.693
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	976.606
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	6,001%

31. РАСПОДЈЕЛА ГОДИШЊЕ НЕТО ДОБИТИ (НАСТАВАК)

2023.

Прије распоdjеле добити

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива	15.401.241
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	598.999
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	3,889%

Распоdjела добити

	(у хиљадама КМ)
Нето добит прије распоdjеле	278.261
Прва распоdjела добити у генералне резерве (задржану добит)	171.063
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) после прве распоdjеле	770.062
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	5,000%

	(у хиљадама КМ)
Нето добит после прве распоdjеле	107.198
Распоdjела добити у буџет БиХ	64.319
Распоdjела добити у генералне резерве (задржану добит)	42.879

Укупна распоdjела нето добити за 2023. годину	(у хиљадама КМ)
Распоdjела добити у буџет БиХ	64.319
Распоdjела добити у генералне резерве (задржану добит)	213.942
Укупно	278.261

Након распоdjеле добити

	(у хиљадама КМ)
Монетарна пасива	15.401.241
Почетни капитал и генералне резерве (задржана добит)	812.941
Однос - почетни капитал и генералне резерве (задржана добит) / монетарна пасива	5,278%

32. КАПИТАЛ

Структура капитала је приказана у сљедећој табели:

У хиљадама КМ	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Почетни капитал	25.000	25.000
Резерве фер вриједности за дужничке и власничке инструменте	45.354	(6.471)
Резерве фер вриједности за монетарно злато	140.295	73.530
Резерве за нереализоване курсне разлике	4.628	-
Остале резерве	31.300	31.300
Генералне резерве (задржана добит)	951.606	787.941
Укупно резерве	1.173.183	886.300
УКУПНО	1.198.183	911.300

Почетни капитал

Почетни капитал представља номинални капитал који је према Закону о Централној банци уплаћен 12. јуна 1998. године.

Резерве фер вриједности

Резерве фер вриједности се односе на:

- Резерве фер вриједности за дужничке инструменте и монетарно злато и представљају кумулативне нереализоване добитке и губитке који настају због промјена тржишне вриједности ових финансијских инструмената током њиховог држања.
- Резервације за очекиване кредитне губитке и односе се на дужничке инструменте мјерене по фер вриједности кроз осталу свеобухватну добит. За више информација погледати [напомену 6.1.1.](#)

Резерве за нереализоване курсне разлике

Резерве за нереализоване курсне разлике односе се на нето нереализоване добитке остварене по основу курсних разлика.

Остале резерве

Остале резерве се односе на:

- Резерве од донација у износу од 3.497 хиљада КМ по основу новчаних донација примљених од Савјета министара Босне и Херцеговине 12. јуна 1998. године. Статус ових резерви је регулисан Одлуком Управног одбора Централне банке уз одобрење Предсједништва Босне и Херцеговине. Право располагања резервама од донација је у надлежности Управног одбора Централне банке.
- Средства примљена у складу са Споразумом о сукцесији бивше Југославије у износу од 27.803 хиљаде КМ и односе се на акције BIS-а (погледати [напомену 16](#)).

Генералне резерве (задржана добит)

Генералне резерве (задржана добит) чини акумулирана недистрибуирана добит Централне банке од почетка њеног рада, 11. августа 1997. године. Статус генералних резерви (задржане добити) је у надлежности Управног одбора Централне банке. Генералне резерве (задржана добит) се примарно користе за алокацију годишње нето добити или покриће годишњег нето губитка Централне банке, како је прописано Законом о Централној банци.

На дан 31. децембар 2024. године дошло је до раста капитала у односу на дан 31. децембар 2023. године. Раст капитала примарно је остварен дијелом годишње нето добити која је алоцирана у складу са Законом о Централној банци као и позитивним нето промјенама фер вриједности за монетарно злато и дужничке инструменте. Како је објављено у [напомени 3.13](#), предузете активности с циљем прилагођавања условима у окружењу у којем Централна банка инвестира девизне резерве значајно су побољшале финансијске перформансе Централне банке за 2024. годину.

33. НОВАЦ И НОВЧАНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

За потребе Извјештаја о новчаним токовима, новац и новчани еквиваленти се састоје од:

	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
У хиљадама КМ		
Депозити у страној валути са роком доспијећа до три мјесеца или краће, од датума стицања (напомена 8)	3.575.469	4.744.565
Депозити у страној валути по виђењу (напомена 8)	1.547.796	1.811.641
Готовина у страним валутама (напомена 7)	525.980	455.191
Специјална права вучења у ММФ-у (напомена 9)	4.771	2.073
Жиро рачуни (напомена 13)	1.081	642
Укупно	5.655.097	7.014.112
Умањење вриједности	(1.883)	(1.486)
УКУПНО	5.653.214	7.012.626

Промјене у очекиваним кредитним губицима на новац и новчане еквиваленте су дате у наставку:

У хиљадама КМ	2024.	2023.
На дан 1. јануар	1.486	1.752
Депозити у страној валути са роком доспијећа до три мјесеца или краће, од датума стицања	320	(287)
Депозити у страној валути по виђењу	77	21
Специјална права вучења у ММФ-у	-	-
На дан 31. децембар	1.883	1.486

34. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА

Централна банка у оквиру свог редовног пословања ступа у трансакције са повезаним лицима. Имајући у виду да је Централна банка основана актом Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, а да је почетни капитал уплаћен у складу са Законом о Централној банци, трансакције које се одвијају у оквиру редовних операција Централне банке са државом и институцијама БиХ представљају трансакције са повезаним лицима. У складу са Законом о Централној банци, Централна банка дјелује као агент државе и других институција БиХ. Централна банка прима депозите од државе и других јавних агенција које је одредило Предсједништво БиХ и дјелује стриктно у име и по налогу депонента.

Трансакције са државом и институцијама БиХ приказане су у слиједећим табелама:

У хиљадама КМ

На дан

31. децембар 2024. године

	Министарство финансија и трезора БиХ	Агенција за осигурање депозита БиХ	Управа за индиректно опорезивање БиХ	Укупно
ИМОВИНА				
Остала имовина	37	-	3	40
УКУПНО	37	-	3	40
ОБАВЕЗЕ				
Депозити депонената	484.581	1.353	290.341	776.275
Обавезе за расподјелу дијела добити у буџет БиХ	244.307	-	-	244.307
Остале обавезе	-	-	9	9
УКУПНО	728.888	1.353	290.350	1.020.591

У хиљадама КМ

На дан

31. децембар 2023. године

	Министарство финансија и трезора БиХ	Агенција за осигурање депозита БиХ	Управа за индиректно опорезивање БиХ	Укупно
ИМОВИНА				
Остала имовина	55	-	3	58
УКУПНО	55	-	3	58
ОБАВЕЗЕ				
Депозити депонената	442.770	68	244.938	687.776
Обавезе за расподјелу дијела добити у буџет БиХ	64.319	-	-	64.319
Остале обавезе	-	-	94	94
УКУПНО	507.089	68	245.032	752.189

34. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ ЛИЦИМА (НАСТАВАК)

Остварени приходи са државом и институцијама БиХ су приказани у следећој табели:

У хиљадама КМ	За годину која је завршила 31. децембра	
	2024.	2023.
Приходи од накнада и провизија		
Министарство финансија и трезора БиХ	98	111
Управа за индиректно опорезивање БиХ	43	30
Агенција за осигурање депозита БиХ	3	13
УКУПНО	144	154

У обављању функција банкара, депозитара и фискалног агента прописаних Законом о Централној банци, Централна банка такође води одговарајуће рачуноводствене евиденције и извршава трансакције за државу и институције БиХ који се воде у пословним књигама Централне банке ванбилансно. Више информација о овим ванбилансним евиденцијама приказано је у [напоменама 35](#) и [36](#).

Накнаде кључним члановима управљачке структуре

У складу са МРС-ом 24, повезаним лицима се сматрају чланови кључног руководства, блиски чланови породица чланова кључног руководства и друштва под контролом, заједничком контролом или значајним утицајем чланова кључног руководства и блиских чланова њихових породица.

Укупне накнаде члановима кључног руководства у 2024. години износе 1.504 хиљаде КМ, од чега се 940 хиљада КМ односи на плате и остале накнаде, а 564 хиљаде КМ на порезе и доприносе (у 2023. години укупан износ од 1.165 хиљада КМ односио се на плате и остале накнаде у износу од 727 хиљада КМ, а 438 хиљада КМ на порезе и доприносе).

35. ВАНБИЛАНСНИ ДЕПОЗИТИ

Централна банка води одређене рачуне у страним валутама везане уз споразуме између влада БиХ и иностраних влада и финансијских организација и институција. Како ови рачуни нису нити имовина нити обавезе Централне банке, они нису укључени у извјештај о финансијском положају Централне банке.

Ванбилансни депозити садрже девизне рачуне влада и владиних институција БиХ и јавних агенција, за које Централна банка дјелује као агент, као и девизне рачуне резидентних банака.

35. ВАНБИЛАНСНИ ДЕПОЗИТИ (НАСТАВАК)

Ванбилансни депозити се састоје од:

	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
У хиљадама КМ		
Депозити Савјета министара БиХ за буџет институција БиХ	316.379	304.440
Депозити Савјета министара БиХ за сервисирање спољног дуга БиХ	10.462	10.294
Остали депозити Савјета министара БиХ	392	298
Депозити Савјета министара БиХ на основу сукцесије	53	48
Укупно	327.286	315.080
Средства Агенције за осигурање депозита БиХ	2.042	589
Укупно	2.042	589
Буџетски депозити ентитетских влада-Федерација БиХ	1	-
Укупно	1	-
Депозитни рачуни резидентних банака	19.315	21.035
Депозити – пензије из Њемачке	-	237
Укупно	19.315	21.272
УКУПНО	348.644	336.941

Министарство финансија и трезора БиХ је институција која дјелује у име Савјета министара БиХ и државе у управљању и координацији депозитима како је приказано у табели. На дан 31. децембар 2024. године ова средства укупно износе 327.286 хиљада КМ (2023: 315.080 хиљада КМ).

Инвестиције резидената везане за хартије од вриједности

Централна банка је омогућила Агенцији за осигурање депозита БиХ да инвестира у хартије од вриједности отварајући рачун (готовински рачун и рачун за чување хартија од вриједности) који гласи на Централну банку. Све трансакције на овом рачуну одвијају се између Агенције за осигурање депозита БиХ и њеног Asset Managera. Централна банка за наведени рачун не обрачунава камату.

36. ЧЛАНСТВО БИХ У ММФ-у

У складу са потписаним споразумима између БиХ и ММФ-а, Централна банка је одређена за фискалног агента и депозитара за чланство БиХ у ММФ-у. Улога Централне банке као фискалног агента је специфична због аранжмана валутног одбора. Обављајући функцију фискалног агента у складу са Законом о Централној банци и Законом о задуживању, дугу и гаранцијама Босне и Херцеговине, Централна банка ни на који начин није обавезна плаћати било који дуг БиХ нити јој се може приписати плаћање таквог дуга нити се њене девизне резерве на било који начин могу сматрати гаранцијом за плаћање таквог дуга. Централна банка дјелује у име Босне и Херцеговине у њеним односима са ММФ-ом, али нема никакву одговорност за средства и обавезе везане уз чланство.

Централна банка држи рачун специјалних права вучења у ММФ-у, ММФ-ов рачун број 1 и ММФ-ов рачун број 2 у извјештају о финансијском положају. Централна банка такође обезбјеђује услуге чувања хартија од вриједности Босне и Херцеговине издатих за покриће чланства у ММФ-у и за реоткуп обавеза, а који су евидентирани у ванбилансној евиденцији.

36. ЧЛАНСТВО БИХ У ММФ-у (НАСТАВАК)

Специјална права вучења у ММФ-у су средства по виђењу деноминована у SDR-у на рачуну отвореном код ММФ-а за Босну и Херцеговину. Централна банка држи специјална права вучења као дио своје функције управљања девизним резервама. Ова средства су каматоносна за Централну банку.

ММФ-ов рачун број 1 је рачун ММФ-а у Централној банци који се користи за трансакције са ММФ-ом везане за кориштење и отплату ММФ-ових кредита. ММФ-ов рачун број 2 је рачун ММФ-а у Централној банци који користи ММФ за рачуне и административне исплате у КМ на територији Босне и Херцеговине. Ови рачуни су дио обавеза Централне банке и исказани су у КМ.

Квота је специфична врста имовине која представља уплату за чланство БиХ у ММФ-у и која је деноминована у SDR-у. Квота представља гласачко право БиХ у ММФ-у, ограничења за приступ финансијским изворима ММФ-а и удио БиХ у алокацији SDR-а, која су обрачунска јединица ММФ-а.

Хартије од вриједности издаје Министарство финансија и трезора БиХ и оне се замјењују за КМ. Ови хартије од вриједности су уновчиви на захтјев ММФ-а.

Алокација SDR-а је такође каматоносна. Министарство финансија и трезора БиХ плаћа камату на алокацију специјалних права вучења.

Рачун хартија од вриједности, ММФ-ов рачун број 1 и ММФ-ов рачун број 2 предметом су валутног усклађивања увијек када се валута користи у финансијским трансакцијама између ММФ-а и БиХ. Најмање једном годишње, на крају ММФ-ове финансијске године (30. април), сва држања валута у ММФ-у се поново вреднују по важећем курсу SDR-а. Ова вриједносна прилагођавања укључена су у приказаним стањима рачуна.

Централна банка користи нето метод у приказивању финансијске позиције БиХ у ММФ-у, како је приказано наредном табелом:

У хиљадама КМ

	31. децембар 2024.	31. децембар 2023.
Квота	650.858	631.516
Специјална права вучења у ММФ-у	4.771	2.073
УКУПНО ИМОВИНА	655.629	633.589
ММФ-ов рачун бр. 1	1.627	1.579
ММФ-ов рачун бр. 2	644	624
Хартије од вриједности	953.711	1.291.461
Алокација SDR	1.018.667	988.395
Обрачуната камата на алокацију SDR	5.663	6.867
Рачуни плативих трошкова	2.004	5.710
УКУПНО ОБАВЕЗЕ	1.982.316	2.294.636
НЕТО ПОЗИЦИЈА БиХ у ММФ-у	1.326.687	1.661.047

Квота БиХ у ММФ-у износи 265.200 хиљада SDR на датуме извјештавања. Квота не доноси камату.

37. ДОМАЋИ ПЛАТНИ СИСТЕМ И СИСТЕМ ЗА ПОРАВНАЊА

У складу са Законом о Централној банци, Централна банка је успоставила системе преко којих се обављају међубанкарска плаћања у КМ у БиХ.

Системи међубанкарског клиринга и поравнања су од јануара 2001. године организовани кроз два платна система чији је власник и којима управља Централна банка. То су: систем бруто поравнања у реалном времену („БПРВ“) и жиро клиринг систем („ЖК“).

БПРВ систем је систем преко којег се врши поравнање платних налога у реалном времену, а преко рачуна за поравнање које учесници имају отворене код Централне банке. Учесници у систему су банке које имају одобрење за обављање послова платног промета и Централна банка. Поравнање се сматра коначним и неопозивим у тренутку када је рачун за поравнање банке налогодавца задужен, те за исти износ одобрен рачун за поравнање банке примаоца у БПРВ. Кроз систем се извршавају трансакције изнад 10 хиљада КМ, а за ниже износе је опционално кориштење.

ЖК систем је систем међубанкарског клиринга (билатерални и мултилатерални) за трансакције у износу мањем или једнаком 10 хиљада КМ. Поравнање нето позиција учесника ЖК система се врши преко рачуна за поравнање у БПРВ, као и поравнање трансакција правних лица који су у функцији обрачунских агената као што су нпр. оператори картичног пословања. Учесници у систему су банке које имају одобрење за обављање послова платног промета, а које су учесници у систему БПРВ, као и Централна банка. Систем је усклађен са стандардом SEPA-е, тј. ISO 20022. Клиринг платних налога свих учесника ЖК система извршава се утврђивањем нето позиције сваког појединачног учесника као резултат обрачуна свих потраживања и дуговања учесника за сваки клириншки циклус.

У циљу равномјерније расподјеле налога у току дана, те стимулсања банака учесница у платним системима за брже извршавање налога клијената, Централна банка је у току 2024. године извршила изједначавање тарифе за налоге који се извршавају у ЖК систему односно БПРВ систему на јединствену цијену по налогу.

Кредитни ризик

Сваки учесник платних система је дужан имати обезбијеђена средства на рачуну за поравнање прије поравнања платних налога у БПРВ.

У складу са улогом Централне банке, а како је дефинисано Законом о Централној банци, Централној банци није дозвољено кредитирати учеснике БПРВ и ЖК система с циљем обезбјеђивања ликвидности у систему на било који начин.

Оперативни ризик

У циљу минимизирања оперативног ризика несметаног функционисања платних система, издата су Оперативна правила за БПРВ и ЖК системе, као пратеће Одлуке које одређују минималне стандарде сигурности за функционисање система.

Важећи сигурносни циљеви, политике и процедуре имају сврху да обезбиједе сигурносне мјере и карактеристике. Системи и мреже функционишу у складу са успостављеним циљевима и политикама. Сигурносни циљеви и политике се периодично прегледавају. Од сваког учесника се такође захтијева да посједује одређене сигурносне мјере и контроле за извршавање плаћања.

Централна банка је дефинисала сљедеће процедуре за поравнања у случају непредвиђених ситуација:

- **Планови и мјере за непредвиђене ситуације:** у случају прекида у редовном функционисању платног система и система за поравнање или неког другог непредвиђеног догађаја, Централна банка је дефинисала мјере за непредвиђене ситуације како би обезбиједила континуитет у функционисању поузданих, исправних и законитих платних трансакција у платном систему и систему за поравнање.
- **Резервни систем на примарној локацији и ДР локација:** Централна банка је осим примарне локације за платне системе, на којој постоје редувантни системи (у случају пада једног, прелази се на други систем на примарној локацији), успоставила и функционалан ДР (Disaster Recovery) систем на локацији Главне банке Републике Српске Централне банке у Бањој Луци.

37. ДОМАЋИ ПЛАТНИ СИСТЕМ И СИСТЕМ ЗА ПОРАВНАЊА (НАСТАВАК)

Надгледање и развој платних система

Централна банка примјењујући принципе и одговорности дефинисане „Принципима за инфраструктуру финансијског тржишта“ које је донио Одбор за платни систем и систем поравнања BIS-а (CPSS) и Међународна организација комисија за хартије од вриједности (IOSCO) врши константан мониторинг и периодичну процјену функционисања платних система у односу на усвојене принципе. Активностима процјене усклађености платних система, те мониторингом система се подстиче сигурност и ефикасност функционисања платних система и несметано обављање међубанкарског платног промета у БиХ, те на тај начин Централна банка директно потпомаже одржавање финансијске стабилности у БиХ.

Такође, Централна банка кроз развојну функцију платних система активно учествује у припремним и фазама имплементације које се односе на иновације у платним системима и анализира њихов утицај на економију БиХ, те утицај на циљеве јавне политике сигурних и ефикасних платних система.

38. ДОГАЂАЈИ ПОСЛИЈЕ ДАТУМА ИЗВЈЕШТАВАЊА

На сједници Управног одбора одржаној 27. децембра 2024. године, гувернерка Централне банке, уз одобрење Управног одбора, је именовала др Емира Куртића за вицегувернера Централне банке на мандатни период од четири године, почевши од 1. јануара 2025. године.

Током 2025. године, Централна банка је обавијештена о питању извршења одлуке Арбитражног вијећа у Вашингтону којом је БиХ као тужена страна обавезана да тужитељима Viaduct д.о.о. Порторож изврши плаћање накнаде штете са припадајућим каматама и адвокатским трошковима, као и са намјером тужитеља да ће покренути поступке извршења од надлежних органа широм БиХ, укључујући и некретнине Централне банке. Арбитражни поступак се водио дужи низ година и резултирао је доношењем арбитражне одлуке на терет БиХ. Централна банка није била страна у поступку нити је имала сазнања о могућности да се евентуална наплата потраживања из арбитражног поступка може усмјерити према имовини Централне банке.

Дана 7. фебруара 2025. године, Централна банка је од стране тужитеља обавијештена да по основу правоснажне арбитражне одлуке упућеног према надлежним судовима у БиХ предлаже наплату својих потраживања од БиХ и Централне банке односно запљену и продају некретнина Централне банке у Бањој Луци, Мостару и Брчко Дистрикту. Дана 11. марта 2025. године, Општински суд у Мостару је донио неправомоћно рјешење о прихватању овог приједлога за објекат Централне банке у Мостару које је Централна банка запримила 13. марта 2025. године. Централна банка је путем јавног правобранилаштва изјавила жалбу против овог рјешења дана 21. марта 2025. године.

На датум одобрења финансијских извјештаја, начин извршења арбитражне одлуке није одређен услед непостојања правоснажних судских одлука и није могуће поуздано оцијенити коначан исход спора, али Централна банка сматра да не постоје правни основи за наплату из њене имовине и у складу с тим, не очекује одливе економске користи по овом основу.

Осим горе наведених, у периоду између 31. децембра 2024. године и датума одобрења ових финансијских извјештаја није било догађаја који би захтијевали усклађивање или који су значајни, али не захтијевају усклађивање.

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Годишњи извјештај
2024

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Годишњи извјештај
2024

Уводна ријеч гувернерке

Пред вама је Извјештај о пословању Централне банке Босне и Херцеговине (Централна банка) за 2024. годину, који пружа свеобухватан преглед активности, постигнућа и изазова с којима смо се сусретали у протеклој години. Након неколико турбулентних година и бројних глобалних економских шокова, 2024. година била је обиљежена скромним, али позитивним економским растом, стабилизацијом инфлације те прилагођавањем монетарних политика водећих централних банака. Услијед успоравања економске активности у ЕУ, геополитичких тензија али и поплава које су задесиле нашу земљу, у посљедњем кварталу у БиХ је забиљежен скроман раст реалне економске активности. С друге стране, позитивни допринос расту економске активности имали су инвестиције, лична и државна потрошња.

Иако су глобални економски услови, током претходне године, и даље били подложни осцилацијама, Централна банка је наставила досљедно да управља девизним резервама на сигуран и профитабилан начин, у складу са законским циљевима и задацима те да успјешно испуњава свој кључни мандат. У 2024. години, Централна банка је остварила значајне резултате захваљујући благовременој и адекватној инвестиционој стратегији, која је допринијела расту прихода и очувању сигурности активе. Посљедично, на крају године, коефицијент покрића монетарне пасиве девизним резервама, као кључни индикатор стабилности валутног одбора, порастао је на 108,4%, чиме је додатно оснажена монетарна стабилност и повећана отпорност на потенцијалне ризике. Управо ефикасно управљање девизним резервама резултирало је остваривањем значајног нето профита за нашу институцију. Обавезна резерва банака је одржавана у складу са законским прописима, а с почетком 2024. године уведена је додатна флексибилност у политици обавезне резерве, чиме је омогућена ефикаснија калибрација циљаних ефеката монетарне политике.

У години која је иза нас, Централна банка је, између осталог, у значајној мјери допринијела и јачању финансијске стабилности, усклађивању регулаторног оквира с европским и међународним стандардима те даљем развоју својих институционалних капацитета. Ове активности су у значајној мјери подржане редовним сједницама Координације банкарске супервизије и Сталног комитета за финансијску стабилност. Настављена је активна сарадња с кључним међународним финансијским институцијама, укључујући Европску централну банку, Међународни монетарни фонд и Свјетску банку, чиме је значајно унапријеђена и проширена сарадња из области еколошких, друштвених и управљачких стандарда (ESG), финансијске инклузије и cyber сигурности. У складу с препорукама Европске уније, усвојена је Политика управљања изазовима климатских промјена, а Централна банка постала је чланица Мреже за озелењавање финансијског система (Network for Greening the Financial System – NGFS) и Мреже за одрживо банкарство и финансије (Sustainable Banking and Finance Network – SBFN). Пратећи ESG

стандарде, у оквиру својих законских овлаштења, ЦББиХ је инвестирањем једног дијела свог портфела у „зелене“ обвезнице направила искорак у области инвестирања с циљем јачања свијести о значају адекватног управљања климатским и друштвеним ризицима. Придруживањем Партнерству за савјетовање и управљање резервама Свјетске банке (Reserve Advisory & Management Partnership – RAMP), ојачани су капацитети за ефикасно управљање девизним резервама. У склопу континуираног рада на унапређењу финансијске писмености, организоване су бројне едукативне активности за ученике и студенте, остварена сарадња с образовним институцијама и партнерима, а за своје активности на пољу финансијске едукације наша институција је награђена престижним домаћим признањем „Златни БАМ“.

Један од кључних фокуса у 2024. години био је и даљи развој платних система, с посебним нагласком на припрему Босне и Херцеговине за интеграцију у Јединствено подручје плаћања у еврима (SEPA). Овај корак представља један од приоритета из Плана раста за Западни Балкан и значајан искорак у модернизацији и дигитализацији платног промета у земљи, чиме ће се повећати ефикасност и сигурност финансијских трансакција, као и унаприједити функционалност домаћег платног система.

Свјесна своје кључне улоге у стабилизацији и развоју економије Босне и Херцеговине, Централна банка остаје посвећена очувању стабилности валутног одбора, јачању отпорности финансијског система и подршци економском развоју, кроз проактивно управљање монетарном политиком, модернизацију финансијског сектора и јачање међународне сарадње. У том правцу, унаприједили смо и видљивост Централне банке учествујући на многобројним конференцијама у регији али и широм свијета, те угостивши цијели низ представника амбасада, локалних званичника али и представника међународних институција.

На крају, желим захвалити свим члановима Управног одбора, Управи и запосленим Централне банке на њиховом преданом раду, стручности и професионализму при реализацији свих задатака и активности. Сигурна сам да ћемо, заједно, наставити да радимо на јачању стабилности и репутације наше институције у циљу добробити свих грађана и економије Босне и Херцеговине.

С поштовањем,

др Јасмина Селимовић

Гувернерка

Правни статус

У складу с Уставом – Анексом 4. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, Централна банка Босне и Херцеговине је институција Босне и Херцеговине основана Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, који је усвојио Парламент Босне и Херцеговине 20. јуна 1997.¹ и почела је с радом 11. августа 1997. Основни циљеви и задаци Централне банке Босне и Херцеговине, утврђени Законом о Централној банци Босне и Херцеговине, јесу:

- да постигне и очува стабилност домаће валуте (конвертибилне марке) тако што је издаје уз пуно покриће у слободним конвертибилним девизним средствима, у складу с аранжманом познатим под називом валутни одбор, према фиксном курсу: једна конвертибилна марка за једну њемачку марку. Од 1. јануара 2002. конвертибилна марка везана је за евро према курсу: једна конвертибилна марка за 0,511292 евра, односно један евро износи 1,955830 конвертибилних марака;
- да дефинише и контролише провођење монетарне политике Босне и Херцеговине;
- да држи службене девизне резерве и управља њима на сигуран и профитабилан начин;
- да одржава одговарајуће платне и обрачунске системе;
- да координира дјелатности агенција за банкарство ентитета надлежних за издавање банкарских лиценци и супервизију банака;
- да прима депозите од Босне и Херцеговине, и комерцијалних банака ради испуњења захтјева за обавезним резервама. Централна банка може држати и депозите ентитета и других јавних институција, као и друге резерве комерцијалних банака, уколико то оне желе;
- да издаје прописе и смјернице за остваривање дјелатности Централне банке Босне и Херцеговине у оквиру овлаштења утврђених Законом о Централној банци Босне и Херцеговине;
- да учествује у раду међународних организација које раде на утврђивању финансијске и економске стабилности, те заступа Босну и Херцеговину у међувладиним организацијама о питањима монетарне политике.

---

¹ “Službeni glasnik BiH“, br. 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07.

Централна банка Босне и Херцеговине потпуно је независна од Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске, те било које јавне агенције и органа, а у циљу објективног провођења својих задатака. Централна банка Босне и Херцеговине своју дјелатност обавља преко Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине, Управе ЦББиХ и особља.

Управни одбор Централне банке Босне и Херцеговине је орган Централне банке Босне и Херцеговине надлежан за утврђивање монетарне политике и контролу њеног провођења, организацију и стратегију Централне банке Босне и Херцеговине, у складу с овлаштењима утврђеним Законом о Централној банци Босне и Херцеговине. Управни одбор Централне банке Босне и Херцеговине састоји се од пет чланова, које именује Предсједништво Босне и Херцеговине, и између својих чланова бира гувернера, који је уједно и предсједавајући овог органа и Управе ЦББиХ. Гувернер је главни извршни функционер задужен за свакодневно пословање Централне банке Босне и Херцеговине. Управа ЦББиХ, коју чине гувернер и три вицегувернера (које именује гувернер, уз одобрење Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине), на захтјев гувернера, као главног извршног функционера, оперативно проводи активности Централне банке Босне и Херцеговине и усклађује активности организационих јединица.

За контролу ризика у Централној банци Босне и Херцеговине гувернер, уз одобрење Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине, именује главног интерног ревизора и замјенике главног интерног ревизора.

Пословање Централне банке Босне и Херцеговине остварује се путем Централне канцеларије са сједиштем у Сарајеву, три главне јединице са сједиштем у Сарајеву, Мостару и Бањој Луци и двије филијале са сједиштем на Палама и у Брчко дистрикту.

Садржај

Уводна ријеч гувернерке	3
Правни статус	5
1. Економска кретања у 2024. години	13
1.1 Међународно економско окружење	13
1.2 Извјештај о стању бх. економије	21
1.2.1 Реални сектор	21
I. Индустијска производња	25
II. Домаће услужне дјелатности, осим финансијског посредовања	28
III. Цијене	31
IV. Запосленост и плате	38
1.2.2 Фискални сектор	43
1.2.3 Банкарски сектор	54
1.2.4 Спољни сектор	63
I. Платни биланс	63
II. Номинални и реални ефективни девизни курс	71
2. Извјештај о активностима ЦББиХ у 2024. години	72
2.1 Монетарна политика	74
2.2 Рачуни резерви код ЦББиХ	76
2.3 Управљање девизним резервама	83
2.4 Управљање готовим новцем	89
2.5 Одржавање платних система	96
2.6 Улога фискалног агента	100
2.7 Прикупљање и креирање статистичких података	103
2.8 Праћење системских ризика у финансијском систему	104
2.9 Сарадња с међународним институцијама и рејтинг агенцијама	107
2.10 Управљање ризицима	111
2.11 Остало	113
2.11.1 Управљање људским ресурсима	113
2.11.2 Комуницирање с јавношћу	117
3. Финансијски извјештаји и Извјештај независног спољног ревизора (доставља се одвојено)	120
4. Статистичке табеле	
5. Публикације и web-сервиси	

Листа текстних оквира

Текстни оквир 1: Промјена у нивоу просјечних потрошачких цијена главних одјељака, у односу на периоде прије инфлаторних шокова.....	34
Текстни оквир 2: Фискалне мјере ентитетских влада и њихов утицај на јавне приходе и расходе	51
Текстни оквир 3: Трендови у ненамјенским потрошачким и стамбеним кредитима.....	62
Текстни оквир 4: Утицај страних директних инвестиција на домаћу инвестициону активност	65

Листа табела

Табела 1.1: Средњорочне пројекције одабраних макроекономских варијабли из новембра 2024. године	22
Табела 1.2: Емисије јавног дуга ентитета у 2024. години	52
Табела 1.3: Просјечна стопа приноса до доспијећа на примарном тржишту јавног дуга по ентитетима у 2024. години	54
Табела 1.4: Спољнотрговинска робна размјена БиХ, према најзначајнијим трговинским партнерима (у милијардама КМ)	65
Табела 2.1. Индикатори ликвидности банкарског сектора у БиХ.....	83
Табела 2.2: Просјечна пондерисана годишња нето каматна стопа на девизне резерве ЦББиХ, и просјечне годишње каматне стопе и тржишни приноси на државне обвезнице у зони евра	87
Табела 2.3: Платни промет преко комерцијалних банака	97
Табела 2.4: Преглед промета картицама на АТМ, ПОС уређајима и интернету	98
Табела 2.5: Реализоване вриједности по картицама на принципу резидентности	99
Табела 2.6: Заступљеност картица према брендovima	99
Табела 2.7: Руководна структура ЦББиХ на крају 2024. године	114

Листа графикана

Графикон 1.1: Годишња промјена обима индустријске производње и РМІ индекс у производном сектору, у зони евра.....	15
Графикон 1.2: Цијене енергената на међународном тржишту	16
Графикон 1.3: Доприноси компоненти промјени индекса потрошачких цијена у зони евра	18
Графикон 1.4: Референтне стопе водећих централних банака	18
Графикон 1.5: Кредити у зони евра	21

Графикон 1.6: Доприноси годишњој стопи промјене компоненти БДП-а према расходном приступу, за прва три квартала	25
Графикон 1.7: Доприноси годишњим промјенама обима индустријске производње по подручјима, изворни индекси	27
Графикон 1.8: Доприноси најзначајнијих дјелатности за пад прерађивачке индустрије у 2024. години	28
Графикон 1.9: Допринос производних и услужних дјелатности реалном расту бруто додане вриједности	29
Графикон 1.10: Доприноси расту реалне бруто додане вриједности, одабране дјелатности	30
Графикон 1.11: Годишње промјене просјечних потрошачких цијена у БиХ.....	32
Графикон 1.12: Доприноси годишњим стопама промјене потрошачких цијена у БиХ..	34
Графикон 1.13: Промјене просјечних потрошачких цијена главних одјељака.....	35
Графикон 1.14: Промјена у нивоу цијена за одабране пододјелке, у односу на просјек 2015. године	36
Графикон 1.15: Годишње промјене произвођачких цијена у БиХ по дјелатностима.....	38
Графикон 1.16: Доприноси годишњим промјенама броја запослених по подручјима, на крају године	40
Графикон 1.17: Просјечне годишње нето плате.....	41
Графикон 1.18: Преносиви депозити у КМ и плате.....	42
Графикон 1.19: Просјечан годишњи раст номиналних нето плата, по дјелатностима ...	43
Графикон 1.20: Приходи од индиректних пореза	44
Графикон 1.21: Утицај инфлације на раст прихода од пореза на додану вриједност	45
Графиокон 1.22: Укупан јавни дуг сектора опште владе	48
Графикон 1.23: Спољни дуг сектора опште владе	49
Графикон 1.24: Задуженост генералне владе код комерцијалних банака	50
Графикон 1.25: Стопа приноса до доспијећа на примарном тржишту шестомјесечних трезорских записа Републике Српске	53
Графикон 1.26: Годишња стопа раста депозита	55
Графикон 1.27: Депозити становништва, валутна структура	56
Графикон 1.28: Годишња стопа кредитног раста.....	57
Графикон 1.29: Каматне стопе на новоодобрене кредите	58
Графикон 1.30: Каматне стопе на депозите	59
Графикон 1.31: Реалне каматне стопе на новоуговорене депозите.....	60
Графикон 1.32: Нето страна актива	61
Графикон 1.33: Текући и капитални рачун.....	64
Графикон 1.34: Стране директне инвестиције и бруто инвестиције, у % БДП, текуће цијене	66

Графикон 1.35: Учешће појединачних дјелатности/група производа у укупним FDI/извозу	68
Графикон 1.36: Рачун услуга у платном билансу	69
Графикон 1.37: Компензације запосленим у иностранству, дознаке и пензије из иностранства	70
Графикон 1.38: Годишње промјене у девизном курсу КМ, децембар 2024. године	71
Графикон 2.1: Девизне резерве ЦББиХ.....	72
Графикон 2.2: Утицај платнобилансних ставки на раст девизних резерви.....	73
Графикон 2.3: Структура нето спољног задуживања	74
Графикон 2.4.: Покривеност монетарне пасиве нето девизним резервама	75
Графикон 2.5: Приказ политике обавезне резерве у контексту измјене накнада	77
Графикон 2.6: Приказ политике обавезне резерве у контексту стања у посљедњем обрачунском периоду у 2024. години.....	77
Графикон 2.7: Мјесечне промјене обавезне резерви и вишка изнад ОР.....	78
Графикон 2.8: Стање рачуна резерви код ЦББиХ и имплицитна стопа обавезне резерве	79
Графикон 2.9: Годишње промјене у компонентама резервног новца	80
Графикон 2.10: Годишње промјене монетарних агрегата.....	81
Графикон 2.11: Монетарна мултипликација	81
Графикон 2.12: Просјечни дневни тржишни приноси државних обвезница у зони евра и ЕЦБ-ове депозитне стопе у 2023. и 2024. години	86
Графикон 2.13: Структура инвестирања девизних резерви ЦББиХ на крају године	88
Графикон 2.14: Годишње стопе приноса на девизне резерве ЦББиХ.....	89
Графикон 2.15: Готовина изван монетарних власти и банака на крају године.....	90
Графикон 2.16: Стања готовине у трезорима банака.....	91
Графикон 2.17: Апоенска структура новчаница у 2024. години	91
Графикон 2.18: Апоенска структура кованица у 2024. години.....	92
Графикон 2.19: Промјена у броју новчаница и кованица по апоенима у односу на 2023. годину	92
Графикон 2.20: Новчанице и кованице издате у 2024. години, према апоенима.....	93
Графикон 2.21: Излази готовог новца (КМ) у 2024. години	94
Графикон 2.22: Апоенска структура кривотворених новчаница у 2024. години.....	95
Графикон 2.23: Апоенска структура кривотворених кованица у 2024. години.....	96
Графикон 2.24: Укупан број запослених у ЦББиХ	116

Скраћенице

APP	Програм куповине активе (енг. Asset purchase programme)
БДП	Бруто домаћи производ
БДВ	Бруто додана вриједност
БХАС	Агенција за статистику БиХ
БиХ	Босна и Херцеговина
бп	базни поен
ЦББиХ	Централна банка Босне и Херцеговине
СРІ	Индекс потрошачких цијена
ЕЦБ	Европска централна банка
ЕСЦБ	Европски систем централних банака
ЕК	Европска комисија
ESG	Околинско, друштвено и корпоративно управљање (енг. Enviromental, Social and Governance)
ЕУ	Европска унија
ФБиХ	Федерација БиХ
FDI	Стране директне инвестиције (енг. Foreign direct investment)
ФЕД	Централна банка САД-а (енг. Federal reserves)
ГФО БиХ	Глобални оквир фискалног биланса и политика у Босни и Херцеговини
НІСР	Хармонизовани индекс потрошачких цијена (енг. Harmonised Indices of Consumer Prices)
IBRD	Међународна банка за обнову и развој (енг. International Bank for Reconstruction and Development)
КМ	Конвертибилна марка (двоалфабетска ознака)
LNG	Укапљени природни гас (енгл. Liquefied Natural Gas)
LOHN	Послови обраде и дораде робе
МФТ БиХ	Министарство финансија и трезора БиХ
ММФ	Међународни монетарни фонд (енг. International Monetary Fund, IMF)
MWh	Мегават час
NEER	Номинални ефективни девизни курс (енг. Nominal Effective Exchange Rate)
NEET	Млада лица која нису запослена нити укључена у образовање и обуку (енг. Not in Education, Employment or Training)
NGFS	Мреже за озелењавање финансијског система (енг. The Network for Greening the Financial System)
ОПЕС+	Организација земаља извозника нафте
пп	процентни поен
ПЕР	Програм економских реформи БиХ
PEPP	Хитни програм куповине (енг. Pandemic emergency purchase programme)
PMI	Индекс менаџера набавке (енгл. Purchasing Managers' Index)
RAMP	Партнерство савјетовања и управљања резервама (енг. Reserves and Advisory Management Partnership)
REER	Реални ефективни девизни курс (енг. Real Effective Exchange Rate)
РС	Република Српска
САД	Сједињене Америчке Државе
SBFN	Мрежа за одрживо банкарство и финансије (енг. The Sustainable Banking and Finance Network)
SDR	Специјална права вучења (енг. Special Drawing Rights)
СОФС	Стални одбор за финансијску стабилност

SPPI	Индекс произвођачких цијена услуга (енг. Service producer prices index)
TTF	Холандско гасно чвориште (енг. Title Transfer Facility)
УИНО	Управа за индиректно/неизравно опорезивање

Двословне ISO ознаке за земље

EY	Европска унија
EA	Зона евра
BA	Босна и Херцеговина

Трословне ознаке валута

CHF	Швајцарски франак
CNY	Кинески јуан
CZK	Чешка круна
EUR	Евро
HUF	Мађарска форинта
MKD	Македонски денар
PLZ	Пољски злот
RON	Румунски леи
RSD	Српски динар
TRL	Турска лира
USD	Амерички долар

1. Економска кретања у 2024. години

1.1 Међународно економско окружење

Након неколико турбулентних година и бројних шокова који су услиједили након пандемије, 2024. година обиљежена је скромним, али ипак позитивним растом економске активности. Геополитичке тензије су биле и даље доста изражене, нарочито у вези с ратом у Украјини, но поремећаји у ланцима снабдијевања углавном су се стабилизовали, у односу на претходних неколико година. Дезинфлација је постепено настављена у већини земаља, међутим, базна инфлација је и даље представљала изазов. Велики број централних банака је стога одржавао релативно рестриктивну монетарну политику, да би постигао равнотежу између стабилизације цијена и очувања економског раста. У таквим околностима, за 2024. годину, процијењен је умјерен глобални раст економске активности од 2,7%².

Кључни фактор који издваја 2024. годину, у односу на претходне двије године, јесте релативна стабилизација на тржишту енергената. Премда су цијене енергената и даље више него прије пандемије, нестабилност која је била присутна на врхунцу пандемијских поремећаја и у раним фазама рата у Украјини, значајно је умањена. Стабилизација на енергетском тржишту резултирала је успоравањем укупне инфлације, нарочито у сегментима који су изразито изложени трошковима горива и транспорта. Надаље, Европа се додатно прилагодила смањеном увозу гаса из Русије, захваљујући инфраструктури за укапљени природни гас (енгл. LNG – liquefied natural gas) и алтернативним гасоводима, чиме је смањен ризик од акутних нестаица³. Ипак, просјечне цијене енергије у Европи су и даље изнад нивоа прије избијања рата⁴.

Економски раст у 2024. години био је неуједначен по регијама, тако да је, на примјер, у Сједињеним Америчким Државама (САД) процијењен раст реалног БДП-а од 2,8% за 2024. годину⁵, док су у Европи забиљежене доста ниже стопе раста. Раст економске активности у САД резултат је снажне финалне потрошње, ниских стопа незапослености и раста номиналних плата. С друге стране, економска активност у зони евра и ЕУ

---

² Свјетска банка – Global Economic Prospects, јануар 2025. године.

³ Извор: <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/lng-infrastructure-in-the-eu/>

⁴ Цијене енергије у ЕУ су забиљежиле пад од 1,6% у односу на 2023. годину, али и раст од 33,0%, у односу на 2021. годину, односно прије почетка рата у Украјини.

⁵ Извор: <https://www.bea.gov/>

забиљежила је врло скромне стопе раста, тако да је на нивоу 2024. године реални раст БДП-а процијењен на 0,7% и 0,9%, респективно⁶. Слабија спољна потражња, пад обима индустријске производње, као и пооштрени услови финансирања, неки су од фактора који су резултирали успоравањем раста економије ЕУ. При томе, примјећују се значајне разлике међу земљама чланицама ЕУ, гдје се Шпанија током 2024. године издвајала као једна од земаља која је чинила покретачку снагу раста ЕУ. С друге стране, Њемачка економија је, према првим процјенама, забиљежила пад економске активности (0,2%), другу годину у низу⁷. Посматрајући по секторима, у 2024. години је производни сектор наставио да биљежи пад активности, док је услужни сектор биљежио експанзију. У 2024. години је забиљежен пад обима индустријске производње, на нивоу и ЕУ и зоне евра, од 2,3% и 3,0%, респективно. Одређени индикатори, као што је Индекс менаџера набавке (PMI) за производни сектор, биљежио је вриједности испод 50, сваки мјесец у низу, већ двије и по године, што је такође сигнализирало да економија зоне евра стагнира (Графикон 1.1)⁸. С друге стране, тај исти индекс за услужни сектор је биљежио вриједности које означавају експанзију. Иако су подаци за први квартал 2025. године непотпуни, наведени индекси већ сада сигнализују наставак оваквих кретања и почетком 2025. године⁹.

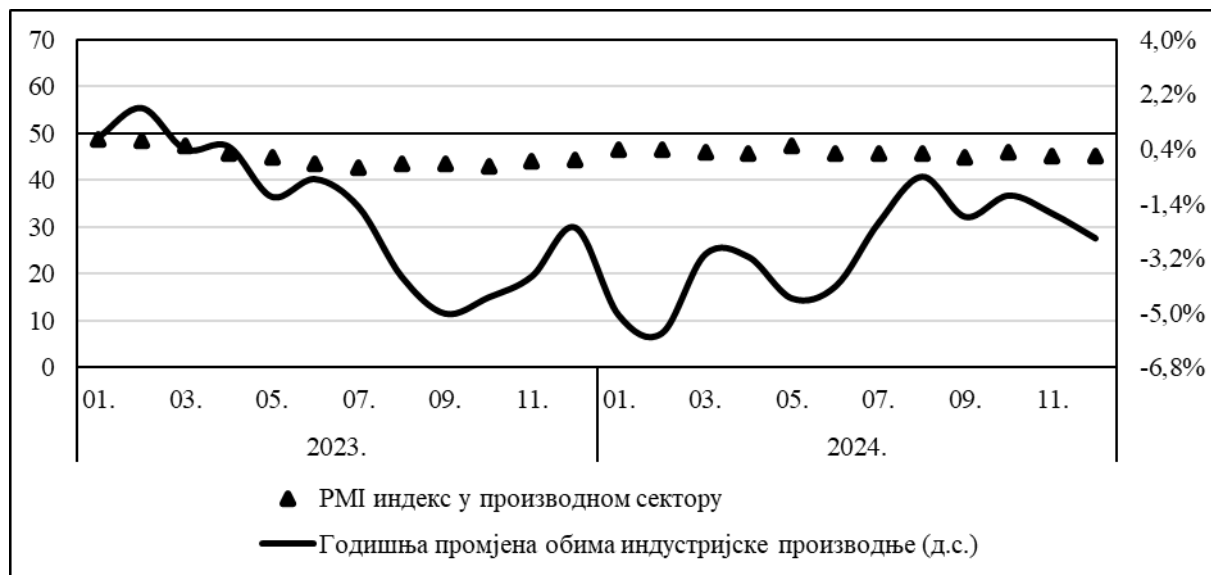
⁶ Извор: Прелиминарне процјене Евростата, фебруар 2025. године

⁷ Извор: https://www.destatis.de/EN/Press/2025/01/PE25_019_811.html, German Federal Statistical Office

⁸ PMI Releases, S&P Global. Вриједност индекса PMI (енгл. Purchasing Managers` Index) за производни сектор, изнад 50 означава експанзију, а вриједност испод 50 означава контракцију економске активности.

⁹ ЕЦБ Економски билтен, фебруар 2025. године.

Графикон 1.1: Годишња промјена обима индустријске производње и PMI индекс у производном сектору, у зони евра

Извор: EUROSTAT, S&P Global Market Intelligence

Напомена: подаци за обим индустријске производње су сезонски и календарски прилагођени.

Упркос свим наведеним изазовима, тржиште рада у зони евра било је релативно стабилно у 2024. години, обиљежено историјски ниским стопама незапослености у многим државама чланицама. Ипак, све више долази до изражаја неусклађеност вјештина с потребама на тржишту рада, нарочито у областима информационих технологија и тзв. „зелене енергије“, а што би захтијевало преквалификацију радне снаге¹⁰. Паралелно с тим, раст плата у одређеним индустријама је убрзан, одражавајући и раст трошкова живота, док реалне плате у неким земљама једва да прате инфлацију у протекле двије године.

У средњем року, процјењује се глобални раст реалног БДП-а на 2,7%, односно 0,4 пп испод просјека 2010-2019. године¹¹. Међутим, овакав темпо раста није довољан за подстицање одрживог економског развоја, нити може надокнадити штету узроковану бројним шокovima у протеклим годинама. Према посљедњим, јесењим пројекцијама Европске комисије, у зони евра и ЕУ је процијењен раст економске активности у 2025.

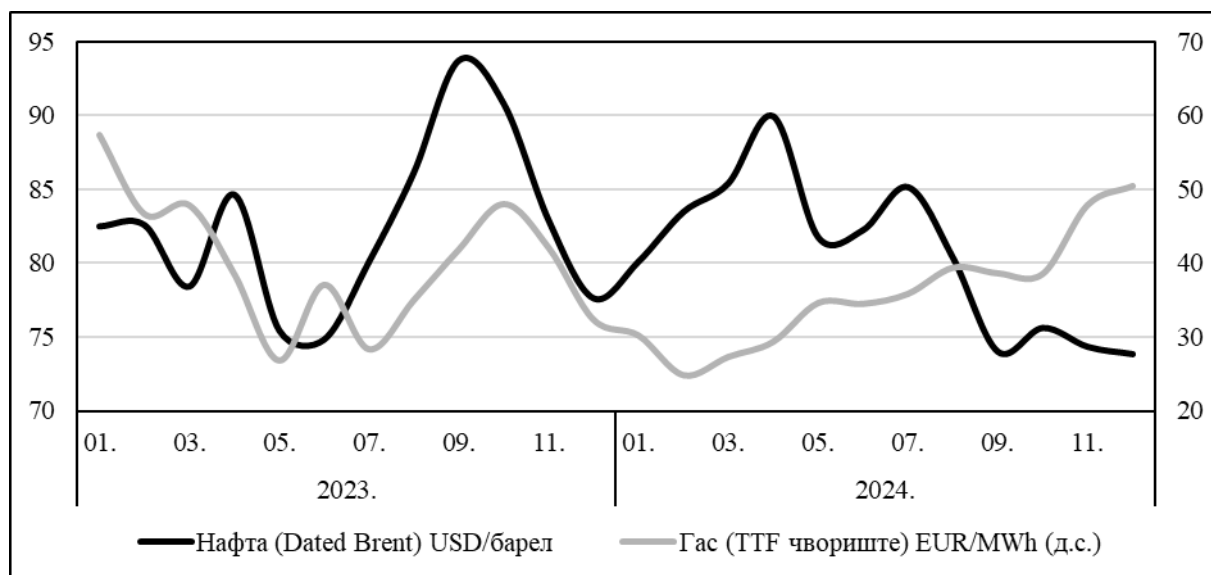
¹⁰ Извор: Европска комисија, https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/european-skills-agenda_en

¹¹ Свјетска банка – Global Economic Prospects, јануар 2025. године.

години од 1,3% и 1,5%, респективно¹². У 2026. години се очекује раст економске активности од 1,3% у зони евра, и 1,8% у ЕУ, највише као резултат снажније потрошње домаћинстава. Повећање баријера у трговинској размјени и смањење конкурентности, уз геополитичке неизвјесности, у наредном периоду представљају највеће ограничавајуће факторе за раст економске активности у ЕУ.

Кретање цијена енергената у 2024. години је било под утицајем изражених геополитичких тензија, али и смањене потражње. Цијене нафте типа Брент су, након израженог раста у првој половини године, у другој забиљежиле значајан пад па се у децембру нафтом трговало по просјечној цијени од 73,9 долара по барелу, што представља најнижу цијену у посљедње двије године (Графикон 1.2). Слаба потражња, посебно на тржиштима водећих економија, и релативно висока понуда изван земаља ОПЕС+ допринијеле су релативно уском распону цијена трговања сировом нафтом упркос геополитичким тензијама на Блиском истоку и прекидима у транспорту у Црвеном мору. Одлагање повећања производње земаља ОПЕС+ такође је помогло да цијене не забиљеже додатни пад. Просјечна цијена трговања нафтом типа Брент у 2024. години је износила 80,5 долара по барелу, што је за 2,4% ниже од нивоа из 2023. године рефлектујући слаб глобални економски раст, али и дугорочне трендове у сектору транспорта у Кини и заокрет ка чистијим погонским горивима за транспорт робе.

Графикон 1.2: Цијене енергената на међународном тржишту

Извор: www.tradingeconomics.com , www.statista.com

¹² Европска комисија: Autumn 2024 Economic Forecast, новембар 2024. године.

С друге стране, цијене природног гаса у 2024. години су се, уз мање осцилације, кретале узлазном путањом тако да се у децембру на холандском TTF чворишту гасом трговало по просјечној цијени од 50,5 EUR по мегават часу (Графикон 1.2), одражавајући изражене несигурности у снабдијевању, као и низак ниво попуњености европских складишта. Почетком 2025. године резерве гаса у европским складиштима су биле на нивоу од 24 милијарде кубних метара, што је за 36% ниже у односу на исти период претходне године, услијед хладнијег времена у поређењу с претходне двије зиме¹³. Такође, неповољни временски услови за производњу електричне енергије помоћу вјетро и соларних електрана вршили су додатни притисак на цијене природног гаса у 2024. години.

У САД-у је, у 2024. години, регистрована стопа инфлације од 2,0%, што је за 1 пп ниже у односу на 2023. годину. У зони евра и ЕУ је, током 2024. године, такође забиљежено слабљење инфлаторног притиска, с регистрованим годишњим стопама инфлације од 2,4% и 2,6%, респективно (што је за 3,0 пп, односно за 3,8 пп ниже у односу на претходну годину). Цијене услуга, које чине 44,9% потрошње домаћинстава у зони евра, далеко су најзначајније доприносиле укупном расту просјечних потрошачких цијена, те су забиљежиле годишњи раст од 4,0% (Графикон 1.3). Цијене хране су забиљежиле доста нижу стопу раста, у односу на претходну годину (2,9% за 2024. годину, након 10,9% за 2023. годину). Након забиљеженог пада цијена у 2023. години, цијене енергије су и у 2024. години забиљежиле пад (од 2,2%). Базна инфлација у зони евра и даље је изнад стопе укупне инфлације, што представља један од изазова за креаторе монетарне политике у зони евра, уз висок степен неизвјесности око економске активности. Према посљедњим јесењим пројекцијама Европске комисије¹⁴, процјењује се стопа инфлације у 2025. години од 2,4% за ЕУ, те 2,1% за зону евра. Према истим пројекцијама, очекују се стопе инфлације за 2026. годину за ЕУ и зону евра, од 2,0% и 1,9%, респективно.

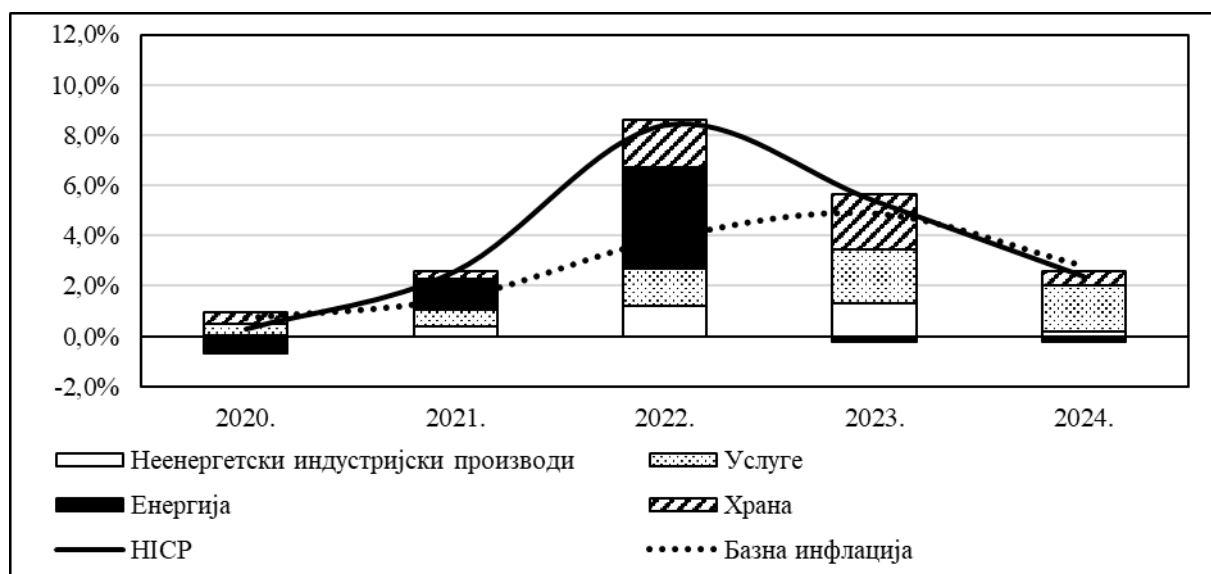
---

¹³ Gergely Molnar and Peter Zeniewski; Фебруар 23, 2025; „European gas market volatility puts continued pressure on competitiveness and cost of living“; URL: <https://www.iea.org/commentaries/european-gas-market-volatility-puts-continued-pressure-on-competitiveness-and-cost-of-living>

¹⁴ Европска комисија – Autumn 2024 Economic Forecast, новембар 2024. године.

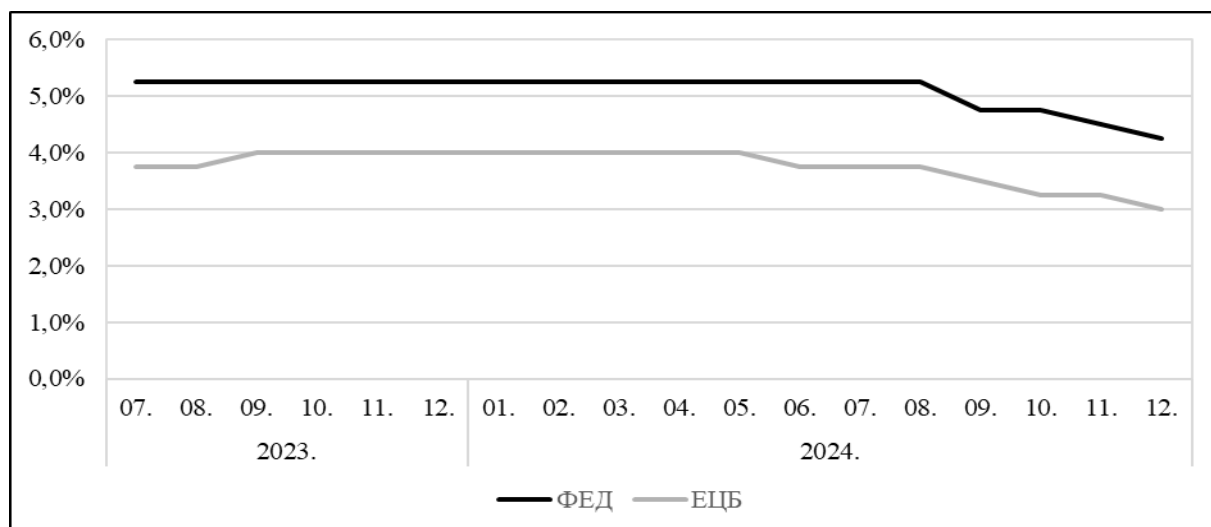
Графикон 1.3: Доприноси компоненти промјени индекса потрошачких цијена у зони евра

Извор: EUROSTAT

Током 2024. године, и Федералне резерве САД-а (ФЕД) и Европска централна банка (ЕЦБ) прилагодили су своје монетарне политике у одговору на промјениве економске услове, при чему су обје институције смањивале каматне стопе, али различитим темпом и интензитетом (Графикон 1.4). ЕЦБ је то чинила интензивније у покушају да подстакне економски раст. С друге стране, ФЕД је приступио опрезнијем смањењу, фокусирајући се на одржавање стабилности цијена уз истовремену подршку економском расту. Ове разлике у приступима монетарне политике одражавале су различите економске изазове у САД-у и зоне евра, али су имале и значајан утицај на девизна тржишта, кретања каматних стопа и очекивања инвеститора широм свијета.

Графикон 1.4: Референтне стопе водећих централних банака

Извор: ЕЦБ, ФЕД

Током 2024. године, зона евра се и даље суочавала са слабом домаћом потражњом и релативно ниским растом плата. Европска централна банка (ЕЦБ) је, након завршетка циклуса повећања својих кључних каматних стопа у септембру 2023. године, задржала изразито рестриктивну монетарну политику све до половине 2024. године. С обзиром на то да је економска активност показивала знакове стагнације, ЕЦБ је одлучила да брже олабави монетарну политику да би подстакла кредитирање и потрошњу. ЕЦБ је донијела одлуку о ублажавању монетарне политике у јуну 2024. смањењем кључних каматних стопа за 25 базних поена. Заокрет у монетарној политици образложен је слабљењем инфлаторних притисака и генералним успоравањем инфлације, што је у великој мјери и био резултат претходно вођене рестриктивне монетарне политике. Иако је остварен одређени напредак, инфлаторни притисци повезани с тржиштем рада и даље су били изражени, посебно у сектору услуга, што је захтијевало даљњи опрезан приступ монетарној политици. У другој половини 2024. године, монетарна политика ЕЦБ била је усмјерена на пажљиво балансирање између подстицања економског раста и обуздавања инфлације. Након јунског смањења, ЕЦБ је поново три пута снизила депозитну стопу ЕЦБ-а за по додатних 25 бп, на ниво од 3% на крају децембра 2024. године. Истовремено, ЕЦБ је од почетка године наставила с постепеним смањењем биланса стања, пратећи унапријед дефинисан план. Смањење портфеља хартија од вриједности купљених кроз програм куповине активе (APP, Asset purchase programme) одвијало се кроз обустављање реинвестирања главнице доспјелих хартија од вриједности. ЕЦБ је у првом кварталу 2024. наставила с пуним реинвестирањем доспјелих хартија од вриједности у оквиру хитног програма куповине, уведеним током пандемије (PEPP, енг. Pandemic emergency purchase programme), док је у другом тромјесечју започела постепено смањење портфеља, с циљем да до краја године потпуно обустави реинвестирање. Даљња очекивања аналитичара из зоне евра су да ће депозитна стопа ЕЦБ-а пасти на неутрални ниво од 2% до краја 2025. године.

С друге стране, ФЕД је заузео опрезнији приступ, смањујући каматне стопе знатно касније. Америчка економија показивала је већу отпорност, са снажнијим тржиштем рада и стабилнијим растом потрошње. Инфлација је у САД-у остала релативно перзистентна, па је ФЕД настојао да избјегне пребрзо ублажавање монетарне политике да не би поново подстакао раст цијена. ФЕД је постепено, између септембра и децембра 2024. године, смањивао референтне каматне стопе, за укупно један процентни поен, реагујући на смањење инфлаторних притисака и с циљем да монетарна политика мање оптерећује економски раст. На крају године, циљана стопа федералних фондова била је у распону 4,25% до 4,50%.

Без обзира на јаке рецесионе притиске у водећим свјетским валутним подручјима, те стално присутне геополитичке тензије, већина глобално најбитнијих тржишта акција забиљежила је раст. Раст берзанских индекса у САД¹⁵ и у највећем дјелу ЕУ се одвијао упоредо са, још увијек, изузетно високим каматним стопама. Просјечан годишњи раст америчког тржишта акција (S&P 500 Dow Jones Industrial Average и Nasdaq Composite) био је врло близу прошлогодишњег нивоа 22%, а такође као и прошле године тржиште акција је било под утицајем технолошких компанија и њиховог главног производа, вјештачке интелигенције, за коју се очекује да ће генерисати високе приходе и пораст рентабилности (Nasdaq Composite је порастао за 28,6%). Euro Stoxx 50 индекс указује да је европско тржиште акција расло (8,3%) више и од инфлације и од номиналног БДП у ЕУ, али и да је то тек трећина раста америчког тржишта акција. Њемачки DAX је и поред кризе у њемачкој аутомобилској индустрији, изузетно ниског економског раста, лоше пословне климе и слабог расположења потрошача порастао за 18,8%, приближно исто као и прошле године¹⁶. У низак раст европског тржишта акција уграђена су очекивања о ниском економском расту ЕУ у 2025. години због само дјеломичног прилагођења на енергетски шок (до којег је дошло преласком једног дијела производних капацитета на скупљи течни гас у односу на јефтинији природни гас), смањења извоза из ЕУ, раста кинеске ауто-индустрије (електрични аутомобили), демографских проблема и високог јавног дуга у неким од највећих земаља ЕУ. Раст ФТСЕ 100 (5,7%), четврту годину заредом, пољедица је цикличних и структурних фактора, с фирмама из авио-индустрије, те банкарског, енергетског и здравственог сектора које су били главни покретачи раста тржишта, највећег од 2021. године.

У очекивању смањења каматних стопа ЕЦБ приноси на краткорочне обвезнице земаља зоне евра су почели да падају од половине 2024. године. У другом дијелу године тржиште је на најављене промјене у економској политици Француске везано за пореску политику и јавни дуг реаговало повећањем распона између приноса на њемачке и француске приносе на десетогодишње обвезнице¹⁷, док је с друге стране овај распон у односу на обвезнице Италије, која такође има натпросјечан јавни дуг, остао стабилан и смањио се.

---

¹⁵ У ЕУ од великих европских економија изузетак је Француска

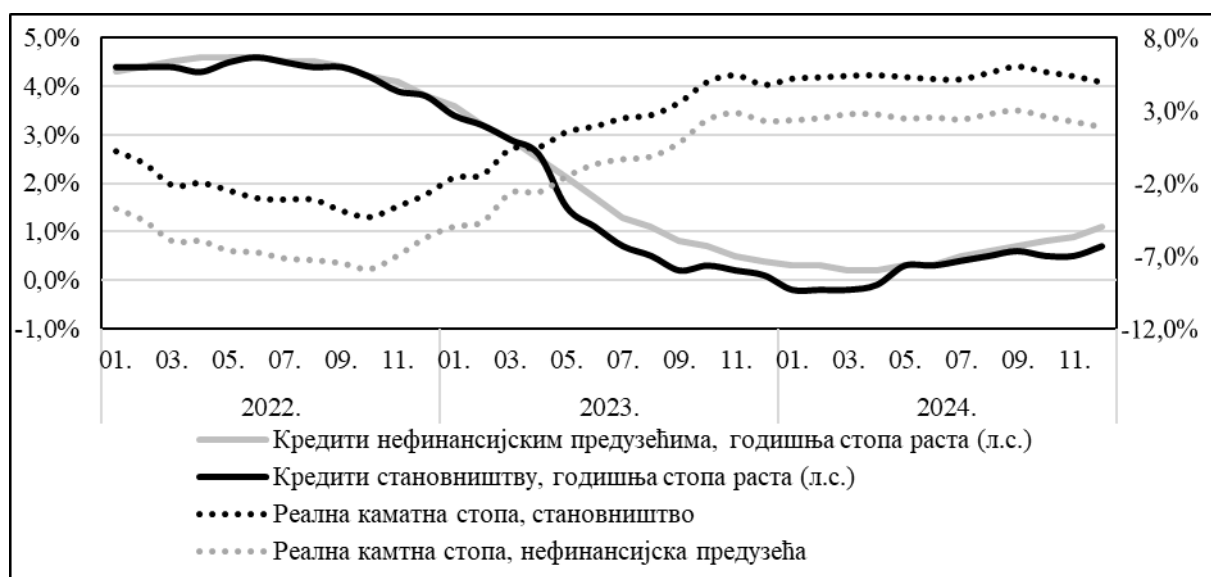
¹⁶ Значајно учешће у овоме индексу поред индустријских предузећа имају фирме које се баве производњом софтвера, пружањем финансијских услуга, као и фирме из телекомуникационе дјелатности и одбране.

¹⁷ Овај период у Француској обиљежила је политичка нестабилност, пад владе, ванредни избори, раскорак између резултата избора за европски и домаћи парламент.

Раст приноса на десетогодишње обвезнице регистрован је претежно у периферним земљама ЕУ изван зоне евра (Чешка, Пољска, Мађарска, Румунија).

Смањење референтних каматних стопа ЕЦБ-а се одразило на каматне стопе банака, али не и у већој мјери на кредитна тржишта у зони евра (Графикон 1.5). Још увијек изузетно низак просјечни кредитни раст у ЕУ се налази под утицајима високе реалне каматне стопе, песимизма европских потрошача, те лоше пословне климе у водећим земљама уније. Међутим, тражња за кредитима у периферним земљама ЕУ је и даље висока.

Графикон 1.5: Кредити у зони евра

Извор: EUROSTAT

1.2 Извјештај о стању бх. економије

1.2.1 Реални сектор

Према јесењем кругу средњорочних макроекономских пројекција из новембра 2024. ЦББиХ¹⁸ пројигира раст реалног БДП-а у 2024. на нивоу од 2,4%. С обзиром на тренутно расположиве информације, у средњем року очекује се наставак умјереног раста економске активности и стабиловање инфлаторних притисака (Табела 1.1). У 2024.

¹⁸ Пројекције економске активности и инфлације у средњом року су доступне на веб-страници ЦББиХ: <https://cbbh.ba/press/ShowNews/1628>.

години забиљежен је наставак скромног раста реалне економске активности, који је узрокован падом иностране потражње, као и учинком поплава на економску активност у последњем кварталу. Смањење иностране потражње је услиједило након погоршања глобалних трговинских прилика и поопштења монетарних услова, услијед високих инфлаторних притисака. На другој страни позитиван допринос на раст имале су инвестиције, лична те државна потрошња, узимајући у обзир исплату социјалне помоћи те пораст плата и услуга, услијед природне непогоде и дуготрајних инфлаторних притисака. На раст инвестиција приватног сектора имају утицај још увијек ниже домаће каматне стопе од каматних стопа у европодручју те задржана финансијска добит из претходне године у којој су многе фирме забиљежиле високу нето добит. Инвестициона потрошња државе узрокована је радовима на великим инфраструктурним пројектима, који су, између осталог, у 2024. години забиљежени због локалних избора. Истовремено, раст личне потрошње узрокован је значајним повећањем плата, у складу с индексацијом с ранијим високим стопама инфлације.

Табела 1.1: Средњорочне пројекције одабраних макроекономских варијабли из новембра 2024. године

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024. *	2025.*	2026. *
	Промјене на годишњем нивоу□						
Реални БДП	-2,9%	7,6%	3,7%	1,9%	2,4%	2,6%	2,8%
Инфлација (потрошачке цијене)**	-1,1%	2,0%	14,0%	6,1%	1,7%	1,9%	2,0%
	Учешће у БДП (потрошни приступ)						
Индивидуална потрошња	68,6%	66,5%	65,3%	64,7%	65,3%	64,7%	64,2%
Државна потрошња	19,8%	18,9%	18,5%	18,5%	18,5%	18,3%	17,9%
Инвестиције	22,3%	25,4%	25,1%	25,1%	26,6%	26,0%	26,4%
Нето извоз	-11,1%	-10,8%	-8,8%	-8,6%	-10,3%	-9,1%	-8,6%

Извор: БХАС

Напомена: Службени подаци о БДП-у за период 2020-2023. године у моменту израде пројекција. * Период пројекција ЦББиХ; ** Инфлација за 2024. годину је на основу последње објаве службених података с почетка 2025. године и готово је идентична пројекцији из новембра (1,8%).

У 2025. години очекује се готово идентичан раст економске активности (2,6%), под претпоставком продужења постојећих инфлаторних шокова, раста личне потрошње те побољшаних трговинских прилика домаће индустријске производње и извоза. Инфлација у 2025. години очекује се у висини од 1,9% гдје ће опет у структури раста највећи допринос имати базна инфлација и цијене хране. У 2025. години превладавају

негативни ризици за економску активност, што се посебно односи на ризике у вези с глобалном економијом, односно смањење конкурентности европске економије која ће имати посљедичне ефекте на домаћу потражњу. На другој страни, раст инфлације је под све већим утицајем базне инфлације поготово након раста минималне плате у претходном периоду¹⁹, раста цијена електричне енергије, деглобализације и климатских промјена. На крају пројекционог хоризонта, ако се остваре најаве о почетку примјене од јануара 2026. године, очекује се да ће значајан утицај на цијене и реалну економску активност имати увођења СВАОМ (енг. Carbon Border Adjustment Mechanism) механизма, који ће узроковати раст цијена производа базираних на фосилној енергији, што ће представљати додатни изазов главним домаћим индустријским гранама попут производње базних метала. Сљедећи круг средњорочних макроекономских пројекција, за период 2025 – 2027. година, ЦББиХ ће објавити у мају 2025. године.

У моменту израде Годишњег извјештаја, били су расположиви званични статистички подаци о структури и нивоу БДП-а према производном и расходном приступу, закључно с трећим кварталом 2024. године. У првих девет мјесеци 2024. године, забиљежен је умјерен годишњи раст реалног БДП-а од 2,5%, услијед успоравања економске активности и неповољних кретања у спољном окружењу, слабог раста у земљама главним спољнотрговинским партнерима, геополитичких нестабилности, те још увијек сразмјерно рестриктивног карактера монетарне политике. У посматраном периоду, забиљежено је значајно смањење годишње стопе раста номиналног БДП-а (до нивоа од 2,9%), услијед стабилизације инфлације (БДП дефлатор је за првих девет мјесеци 2024. године износио 0,5%, према производном приступу²⁰).

Посматрано по подручјима класификације дјелатности, раст реалне БДВ (брuto додана вриједност) је посљедица раста услужних дјелатности, док су производне дјелатности забиљежиле годишњи пад или занемариве стопе раста²¹. Изузетак наведеном је

---

¹⁹ Почетком 2024. године минимална плата је порасла у ФБиХ за 3,9% и у РС-у за чак 28,6%. Имајући у виду да је након припреме јесење рунде, за 2025. годину додатно повећана минимална плата у оба ентитета, чији је раст посебно изражен у ФБиХ (61,6%) свакако ће у наредној рунди пројекција бити ревидирани макроекономски учинци ове промјене. Службена објава БХАС-а о порасту инфлације у јануару 2025. године од 3,3%, између осталог, указује на цјеновне ефекте раста минималне плате.

²⁰ БДП дефлатор за прва три квартала 2023. године износио је 8,7%.

²¹ Учешће индустријске производње (која обухвата дјелатности Рударство, Прерађивачка индустрија, те Производња и снабдијевање електричном енергијом и гасом), у бруто доданој вриједности, за прва три квартала 2024. године, износио је 16,7%. Према посљедњим подацима Структурних пословних статистика

производна дјелатност Рударства, која је забиљежила значајну годишњу стопу раста у прва три квартала, но учешће ове дјелатности у укупној бруто доданој вриједности било је занемариво (1,2 пп). Поред тога, дјелатности које су забиљежиле најизраженији раст реалне економске активности су дјелатности Грађевинарство и Трговина на велико и мало (која је имала највеће учешће у укупном годишњем порасту БДВ). С друге стране, дјелатност Прерађивачке индустрије, која је такође значајна компонента БДВ, је у посматраном периоду забиљежила значајну стопу пада (6,7%).

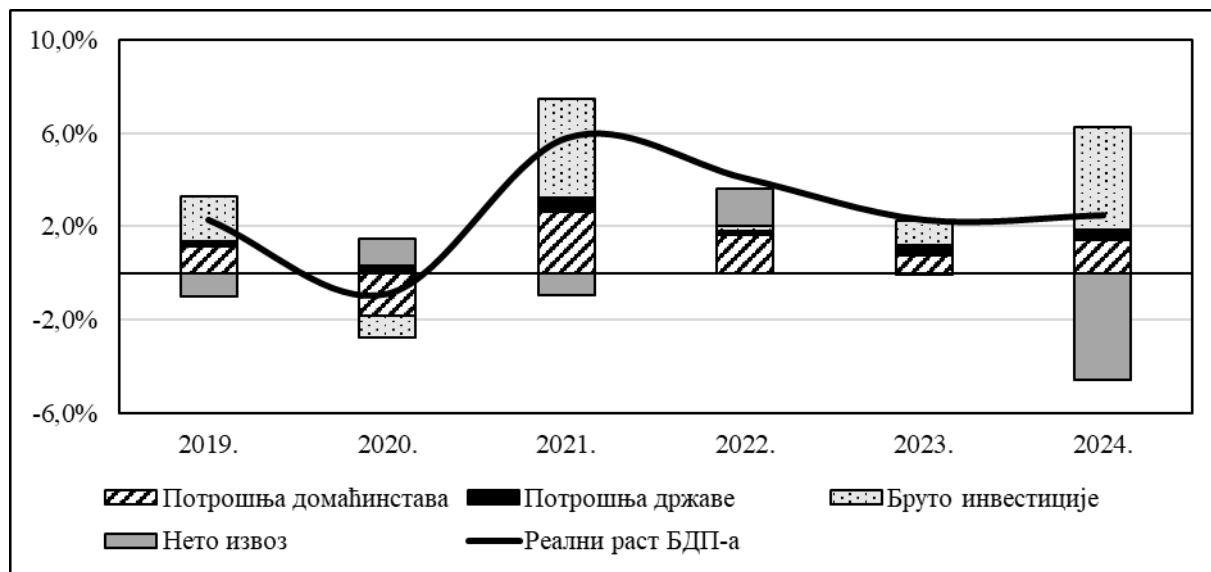
Посматрајући структуру БДП-а по расходном приступу, највећи позитиван допринос расту реалног БДП-а, у прва три квартала 2024. године, имале су бруто инвестиције (Графикон 1.6). Бруто инвестиције су, у истом периоду, забиљежиле изразито високу годишњу стопу реалног раста (15,6%). Историјски посматрано, највећи дио укупних бруто инвестиција се односи на бруто инвестиције у стална средства (88,5% у 2023. години). Од овог износа, посматрано према техничкој структури, више од половине укупне вриједности бруто инвестиција у стална средства се односи на инвестиције у грађевинске објекте. Стога, високе стопе раста укупних бруто инвестиција, дјелимично се могу приписати снажној економској активности у сектору грађевинарства (детаљније видјети потпоглавље Домаће услужне дјелатности, осим финансијског посредовања). Узимајући у обзир да ставка залиха укључује и статистичку дискрепанцу у обрачуну БДП-а по производном и расходном приступу, као и изражену волатилност ставке залиха²², одређени дио раста укупних бруто инвестиција се може приписати и овој категорији.

БХАС, 15,8% предузећа и предузетника је из подручја индустријских дјелатности, док је 22,8% запослених ангажовано у индустријским дјелатностима.

²² Учешће залиха у укупним бруто инвестицијама, у реалним вриједностима се кретало од 3,8% у 2015. години до 19,4% у 2022. години, односно 11,5% у 2023. години. Извор: БХАС, Бруто домаћи производ, према производном, доходном и расходном приступу за 2023. годину, јануар 2025. године.

Графикон 1.6: Доприноси годишњој стопи промјене компоненти БДП-а према расходном приступу, за прва три квартала

Извор: БХАС

Слабљење инфлаторних притисака у одјељцима роба, које чине значајну ставку издатака домаћинства, допринијело је наставку раста потрошње домаћинства, те је забиљежена годишња стопа раста потрошње домаћинства од 2,2%²³. Повољна кретања потрошње домаћинства могу се повезати с континуираним растом запослености и реалних плата, али и с растом дознака из иностранства (видјети Спољни сектор, платни биланс). С друге стране, негативан допринос нето извоза укупном расту БДП-а може се приписати слабој спољној потражњи, промјени у структури потражње (раст потражње за услугама у односу на робе, што је посебно изражено након пандемије), и посљедично, успоравању економске активности наших главних трговинских партнера²⁴.

I. Индустијска производња

У 2024. години, настављен је тренд пада обима индустријске производње у БиХ. Успоравање економске активности у ЕУ, као и глобалне геополитичке тензије, утицали су на смањење тражње на тржиштима главних трговинских партнера БиХ, а што је

²³ Учешће потрошње домаћинства у укупном БДП-у, у прва три квартала, износило је 64,5%.

²⁴ Извоз роба и услуга је, у прва три квартала 2024. године, забиљежио годишњи пад од 4,4%, док је увоз забиљежио годишњи раст од 2,7% у истом периоду. Учешће извоза у укупном БДП-у, у прва три квартала, износило је 41,3%, а учешће увоза 52,5%.

резултирало смањеним обимом индустријске производње у 2024. години. Индустријска производња је забиљежила годишњи пад од 3,9% у 2024. години, у односу на претходну годину. Пад индустријске производње, као и пад запослености у сектору индустрије²⁵, указују на смањење конкурентности домаће индустрије. Истовремено, пад учешћа индустрије у бруто доданој вриједности²⁶, указује на структурне промјене, гдје сектор услуга постаје доминантнији (видјети потпоглавље Домаће услужне дјелатности, осим финансијског посредовања).

Трендови у дјелатностима које чине индустријску производњу остали су релативно непромијењени у односу на претходну годину (Графикон 1.7). Све главне дјелатности су забиљежиле годишњи пад обима индустријске производње у 2024. години. Свакако се издваја дјелатност Прерађивачке индустрије, која је забиљежила нешто нижи годишњи пад у односу на претходну годину, но с обзиром на њено велико учешће у индексу индустријске производње, наведена дјелатност је највише утицала на укупан годишњи пад индустријске производње²⁷. Пад прерађивачке индустрије се може објаснити и смањеном потражњом за домаћим производима у иностранству (више информација у дијеловима о спољном сектору: структура спољнотрговинске размјене, те платни биланс, категорија услуга дораде и обраде робе ради извоза), јер је производња интермедијарних производа и нетрајних производа за широку потрошњу биљежила пад и у 2024. години (од 4,7% и 0,4%, респективно). С обзиром на то да наведене индустријске групе Интермедијарни и Нетрајни производи за широку потрошњу скупа имају учешће од 57,0% у укупном индексу индустријске производње, разумљив је и њихов утицај на пад укупног обима индустријске производње.

Дјелатност рударства²⁸ је забиљежила пад обима производње (7,8% на годишњем нивоу) шесту годину заредом, уз снажну цикличност унутар године. Производња и снабдијевање електричном енергијом и гасом²⁹ такође је забиљежила пад (2,0%) у 2024. години. Наведена дјелатност годинама исказује врло циклично понашање, на које

---

²⁵ Број запослених у сектору индустрије (који чине дјелатности Рударство, Прерађивачка индустрија, те Производња и снабдијевање електричном енергијом и плином), смањен је за 2,2% у 2024. години, у односу на 2023. годину.

²⁶ Учешће сектора индустрије у бруто доданој вриједности, за прва три квартала 2024. године, у односу на исти период 2023. године, мање је за 2,3 пп.

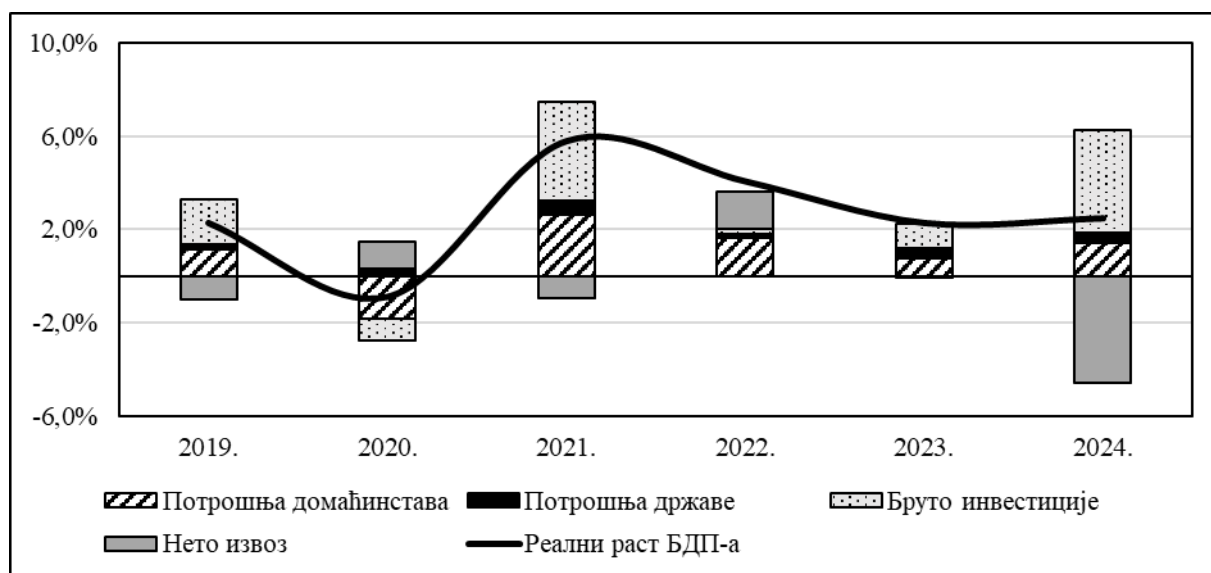
²⁷ Пондер дјелатности Прерађивачке индустрије у индексу индустријске производње (јануар 2025. године) је био 74,6%.

²⁸ Пондер дјелатности Рударства у индексу индустријске производње (јануар 2025. године) је био 7,4%.

²⁹ Пондер дјелатности Производње и снабдијевања електричном енергијом и гасом у индексу индустријске производње (јануар 2025. године) је био 18,0%.

снажно утичу одређени фактори, попут активности у домаћој индустрији рударства, карактеристике уговора за извоз електричне енергије³⁰, а такође и климатски услови.

Графикон 1.7: Доприноси годишњим промјенама обима индустријске производње по подручјима, изворни индекси

Извор: БХАС

Графикон 1.8. испод приказује дјелатности у оквиру Прерађивачке индустрије, које су најзначајније доприносиле паду индустријске производње у 2024. години, што због свог значаја за индустрију (величина пондера), што због пада обима производње. У 2024. години, пад обима производње готових металних производа имао је највећи утицај на укупан пад индустријске производње. Производња готових металних производа забиљежила је годишњи пад од 6,9%, што је директно утицало на пад вриједности извоза³¹. Производња намјештаја такође је имала велики допринос паду укупне производње у 2024. години.

У 2024. години, настављен је пад обима производње базних метала, те је забиљежен годишњи пад производње од 10,4%³². Пад обима производње директно је утицао на

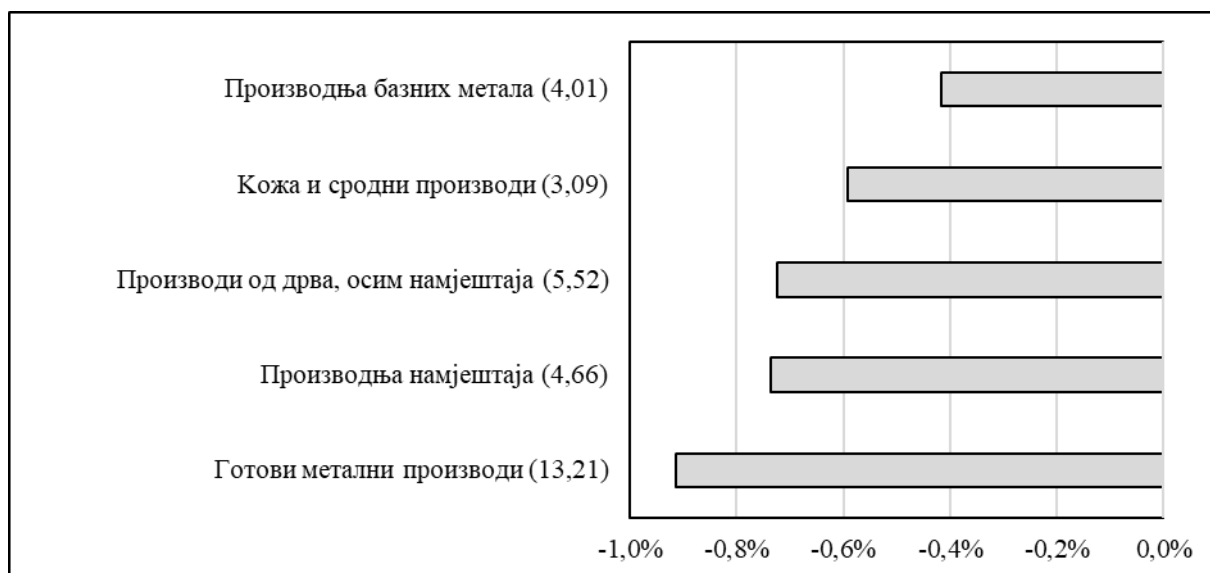
³⁰ У смислу количине, јер је, према подацима БХАС (Индекс промета индустрије), група Енергија (у коју се убраја и дјелатност Производње и снабдијевања електричном енергијом и гасом) на домаћем тржишту забиљежила пад продаје од 4,5%, а на страном тржишту пад од чак 31,2%, у 2024. години, у односу на 2023. годину.

³¹ Према саопштењу БХАС (Статистика робне размјене БиХ са иностранством, јануар 2025. године), готови метални производи су забиљежили годишњи пад вриједности извоза од 4,2%.

³² У 2023. години забиљежен је годишњи пад обима производње базних метала од 29,7%, великим дијелом због привременог застоја у производњи једног од највећих постројења за производњу челика, а које је у

вриједност извоза базних метала, која је забиљежила годишњи пад од 5,0% у 2024. години, а што указује на смањење тражње на тржиштима главних спољнотрговинских партнера. Пад тражње за челиком у ЕУ је процијењен на 2,3% за 2024. годину³³, највише због пада активности у грађевинарству и аутомобилској индустрији. Наведени пад активности у аутомобилској индустрији у ЕУ такође је негативно утицао на кожную индустрију у БиХ, која је снажно везана³⁴. Неке од дјелатности у оквиру Прерађивачке индустрије (као што је производња електричне опреме, те штампање и умножавање снимљених записа) су забиљежиле високе стопе раста производње у 2024. години, међутим, њихов пондер у укупној индустријској производњи је низак, те је самим тим и њихов утицај на укупан обим био слаб.

Графикон 1.8: Доприноси најзначајнијих дјелатности за пад прерађивачке индустрије у 2024. години

Извор: БХАС

Напомена: у заградама поред назива серија су пондери из јануара 2025. године.

II. Домаће услужне дјелатности, осим финансијског посредовања

Услужне дјелатности играју кључну улогу у економском развоју Босне и Херцеговине, значајно генеришући запосленост и подстичући привредни раст. Како индустријска

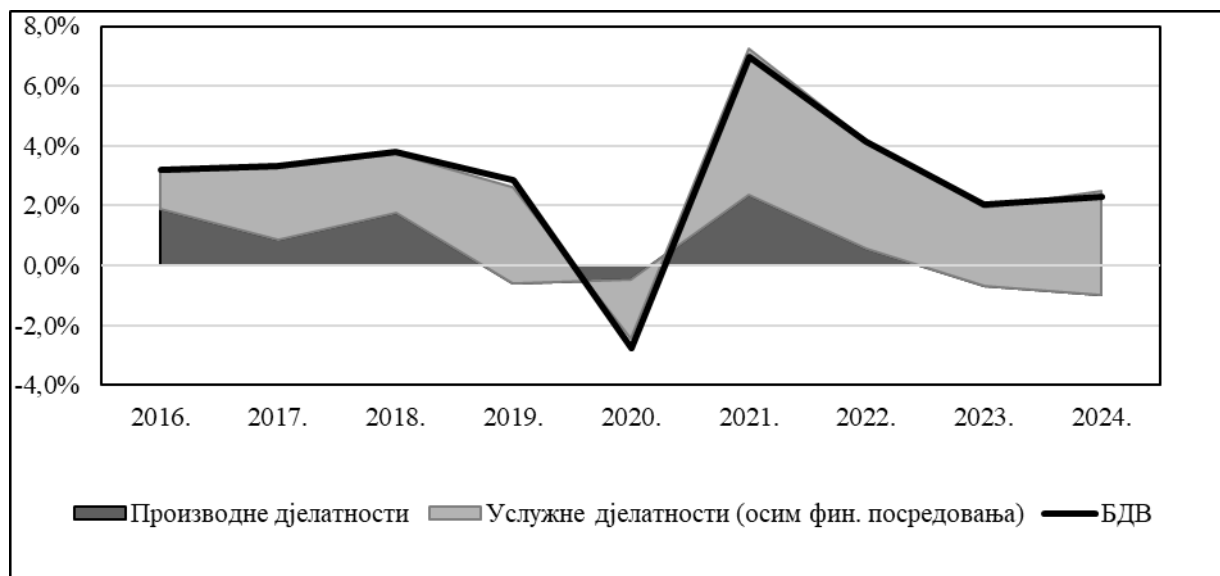
2024. години спадало међу три највећа извозника у БиХ, према подацима Управе за индиректно опорезивање БиХ. Учешће предузећа која улазе у производњу базних метала износи свега 0,07%, према посљедњим подацима Структурних пословних статистика БХАС.

³³ Economic and Steel Market Outlook, фебруар 2025. године.

³⁴ Годишњи пад обима производње у кожној индустрији износио је 19,2% у 2024. години.

производња и пољопривреда имају ограничен капацитет за експанзију, а њихове главне извозне групе производа су под снажним утицајем економске активности у развијеним земљама, услужни сектор постаје главни покретач економске динамике. На раст економске активности утицала је повећана економска активност у сектору услуга, потпомогнута снажном постпандемијском потражњом, као и значајна активност у сектору трговине и грађевинарства (Графикон 1.9).

Графикон 1.9: Допринос производних и услужних дјелатности реалном расту бруто додане вриједности

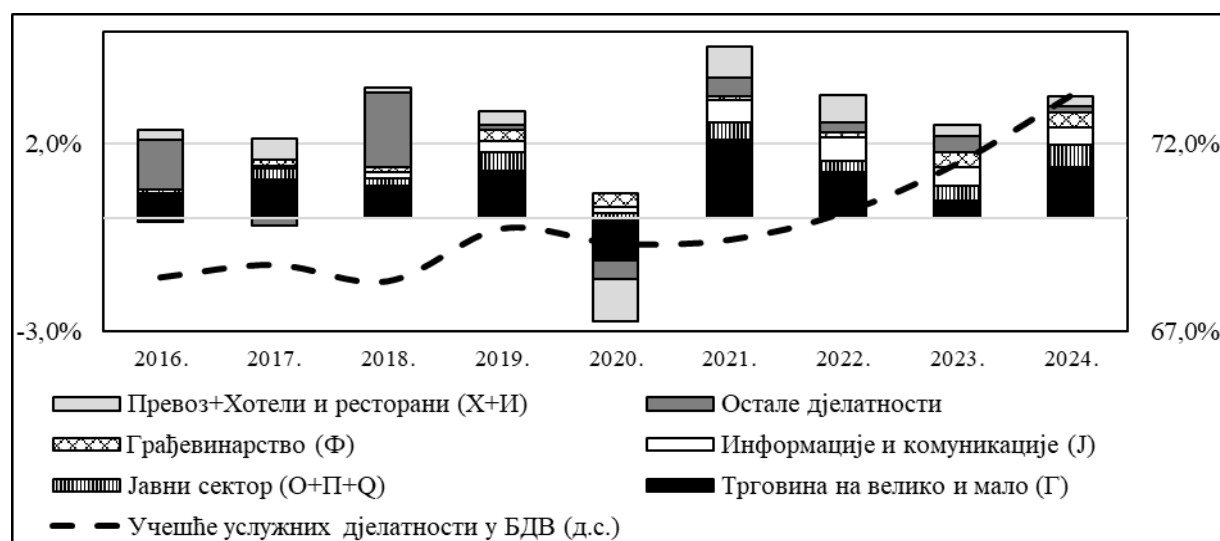
Извор: БХАС, ЦББиХ

Напомена: Услуге укључују: Грађевинарство; Трговину на велико и мало; Превоз и складиштење; Хотелијерство и угоститељство; Информације и комуникације; Пословање некретностима; Стручне, научне и техничке дјелатности; Административне и помоћне услужне дјелатности; Јавну управу и одбрану, обавезно социјално осигурање; образовање; Дјелатности здравствене и социјалне заштите; Умјетност, забаву и рекреацију и Остале услужне дјелатности (осим дјелатности финансијског посредовања)

Посматрано по дјелатностима, највећи допринос реалном расту БДВ забиљежен је у дјелатности трговине на велико и мало (Графикон 1.10), која је у 2024. години забиљежила годишњи раст од 7,4%, што је највећим дијелом засновано на домаћој потрошњи услјед позитивних кретања на тржишту рада и раста нето плата, али и различитих облика трансфера из иностранства (накнаде запосленим, директни

трансфери и пензије)³⁵. Значајан допринос осталих услужних дјелатности (дјелатности информација и комуникација, транспорта и хотела и ресторана) у значајној мјери је заснован на иностраној потражњи, односно извозу различитих врста услуга³⁶. Дјелатност информација и комуникација (годишњи раст 6,9%) је дјелатност која у последње четири године биљежи изразито високе годишње стопе раста бруто додане вриједности, што се највећим дијелом може повезати са значајном тражњом из иностранства за овом врстом услуга, тако да је, према платнобилансним подацима, извоз ове врсте услуга у прва три квартала 2024. године забиљежио годишњи номинални раст од 6,7%. Добри резултати ове дјелатности одражавају постепену дигиталну трансформацију у БиХ, повећање улагања у ИТ инфраструктуру и растућу потражњу за дигиталним услугама. Јавни сектор³⁷ има значајан допринос економској активности у БиХ с обзиром на то да се на њега односи око једне четвртине укупног броја запослених, док је допринос реалном расту БДВ износио 60 бп. Такође, дјелатности превоза, као и хотела и ресторана, односно дјелатности које су директно повезане с доласцима и потрошњом страних туриста су забиљежиле допринос расту реалне БДВ од 30 бп.

Графикон 1.10: Доприноси расту реалне бруто додане вриједности, одабране дјелатности

Извор: БХАС, ЦББиХ

Сектор грађевинарства је забиљежио значајан раст у 2024. години (7,4%), што је незнатно испод нивоа из 2023. године. Овакви индикатори у сектору грађевинарства су већим

³⁵ Детаљније погледати у поглављу 1.2.4 Спољни сектор, Платни биланс

³⁶ Детаљније погледати у поглављу 1.2.4 Спољни сектор, Платни биланс

³⁷ Јавни сектор обухвата дјелатности: О (Јавна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање), П (Образовање) и Q (Дјелатности здравствене и социјалне заштите).

дијелом посљедица још увијек веће потражње од понуде. У прилог овом иде и слабији механизам трансмисије високих каматних стопа са европодручја на домаће тржиште, као и недостатак алтернативних могућности за улагања. У 2024. години забиљежен је значајан раст обима производње у грађевинском сектору (6,0%)³⁸, који је у складу са снажним растом бруто инвестиција забиљеженим у прва три квартала 2024. године. Наведени раст обима радова се односи на оба главна сегмента грађевинарства, и на високоградњу (станоградњу) и на нискоградњу. Станоградња је порасла за 17,6% у броју завршених станова, те 16,1% у изграђеној површини. У нискоградњи је, у 2024. години, такође забиљежен значајан раст обима производње (7,0%), првенствено због интензитета радова попут оних на дионицама аутопута Коридор 5ц. Истовремено, цијене извођачких радова у нискоградњи су забиљежиле раст од 5,3%, у односу на 2023. годину (раст је забиљежен код свих врста објеката: магистралне цесте, аутопутеви, мостови и тунели). Раст цијена извођачких радова показује да је дошло и до трошковних притисака. Такође је важно напоменути да у сектору грађевинарства у БиХ, већ годинама, постоји проблем мањка стручне радне снаге, што у периодима интензивније градње може додатно допринијети повећању трошкова рада.

III. Цијене

Успоравање инфлације, које је започето још у посљедњем кварталу 2023. године, настављено је у 2024. години. У 2024. години, инфлација је износила 1,7%. Инфлаторни притисак се, у претходним периодима, значајно разликовао у БиХ од оног у зони евра, како у доприносима појединачних одјељака, тако и у јачини самог инфлаторног притиска. Међутим, у 2024. години се примјећује усклађивање раста цијена, при чему је годишња инфлација у зони евра износила 2,4%³⁹. Према посљедњим средњорочним пројекцијама ЦББиХ, очекујемо да ће раст просјечних потрошачких цијена остати на нивоу до 2%⁴⁰.

Базна инфлација⁴¹ за 2024. годину процијењена је на 4,0% (Графикон 1.11). Стопа процијењене базне инфлације, била је двоструко виша у односу на укупну инфлацију,

---

³⁸ Извор: Агенција за статистику БиХ, 25. 2. 2025. године; Индекс производње у грађевинарству

³⁹ У зони евра се за израчун инфлације користи НИСР, а како хармонизовани индекс још увијек није службено доступан за БиХ се користе искључиво СРП подаци. Кључна методолошка разлика базира се на чињеници да НИСР обухвата потрошњу нерезидената, док СРП искључиво домаћих приватних домаћинстава, што резултира различитим учешћима појединих компонената у потрошачкој корпи за израчун СРП-а и НИСР-а.

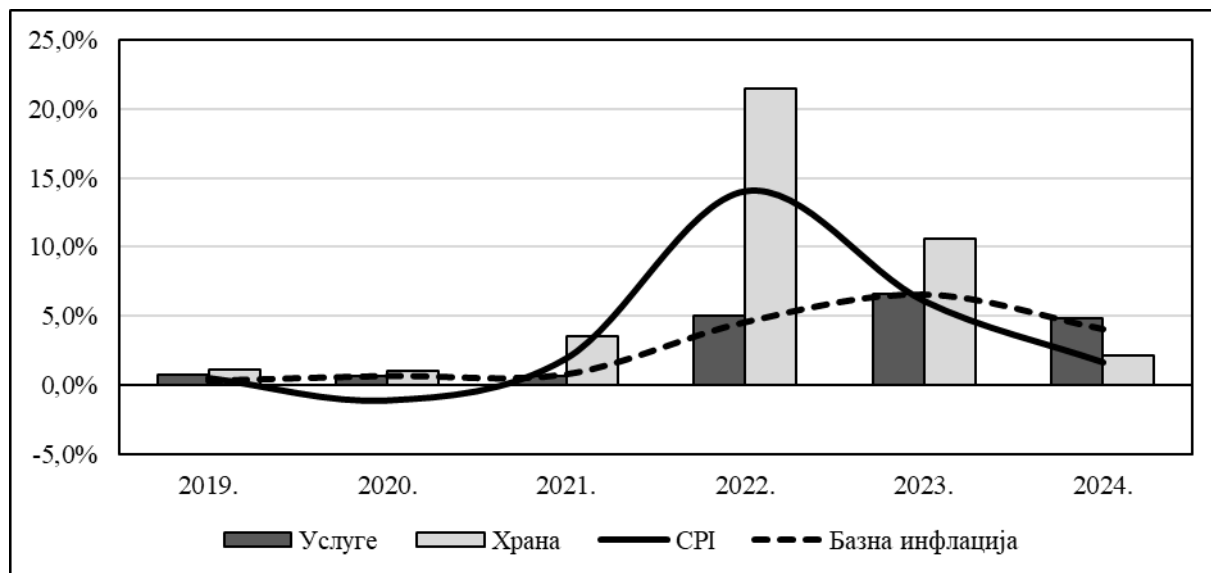
⁴⁰ ЦББиХ Јесење средњорочне макроекономске пројекције, новембар 2024. године

⁴¹ Базна инфлација је процјена ЦББиХ.

што показује да раст цијена у 2024. години није био само под утицајем раста егзогених цијена, већ и под све већим притиском домаћих цијена. Перзистентно високе стопе базне инфлације, које су већ од краја првог полугодишта 2023. године, биле изнад стопа укупне инфлације, могле би узроковати даљњи синдикални притисак за усклађивањем реалних примања с растом животних трошкова. Базна инфлација је већ под утицајем значајног раста реалних плата, које су у 2024. години забиљежиле раст од 7,7% (видјети детаљније у потпоглављу Запосленост и плате).

Кретање базне инфлације било је врло хармонизовано с кретањем инфлације услуга у 2024. години, што заправо такође сугерише да су домаћи инфлаторни притисци у порасту. Раст домаћих инфлаторних притисака може имати негативан утицај на конкурентност домаће индустрије, у средњем и дугом року, те утицај на обим индустријске производње. Инфлација у сектору услуга⁴², континуирано је висока у посљедње три године, те исту процјењујемо на 4,8% за 2024. годину. Међу услугама које су биљежиле најизраженији раст цијена су услуге ресторана и хотела⁴³, цијене најамнина и услуге поправки те адаптирања станова. Све наведено указује на то да раст цијена није забиљежен само у категоријама које су, традиционално, под утицајем снажних осцилација на међународним тржиштима, попут хране и енергената.

Графикон 1.11: Годишње промјене просјечних потрошачких цијена у БиХ

Извор: БХАС

⁴² Инфлација услуга је процјена ЦББиХ.

⁴³ Укупна маса плата (енгл. wage bill) се у 2024. години повећала за 10,5%, у односу на 2023. годину у сектору хотелијерства и угоститељства.

Напомена: Базна инфлација и инфлација услуга су процјене ЦББиХ. Израчун базне инфлације према методологији EUROSTAT-а у односу на методологију ЦББиХ изузима додатно одјељак алкохолних пића и дувана те у склопу енергената изузима цијене електричне енергије. Како су домаће цијене за ове одјељке формиране административно, те како нису толико зависне од егзогених цијена, израчун домаће базне инфлације се разликује по наведеном основу, што је веома честа пракса у појединим земљама које методологију креирају на основу економских специфичности земље.

Посматрајући раст просјечних потрошачких цијена по категоријама, највећи раст цијена у 2024. години забиљежен је за категорије услуга ресторана и хотела (7,2%), те за остале производе и услуге (5,3%), међу којима се издвајају цијене финансијских услуга. Категорија хране и безалкохолних пића у 2024. години забиљежила је раст цијена од 2,1%. Цијене режијских трошкова су се задржале на нивоу из претходне године, упркос поскупљењу електричне енергије за домаћинства у ФБиХ⁴⁴. Очекујемо да ће у наредном периоду цијене режијских трошкова стварати додатни инфлаторни притисак, с обзиром на то да су и у РС-у од почетка 2025. године цијене електричне енергије за грађане порасле за 7,7%. Према званичним подацима, пододјељак електрична енергија забиљежио је годишњи раст од 1,8% у 2024. години, на нивоу БиХ. Имајући у виду наведена повећања цијена електричне енергије, очекује се даље инфлаторни притисак не само у овом одјељку, већ и у свим осталим одјељцима, због чињенице да повећање цијена електричне енергије има утицај и на остале одјељке.

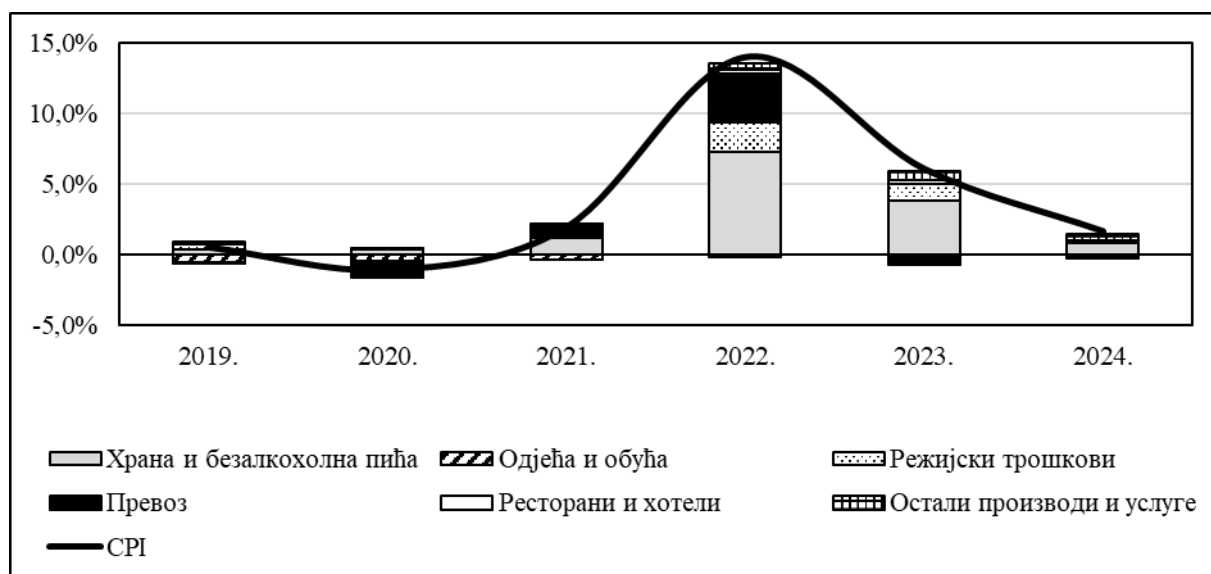
Категорија превоза забиљежила је благи годишњи пад (0,1%) у 2024. години. Остале категорије су забиљежиле годишњи раст, изузев категорије одјеће и обуће која континуирано дјелује дефлаторно на укупне просјечне потрошачке цијене, у петнаестогодишњем периоду. Овај тренд раста цијена, који је забиљежен у већини категорија у 2024. години, а посебно у услужном сектору, у наредном периоду ће вјероватно бити под додатним притиском раста режијских трошкова. Највећи допринос укупном расту цијена у 2024. години имао је одјељак хране и безалкохолних пића, а затим остали производи и услуге, те услуге ресторана и хотела (Графикон 1.12).

---

⁴⁴ Цијене електричне енергије за домаћинства у ФБиХ су порасле за 10%, те око 8% за мале предузетнике, а што је материјализовано од 1. августа 2024. године.

Графикон 1.12: Доприноси годишњим стопама промјене потрошачких цијена у БиХ

Извор: БХАС

Текстни оквир 1: Промјена у нивоу просјечних потрошачких цијена главних одјељака, у односу на периоде прије инфлаторних шокова

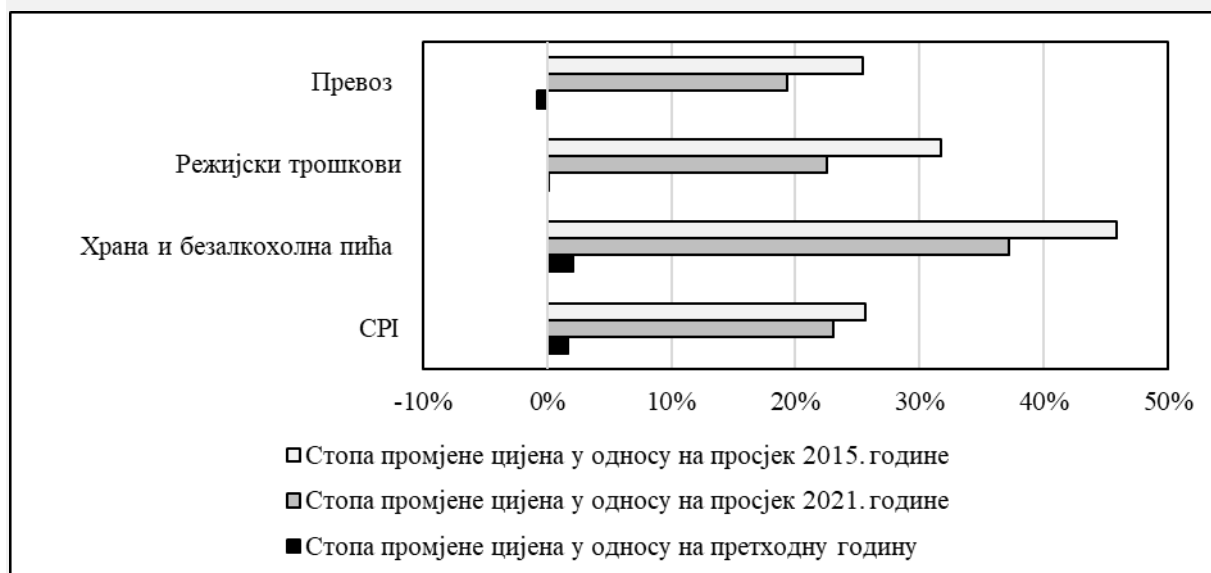
Након снажних инфлаторних шокова, од другог полугодишта 2023. године, отпочело је брзо успоравање раста домаћих потрошачких цијена. Ипак, индекс просјечних потрошачких цијена биљежи високе нивое од када се службено прикупљају подаци о цијенама у БиХ, при чему је на крају децембра забиљежен просјечан раст цијена од 24,4%, у односу на просјек 2021. године, односно прије периода снажних инфлаторних шокова.

Ово је важно имати у виду с аспекта расположивог дохотка, јер, иако инфлација успорава, просјечне потрошачке цијене су и даље више у односу на претходне периоде. У том контексту, такође је важно нагласити да су земље у развоју посебно осјетљиве на инфлацију, нарочито на повећања цијена основних животних потроштина попут хране, горива и режијских трошкова. У развијеним земљама, повећање цијена хране није толико драматично, колико у земљама с нижим просјечним дохотком по становнику, гдје и мање промјене у цијенама хране имају велики утицај на квалитет живота становништва. Раст просјечних потрошачких цијена има највећи утицај на домаћинства с нижим дохотком, зато што таква домаћинства имају тенденцију да троше највећи дио својих прихода на прехранбене производе и друге основне намирнице. Због нижег расположивог

дохотка, управо је пондер за категорију Храна и безалкохолна пића далеко најзначајнији с аспекта мјерења инфлације у случају БиХ⁴⁵.

На Графикону 1.13, приказане су годишње промјене цијена за одјељке хране и безалкохолних пића, режијских трошкова, и превоза, у односу на 2021. годину, те 2015. годину. Посматрајући три наведена главна одјељка у укупној потрошњи становништва, који према учешћу потрошње имају 64,6% у укупној структури, јасно су видљиве значајне стопе раста цијена, у односу на просјек 2021. године, а посебно у односу на просјек 2015. године. Најзначајнији раст цијена, у односу на просјек 2021. године, забиљежен је за категорију хране и безалкохолних пића (од 37,2%), а у односу на 2015. чак 45,9%. Такође, иако су цијене режијских трошкова стагнирале у 2024. години, а цијене превоза чак забиљежиле пад, цијене у наведеним одјељцима су порасле за 22,6% и 19,4%, у односу на просјек 2021. године⁴⁶.

Графикон 1.13: Промјене просјечних потрошачких цијена главних одјељака

Извор: БХАС

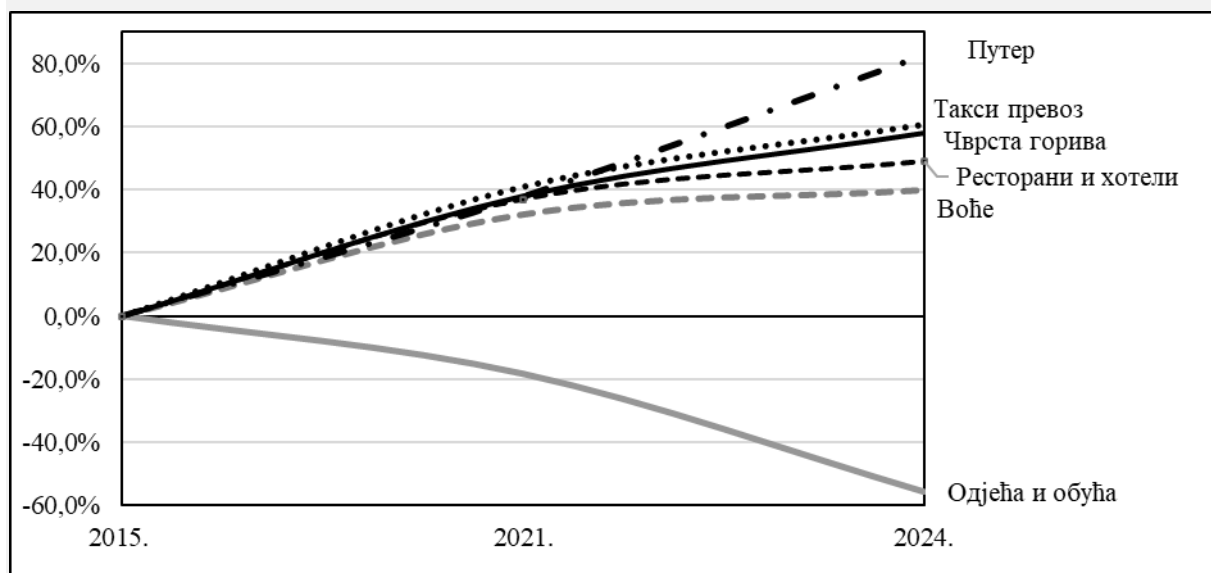
Посматрано на детаљнијем нивоу, иако су неки пододјељци забиљежили доста спорији раст цијена у 2024. години, а неки и пад цијена, у односу на 2023. годину, њихов ниво цијена је значајно виши у односу на просјек 2015. године (Графикон 1.14). На примјер, пододјељак Воће је забиљежио раст цијена од 4,3% у односу на 2023. годину, али и раст

⁴⁵ Пондер за категорију Храна и безалкохолна пића за 2024. годину у БиХ је износио 36,9%, а у ЕУ 16,9%.

⁴⁶ У 2024. години, просјечна нето плата у БиХ порасла је за 38,5%, у односу на просјек 2021. године. Према посљедњим подацима Анкете о радној снази, учешће активног становништва у укупном радно способном становништву је 49,5%, док је у 2021. години износио 48,0%.

од 39,7% у односу на 2015. годину⁴⁷. У оквиру наведеног пододјелјка, цијене крушака су стагнирале у 2024. години, али су забиљежиле раст од чак 112,1%, у односу на просјек 2015. године. Такође, пододјелјак Чврста горива (у оквиру режијских трошкова) забиљежио је пад цијена од 4,7% у 2024. години, међутим, у односу на просјек 2015. године, забиљежио је раст од 58,0%. Неки од осталих пододјелјака који су забиљежили значајан раст у нивоу цијена су уља и масноће, пекарски производи, такси и друмски превоз, одржавање и поправке столарије, те услуге у ресторанима и хотелима. С друге стране, одјелјак одјеће и обуће континуирано биљежи пад цијена у периоду од петнаест година, при чему је у 2024. години забиљежен пад цијена од 55,7% у односу на просјек 2015. године.

Графикон 1.14: Промјена у нивоу цијена за одабране пододјелјке, у односу на просјек 2015. године

Извор: БХАС

Према посљедњим подацима EUROСТАта, *per capita* БДП, према паритету куповних снага, у БиХ је у 2023. години био тек на 36% онога ЕУ. Другим ријечима, када се узму у обзир и разлике у цјеновним нивоима, у БиХ се у 2023. години генерисало, по становнику, 36% вриједности која се у истом периоду генерисала у ЕУ. При томе, према истом извору, стварна индивидуална потрошња (као индикатор материјалне добробити домаћинстава) је у БиХ у истој години по становнику износила 42% просјека ЕУ. У 2023. години становништво БиХ је конзумирало хране и безалкохолних пића у висини од

⁴⁷ Количина увезеног воћа у 2024. години смањила се за 3,3%, док се вриједност увоза воћа повећала за 8,0%, што указује на цјеновни ефекат, односно на раст цијена воћа на међународном тржишту.

23,9% БДП-а, док је у ЕУ тај проценат био знатно нижи (6,8%). Када бисмо занемарили различите стопе инфлације у наведеним одјелјцима, као и чињеницу да цјеновни индекси у БиХ и ЕУ нису директно упоредиви, јасно је како инфлаторни притисци на основне животне потрепштине знатно јаче утичу на расположиви доходак у земљама на нижем нивоу економског развоја. Иако су током 2024. године у БиХ продужене привремене мјере закључавања цијена основних животних потрепштина, такве привремене интервенције на цијенама роба и услуга не могу имати превише снажан ефекат, те могу само тренутно олакшати притисак на буџете домаћинстава⁴⁸.

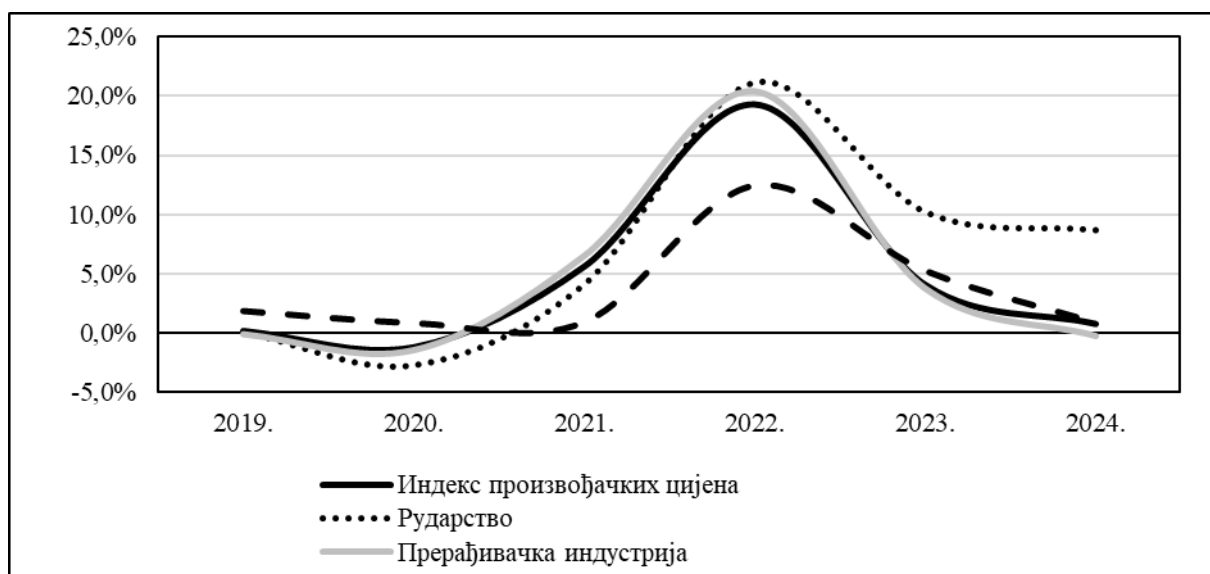
Цијене индустријских произвођача у БиХ су у 2024. години такође забиљежиле успоравање раста (Графикон 1.15) у односу на претходну годину (0,7% за 2024. годину у односу на 4,0% за 2023. годину). Иако су произвођачке цијене у дјелатностима Рударства и Производње и снабдијевања електричном енергијом и гасом забиљежиле раст (од 8,7% и 0,8%, респективно), Прерађивачка индустрија је забиљежила благи пад цијена (0,3%), што може указивати на слабу потражњу за индустријским производима (видјети потпоглавље Индустријска производња и грађевинарство). Посматрано по главним групама, све групе су забиљежиле раст произвођачких цијена, осим интермедијарних производа који су забиљежили пад од 1,2%. Даљња подјела по тржиштима указује да су произвођачке цијене за домаће тржиште забиљежиле раст од 2,3%, док су за незнамаће тржиште забиљежиле благи пад од 0,8%. Ове информације сугеришу да су домаћи произвођачи ограничени у подизању цијена да би одржали конкурентност на међународном тржишту, док раст трошкова, попут плата и електричне енергије, врши притисак на цијене за домаће тржиште. Произвођачке цијене услуга су највише порасле за архитектонске и инжињерске дјелатности, те за дјелатности друмског превоза роба, који представља доминантан облик транспорта у БиХ⁴⁹.

---

⁴⁸ Влада Федерације Федерације БиХ је на приједлог Федералног министарства трговине усвојила покретање Пројекта „Закључавамо цијене“ крајем 2023. године, у трајању од три мјесеца за 40 производа, који обухватају животне намирнице и хигијенске потрепштине. Федерално министарство трговине од 1. октобра 2024. године најавило је четврти талас добровољног пројекта који је трајао до краја 2024. године, гдје је попис производа са сниженом и закључаном цијеном проширен на 56 производа. Министарство трговине и туризма Републике Српске од 1. августа је наставило добровољну акцију закључавања цијена у склопу кампање „Друштвено одговорни“, а која је покренута током 2023. године. ЦББиХ анализе ефеката досадашњих мјера нису указале на смањење укупне инфлације.

⁴⁹ Према посљедње доступним подацима, забиљежен је раст цијена за архитектонске и инжињерске дјелатности од 8,1%, а за дјелатности друмског превоза роба раст од 4,3%, у односу на 2023. годину.

Графикон 1.15: Годишње промјене произвођачких цијена у БиХ по дјелатностима

Извор: БХАС

IV. Запосленост и плате

Основне структуралне карактеристике тржишта рада у БиХ у 2024. години су релативно непромијењене у односу на раније године⁵⁰: ниска активност радно способног становништва, висока дугорочна незапосленост, те незапосленост младих. Према посљедњим подацима Анкете о радној снази⁵¹, стопа незапослености, у трећем кварталу 2024. године, износила је 12,2% (у 2023. години износила је 13,2%). Стопа запослености (лица доби 15-89 година) износила је само 43,6%, уз значајан родни јаз. Упркос опадајућем тренду у посљедњим годинама, стопа незапослености је и даље виша у поређењу са земљама ЕУ, посебно међу младима. Према посљедње доступним подацима, учешће младих лица која нису запослена, нити укључена у образовање и обуку (тзв. NEET стопа⁵²) у БиХ износило је 15,7%, док је у ЕУ то учешће било 10,9%. Дугорочна стопа незапослености⁵³ такође је значајно виша у БиХ у односу на земље ЕУ (8,6% у БиХ,

⁵⁰ Изостаје напредак у побољшању статистика тржишта рада и социјалних статистика те изради прописа који су предуслов за следећи попис становништва. Неопходно је унапређење административних података, који не дају свеобухватан приказ динамике тржишта рада. Истовремено, методолошке измјене у изради Анкете о радној снази, коју на кварталном и годишњем основу проводи БХАС, отежавају упоредивост историјских серија анкетних података.

⁵¹ Анкета о радној снази, III квартал 2024. година, децембар 2024. године.

⁵² NEET стопа је учешће лица старости од 15 до 24 године која нису запослена, нису на школовању, нити су на обуци у укупној популацији тог узраста.

⁵³ Дугорочна стопа незапослености је удио незапослених лица годину дана и дуже у активном становништву.

у поређењу са 1,9% у ЕУ), што даље указује на структуралне проблеме на тржишту рада, као што је неусклађеност знања и вјештина са стварним потребама тржишта рада. Према подацима Анкете о радној снази за трећи квартал 2024. године, 70,8% незапослених је тражило посао дуже од годину дана.

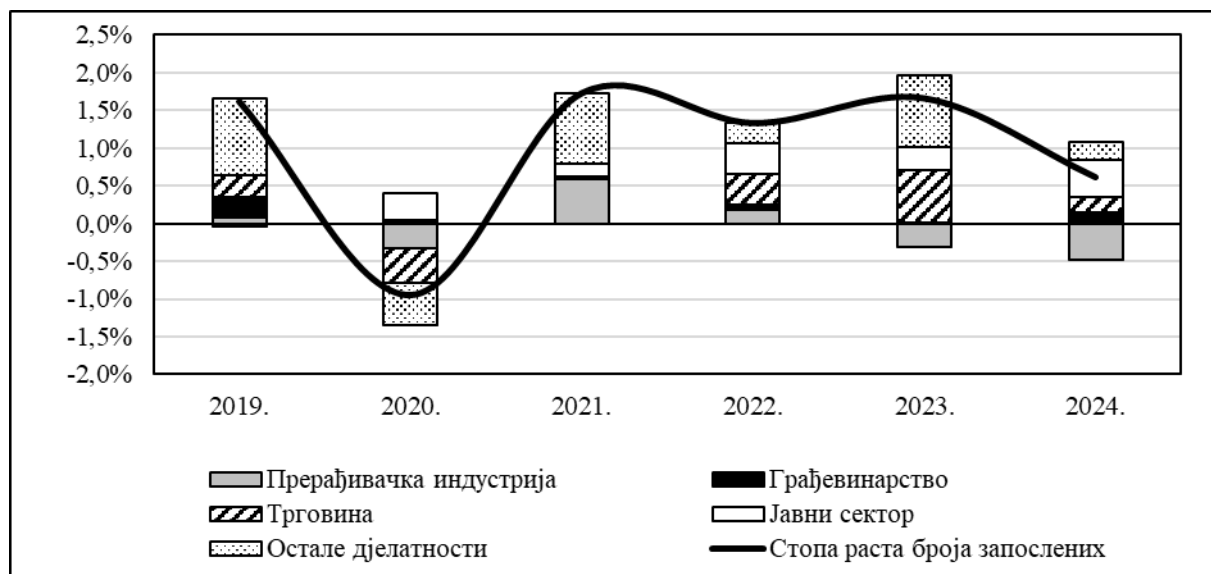
У структури радне снаге, највеће је учешће лица са завршеном средњом школом и специјализацијом (69,1% у трећем кварталу 2024. године). Лица са завршеном средњом школом и специјализацијом тешко се интегришу на тржиште рада, те чине чак 44,5% неактивног становништва. Иако званични подаци биљеже повећање стопе активности радно способног становништва у односу на 2023. годину, у 2024. години она је и даље испод 50% (49,6% у трећем кварталу 2024. године). Добна група 25-49 година старости чини 65,2% активног становништва, мада и значајан дио укупног броја незапослених особа (62,7%) припада овој старосној групи. Званични подаци указују и на смањење броја лица ван радне снаге (1,45 милиона регистрованих лица ван радне снаге крајем трећег квартала 2024. године) при чему је више од 60% неактивног становништва у доброј групи изнад 50 година старости.

Према административним подацима⁵⁴, евидентиран је континуиран пад броја незапослених лица, а на крају децембра број незапослених лица од 320.969 (смањење од 6,6% на годишњем нивоу). У децембру 2024. године, остварен је раст броја запослених лица, на кумулативном основу, односно 5.230 новозапослених лица. Највеће учешће у укупном броју запослених лица, у децембру 2024. године (преко 60%), односио се на запослене у јавном сектору, прерађивачкој индустрији, те трговини на велико и мало (Графикон 1.16). Број запослених у јавном сектору (јавна управа и одбрана, обавезно социјално осигурање, образовање, те дјелатности здравствене заштите и социјалне помоћи) чинио је готово једну четвртину укупног броја запослених, гдје је забиљежен и највећи кумулативни раст броја запослених, у односу на исти мјесец претходне године (4.089 новозапослених лица). Значајан раст броја запослених такође је остварен и у дјелатностима трговине на велико и на мало, образовања, те грађевинарства. Са друге стране, у Прерађивачкој индустрији забиљежено је највеће смањење броја запослених особа.

---

⁵⁴ Извор података: Агенција за рад и запошљавање БиХ. Административни подаци се базирају на евиденцијама незапослених који су пријављени на бироима за запошљавање. Незапосленим лицем се сматра свако лице које испуњава законом прописане услове и пријављено је у неком од завода за запошљавање. Имајући у виду негативне демографске трендове и континуиран одлив радне снаге, услијед миграција квалификованих радника, расположиве административне податке треба с пажњом интерпретирати.

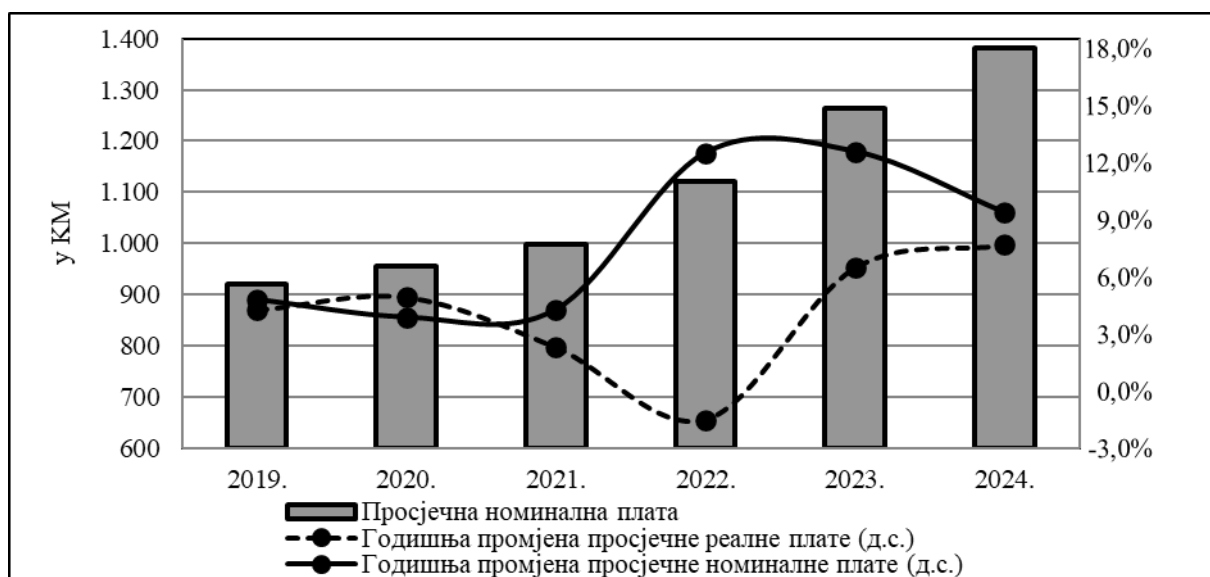
Графикон 1.16: Доприноси годишњим промјенама броја запослених по подручјима, на крају године

Извор: БХАС

У 2024. години настављен је раст просјечних номиналних плата, те је забиљежена просјечна годишња стопа раста од 9,4%, што представља нижу стопу у односу на 2023. годину (12,6%). Успоравање раста инфлације, уз раст номиналних зарада, резултирало је значајним растом реалних плата у 2024. години, од 7,7% на годишњем нивоу (Графикон 1.17). Почетком 2024. године, минимална плата је порасла у ФБиХ за 3,9% и у РС-у за чак 28,6%. У наредном периоду се очекује наставак раста реалних плата, посебно имајући у виду да је у 2025. години додатно повећана минимална плата у оба ентитета, а чији је раст посебно изражен у ФБиХ (61,6%). Просјечне потрошачке цијене не расту приближном динамиком, што би било очекивано услед оваквих промјена у трошковима производње. Могуће је да је иницијални ефекат апсорбиран профитним маржама, те да ће се пуни ефекат на економску активност и цијене одразити тек у наредном периоду. Такође очекујемо да ће се тренд смањења незапослености наставити и у наредном периоду, што би могло позитивно утицати на личну потрошњу, уз већ присутни раст просјечних номиналних плата. Међутим, овај ефекат се односи на случај гдје смањење незапослености није резултат раста броја неактивног радно способног становништва.

Графикон 1.17: Просјечне годишње нето плате

Извор: БХАС

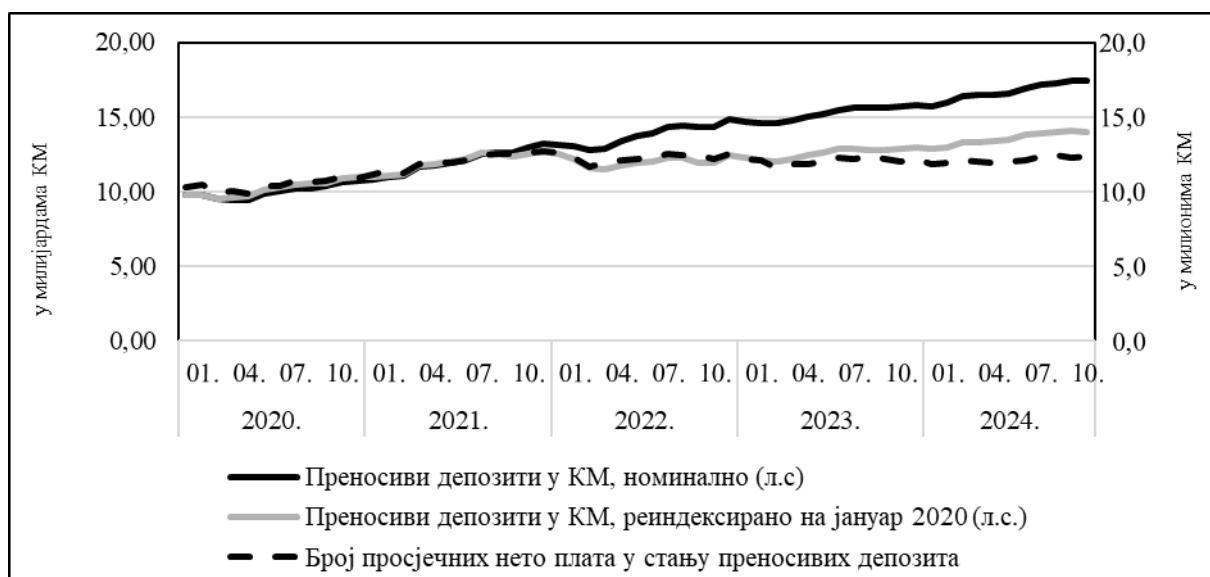
Напомена: Реална плата је усклађена с просјечним потрошачким цијенама. Просјечна годишња плата подразумијева аритметички просјек просјечних плата по мјесецима.

Као посљедица усклађивања плата, расли су депозити по виђењу и трансакциони рачуни у КМ⁵⁵ (Графикон 1.18). Уочљиво је да у посљедњем периоду, откако је почело интензивније усклађивање плата за инфлацију, број просјечних плата у стању преносивих депозита у КМ значајније не расте. Другим ријечима, најзначајнија категорија депозита расте, првенствено због усклађивања плата, вјероватно и пензија, за инфлацију, уз успоравање раста броја запослених.

⁵⁵ Укупни преносиви депозити у КМ су крајем 2024. године имали учешће од око 53% у укупним депозитима у систему.

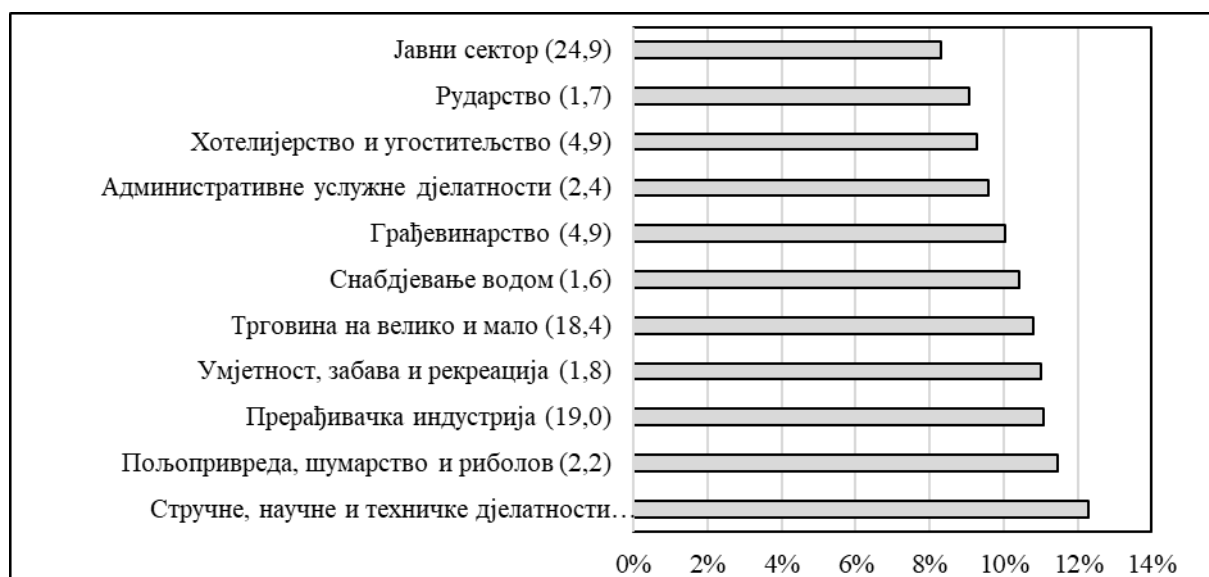
Графикон 1.18: Преносиви депозити у КМ и плате

Извор: ЦББиХ, БХАС

Номинални раст просјечних нето плата забиљежен је у свим дјелатностима у 2024. години, с тим што је најизраженији раст забиљежен за дјелатности Стручне, научне и техничке дјелатности (12,3%), Пољопривреда, шумарство и риболов (11,5%), те за Прерађивачку индустрију (11,1%) (Графикон 1.19). Треба имати у виду да је просјечна нето плата у Прерађивачкој индустрији, која је, према званичним статистичким подацима, запошљавала готово петину свих запослених у БиХ у децембру 2024. године, и даље значајно испод просјечне нето плате у БиХ (81,0% у децембру 2024. године). Континуирани одлазак младих и квалификованих радника, уз демографски изазов старења становништва, у теорији може резултирати растом плата у кратком року. Међутим, смањење радно способног становништва и продуктивности може резултирати успоравањем раста плата, у дугом року.

Графикон 1.19: Просјечан годишњи раст номиналних нето плата, по дјелатностима

Извор: БХАС

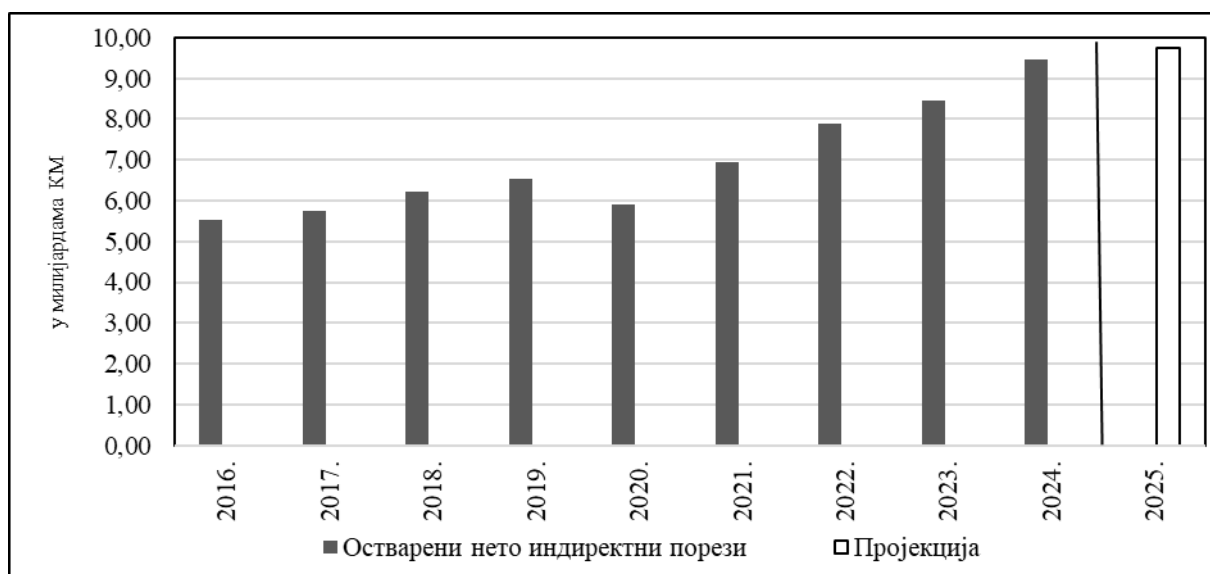
Напомена: У загради поред назива серије, приказано је учешће у укупном броју запослених, у процентима, на крају 2024. године.

1.2.2 Фискални сектор

Фискални индикатори у 2024. години указују на снажан раст прихода и расхода, уз нешто јачи интензитет раста јавних расхода. Јачи интензитет раста расхода се може објаснити растом текуће потрошње сектора владе која је представљала фискални одговор на ублажавање последица високих цијена за осјетљиве категорије становништва. Владина потрошња је била усмјерена на већа номинална издвајања за пензије, плате у јавном сектору, као и једнократне новчане исплате осјетљивим категоријама. С обзиром на то да је акценат влада био на очувању животног стандарда осјетљивих категорија становништва, изостала су значајнија инвестициона улагања као и повлачења средстава од ино-кредитора по концесионим условима, тако да је јавни дуг опште владе према мастрихтским критеријумима незнатно повећан у 2024. години.

Нето приходи од индиректних пореза су у 2024. години забиљежили снажан раст на годишњем нивоу (Графикон 1.20). Износ наплаћених нето прихода у 2024. годни (9,45 милијарди КМ) је највећи од успостављања система индиректног опорезивања. Само у односу на претходну годину овај износ је повећан за 1,01 милијарду КМ или 11,9%. Главни допринос наведеном расту прихода долази од значајне потрошње домаћинства, задржавања цијена на високом нивоу, повећања специфичне акцизе на цигарете за 15%, повећања раста номиналних плата, као и повећања цијена у услужном сектору.

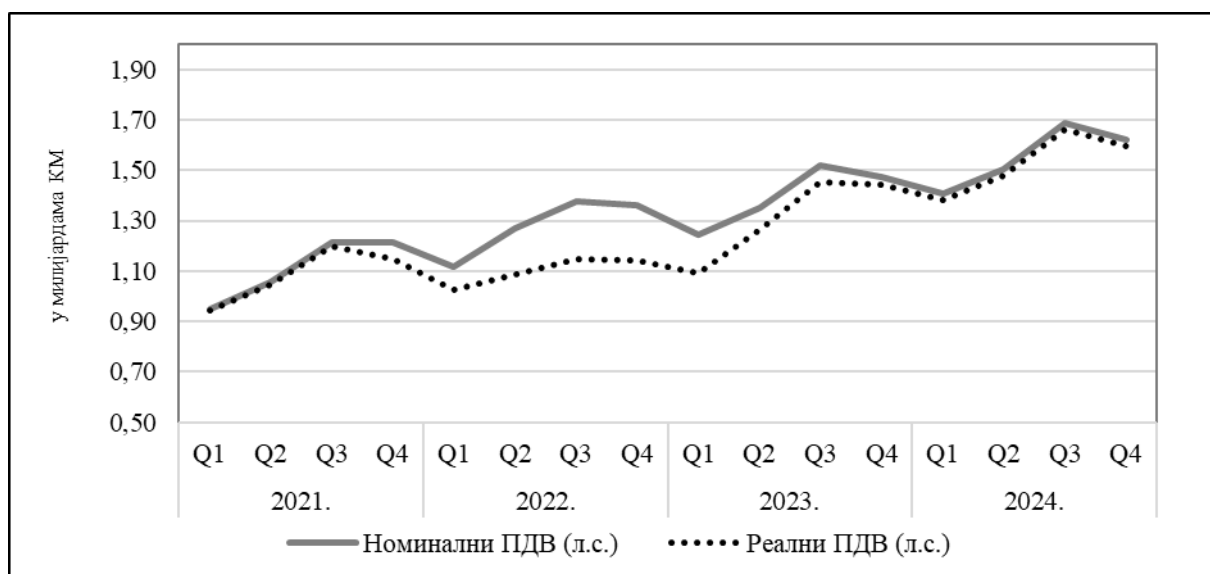
Графикон 1.20: Приходи од индиректних пореза

Извор: Глобални оквир фискалног биланса и политика у Босни и Херцеговини (ГФО БиХ) за период 2025-2027 (усвојен у марту 2025. године)

Рекордан раст укупних прихода је резултат раста прихода од ПДВ-а (порез на додану вриједност), као највеће ставке у структури прихода. Нето приход од ПДВ-а износио је 6,22 милијарде КМ у 2024. години, што је више за 11,3% у односу на претходну годину. Главни фактор наведеног раста прихода по овом основу је задржавање општег нивоа цијена на високом нивоу, повећање плата и запослености кроз приватну потрошњу, али и повећања цијена услуга везаних за сектор туризма (Графикон 1.21).

Графикон 1.21: Утицај инфлације на раст прихода од пореза на додану вриједност

Извор: Агенција за статистику БиХ, Управа за индиректно опорезивање (УИНО), ЦББиХ калкулација

У 2024. години је дошло до неколико измјена у области пореске политике. Као одговор на инфлаторне притиске, Влада Федерације БиХ је повећала минималну плату на износ од 1000 КМ у Федерацији Босне и Херцеговине с примјеном од 31. јануара 2025. године. Ова измјена, како је најављено, представља дио ширег пакета социјалних политика која за циљ има побољшање животног стандарда за раднике и допринос смањењу сиромаштва, с директним импликацијама на прикупљање прихода од пореза, нарочито пореза на лични доходак. Приходи од пореза на лични доходак чине мањи дио укупних порезних прихода, и у Федерацији БиХ тренутно представљају око 8,5% укупних порезних прихода. Такође, једна од измјена пореске политике је повећање специфичне акцизе на цигарете за 15%. Ова измјена је довела до већих малопродајних цијена, која је, упркос незнатном смањењу потрошње, допринијела приближно годишњем повећању прихода по основу акциза у износу од 101 до 131 милиона КМ.

Укупна наплата прихода од акциза у 2024. години је забиљежила снажан годишњи раст од 15,5% и наведени раст углавном долази од акциза на духан. Приходи по овом основу су забиљежили значајан раст, нарочито због повећања потрошње и раста цијена производа који подлијежу наведеним акцизама. Нето приходи по основу путарина су забиљежили годишњи раст (8,0%) што се може објаснити већим бројем путовања. Такође, сваке године, Управа за индиректно опорезивање доноси Одлуку о количини

дизел-горива на које се не плаћа путарина.⁵⁶ Приходи од царина су уско повезани са увозом, тако да је раст увоза утицао на раст прихода од царина у износу од 73,5 милиона КМ (14,5%) у односу на 2023. годину. Раст прихода по овом основу је везан с растом цијена енергената, сировина, хране и осталих увезених роба.

Према Глобалном оквиру фискалног биланса и политика у Босни и Херцеговини (ГФО) за период 2025-2027⁵⁷ који је усвојен у марту 2025. године, пројициран је раст индиректних пореза од 3,9% на годишњем нивоу или 18,1% пројициране вриједности номиналног БДП-а. Ризици за остварење ових пројекција су значајни, првенствено због неизвјесности у вези с глобалном ситуацијом везаном за ратна дешавања у Украјини, затим евентуалне измјене политике индиректног опорезивања (диференцирана стопа ПДВ-а, привремено укидање акциза на деривате, захтјеви за ослобађањем или исплату поврата за промет у земљи).⁵⁸

И поред рекордних прихода, за 2024. годину био је планиран дефицит у ентитетским буџетима, због значајног раста расхода услјед издвајања средстава за раст плата у јавном сектору, али и усклађивања пензија у складу с растом БДП-а и индекса потрошачких цијена. Влада Републике Српске је извршила ребаланс буџета за 2024. годину којим је буџет увећан за 75 милиона КМ или 1,3% у односу на првобитни буџет за 2024. годину који је износио 5,73 милијарди КМ. Влада Републике Српске је од наведеног ребаланса издвојила око 28 милиона КМ за пензионере, око 20 милиона КМ за инвестиције, а остатак за осталу потрошњу и материјалне трошкове. Ребаланс је планиран на основу повећања прихода овог ентитета (повећање прихода је износило 350 милиона КМ у овој години). С друге стране, иако је у јулу 2024. године Влада ФБиХ покренула хитну иницијативу за усвајање ребаланса, он је повучен с дневног реда Представничког дома Парламента Федерације БиХ. Међутим, Влада ФБиХ је донијела Уредбу о једнократној помоћи пензионерима, да би се ублажиле негативне посљедице изостанка ребаланса буџета за ову категорију становништва.

Иако су стратегије јавних инвестиција у оба ентитета биле усмјерене на интензивирање инвестирања у инфраструктурне пројекте и енергетски сектор, у првих девет мјесеци 2024. године забиљежен је само благи раст реализације капиталних инвестиција. У складу с тим, јавне инвестиције су у првих девет мјесеци текуће године за 28,9 милиона

---

⁵⁶ <https://www.uino.gov.ba/portal/bs/akciza-i-putarina/putarina/>

⁵⁷ <https://www.mft.gov.ba>

⁵⁸ http://www.oma.uino.gov.ba/bilteni/Oma_Bilten_bos_233_234.pdf

КМ веће у односу на исти период претходне године. У наведеном периоду је реализовано 239,3 милиона КМ јавних инвестиција кроз буџете. Ентитетски буџети за 2025. годину су благовремено усвојени.

У децембру 2024. године, Народна скупштина РС је усвојила Буџет РС за 2025. годину у износу од 6,07 милијарди КМ,⁵⁹ што представља увећање од 260 милиона КМ (4,5%) у односу на износ предвиђен Ребалансом буџета из новембра 2024. године. Предвиђен је буџетски дефицит од 98,4 милиона КМ за 2025. годину. У јануару 2025. године, Представнички дом Парламента ФБиХ је усвојио Буџет ФБиХ у износу од 8,25 милијарди КМ. Буџетом су предвиђена средства у износу од 100 милиона КМ привредним субјектима у сврху превазилажења прелазног периода од фискалних интервенција до фискалних реформи. Такође, из буџета ће бити издвојено 50 милиона КМ за подручја поплављена у октобру 2024. године. Надаље, из буџета је планирано 332 милиона КМ за Фонд ПИО/МИО у 2025. години.

Влада Федерације БиХ је у децембру 2024. године донијела Одлуку према којој ће минимална плата износити 1000 КМ у ФБиХ (погледати Графикон 1.17 у поглављу Плате и запосленост), а која ће се примјењивати од 1. јануара до 31. децембра 2025. године.⁶⁰ Ово подразумијева да ће у ФБиХ минимална плата бити повећана за 381 КМ. Такође, да би се превазишли потенцијални проблеми за обртнике и мала предузећа, Влада Федерације БиХ је најавила програм субвенционисања из буџета Федерације БиХ (субвенције чине око 5% укупних расхода). Наиме, обртницима и малим предузећима, Влада ФБиХ ће уплаћивати субвенције за доприносе, а да би сачували радна мјеста која су евентуално угрожена услед повећања минималне плате и примања.

Ниво јавног дуга сектора опште владе с крајем трећег квартала 2024. године у односу на крај 2023. године је повећан у номиналном износу за 61,5 милиона КМ. У 2024. години је изостало значајније задужење влада ентитета код међународних финансијских институција, док је задуживање на домаћем тржишту капитала било нешто интензивније.

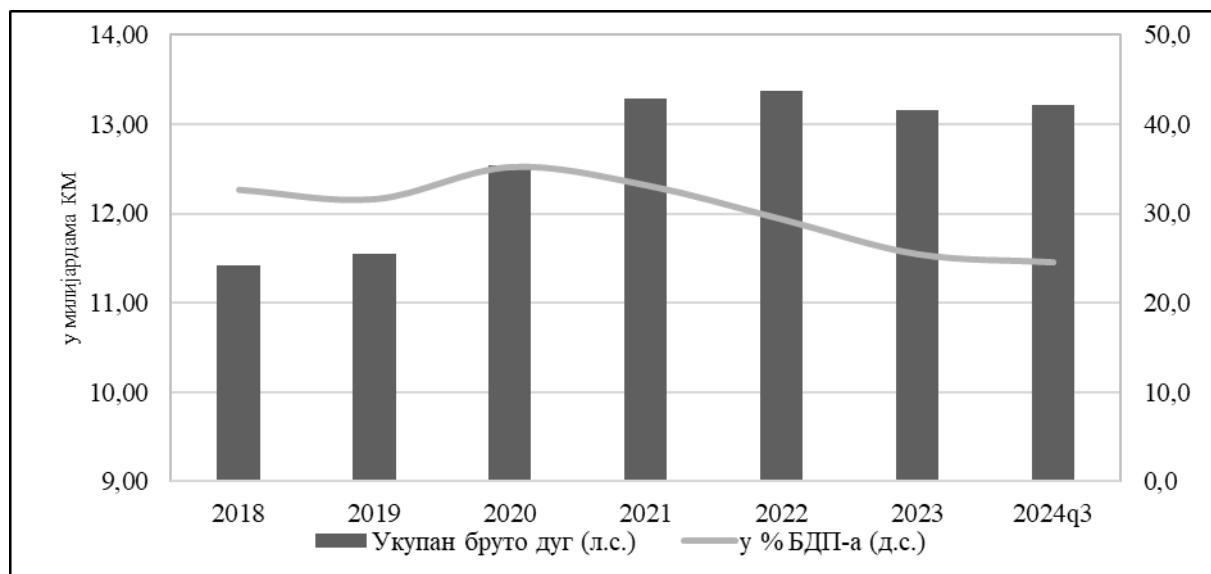
---

⁵⁹<https://www.narodnaskupstinars.net/?q=la/vijesti/narodna-skup%C5%A1tina-usvojila-bud%C5%BEet-republike-srpske-za-2025-godinu-i-program-ekonomskih-reformi-republike-srpske-za-period-2025-2027>

⁶⁰ <https://fbihvlada.gov.ba/bs/vlada-fbih-radnicima-vise-plate-poslodavcima-subvencije>

Укупан јавни дуг сектора опште владе на крају трећег квартала 2024. године је износио 24,5% изражено у процентима БДП-а. (Графикон 1.22).

Графиокон 1.22: Укупан јавни дуг сектора опште владе

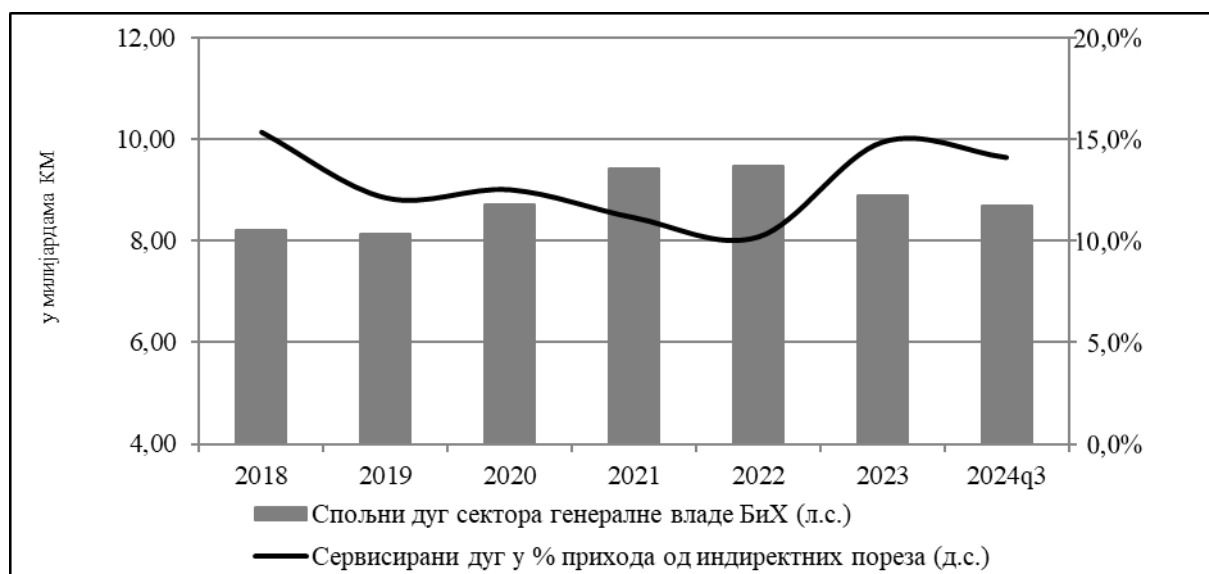

Извор: ЦББиХ, БДП за 2024, ЦББиХ

На нивоу консолидоване БиХ у 2025. години је планирано повлачење ино кредита у износу од 1,81 милијарда КМ⁶¹, док је на домаћем тржишту планирано задужење од 928 милиона КМ. Истовремено, имајући у виду да су на нивоу консолидоване БиХ у 2025. години укупне потребе финансирања буџета 858,1 милиона КМ, извјесно је очекивати даљњи раст владиних обавеза у 2025. години. Спољни дуг сектора опште владе је током 2024. године забиљежио даљњи пад на годишњем нивоу (179,4 милиона КМ или 2,0%) и на крају трећег квартала 2024. године је износио 8,69 милијарди КМ (Графикон 1.23).

⁶¹ <https://www.mft.gov.ba/> ЦГлобални оквир фискалног биланса и политика у БиХ за период 2025-2027

Графикон 1.23: Спољни дуг сектора опште владе

Извор: ЦББиХ, Управа за индиректно опорезивање и Министарство финансија и трезора БиХ

У 2024. години укупан износ повучених средстава од међународних финансијских институција износио је 798,6 милиона КМ, премда је планирано повлачење средстава у износу од 2,00 милијарде КМ⁶². У 2024. години је изостало значајније повлачење средстава од ино-кредитора. Највеће повлачење је забиљежено у првом кварталу 2024. године (332,2 милиона КМ), од чега се највећи појединачни износ односио на финансирање коридора 5ц (око 118 милиона КМ).

Отплата спољног дуга сектора опште владе је била знатно већа од износа нових повучених средстава у 2024. години. Од укупно сервисираних средстава према ино-кредиторима (1,33 милијарди КМ) према Међународном монетарном фонду – ММФ и Свјетској банци – ИДА су сервисирани појединачно највећи износи од 434,2 милиона КМ и 223,4 милиона КМ, респективно. За сервисирање спољног дуга сектора опште владе у 2025. планирана су средства у износу од 1,23 милијарди КМ, што је 12,6% пројигицираних прихода од индиректних пореза за 2025. годину⁶³ (у 2024. години тај проценат је био виши и износио 14,1%).

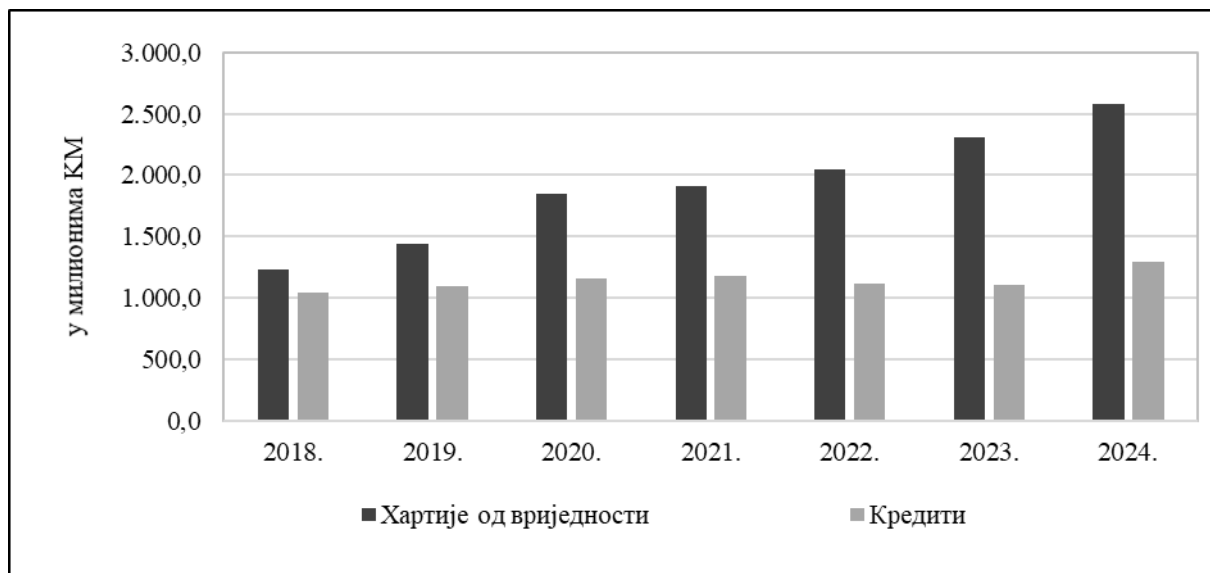
⁶² Глобални оквир фискалног биланса и политика у БиХ за период 2024- 2026. година, јануар 2024. године.

⁶³ Извор: Министарство финансија и трезора БиХ (План сервисирања спољног дуга у 2025. години) и Одјељење за макроекономску анализу Управног одбора Управе за индиректно/неизравно опорезивање (ОМА Билтен бр.233/234, новембар-децембар 2024.година).

Задуженост сектора владе код комерцијалних банака је забиљежила значајан раст на годишњем нивоу по основу хартија од вриједности (274,4 милиона КМ), као и по основу кредита (182,4 милиона КМ) (Графикон 1.24). У другој половини 2024. године владе ентитета су извршиле значајна нова задужења на тржишту капитала. Влада Републике Српске је у новембру 2024. године прихватила задужење од 100 милиона евра с роком отплате од десет година, укључујући грејс период од годину дана и уз каматну стопу од 5%. Ова средства влада РС је искористила за финансирање буџетског дефицита и рефинансирање дијела постојећег дуга.⁶⁴ Влада ФБиХ је у децембру 2024. године издала седмогодишње обвезнице у износу од 150 милиона КМ, уз просјечну каматну стопу од 3,76%. ФБиХ се на тржишту капитала задужила за око 700 милиона КМ у 2024. години, док је издвојила 443,9 милиона КМ за отплату у истом периоду. Ова задужења су такође омогућила Влади Федерације БиХ да финансира буџетски дефицит и рефинансира дио постојећег дуга. Изложеност банкарског сектора према сектору владе није значајно промијењена и на крају 2024. године је била 8,9% укупне активе банкарског сектора. У 2025. години по основу отплате унутрашњег дуга ФБиХ и РС требају издвојити укупно 1,05 милијарди КМ (Федерација БиХ 454,0 милиона КМ и Република Српска 590,5 милиона КМ)⁶⁵.

Графикон 1.24: Задуженост генералне владе код комерцијалних банака

Извор: ЦББиХ

⁶⁴Извор: <https://www.slglasnik.org/cyr/aktuelno/obavjestenja/objavjben-je-sluzhbeni-glasnik-republike-srpske-broj-10024>

⁶⁵ <https://www.mft.gov.ba/> ЦГлобални оквир фискалног биланса и политика у БиХ за период 2025-2027

Текстни оквир 2: Фискалне мјере ентитетских влада и њихов утицај на јавне приходе и расходе

У 2024. години, владе Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске донијеле су низ фискалних мјера с циљем побољшања економских услова становништва и раста јавних прихода. Једна од кључних мјера које су ентитетске владе имплементирале укључивала је повећање плата у јавном сектору, да би се побољшао животни стандард државних службеника. Ове мјере су имале значајан утицај на повећање расхода у буџетима Федерације БиХ и РС. Укупни трошак који је резултат повећања плата у јавном сектору у 2024. години у РС је процијењен на око 221 милион КМ. Надаље, пружена је подршка малим и средњим предузећима кроз смањење одређених порезних оптерећења и олакшице за инвестиције у секторима као што су ИТ, пољопривреда и производња, с циљем подстицања раста и конкурентности привреде. Влада ФБиХ је у свом Документу оквирног буџета за период 2024–2026. нагласила приоритет креирања бољег пословног амбијента кроз смањење оптерећења рада и сузбијање неформалне економије, што директно утиче на мала и средња предузећа. Такође, уведена су повећања социјалних трансфера, као што су пензије и новчане накнаде, с циљем смањења сиромаштва и помоћи социјално угроженим категоријама становништва. Крајем 2024. године, Влада Федерације БиХ је донијела Одлуку о минималној плати у Федерацији БиХ у износу од 1000 КМ. Влада ФБиХ је у процесу доношења сета фискалних закона с циљем олакшања пословања предузећима у Федерацији БиХ, након повећања минималне плате.

Влада Републике Српске је током 2024. године донијела неколико фискалних мјера које су имале значајан утицај на јавне приходе и расходе. Једна од тих мјера је увођење фискализације за додатне обвезнике. Наиме, Пореска управа Републике Српске објавила је јавни позив за покретање поступка иницијалне фискализације за другу групу обвезника, укључујући велепродају, занатске дјелатности и поштанске услуге. Обвезници су дужни завршити фискализацију до 31. марта 2025. Ова мјера је имала за циљ повећање прихода кроз бољу контролу промета и смањење сиве економије. Такође, Влада РС је донијела уредбу о додјели подстицаја за повећање плата радника, рефундирајући 70% више плаћених доприноса, максимално 1.000 КМ по раднику. Ови подстицаји су обрачунавани за два полугодишња периода, уз рок за подношење захтјева до 1. марта 2025. године за период од 1. јула до 31. децембра 2024. године. Ова мјера је повећала расходе буџета због исплате подстицаја, али је имала позитиван утицај на јавне

приходе кроз повећање бруто плата и доприноса. Наведене мјере у оба ентитета су биле усмјерене ка повећању прихода кроз бољу фискалну контролу и стимулацију економије, док су повећања расхода кроз подстицаје за плате имале за циљ унапређење животног стандарда радника и повећање доприноса за социјалне фондове.

Промет на домаћим финансијским тржиштима у 2024. години био је изузетно висок. У скоро свим годинама од почетка емисије јавног дуга ентитета, укупан промет на берзама је био под доминантним утицајем примарног тржишта дужничких хартија од вриједности ентитета, а за разлику од прошле године у овој години су доминирале емисије Федерације Босне и Херцеговине.

Укупна вриједност прометованих финансијских инструмената је износила 1,52 милијарде КМ и већа је у односу на претходну годину за свега 3%. У укупној структури промета је и поред високе и растуће тржишне капитализације акционарских друштава на SASE промет власничким хартијама од вриједности учествовао са око 13%. Емисије јавног дуга су током 2024. године вршене у укупно девет рочних сегмената (прошле године у десет рочних сегмената). Као и прошле године, поред емисија петогодишњих обвезница највише је било емисија шестомјесечних трезорских записа. У 2024. години није било емисија двомјесечних трезорских записа и двогодишњих и шестогодишњих обвезница, али су зато емитовани тромјесечни трезорски записи и осмогодишње обвезнице. Просјечан омјер покривености емисија Републике Српске (однос између пристиглих и прихваћених понуда) био је скоро на нивоу прошле године 1,1, док је у Федерацији Босне и Херцеговине, као и у неколико посљедњих година, био много виши 1,8 (прошле године 2). У претходне двије године, Република Српска је предњачила по броју и вриједности емисија (Табела 1.2.), а у овој години вриједност емисија јавног дуга Федерације Босне и Херцеговине је за око трећину већа.

Табела 1.2: Емисије јавног дуга ентитета у 2024. години

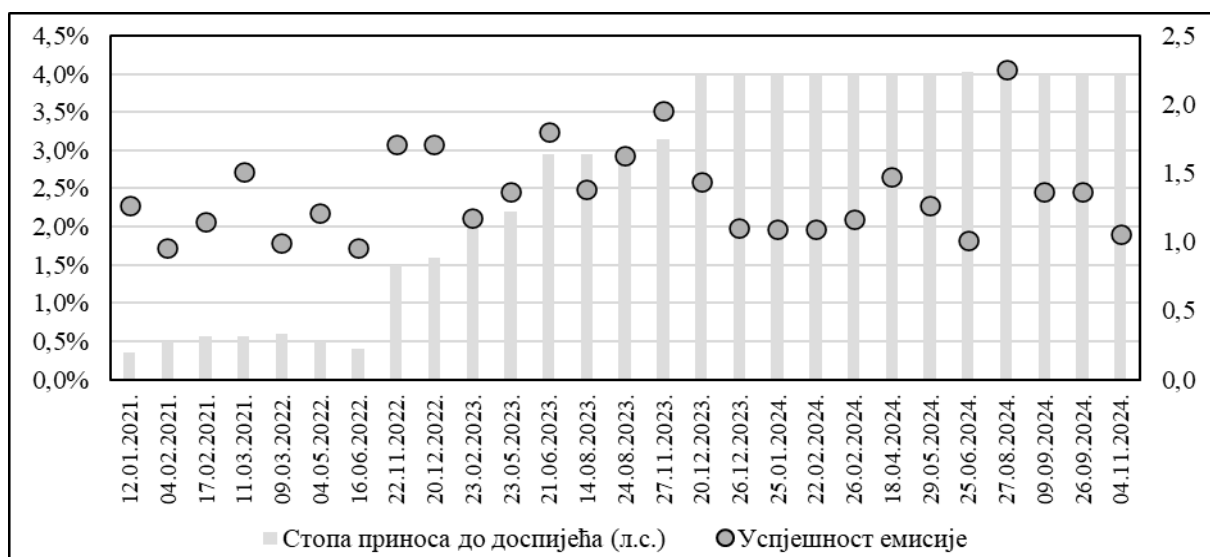
Рочност, у мјесецима	3	6	9	12	36	60	84	96	120	Укупно
Република Српска		10				8				18
Федерација Босне и Херцегов	1	2	2	2	3	3	2	2	2	19
Укупно	1	12	2	2	3	11	2	2	2	37
Вриједност емисија (у милионима КМ)	29,2	342,8	58,3	29,0	119,9	470,9	90,0	48,0	44,4	1.232,4

Извор: BLSE и SASE

Финансирање буџета Републике Српске у 2024. години, као и прошле године, одвијало се у окружењу високих и стабилних стопа приноса на финансијским тржиштима, што је

посебно уочљиво на тржишту шестомјесечних трезорских записа (Графикон 1.25) и на тржишту петогодишњих обвезница Републике Српске. У скоро свим емисијама стопа приноса до доспијећа на шестомјесечне трезорске записе и петогодишње обвезнице била је 4% и 6% респективно.

Графикон 1.25: Стопа приноса до доспијећа на примарном тржишту шестомјесечних трезорских записа Републике Српске

Извор: BLSE

Напомена: Успјешност емисије је однос између оствареног и планираног износа емисије.

Висина јавног дуга по ентитетима је посебно у овој години утицала на ниже трошкове задуживања Федерације Босне и Херцеговине у поређењу с Републиком Српском (Табела 1.3). Све упоредиве стопе приноса до доспијећа на примарном тржишту шестомјесечних трезорских записа и обвезница биле су у 2024. години значајно ниже у Федерацији Босне и Херцеговине. Та разлика се ипак смањила на тржишту шестомјесечних трезорских записа (70 бп), а повећала се на тржишту петогодишњих обвезница. Као и у претходним годинама, Република Српска је пред крај 2023. године донијела одлуку о максималној каматној стопи на поједине категорије јавног дуга у 2024. години са аспекта врсте повјерилаца, коју је поново везала за висину шестомјесечног или дванаестомјесечног Еурибора⁶⁶. Максимална каматна стопа на дугорочни дуг код бх.

⁶⁶ Одлука о дугорочном задуживању Републике Српске за 2024. годину. СГРС 112/23, децембар 2023. године.

кредитора, ино кредитора и на међународном финансијском тржишту је одређена као референтна каматна стопа на који се додаје фиксна маража од 400 бп 550 бп и 750 бп респективно.

Табела 1.3: Просјечна стопа приноса до доспијећа на примарном тржишту јавног дуга по ентитетима у 2024. години

Рочност, у мјесецима	3	6	9	12	24	36	60	84	96	120
Република Српска		4,00					5,97			
Федерација Босне и Херцегов	3,84	3,29	3,86	3,66		4,00	3,77	3,85	4,89	4,90

Извор: SASE и BLSE

Након три године узастопног раста вриједност БИРС је смањена за 5,3%. Пад берзанских индекса се одвијао под утицајем промјене дивидендне политике у телекомуникационом сектору, изгубљених судских спорова у електроенергетском сектору и обустави рада у термоелектранама. С друге стране, након раста од 10% у преходној години, САСХ-30 је у 2024. години порастао за 15%.

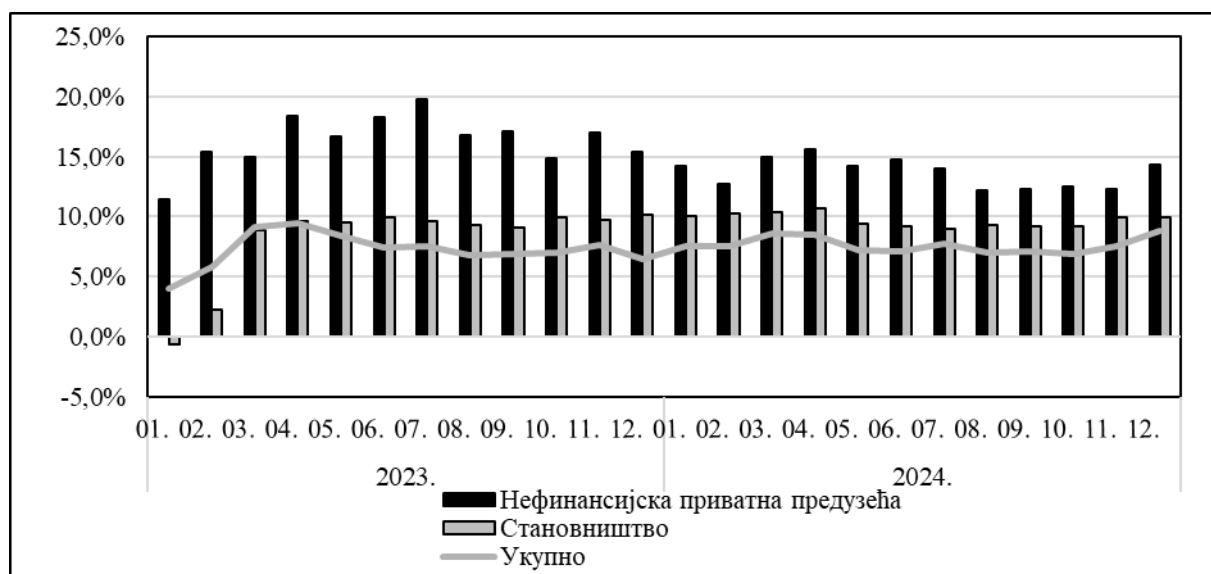
1.2.3 Банкарски сектор

Банкарски сектор је током цијеле 2024. године био стабилан, историјски посматрано најпрофитабилнији, без значајног раста кредитног ризика⁶⁷. Натпросјечна профитабилност остварена је уз и даље високу ликвидност, смањење вриједности лоших кредита, и у условима високог раста активе банака. Већина индикатора финансијског здравља је побољшана у односу на претходну годину⁶⁸. Учешће банака с већински домаћим власништвом у дионичком капиталу у укупној активи банкарског сектора благо је повећано у односу на претходну годину и на крају 2024. године је износило 28,25%. Раст депозита у 2024. години (Графикон 1.26) се одвијао у условима слабљења инфлаторних притисака, те интензивне кредитне активности банака. Највећи допринос расту депозита у 2024. години су дали сектор становништва, дијелом и због раста плата (видјети детаљније у поглављу Запосленост и плате) и сектор нефинансијских приватних предузећа, која су скоро у цијелости учествовала у годишњем расту депозита од 8,9%.

⁶⁷ У првој половини године поврат на активу је био 2,5%, лоши кредити су на историјски најнижем нивоу од 2009. године, а индексирани кредити су свега 33,3% укупних кредита (Q3 2024. године).

⁶⁸ О нумеричким показатељима финансијског здравља банкарског сектора Босне и Херцеговине више видјети на порталу Централне банке БиХ, www.cbbh.ba

Графикон 1.26: Годишња стопа раста депозита

Извор: ЦББиХ

Поред сектора нефинансијских приватних предузећа, који се одликује изузетно високом и вишегодишњом стопом раста депозита, двоцифрена стопа раста депозита је регистрована и у сектору непрофитних организација и код осталих сектора, али који због своје величине нису остварили битан утицај на стопу раста укупних депозита⁶⁹.

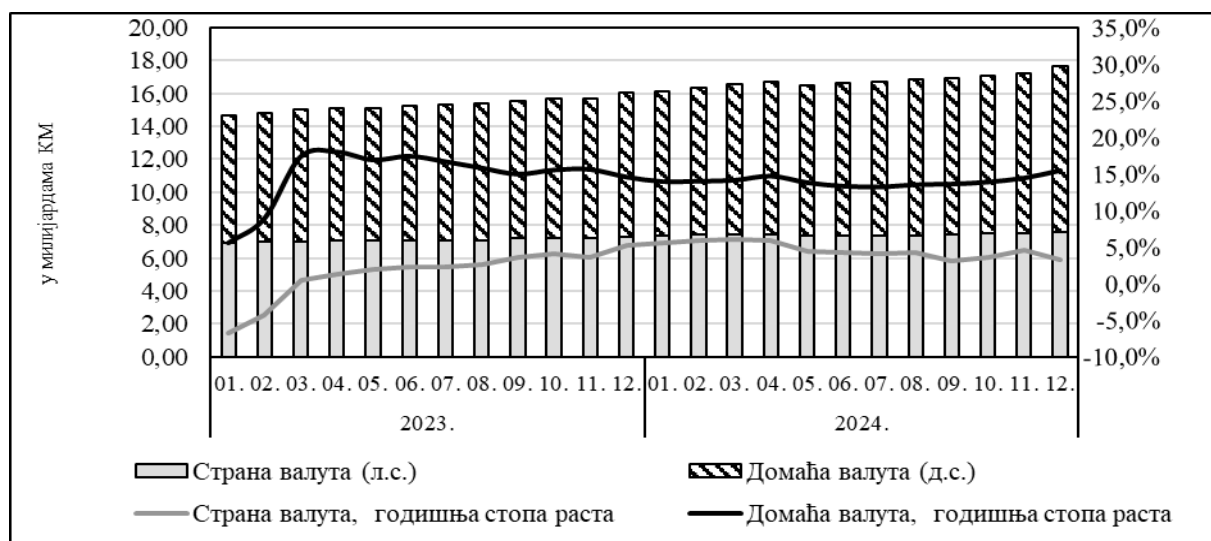
Једна од главних позитивних карактеристика у кретању депозита, с валутног аспекта, јесте све повољнија структура депозита становништва јер не постоје назнаке јачања евризације (Графикон 1.27). Много бржи раст депозита у домаћој валути додатно је смањио учешће депозита у иностраној валути у укупним депозитима становништва на испод 43% у 2024. години⁷⁰. Ако би се из депозита у иностраној валути искључили депозити у КМ с валутном клаузулом, ово учешће би било још и ниже⁷¹. И валутна структура депозита нефинансијских предузећа показује побољшање у односу на претходну годину, али у дужем року измјене у валутној структури нису тако изражене као код сектора становништва. С друге стране, рочна структура депозита становништва указује да је током 2024. године настављен вишегодишњи тренд пада учешћа орочених депозита становништва у укупним депозитима становништва.

⁶⁹ Ови депозити чине 2,6% укупних депозита, а њихов допринос годишњем расту депозита у 2024. години је био 0,5 пп

⁷⁰ Уочи пандемије короне депозити у иностраној валути су чинили 57% укупних депозита становништва (12/2019).

⁷¹ У Q4 2024. године просјечна девизна основица у КМ с валутном клаузулом за обрачун обавезне резерве на нивоу банкарског система је била 28%.

Графикон 1.27: Депозити становништва, валутна структура

Извор: ЦББиХ

Напомена: Страна валута поред депозита у страној валути укључује и депозите индексиране у страним валутама.

За разлику од рочне структуре депозита становништва рочна структура депозита нефинансијских предузећа је побољшана и на нивоу је из 2020. године⁷² указујући на повишену осјетљивост овога сектора на раст пасивних каматних стопа банака и у просјеку квалитетније управљање новчаним средствима у сектору нефинансијских предузећа.

Врло умјерен раст активних каматних стопа уз, у просјеку, задовољавајуће услове одобравања кредита и високу тражњу за кредитима, те стални раст домаћих извора финансирања, биле су неке од главних детерминанти кредитног раста (Графикон 1.28). Анкете које проводи ЦББиХ међу банкама⁷³ су указивале да је прецепција ризика у банкама расла и да је опадала спремност за преузимање ризика. Међутим, упркос овој чињеници, као и поред поштравања кредитних стандарда нефинансијским предузећима,⁷⁴ и у условима благог раста трошкова извора финансирања банака, кредитни раст у БиХ је у 2024. години био врло висок⁷⁵ захваљујући прије свега одржавању високе тражње за кредитима. С обзиром на умјерен економски раст у БиХ, остварен је изузетно висок

⁷² Учешће орочених депозита нефинансијских предузећа у укупним депозитима нефинансијских предузећа је поново 23,5%.

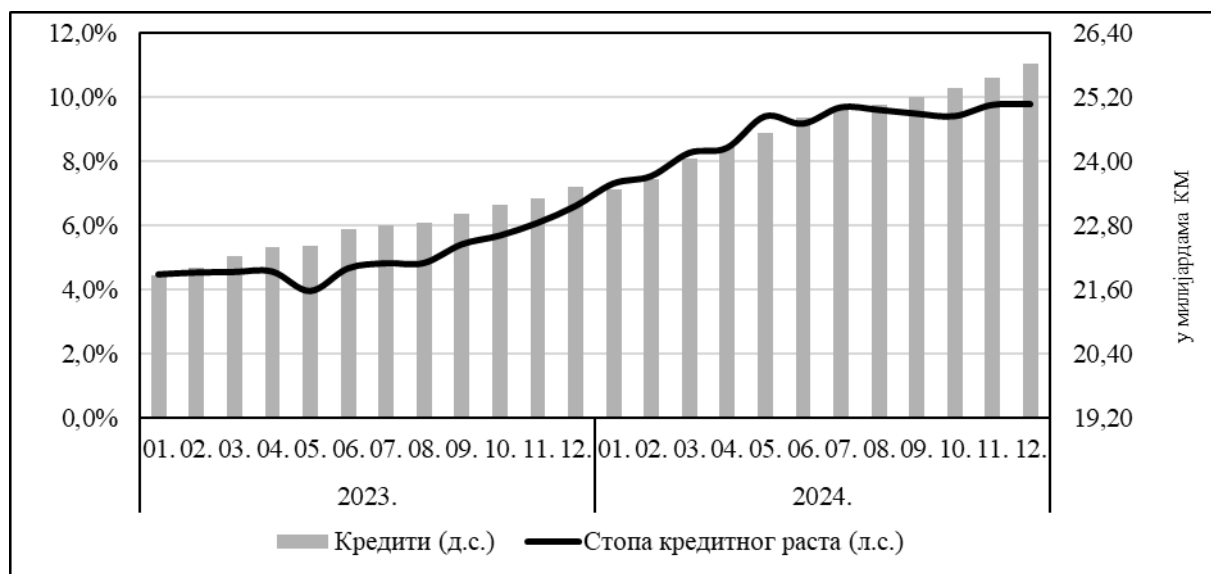
⁷³ Анкете о кредитној активности банака у БиХ за први, други и трећи квартал 2024. године.

⁷⁴ Посљедња анкета о кредитној активности банака односи се на трећи квартал 2024. године.

⁷⁵ Кредитни раст у 2024. години највиши је од краја глобалне финансијске кризе (2007 - 2009).

кредитни раст од 9,8% који је реализован скоро у потпуности у сектору приватних нефинансијских предузећа и сектору становништва. У оквиру кредита становништву највиши раст је забиљежен код стамбених кредита за куповину нових стамбених јединица (више на тему кредита становништву видјети на крају овога поглавља). Структура кредита становништву није битно измијењена у односу на претходну годину, а тренд кредитног раста је настављен.

Графикон 1.28: Годишња стопа кредитног раста

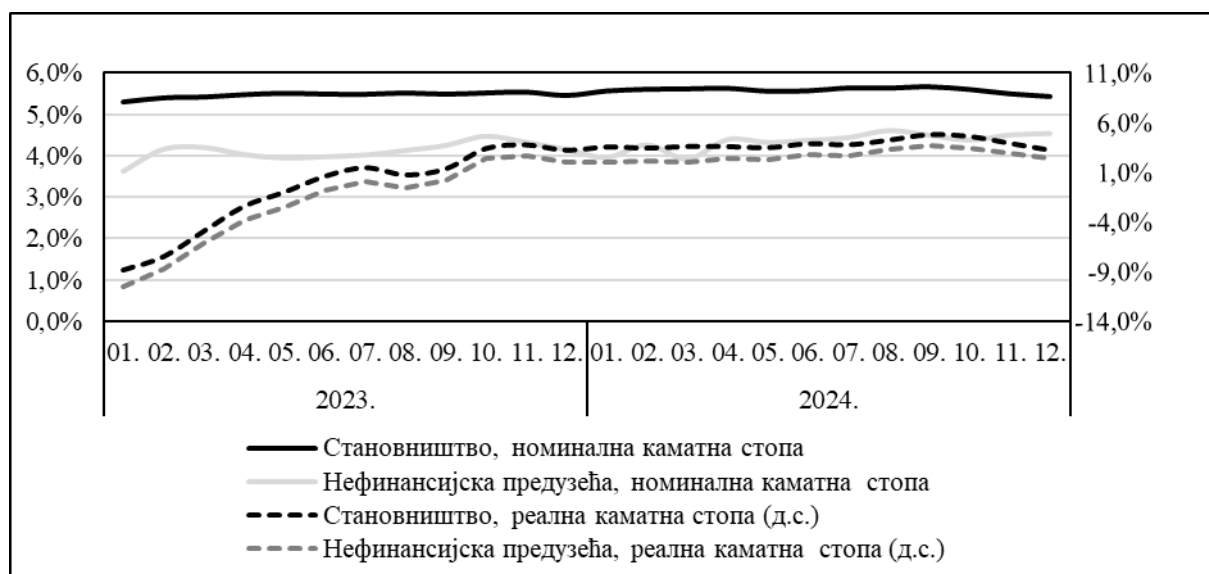

Извор: ЦББиХ

У односу на прошлу годину просјечна номинална активна каматна стопа у сектору становништва скоро да није измијењена у 2024. години. С друге стране, каматне стопе у сектору нефинансијских предузећа су расле, али не значајно. С наставком смањења инфлације, реалне каматне стопе су наставиле расти током цијеле године и њихова разлика у односу на номиналне каматне стопе достигла је ниво из периода прије почетка раста инфлације (Графикон 1.29). Пооштравање кредитних стандарда у сектору нефинансијских предузећа је само дјеломично утицало на раст каматних стопа на овом тржишту. Неки од узрока ограниченог преноса монетарне политике ЕЦБ на каматне стопе банака су доминација домаћих краткорочних извора финансирања у пасиви банака, а у вези банкоцентричности бх. финансијског система који не садржи довољно инвестиционих алтернатива за банкарске депозите на бх. финансијском тржишту. На крају 2024. године просјечна каматна стопа на стамбене кредите, кредите нефинансијским предузећима и ненамјенске потрошачке кредите становништву била је 3,97%, 4,54%, 5,76% респективно.

Графикон 1.29: Каматне стопе на новоодобрене кредите

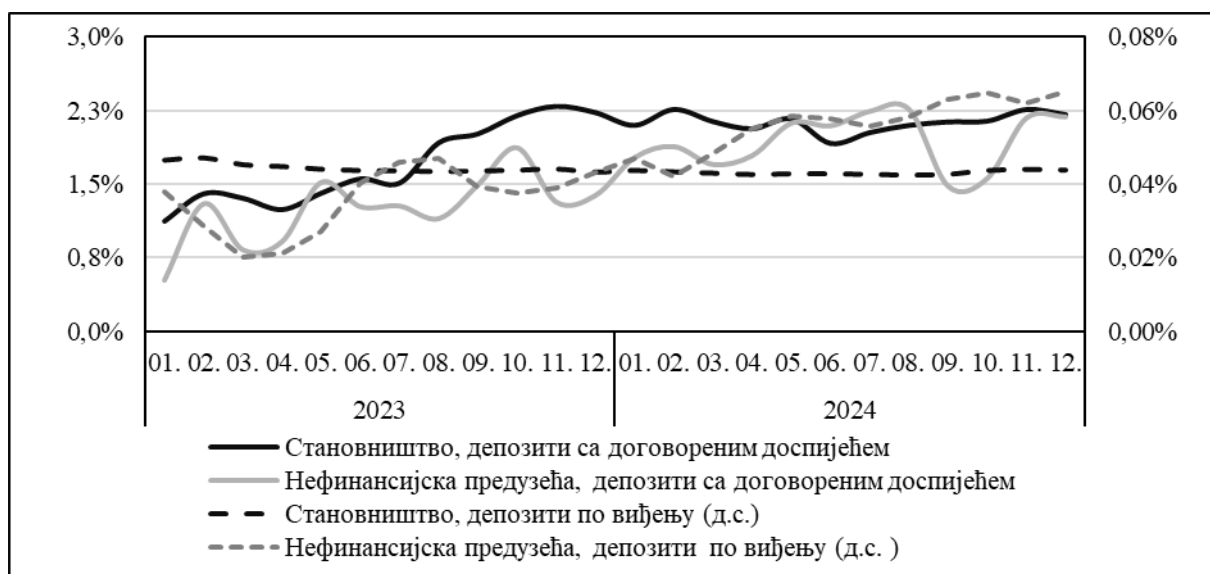

Извор: ЦББиХ

Промјена каматних стопа на новоодобрене кредите је незнатно мања од промјена каматних стопа на депозите с договореним доспијећем. Кључно за разумијевање утицаја пасивних каматних стопа на ниво активних каматних стопа је да су каматне стопе на депозите по виђењу становништва и нефинансијских предузећа (које чине 58% укупних депозита) и даље изузетно ниске (Графикон 1.30). У октобру 2022. године ЦББиХ је почела објављивати информације о трошковима финансирања банака (Референтна стопа просјечног пондерисаног трошка финансирања банака у БиХ - РСТФ) коју банке могу дискреционо користити као референтну стопу умјесто Еурибора у уговорима с промјењивом каматном стопом. И ова статистика, као и подаци о каматној стопи на депозите по виђењу нефинансијских предузећа, показује да је дошло до промјена у трошковима финансирања банака, и то не само у најнижем периоду посматрања (до 3 мјесеца), већ и у периодима од 6 и 12 мјесеци⁷⁶. Међутим, тај раст се само маргинално пренио на активне каматне стопе банака и то искључиво на тржишту кредита нефинансијским предузећима.

⁷⁶ РСТФ је највише пораста за изворе финансирања у еврима за период до 3 мјесеца, 46 бп (Q4 2023 – Q3 2024).

Графикон 1.30: Каматне стопе на депозите

Извор: ЦББиХ

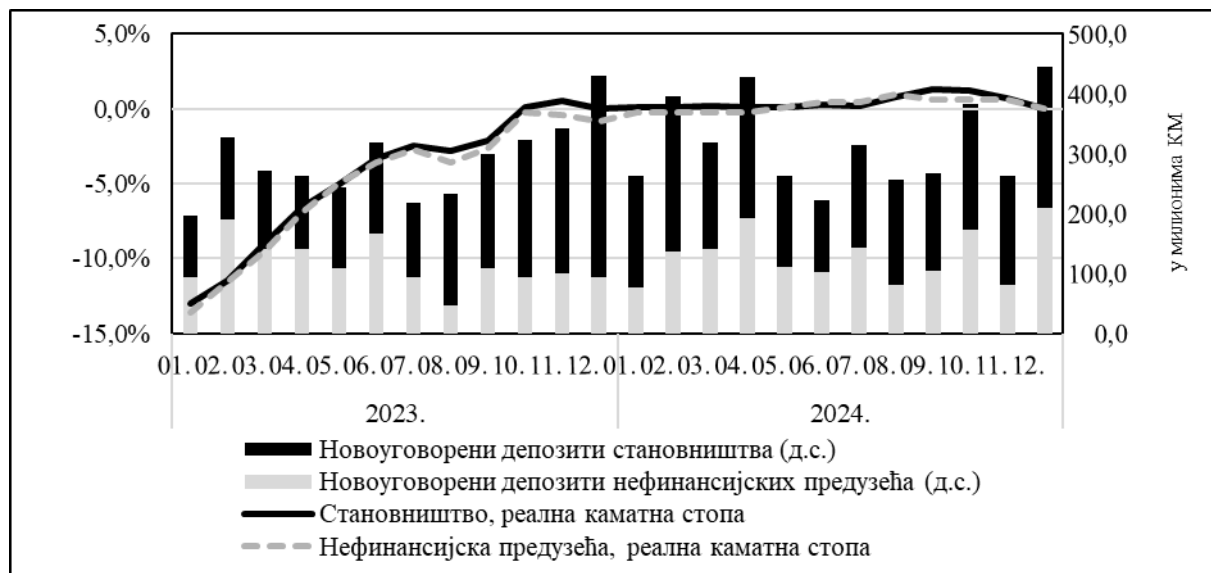
У просјеку, каматна стопа на укупне новоуговорене депозите становништву није измијењена и остала је на нивоу од 2,2%. Током 2024. године каматна стопа на новоуговорене депозите нефинансијских предузећа је порасла за 80 бп и изједначила се с каматном стопом на новоуговорене депозите становништва.

Разлика у страној (зона евра) и домаћој просјечној каматној стопи на депозите становништва и депозите нефинансијских предузећа је значајно смањена у односу на 2023. годину. Након што су крајем 2023. године пасивне каматне стопе у зони евра достигле свој врхунац и почеле падати, посебно након промјене смјера монетарне политике ЕЦБ (6/2024). На свом врхунцу, у октобру 2023. достигла је 90 бп, а на крају 2024. године она је на тржишту депозита становништва и депозита нефинансијских предузећа била 25 бп и 60 бп респективно.

С обзиром на то да је у 2022. години у јаком инфлаторном окружењу достигнут најнижи ниво реалних каматних стопа, услијед смањења инфлације оне су у 2023. години имале постојан тренд раста, да би се у другој половини 2024. године само благо повећале (Графикон 1.31). Током 2024. године уговорена је за 8,7% већа вриједност укупних

нових депозита становништва у односу на претходну годину⁷⁷, а стање укупних депозита на крају године (33,9 милијарда КМ) је историјски максимум.

Графикон 1.31: Реалне каматне стопе на новоуговорене депозите

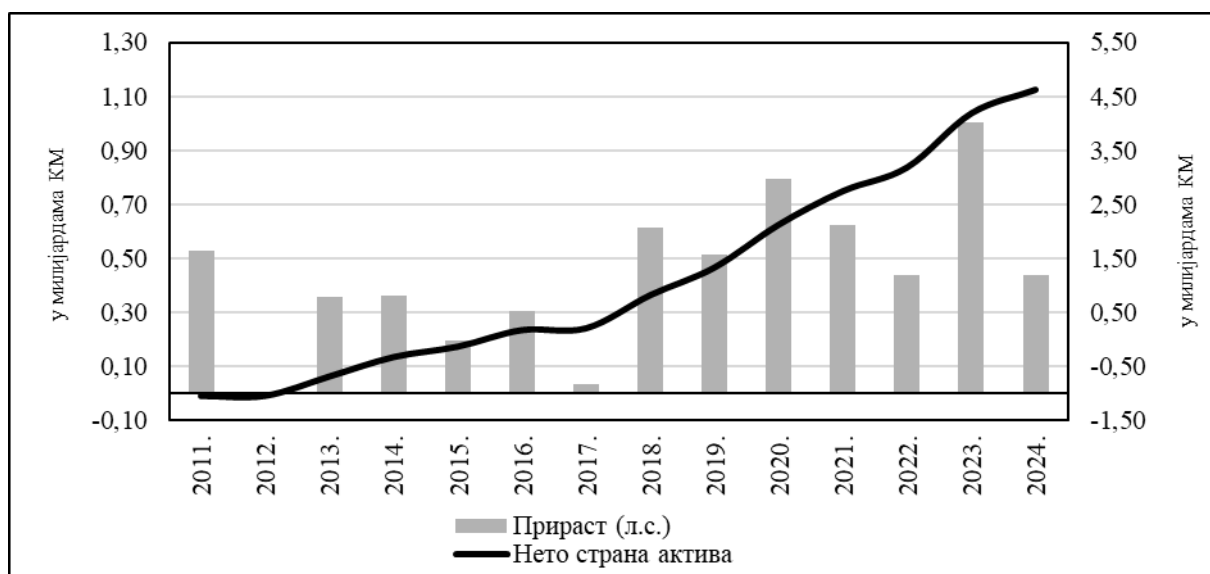
Извор: ЦББиХ

Као и у 2024. години остварени прираст нето стране активе у 2024. години (Графикон 1.32) последица је и даље високе и растуће стране активе, те још увијек релативно ниске стране пасиве, која је такође порасла. Током 2024. године, у новембру, забиљежен је историјски највиши износ нето стране акиве (4,79 милијарде КМ), а страна пасива је порасла и то први пут од 2019. године. Највећи допринос расту стране активе банака поново су дали остали депозити које банке у форми орочених депозита држе код нерезидената, чије је учешће у страниој активи због и даље високог нивоа каматних стопа у зони евра значајно порасло. Годишњи раст хартија од вриједности, у структури стране активе банака, није био тако изражен, јер је био дјеломично ограничен новом банкарском регулативом⁷⁸.

⁷⁷ У 2023. години годишњи раст новоуговорених депозита је био 49,4%.

⁷⁸ Обје ентитетске агенције донијеле су одлуку о ограничењу изложености банака према страним централним банкама и страним централним владама до висине 100% признатог капитала.

Графикон 1.32: Нето страна актива

Извор: ЦББиХ

На крају 2024. страна актива с прецизираним роком доспијећа ⁷⁹ обухватала је до сада највећи износ стране активе, 78%. Повећањем каматоносне активе у структури стране активе банке су настојале да повећају профитабилност, при чему се нису излагале ризику девизне ликвидности због и даље високог учешћа валуте и преносивих депозита код нерезидената у страномј активи. На крају претходне године стање валуте и преносивих депозита код нерезидената било је веће од стања стране пасиве, а на крају 2024. године оно је мање за око 30%, међутим, тиме није нарушена ликвидност овог дијела девизног подбиланса.

Годишњи раст стране пасиве, први у посљедњих пет година, још увијек не представља наговјештај преокрета у токовима капитала. Највећи појединачан допринос расту стране пасиве дошао је с позиције осталих кредита нерезидената. Они су повећани за 51%, а њихово учешће у страномј пасиви је 63%. Додатан квалитет расту стране пасиве даје високо учешће рочно везаних средстава⁸⁰ који су на крају 2024. године били 77% стране пасиве, што овај извор финансирања банкарског пословања чини врло стабилним.

⁷⁹ Остали депозити код нерезидената, хартија од вриједности нерезидената (осим акција), остали кредити нерезидентима и остала потраживања.

⁸⁰ Поред кредита нерезидената у ову групу средстава спадају остали, тј. орочени депозити нерезидената.

Текстни оквир 3: Трендови у ненамјенским потрошачким и стамбеним кредитима

Лична потрошња има значајну улогу у обликовању економских кретања у Босни и Херцеговини, чиме кредити становништву постају важан инструмент економског раста. Кроз генерисање потрошње, ови кредити директно утичу на стопу економског раста, као и на правац и интензитет привредне динамике.

У структури кредита становништву, све до пандемије корона вируса, регистрован је стални раст учешћа ненамјенских потрошачких кредита, који су износили три четвртине ових кредита, а на врхунцу, током 2019. године, износили су 76% укупних кредита. Доминација ових кредита је главна карактеристика структуре кредита становништву. Ова појава је због повећања кредитног ризика, раста задужености, утицаја на финансијску стабилност и раста потрошње мотивисала ентитетске агенције за банкарство да ограниче и износ и рочност ових кредита. Лимитирање ненамјенских кредита на 50 хиљада КМ и на рок од 10 година није битно утицало на њихову динамику те је њихово учешће и даље изнад 70%.

Друга карактеристика тиче се потпуно другачијег понашања стамбених и ненамјенских кредита у кризном амбијенту попут оног из прве године пандемије. Резистентност коју су стамбени кредити испољили на велики пад економске активности узрокованог затварањем бх. и свјетске економије посљедица је изузетно високе колатерализације ових кредита и по том основу нижег кредитног ризика који дозвољава банкама да наставе с експанзијом ових кредита. Сљедећи разлог изузетно високе отпорности стамбених кредита је константно висока тражња за овим кредитима због тога што они не представљају потрошњу на луксуз већ егзистенцијалну потребу обезбјеђења основних услова за породични живот. Без обзира на релативно брз опоравак овог тржишта након великог пада у првој години пандемије (раст у 2019. години и 2020. години био је 7,9% и -0,8% респективно) требало је да прођу три године да би се раст стамбених кредита вратио на претпандемијски ниво. Као посљедица вишегодишњег раста цијена некретнина током 2024. године нагло је скочило учешће стамбених кредита и њихов допринос расту овог кредитног сегмента. С друге стране, не можемо занемарити и даље повољне услове кредитирања. Иако су каматне стопе на кредите у претходном периоду биле у благом порасту, оне су и даље остале релативно приступачне у поређењу с историјским просјekom и њиховим кретањем у међународном окружењу.

Тренутна рочна структура депозита становништва, у којима преовладавају средства по виђењу (70%), излаже банке повишеном ризику од рочне трансформације, јер је више од 90% кредитног портфела банака везаног за становништво дугорочног карактера. Дугорочни депозити становништва су од 2013. године, када су достигли врхунац (52% депозита становништва) у континуитету падали до почетка 2024. године. До раста стања дугорочних депозита дошло је тек у другом кварталу 2024. године⁸¹. С обзиром на то да се с промјеном рочне структуре депозита становништва није наставило у другој половини године, овај догађај још увијек не можемо третирати као битну промјену односа сектора становништва према приносима на депозите која би подстакла значајан раст дугорочних депозита становништва. Постојећа рочна структура депозита становништва, због ниске цијене овог дијела банкарске пасиве дјелује на одржавање високе разлике између активних и пасивних каматних стопа.

Годишње промјене у кредитној активности становништва, посматране кроз призму намјене и рочне структуре, имају импликације на банкарски сектор, као и на реакције на економске кризе и неравнотеже у економском систему. У том контексту, посебно су значајни трендови у ненамјенским потрошачким и стамбеним кредитима, који су, у зависности од економских околности, показивали различиту динамику и отпорност на кризне периоде.

1.2.4 Спољни сектор

I. Платни биланс

Скроман обим економске активности у земљама најзначајнијим трговинским партнерима БиХ утицао је на пад вриједности извоза робе у 2024. години, док је, с друге стране, релативно снажна домаћа потрошња, како инвестициона тако и финална, утицала на раст вриједности увоза робе. Посматрано у апсолутним износима, у 2024. години је забиљежен дефицит на текућем рачуну у износу од 2,13 милијарди КМ⁸² (Графикон 1.33), што представља раст од 84,0% у односу на 2023. годину. Као и претходних година, дефицит на текућем рачуну је највећим дијелом био посљедица значајног дефицита на

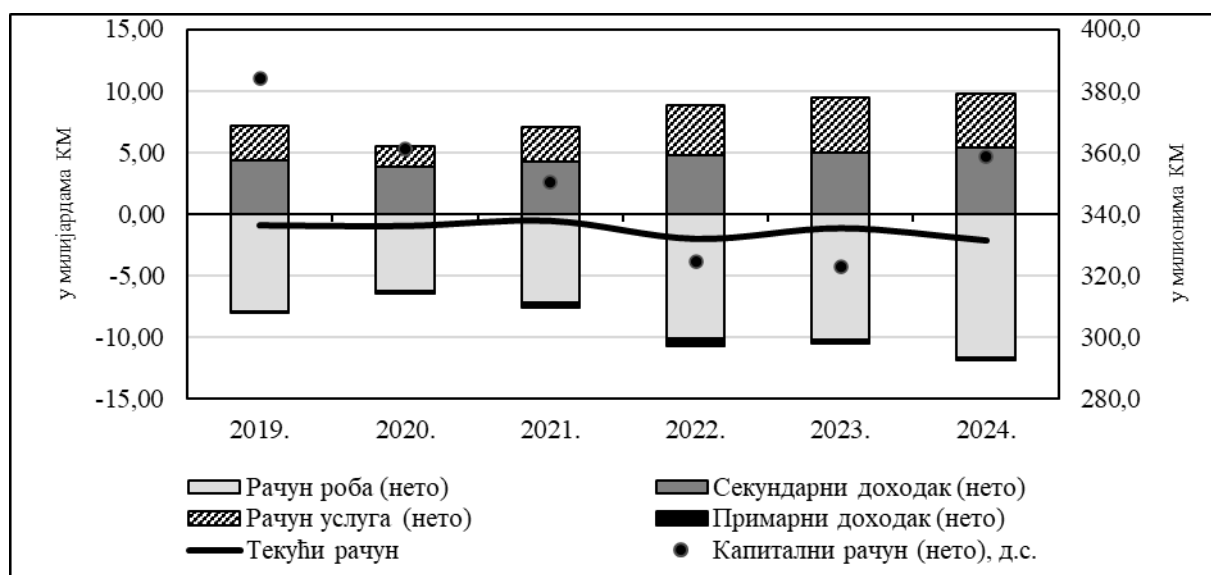
---

⁸¹ Око 400 милиона КМ депозита по виђењу у иностраној валути претворено је у дугорочне депозите у иностраној валути.

⁸² Статистика платног биланса, прелиминарни подаци

рачуну роба, док су услуге и приливи по основу трансфера из иностранства имали позитиван утицај. Услијед знатно вишег номиналног раста дефицита текућег рачуна у односу на раст номиналног БДП-а у 2024. години⁸³, дефицит текућег рачуна изражен у процентима БДП-а се повећао за 1,7 процентних поена на ниво од 4,0%.

Графикон 1.33: Текући и капитални рачун

Извор: ЦББиХ

У 2024. години забиљежен је пад вриједности извоза робе из БиХ, праћен растом вриједности увоза, што је уз позицију БиХ као нето увозника на међународном тржишту роба резултирало рекордним робним трговинским дефицитом. Упркос паду индустријске производње, релативно снажна домаћа потрошња праћена номиналним растом плата и дознака из иностранства, резултирала је растом увоза робе у БиХ⁸⁴.

Према платнобилансним подацима, вриједност увезене робе је износила 26,93 милијарди КМ, што представља годишњи раст од 4,5%. С друге стране, пад иностране тражње за најзначајнијим извозним групама производа резултирао је падом вриједности извоза од

⁸³ Номинални БДП за 2024. годину је пројекција ЦББиХ из новембра 2024. године.

⁸⁴ Према статистици спољне трговине, и укупни и редовни увоз робе (увоз након искључења вриједности робе увезене за унутрашњу обраду) су забиљежили позитивне стопе раста, што указује да су LOHN послови имали значајан, али не и доминантан допринос расту вриједности увоза.

2,1%. Извоз робе је реализован у вриједности од 15,19 милијарди КМ, а преко 73,0% вриједности извоза робе реализовано је на тржишту земаља ЕУ (Табела 1.4) ⁸⁵ .

Табела 1.4: Спољнотрговинска робна размјена БиХ, према најзначајнијим трговинским партнерима (у милијардама КМ)

	Извоз			Уввоз		
	2022.	2023.	2024.	2022.	2023.	2024.
ЕУ	13,23	12,19	11,75	16,30	16,37	16,95
СЕФТА	3,30	3,12	2,78	3,52	3,24	3,45
Остале земље	1,44	1,39	1,54	8,82	8,15	8,26
УКУПНО	17,97	16,70	16,07	28,64	27,77	28,65

Извор: БХАС
Напомена: Подаци у табели представљају податке статистике спољне трговине Агенције за статистику БиХ

Посматрано по групама производа, БиХ је нето увозник четири најзначајније групе производа са аспекта спољнотрговинске робне размјене: базних метала, машина и апарата, производа минералног поријекла и производа хемијске индустрије. Неповољна кретања на међународном тржишту утицала су на континуирано повећање дефицита у трговини наведеним групама производа. С друге стране, БиХ је нето извозник производа дрвне индустрије и намјештаја, са израженим релативно стабилним робним суфицитом у посљедњих неколико година.

Текстни оквир 4: Утицај страних директних инвестиција на домаћу инвестициону активност

Директне стране инвестиције (FDI) представљају један од кључних покретача економског раста у БиХ, обезбјеђујући неопходни капитал, нова радна мјеста као и трансфер технологија који заједно повећавају економску отпорност земље. Кључни механизам којим стране инвестиције доприносе расту БДП-а кроз раст бруто инвестиција одвија се кроз раст физичког капитала финансирајући нове инвестиционе пројекте (прерађивачка индустрија), унапређење ефикасности капитално интензивних сектора

⁸⁵ Упркос прекиду жељезничког саобраћаја према луци Плоче у четвртм кварталу 2024. године услед поплава, подаци статистике спољне трговине не указују на значајнији утицај на обим спољнотрговинске робне размјене, с обзиром да су и увоз и извоз забиљежили годишњи раст вриједности у четвртм кварталу 2024. године

примјеном напредних технологија и иновацијама, као и дугорочном економском одрживошћу инвестирањем у обновљиве изворе енергије, инфраструктуру и индустријске зоне. Од укупних прилива по основу страних директних инвестиција у БиХ, више од половине је у форми задржане зараде из ранијег периода, док је мањи дио у облику власничког капитала и дужничких инструмената. Највећи дио страних директних инвестиција које су у облику задржане зараде односи се на инвестиције у финансијски сектор који је привукао најзначајнији износ укупних страних директних инвестиција у БиХ. Под претпоставком да постоји одређени временски јаз од тренутка прилива страних директних инвестиција до тренутка реализације одређене инвестиције, историјски подаци о страним директним инвестицијама и бруто инвестицијама у земљи указују на јасну корелацију (Графикон 1.33).

У 2024. години, стране директне инвестиције у БиХ су износиле 2,04 милијарде КМ, што представља годишњи раст од 8,8%. Иако је 61,5% овог износа у облику реинвестиране зараде, овај вид инвестиција може се посматрати кроз проширење постојећих капацитета (дио инвестиција који се односи на прерађивачку индустрију) и повјерење присутних страних инвеститора.

Графикон 1.34: Стране директне инвестиције и бруто инвестиције, у % БДП, текуће цијене

Извор: ЦББиХ, БХАС

Напомена: Подаци о бруто инвестицијама су помјерени један квартал уназад у сврху лакше интерперетације и уз претпоставку временског јазу у реализацији инвестиција.

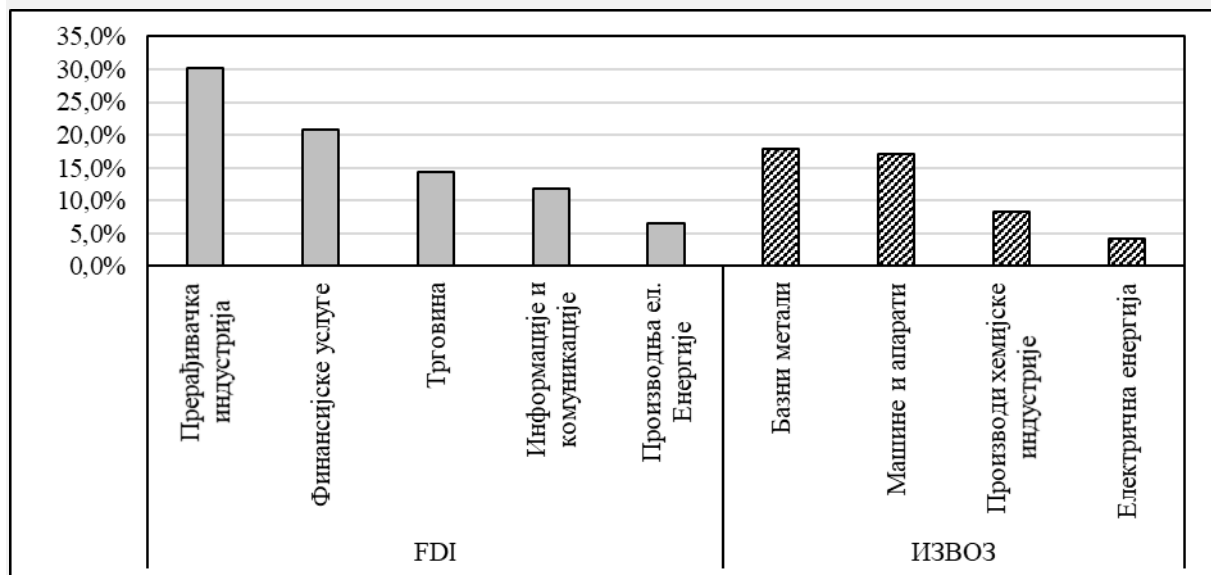
Посматрајући стања⁸⁶, стране директне инвестиције у БиХ су концентрисане у неколико кључних дјелатности, директно корелирајући с главним извозним секторима земље (Графикон 1.35). Закључно с децембром 2023. године⁸⁷, дјелатност прерађивачке индустрије је привукла највећи дио страних инвестиција (5,85 милијарди КМ) доприносећи повећању индустријских и извозних капацитета. Истовремено, производи прерађивачке индустрије представљају извозно најзначајније групе производа: базне метале и њихове производе, машине и апарате, производе хемијске индустрије, као и дијелове за аутомобилску индустрију и електричну енергију који чине највећи дио укупног робног извоза БиХ. Производња електричне енергије представља стратешки сектор у БиХ, а стране инвестиције у овај сектор (1,26 милијарди) играју кључну улогу у модернизацији инфраструктуре и ширењу обновљивих извора енергије. Сектор производње и дистрибуције електричне енергије остварује све већи прилив страних инвестиција, посебно у пројекте вјетро и соларних електрана. У оквиру услужних дјелатности, најзначајнији прилив страних инвестиција забиљежен је у дјелатностима финансијског посредовања (4,04 милијарде КМ), трговине на велико и мало (2,78 милијарди КМ) и дјелатности информација и комуникација (2,29 милијарди КМ). Финансијски сектор у БиХ је забиљежио други најзначајнији прилив страних инвестиција са значајним улагањима у секторе банкарства, осигурања и тржиште капитала повећавајући ликвидност у банкарском сектору и побољшавајући приступ кредитима за предузећа и потрошаче. Сектор информација и комуникација је један од најбрже растућих сектора, а стране инвестиције у овај сектор су значајно допринијеле дигиталној трансформацији у БиХ и учиниле га једним од најзначајнијих извозника услуга.

---

⁸⁶ Последњи расположиви подаци о стањима страних директних инвестиција, по дјелатностима, односе се на 2023. годину, док се подаци о извозу појединих група производа односе на 2024. годину

⁸⁷ Последњи расположиви подаци

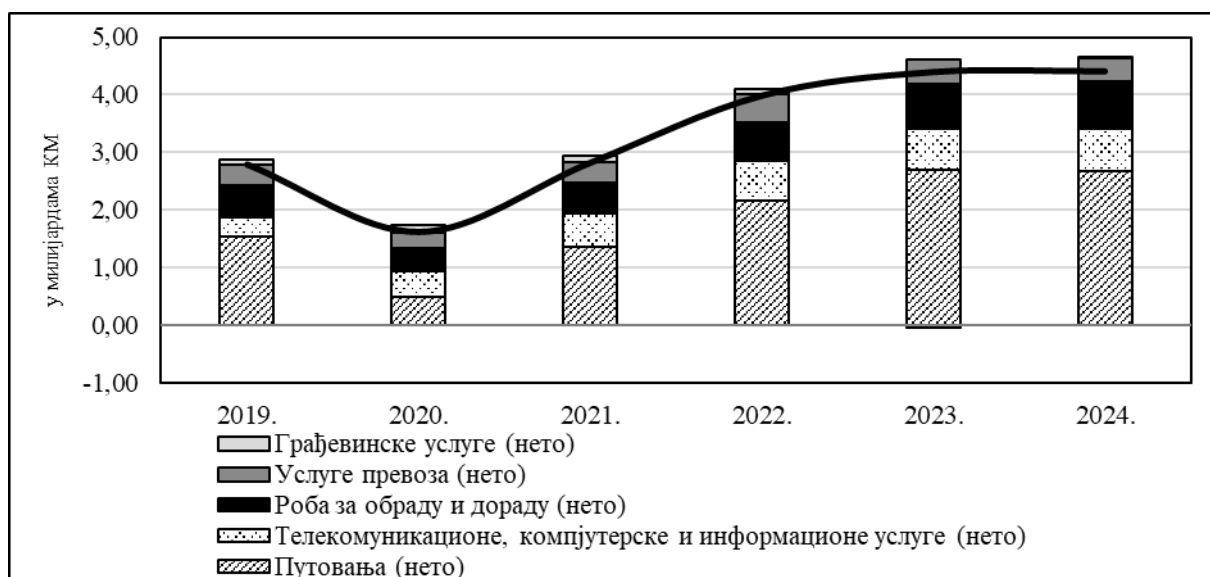
Графикон 1.35: Учешће појединачних дјелатности/група производа у укупним FDI/извозу

Извор: ЦББиХ, БХАС

Највећи дио дефицита на рачуну роба покривен је нето приливима на рачуну услуга, који су у 2024. години забиљежени у вриједности од 4,40 милијарди КМ, што је незнатно изнад нивоа из 2023. године (0,3%). Детаљније посматрано, најзначајнији нето прилив на рачуну услуга остварен је по основу долазака и потрошње страних туриста (2,67 милијарди КМ) и незнатно је мањи у односу на 2023. годину (Графикон 1.36). Треба истаћи да су нето приливи по овом основу значајно редуковани потрошњом домаћих туриста у иностранству која је у 2024. години забиљежила раст од 26,0%. Упркос паду обима индустријске производње и смањењу броја наруџби у развијеним земљама, нето приливи по основу послова обраде и дораде робе су у извјештајној години забиљежили раст од 8,0%, док су телекомуникационе, компјутерске и информационе услуге, које посљедњих година биљеже континуирани раст, реализоване у вриједности од 739,9 милиона КМ. Транспортне услуге, условљене контракцијом у извозу роба из БиХ као и прекидом једне од најзначајнијих жељезничких комуникација услјед поплава, су забиљежиле пад од 9,1% у односу на вриједности из 2023. године.

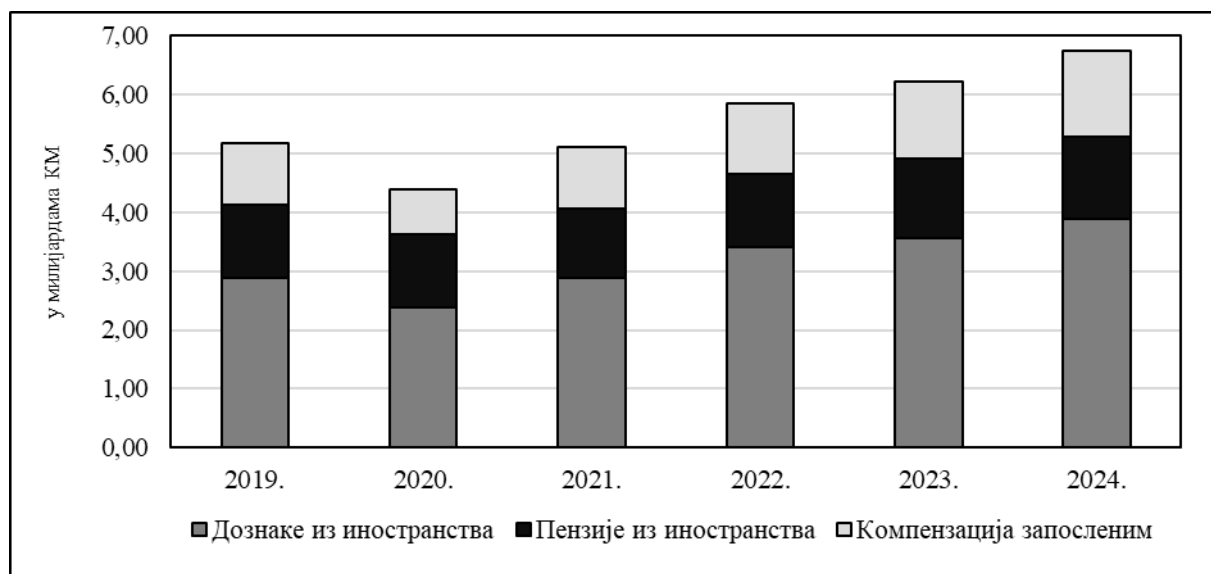
Графикон 1.36: Рачун услуга у платном билансу

Извор: ЦББиХ

Поред суфицита на рачуну услуга, други најзначајнији нето прилив који је у значајној мјери допринио смањењу дефицита на текућем рачуну остварен је на рачуну секундарног дохотка, првенствено по основу радничких дознака из иностранства (Графикон 1.37). Номинални раст плата у развијеним земљама значајно је компензирао скроман ниво економске активности, тако да су нето приливи по основу радничких дознака у 2024. години забиљежени у вриједности од 3,89 милијарди КМ, што представља раст од 9,2%. Поред радничких дознака, пензије из иностранства, као друга најзначајнија категорија секундарног дохотка, су такође оствариле раст од 2,1% у односу на 2023. годину. Поред наведених, значајан допринос редуковању дефицита текућег рачуна имали су и нето приливи по основу плата резидената у иностранству који су реализовани у вриједности од 1,46 милијарди КМ.

Графикон 1.37: Компензације запосленим у иностранству, дознаке и пензије из иностранства

Извор: ЦББиХ

У 2024. години, дефицит на текућем рачун је највећим дијелом финансиран нето приливима по основу страних директних инвестиција, као и задуживањем приватног и сектора владе код мађународних кредитора. Нето приливи по основу страних директних инвестиција су забиљежени у вриједности од 1,89 милијарди КМ, што представља други највећи нето прилив по овом основу од 2007. године. Треба истаћи да се 62,4% ове вриједности односи на реинвестирану зараду, док остатак представља инвестирање у дужничке инструменте. У оквиру портфељних инвестиција, у 2024. години је настављен тренд инвестирања у дужничке хартије од вриједности иностраних емитената у вриједности од 378,1 милион КМ, највећим дијелом реализовано од стране комерцијалних банака и других финансијских институција.

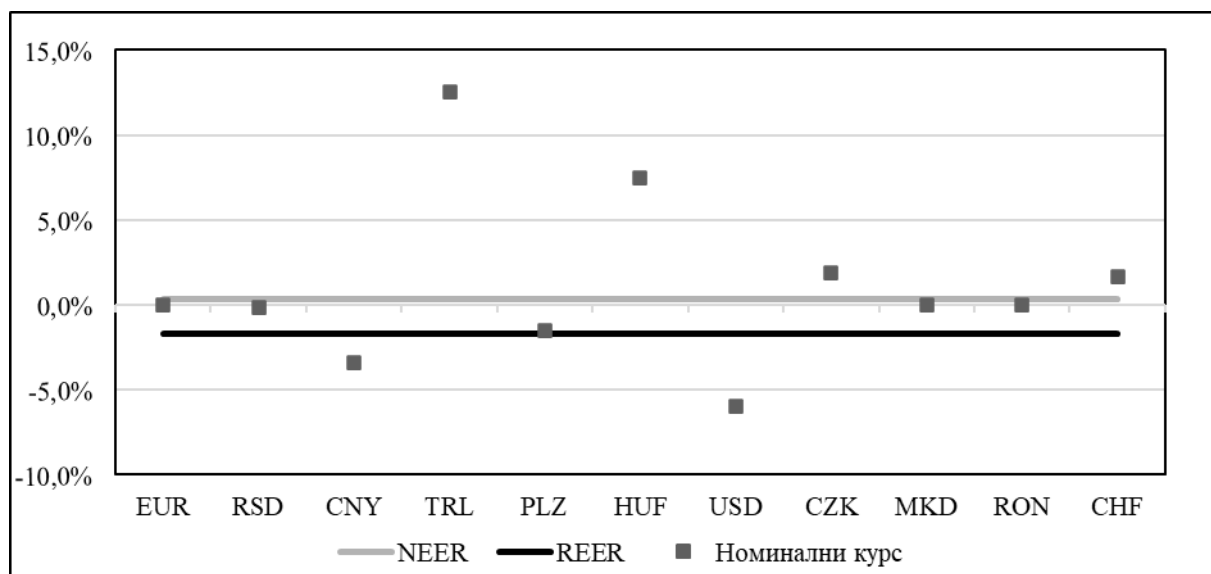
У оквиру осталих инвестиција, у извјештајној години је забиљежен нето прилив у износу од 1,12 милијарди КМ највећим дијелом као резултат задуживања домаћих субјеката путем зајмова и трговачких кредита и аванса. У 2024. години, сектор опште владе је смањио задужење код ММФ-а у износу од 368,4 милиона КМ уз нова дугорочна задужења код других међународних кредитора у износу од 671,3 милиона КМ, док су и остали сектори повећали своја задужења по основу зајмова. Упркос паду извоза робе из БиХ, значајна увозна активност резултирала је нето приливима по основу трговачких кредита и аванса у вриједности од 599,9 милиона КМ, што је за 1,4% више у односу на

вриједност из 2023. године. По основу валута и депозита, у 2024. години је забиљежена значајна активност повећања, односно смањења стране активе банка и нефинансијских предузећа која је у коначници резултирала нето приливима у износу од 71,0 милиона КМ.

II. Номинални и реални ефективни девизни курс

NEER је у 2024. години биљежио апрецијацију, настављајући тренд из ранијих година, с тим што су у другој половини године годишње стопе раста биле знатно ниже. На крају 2024. године, NEER је забиљежио годишњу апрецијацију од 0,3%. Апрецијација NEER-а је посљедица номиналне апрецијације евра, наше сидрене валуте, према турској лири (12,5%), мађарској форинти (7,5%), чешкој круни (1,9%) и швајцарском франку (1,6%) (Графикон 1.38). С друге стране, реални ефективни курс, гдје је индекс потрошачких цијена коришћен као дефлатор (REER-CPI), током цијеле 2024. године имао је депрецијацијски тренд, одражавајући на тај начин знатно ниже стопе инфлације у БиХ (1,7%) у односу на земље главне трговинске партнере: Србију (4,8%), Хрватску (4,0%), Аустрију (2,9%) и Њемачку (2,5%). На крају извјештајне године REER-COI је забиљежио годишњу депрецијацију од 1,7%.

Графикон 1.38: Годишње промјене у девизном курсу КМ, децембар 2024. године

Извор: ЦББиХ

Напомена: Валуте су поредане према значају земље у трговинској размјени у 2024. години

2. Извјештај о активностима ЦББиХ у 2024. години

Крајем децембра 2024. године, нето девизне резерве су износиле 17,64 милијарде КМ и веће су за 1,35 милијарди КМ (8,30%) у односу на исти период претходне године (Графикон 2.1). Позитивна годишња стопа раста девизних резерви обиљежила је цијелу 2024. годину. На кретања девизних резерви у 2024. години утицало је сервисирање спољног дуга, изостанак ино задуживања, приливи од дознака, те приливи директних страних инвестиција. Благо смањење девизних резерви забиљежено у првом кварталу није неуобичајено, а у значајној је мјери резултат оствареног негативног кумулативног салда куповине и продаје с комерцијалним банкама и интерним депонентима. У трећем и четвртном кварталу забиљежен је раст девизних резерви, у највећој мјери узрокован позитивним салдом купопродаје КМ услјед утицаја туристичке сезоне. У посљедња три мјесеца 2024. године забиљежено је значајније повећање девизних резерви (видјети поглавље 1.2.4).

Графикон 2.1: Девизне резерве ЦББиХ

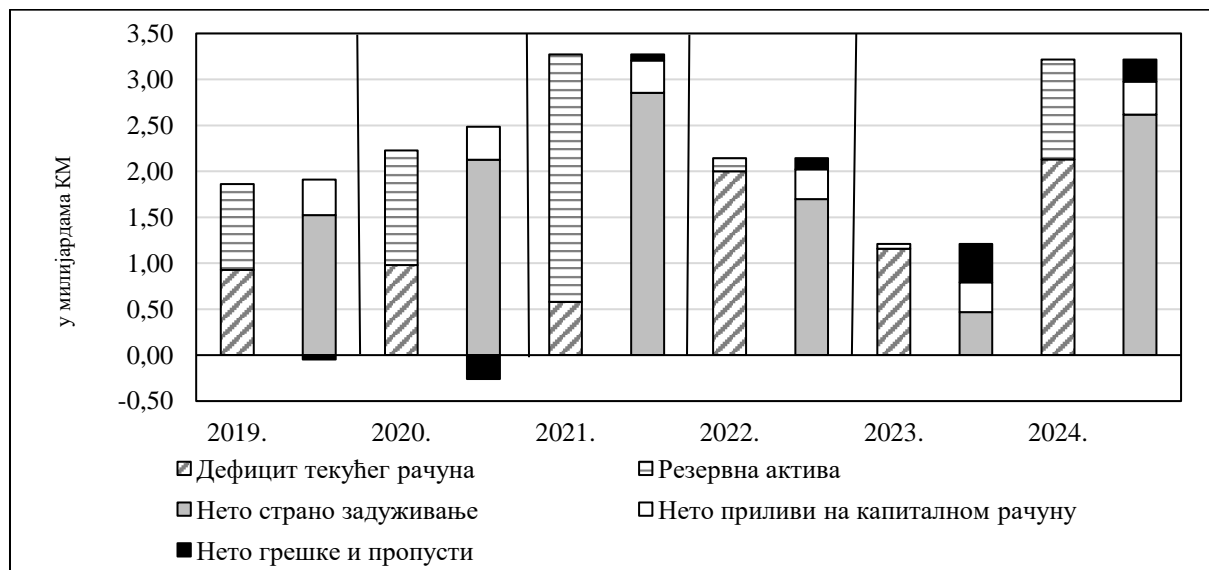
Извор: ЦББиХ

Све трансакције које утичу на ниво девизних резерви рефлектују се, на агрегатном нивоу, кроз кретање куповине и продаје КМ код ЦББиХ, што чини основ формирања истих. Допринос расту или паду девизних резерви највише је изражен кроз купопродају комерцијалних банака и депонената код ЦББиХ, док остале промјене, попут ефеката инвестирања девизних резерви, обично, имају мањи утицај. Током 2024. године, ЦББиХ је остварила позитиван кумулативни салдо куповине и продаје КМ с комерцијалним банкама и интерним депонентима у висини од 323,18 милиона КМ. Отплата спољног

дуга у 2024. години износила је 1,33 милијарде КМ. Промјене у вриједности портфеља ЦББиХ услјед повољних тржишних услова су у 2024. години имале позитиван утицај на девизне резерве (видјети поглавље 2.3).

На графикону 2.2 приказане су промјене девизне резерве ЦББиХ са платнобилансног аспекта. Лијеви стубац приказује резервну активу и дефицит текућег рачуна, који представљају новчане токове ка иностранству, док су на десном ступцу приказани приливи из иностранства: нето страно задуживање, нето приливи на капиталном рачуну и нето грешке и пропусти. Дио дефицита текућег рачуна који није покривен нето приливима на капиталном рачуну финансиран је нето задуживањем код нерезидената, које може бити у облику страних директних инвестиција, која су, са макроекономског аспекта, преферирани вид задуживања, или у облику спољног задуживања сектора владе, финансијског сектора или нефинансијских предузећа. У 2024. години, нето страно задуживање код нерезидената је било изнад нивоа дефицита текућег рачуна, што је уз нето приливе на капиталном рачуну и нето грешке и пропусти, који са платнобилансног аспекта компензирају дио дефицита текућег рачуна, довело до раста резервне aktive за 1,09 милијарди КМ.

Графикон 2.2: Утицај платнобилансних ставки на раст девизних резерви

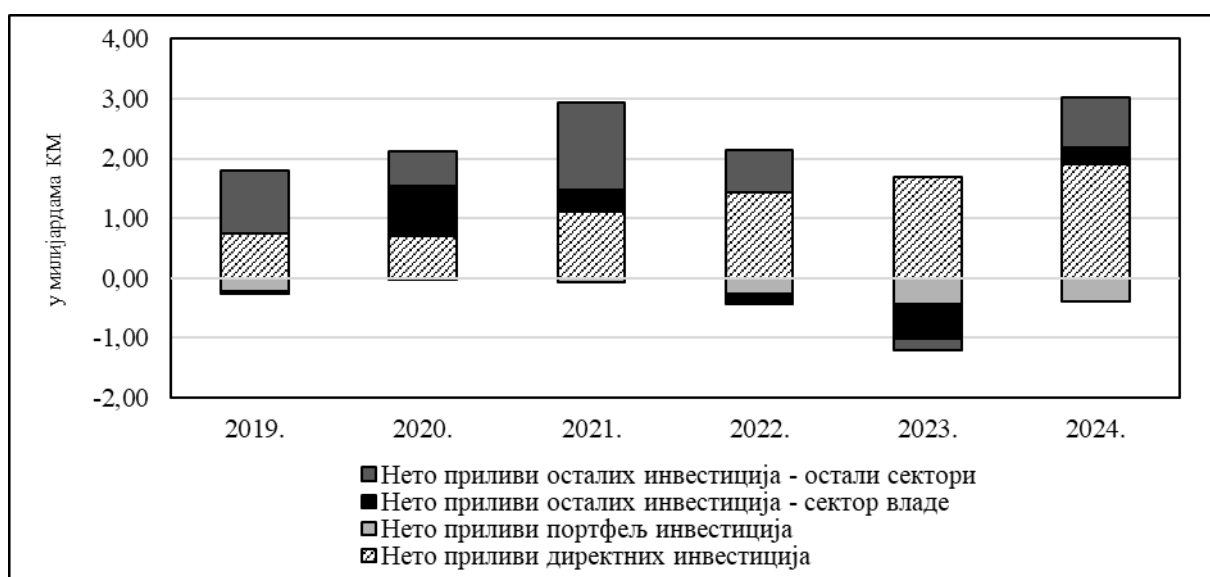
Извор: ЦББиХ

Нето страно задуживање у 2024. години је било знатно више него у 2023. години (раст од 2,15 милијарди КМ), а и сама структура задуживања је била знатно другачија (Графикон 2.3). Најзначајнији утицај на раст нето страног задуживања забиљежен је нето приливима по основу страних директних инвестиција које су у 2024. години забиљежиле раст од 204,2 милиона КМ, од чега се највећи дио односи на реинвестирану зараду.

Упркос значајном смањењу задужења према ММФ-у, сектор владе је у 2024. години повећао нето страно задуживање захваљујући новим дугорочним зајмовима код међународних кредитора⁸⁸. У оквиру осталих инвестиција, позитиван ефекат на раст резервне aktive имали су нето приливи приватног сектора, највећим дијелом у облику трговачких кредита и аванса, а мањим дијелом у облику зајмова нефинансијским предузећима. С друге стране, нето одлив средстава у посматраном периоду је забиљежен по основу портфељних инвестиција, као резултат улагања предузећа из финансијског сектора у дужничке хартије од вриједности нерезидената.

Графикон 2.3: Структура нето спољног задуживања

Извор: ЦББиХ

2.1 Монетарна политика

ЦББиХ је и у 2024. години испунила циљ дефинисан Законом, издавање домаће валуте према аранжману валутног одбора. У складу с чланом 31. Закона о ЦББиХ, ЦББиХ је обавезна да обезбиједи да укупан износ њене новчане пасиве никада не пређе еквивалентан износ њених нето девизних резерви, што је у потпуности и испуњено.

У складу са Законом, укупан износ новчане (монетарне) пасиве Централне банке је увијек збир:

⁸⁸ Сектор Владе БиХ је у 2024. години реализовао нова задужења, од којих су најзначајнија она код Међународне банке за обнову и развој, Европске инвестиционе банке као и других јавних кредитора (Владе и владине агенције)

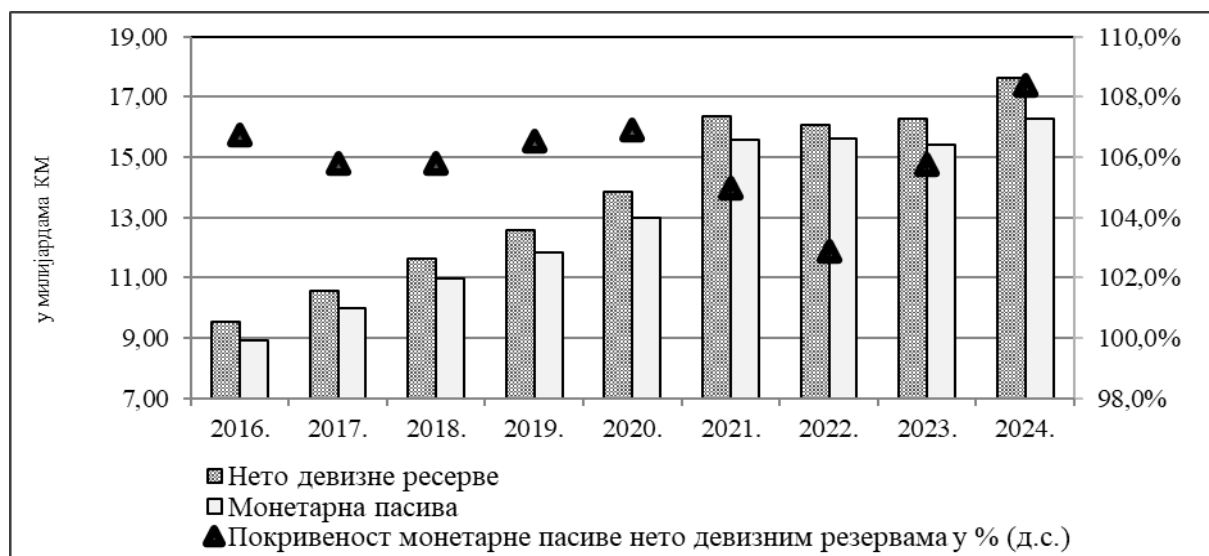
(А) свих новчаница и кованог новца које су у оптицај ставиле централа, главне јединице и остале филијале Централне банке, и

(Б) потражних салда свих рачуна који се држе у књигама Централне банке и њених организационих јединица од стране резидентних власника рачуна.

Крајем 2024. године нето страна актива износила је 1,36 милијарди КМ, што је за 478,9 милиона КМ више у односу на стање на крају 2023. године. Нето страна актива ЦББиХ представља заштиту од шокова на тржишту који могу имати негативан утицај на фер вриједност финансијских инструмената у које су девизне резерве инвестиране. Нето девизне резерве на крају 2024. године су износиле 17,64 милијарди КМ и повећане су за 1,35 милијарди КМ у односу на исти период претходне године. Монетарна пасива је у истом периоду забиљежила раст од 873,5 милиона КМ, услијед значајног повећања укупних држања банака на рачунима резерви код ЦББиХ.

Стопа покрића монетарне пасиве девизним резервама на крају 2024. године је знатно већа у односу на крај претходне године и износила је 108,4% (Графикон 2.4). Раст коефицијента покрића је посљедица адекватног позиционирања портфеља девизних резерви за очекивани раст референтних стопа ЕЦБ-а и приноса на дужничке хартије од вриједности влада земаља зоне евра (видјети поглавље 2.3).

Графикон 2.4.: Покривеност монетарне пасиве нето девизним резервама

Извор: ЦББиХ

2.2 Рачуни резерви код ЦББиХ

Једини инструмент монетарне политике ЦББиХ је обавезна резерва. У току 2024. године, ЦББиХ није мијењала стопу обавезне резерве, нити обухватност основице за обрачун обавезне резерве. Стопа обавезне резерве је задржана на 10%, и примјењује се на сву домаћу и страну пасиву банака. На средства обавезне резерве по основу основице у домаћој валути КМ, комерцијалним банкама се плаћа накнада по стопи од 50 базних поена (0,50%), на средства обавезне резерве по основу основице у страним валутама и у домаћој валути с валутном клаузулом - плаћа се накнада по стопи од 30 базних поена (0,30%). На средства изнад обавезне резерве, накнада се не обрачунава (Графикон 2.5). Од почетка 2024. године, ЦББиХ је увела измјене у политици обавезне резерве, које подразумијевају већу флексибилност у калибрацији монетарне политике. Кључна измјена се односи на обавезу издвајања обавезне резерве из основице за обрачун обавезне резерве у иностраној валути. С циљем лакше транзиције, посебно са аспекта управљања нето отвореном позицијом банака, али и водећи рачуна о ефектима на инвестициону политику ЦББиХ, одлучено је да се симплементацијом иде фазно. Овом Одлуком се дефинише да у прелазном периоду банке обрачунату обавезну резерву у EUR одржавају држањем 5% обрачунате обавезне резерве у EUR на рачуну резерви у EZR, док ће се остатак одржавати у КМ. Током 2024. године дио обавезне резерве из основице у страним валутама се издвајао у иностраној валути у износу од 5%. Овакав начин одржавања и издвајања обавезне резерве је додатно продужен до 30. 6. 2025. године. Централна банка Босне и Херцеговине у току 2024. године није мијењала политику накнада, па је стопа обавезне резерве коју Централна банка примјењује износила 10% на све валутне и рочне категорије (Графикон 2.5).

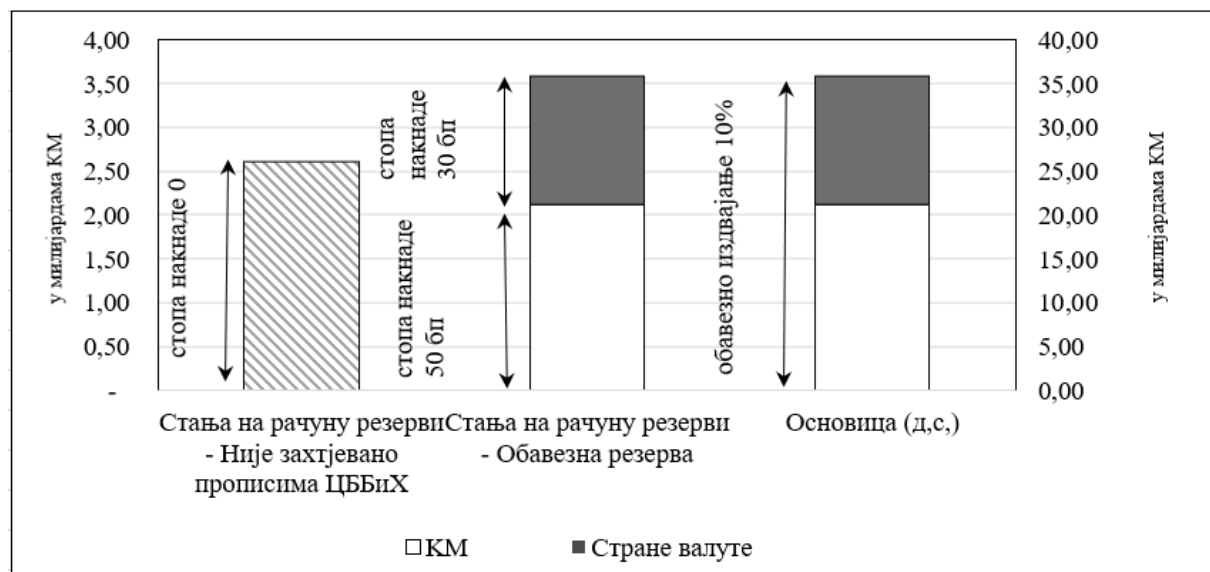
Током цијеле 2024. године, на средства обавезне резерве по основу основице у домаћој валути КМ, комерцијалним банкама се плаћала накнада по стопи од 50 базних поена (0,50%), на средства обавезне резерве по основу основице у страним валутама и у домаћој валути с валутном клаузулом - плаћала се накнада по стопи од 30 базних поена (0,30%). На средства изнад обавезне резерве накнада се није плаћала (Графикон 2.6).

Графикон 2.5: Приказ политике обавезне резерве у контексту измјене накнада

Извор: ЦББиХ

Графикон 2.6: Приказ политике обавезне резерве у контексту стања у последњем обрачунском периоду у 2024. години

Извор: ЦББиХ

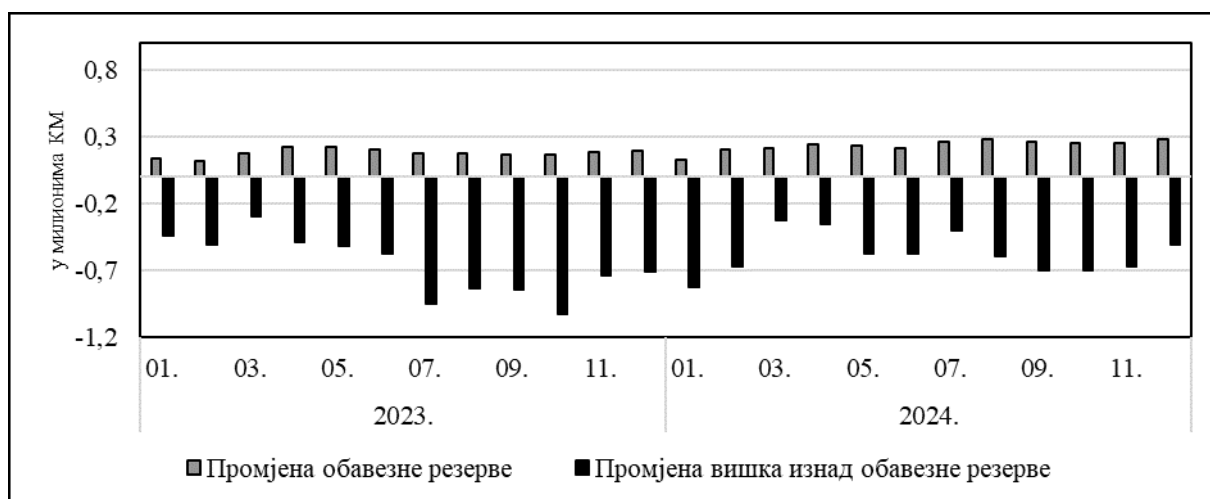
Напомена: Стања на рачуну резерви (вишак изнад ОР), која нису захтијевана прописима у ЦББиХ подразумевају све валуте

Системом обавезне резерве у току 2024. године биле су обухваћене 22 банке. Све банке су испуњавале обавезу издвајања на рачун обавезне резерве. Снажан раст депозита домаћих сектора и даље је доминантан фактор раста основнице за обрачун обавезне

резерве. Основица за обрачун обавезне резерве, на крају извјештајног периода, износила је 35,71 милијарди КМ, а у односу на исти период прошле године већа је за 2,8 милијарди КМ. У структури основице доминира основица у КМ са учешћем од преко 59% на крају посљедњег обрачунског периода 2024. године. Учешће основице у КМ у укупној основици за обрачун обавезне резерве је веће за 0,5% у односу на исти период претходне године. Овај скромни раст основице у КМ није у значајној мјери промијенио процентуално учешће основице у страним валутама.

Током 2024. године основица за обрачун обавезне резерве је забиљежила континуиран мјесечни раст (Графикон 2.7.). Тренд раста стране активе банака (420,12 милиона КМ у току 2024. године) одразио се на стање вишка изнад обавезне резерве гдје се у току 2024. године биљежи континуиран мјесечни пад (Графикон 2.7.).

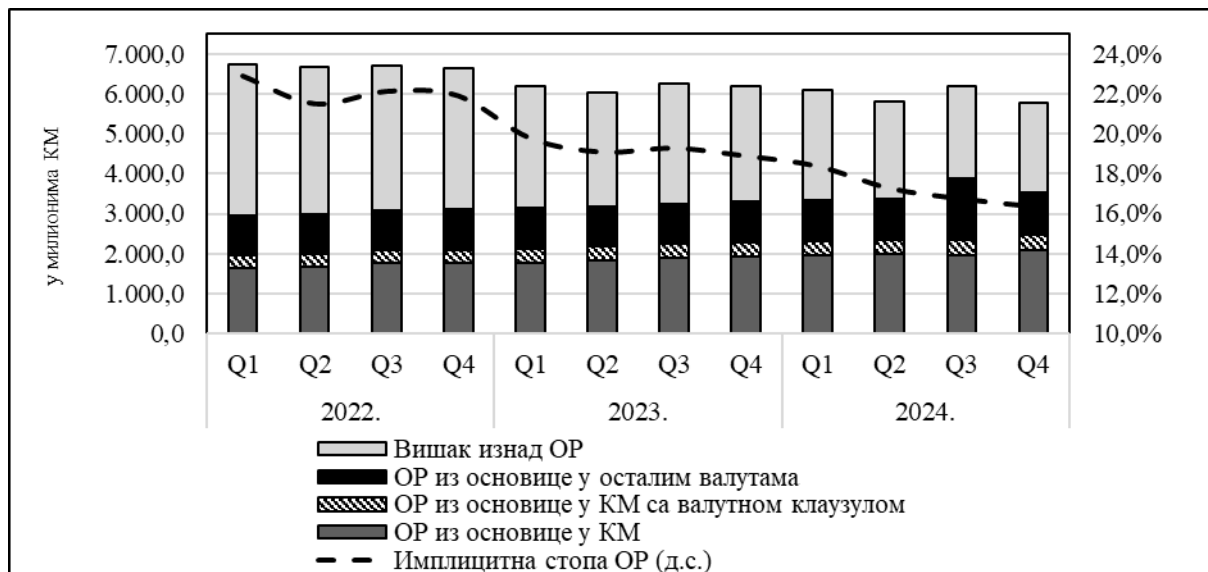
Графикон 2.7: Мјесечне промјене обавезне резерви и вишка изнад ОР

Извор: ЦББиХ

Укупна средства на рачунима резерви код ЦББиХ на крају децембра 2024. године износила су 6,20 милијарди КМ и мања су за свега 8,4 милиона КМ у односу на посљедњи обрачунски период 2023. године. Посљедично, имплицитна стопа обавезне резерве мања је за 1,1% и на крају посљедњег обрачунског периода 2024. године износила је 17,3% (Графикон 2.8). На крају децембра просјечна средства изнад обавезне резерве износила су 2,62 милијарде КМ.

Графикон 2.8: Стање рачуна резерви код ЦББиХ и имплицитна стопа обавезне резерве

Извор: ЦББиХ

Смањење вишка изнад ОР које је започето у четвртном кварталу 2022. године и које је трајало током 2023. године, настављено је, нешто блажим интензитетом, и током цијеле 2024. Тако је смањење вишка изнад обавезне резерве у току 2024. године износило 514,46 милиона КМ, што је ипак мање од забиљеженог смањења у претходној години (709,86 милиона КМ). Смањење вишка изнад обавезне резерве забиљежено претходне двије године је примјетно код већине банака, а не само неколицине, те можемо закључити да се ради о системској појави, а не само пословној политици појединих банака. Узроци ових промјена су многобројни, али посебно се издвајају промјене на финансијским тржиштима зоне евра као и значајне промјене монетарне политике ЕЦБ-а које су се десиле у претходној години.

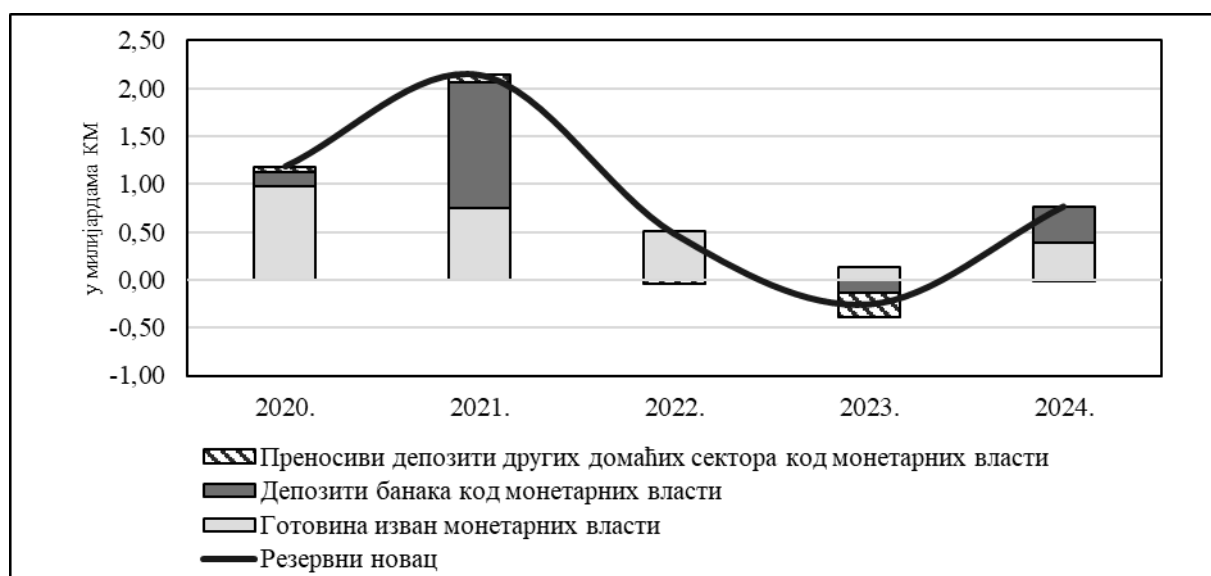
Средства изнад обавезне резерве представљају само једну од компоненти високоликвидне aktive банкарског система и управо је и у току 2024. године забиљежена висока ликвидност банкарског сектора.

Резервни новац је на крају 2024. године износио приближно 15,43 милијарди КМ, што представља годишњи раст од 764,7 милиона КМ или 5,21% у релативном износу (Графикон 2.9). Око 96% раста овог индикатора на годишњем нивоу се десило у другој половини 2024. године. На годишњем нивоу, ставка депозита банака код монетарних власти је забиљежила раст од 372,2 милиона КМ. С друге стране, готовина изван монетарних власти као најзначајнија компонента резервног новца је забиљежила годишњи раст од 394,1 милион КМ. Већина раста ове компоненте резервног новца се

десила током љетних мјесеци и туристичке сезоне када је најизраженији сезонски утицај повећања готовине изван монетарних власти.

Преносиви депозити других домаћих сектора код монетарних власти, као традиционално најмања ставка резервног новца, забиљежили су годишњи пад од 9,43% (1,6 милиона КМ у апсолутним износима). Будући да су остале двије ставке забиљежиле знатно већи годишњи раст, пад ове ставке је имао занемарив утицај на коначну годишњу промјену укупног резервног новца.

Графикон 2.9: Годишње промјене у компонентама резервног новца

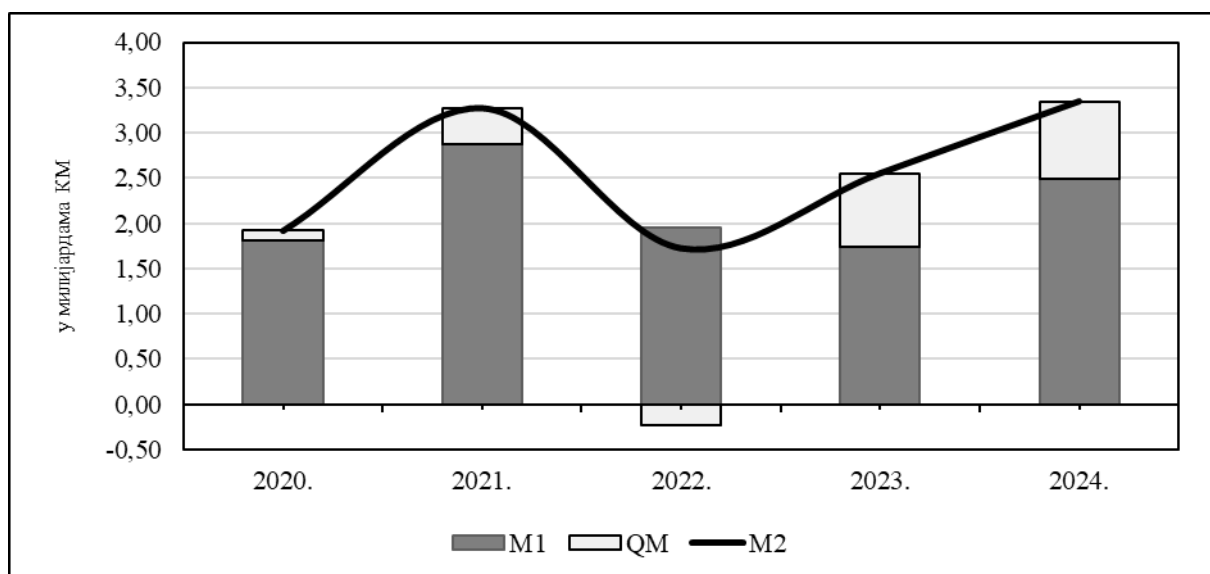

Извор: ЦББиХ

У току 2024. године остварен је раст М2 монетарног агрегата од 3,34 милијарде КМ (9,34%), што је, историјски посматрано, умјерен раст (Графикон 2.10). С друге стране, М1 монетарни агрегат, као доминантна компонента М2 агрегата, забиљежио је годишњи раст од 2,5 милијарди КМ, што представља годишњу стопу раста од 11,55%. Пораст преносивих депозита у домаћој валути од 2,17 милијарди КМ је био главни узрок раста монетарних агрегата, те је заслужан за 87,1% и 65% раста М1 и М2 монетарних агрегата респективно. Оваква кретања су одраз вишегодишњег тренда снажног раста преносивих депозита домаћинстава и предузећа у банкарском сектору БиХ.

Готовина изван банака је, као друга компонента М1 монетарног агрегата, забиљежила годишњи раст од 322,7 милиона КМ. Квази новац (QM) је забиљежио годишњи раст од 846,1 милион КМ, за што је најзаслужнији био раст осталих депозита у иностраној валути у износу од 458,5 милиона КМ.

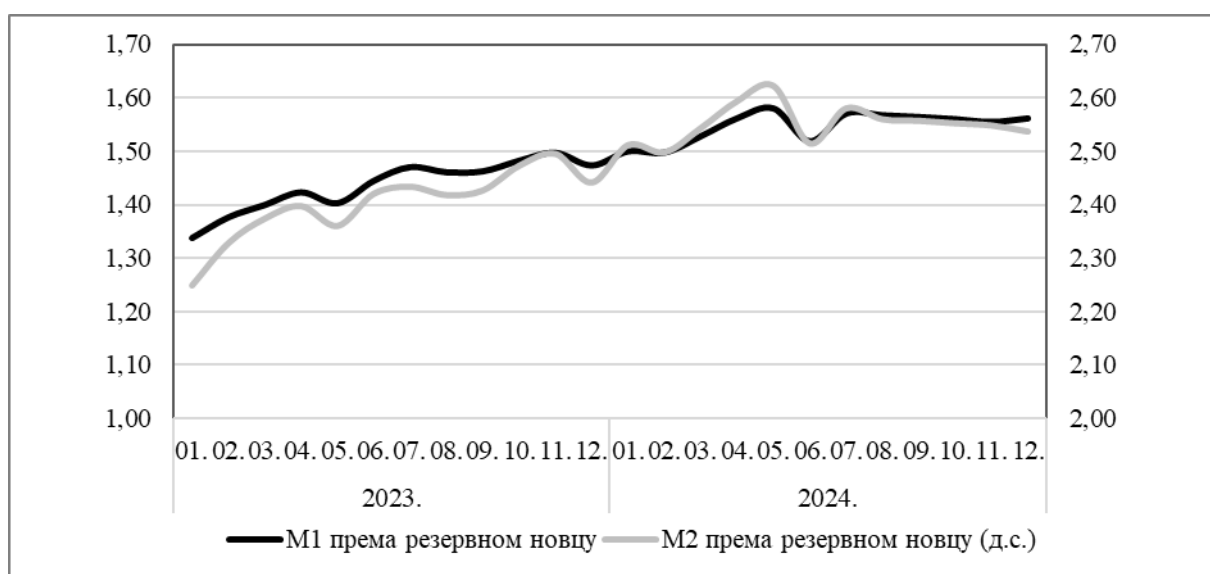
Графикон 2.10: Годишње промјене монетарних агрегата

Извор: ЦББиХ

Промјене у кретању компоненти новчане масе као и промјене у резервном новцу забиљежене током 2024. године одразиле су се и на монетарну мултипликацију. Услијед бржег раста монетарних агрегата у односу на раст резервног новца, монетарни мултипликатори су забиљежили раст у 2024. години, с најизраженијим растом у првој половини године (Графикон 2.11). Монетарни мултипликатор за M1 агрегат је забиљежио интензивнији раст наспрам мултипликатора за M2 агрегат, за што је заслужан снажан раст преносивих депозита у домаћој валути.

Графикон 2.11: Монетарна мултипликација

Извор: ЦББиХ

Регулаторни подаци сектора комерцијалних банака такође указују на значај краткорочних обавеза у пасиви банкарског сектора (Табела 2.1). Подаци такође упућују на закључак да је раст преносивих депозита у банкарском сектору повећао износе ликвидних средстава у приближно истим износима, што је видљиво у чињеници да је омјер ликвидних средстава према краткорочним финансијским обавезама банкарског сектора остао релативно стабилан с веома малим промјенама од краја 2023. године. Проценат краткорочних према укупним финансијским обавезама банака који се још увијек налази на високом нивоу указује на неповољну рочну структуру извора која не погодује снажнијем расту дугорочних кредитних пласмана. Надаље, снажна потражња за кредитима и посљедично снажнији раст кредитних пласмана наспрам раста депозита је довео до благог пада омјера депозита и кредита.

По посљедњим расположивим подацима, коефицијент покрића ликвидности (ЛПЦ)⁸⁹ је на крају трећег квартала 2024. године на нивоу банкарског система износио 234,1% и готово све банке у систему биљеже знатно више вриједности индикатора од минимално прописане.

У складу с важећим регулаторним прописима банке су од краја четвртог квартала 2021. године биле обавезне да извјештавају агенције о коефицијенту нето стабилних извора финансирања (НСФР)⁹⁰, а од краја 2022. године су дужне да испуњавају захтјеве у погледу НСФР. Минимални захтијевани ниво коефицијента нето стабилних извора финансирања према Базелском комитету је 100% на дневној основи. Овај индикатор је на крају трећег квартала 2024. године износио 159%, што представља благи пад у односу на крај 2023. године када је овај коефицијент износио 159,9%. Поред адекватног износа овог индикатора на нивоу банкарског система, све банке појединачно биљеже знатно више вриједности индикатора од минимално прописане.

---

⁸⁹ Коефицијент покрића ликвидности (LCR) показује способност банака да издрже тридесетодневни сценарио стреса ликвидности и израчунава се као омјер између заштитног слоја ликвидности, што су средства која би била ликвидна у временима стреса и нето ликвидносних одлива који се израчунавају у складу с утврђеним параметрима сценарија у наредних 30 календарских дана. Банке су дужне да одржавају LCR у износу од најмање 100%.

⁹⁰ Коефицијент нето стабилних извора финансирања (NSFR) је нови ФСИ који показује способност банака да издрже тржишне поремећаје у периоду од годину дана. Овај ФСИ се израчунава као омјер расположивог стабилног финансирања и потребног стабилног финансирања.

Табела 2.1. Индикатори ликвидности банкарског сектора у БиХ

		Ликвидна средства према укупним средствима	Ликвидна средства према краткорочним финансијским обавезама	Депозити према кредитима	Краткорочне финансијске према укупним финансијским обавезама
2020.	Q1	27,7%	57,5%	113,2%	56,3%
	Q2	26,9%	52,7%	114,9%	59,7%
	Q3	27,6%	49,8%	117,8%	64,9%
	Q4	28,6%	51,3%	120,7%	65,4%
2021.	Q1	28,5%	51,2%	122,3%	65,5%
	Q2	27,8%	49,0%	125,4%	66,5%
	Q3	28,5%	49,9%	127,7%	67,2%
	Q4	30,7%	51,3%	130,3%	68,8%
2022.	Q1	29,3%	49,2%	124,6%	68,9%
	Q2	29,6%	48,7%	126,1%	70,3%
	Q3	30,8%	49,8%	129,3%	71,5%
	Q4	30,5%	48,4%	130,8%	72,6%
2023.	Q1	29,4%	48,0%	129,8%	70,9%
	Q2	28,8%	47,0%	130,0%	71,0%
	Q3	30,3%	49,5%	132,0%	71,3%
	Q4	29,0%	47,2%	131,0%	71,1%
2024.	Q1	28,5%	46,5%	131,3%	71,3%
	Q2	28,2%	46,4%	128,1%	70,6%
	Q3	28,8%	47,1%	129,1%	71,2%

Извор: ЦББиХ

2.3 Управљање девизним резервама

У складу са Законом о ЦББиХ и одговарајућим интерним актима (инвестиционим смјерницама, стратешком алокацијом активе и правилима и параметрима ризика), ЦББиХ управља девизним резервама полазећи првенствено од принципа сигурности и ликвидности. С обзиром на то да према члану 34. Закона о ЦББиХ није могуће инвестирати више од еквивалента 50% укупног несмањеног капитала и резерви у друге валуте осим EUR, ЦББиХ више од 99% девизних резерви инвестира у финансијске инструменте деноминоване у EUR. Низ инвестиционих одлука које су донесене у претходном периоду, укључујући и благовремено и адекватно реструктурирање портфеља девизних резерви у 2023. и 2024. години, омогућили су коришћење окружења високих (или повољних) каматних стопа и приноса на хартије од вриједности на

финансијским тржиштима зоне евра. Посљедично, у 2024. години је остварено 40% више нето каматних прихода у иностраној валути, у поређењу с претходном годином.

Одлуке о управљању и инвестирању девизних резерви доносе се на три нивоа у оквиру организације ЦББиХ: стратешком – Управни одбор; тактичком – Инвестициони комитет, и оперативном – надлежна одјељења Сектора за монетарне операције, управљање девизним резервама и готовином. Управни одбор утврђује инвестиционе смјернице, којима се дефинишу максимална толеранција на ризик, оптимална комбинација (енгл. trade-off) између ризика и поврата, стратешка алокација активе, инвестициона ограничења, инвестициони период и референтна вриједност (енгл. benchmark) за оцјену перформанси. Инвестициони комитет дјелује у оквиру обавезујућих законских ограничења, политике управљања девизним резервама и инвестиционих смјерница усвојених од стране Управног одбора, те правила и параметара ризика везаних за инвестирање девизних резерви, које доноси гувернер. Одлучивање и одговорност за свакодневно управљање девизним резервама је на оперативном нивоу, који дјелују у складу с политиком, смјерницама, те правилима и параметрима ризика.

У процесу управљања девизним резервама, током 2024. године, континуирано су разматране доступне информације с релевантних тржишта новца и капитала у зони евра и свијету, као и доступне прогнозе које би могле утицати на инвестирање девизних резерви у текућој години, али и у наредном периоду. Такође, анализиране су могућности и модалитети политике инвестирања и управљања девизним резервама ЦББиХ, и инициране одговарајуће промјене политике инвестирања у циљу прилагођавања новим тржишним условима у зони евра. Континуирано су анализиране и информације везане за рејтинге ино банака код којих ЦББиХ има орочене депозите и средства на текућем рачуну, и држава које су емитенти хартија од вриједности заступљених у портфељу девизних резерви ЦББиХ.

Портфељ девизних резерви ЦББиХ изложен је првенствено финансијским ризицима (каматном, кредитном и ризику ликвидности), девизном ризику, и ризику цијене злата. Управљање каматним ризиком, односно, ризиком смањења тржишне вриједности портфеља девизних резерви услед хипотетичких, неповољних кретања каматних стопа, подразумева: прописивање циљаног модификованог трајања портфеља девизних резерви, и дозвољеног одступања трајања за инвестициони портфељ, и за укупни портфељ девизних резерви, те праћење вриједности под ризиком (енгл. Value at Risk).

ЦББиХ ограничава изложеност кредитном ризику улагањем у обвезнице одабраних држава зоне евра, те пласирањем депозита у: одабране централне банке у зони евра, Банку за међународна поравнања (енгл. Bank for International Settlements, BIS), те одабране комерцијалне ино банке, уз услов да задовољавају стандарде подобности

уговорне стране. Основни принцип у управљању кредитним ризиком представља одговарајући критеријум одабира уговорних страна и дужничких хартија од вриједности с фиксним приходом, и избјегавање превелике концентрације изложености кредитном ризику према појединој уговорној страни. Наведени стандарди и ограничења преиспитују се и по потреби ажурирају, при чему се води рачуна о званичним оцјенама водећих свјетских рејтинг агенција, као и индикаторима добијеним примјеном интерних метода за процјену кредитног ризика.

Управљање ризиком ликвидности се базира на процјени потенцијалних потреба за ликвидношћу и идентификацији ликвидних финансијских инструмената. Инструменти којима се осигурава дневна ликвидност су преконоћни депозити и средства на текућим рачунима код уговорних страна које задовољавају критеријуме кредитног ризика те доспијевајућа средства по свим инструментима.

Девизни ризик представља ризик промјене вриједности девизне имовине и обавеза због промјене валутних курсева у којима се држе девизне резерве, и врше трансакције, у односу на домаћу валуту. Управљање девизним ризиком проводи се првенствено кроз усклађивање валутне структуре имовине и обавеза ЦББиХ, као и постављањем квантитативних ограничења за изложеност девизном ризику.

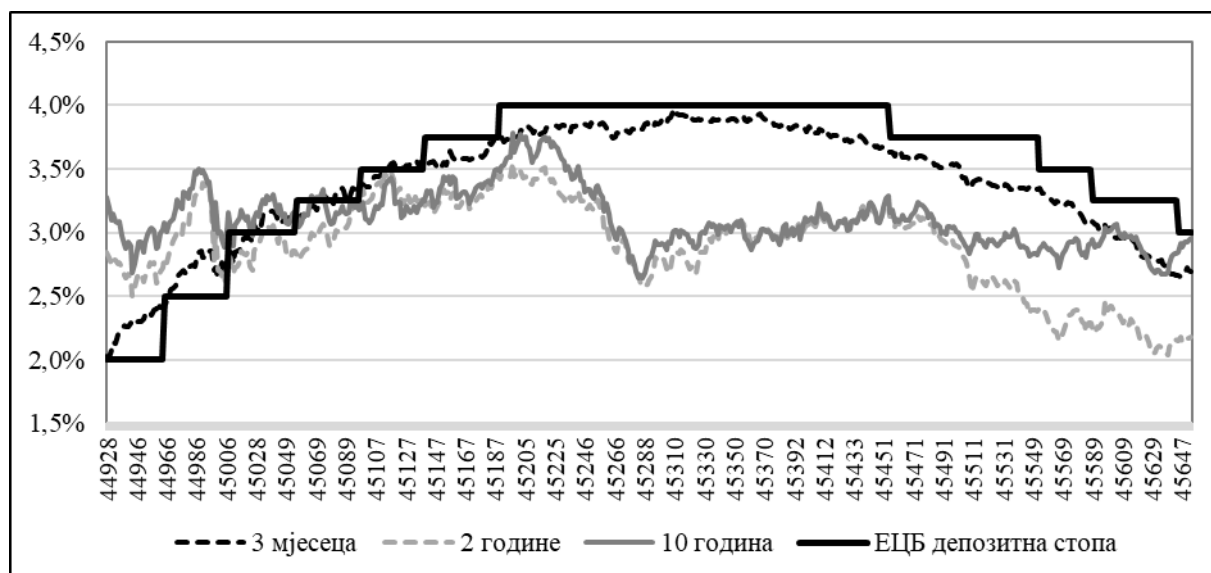
Водеће централне банке су, од средине 2024. године, рестриктивну монетарну политику замијениле експанзивном (поглавље 1.1). ЕЦБ је укупно четири, а ФЕД три пута током 2024. године смањило референтне каматне стопе, свака за укупно 100 бп. Упркос релативно слабом расту економске активности у зони евра, инверзија криве приноса⁹¹ на еврообвезнице је била мања у односу на 2023. годину, што се огледало у расту просјечних тржишних приноса на тромјесечне обвезнице земаља зоне евра у односу на 2023. годину. Просјечни тржишни приноси на обвезнице земаља зоне евра дуже рочности су били нижи у односу на 2023. годину (Графикон 2.12). Током 2024. године, приноси европских дугорочних државних обвезница (десетогодишње обвезнице) су биљежили мање осцилације и на крају године имали за 17 базних поена виши ниво него на почетку године. За разлику од дугорочних, тржишни приноси европских краткорочних државних обвезница су пратили тренд депозитне стопе ЕЦБ-а. У односу

---

⁹¹ Нетипична ситуација на тржишту, која настаје када краткорочни дужнички инструменти, истог кредитног профила кредитни профил, носе више приносе од дугорочних дужничких инструмената. Инверзна крива приноса, у правилу, сигнализује да тржишта очекују рецесију у кратком року.

на почетак 2024. године, на крају године су приноси на тромјесечне обвезнице били нижи за 110 бп, а у случају двогодишњих обвезница приноси су били нижи за 44 бп.

Графикон 2.12: Просјечни дневни тржишни приноси државних обвезница у зони евра и ЕЦБ-ове депозитне стопе у 2023. и 2024. години

Извор: ЕЦБ

Раст тржишних приноса у 2023. години, омогућио је генерисање значајно виших износа каматних прихода не само у тој, него и у 2024. години. Стога су просјечне пондерисане нето каматне стопе (означена као ППнКС у Табели 2.1; израчунава се као омјер остварених нето каматних прихода/расхода и просјечног стања девизних резерви у посматраном периоду) у 2023. и 2024. години биле знатно више у односу на претходних 10 година. Посматрано по кварталима у 2024. години, ППнКС је износила 3,05%, 3,03%, 2,98%, и 2,75% респективно.

Табела 2.2: Просјечна пондерисана годишња нето каматна стопа на девизне резерве ЦББиХ, и просјечне годишње каматне стопе и тржишни приноси на државне обвезнице у зони евра

	ППнКС, %	ЕЦБ - Депозитна стопа, %	ЕЦБ - Главне операције рефинансирања,	Euribor, %		EUR обвезнице, %					
				1м	3м	Мјесеци		Године			
						3	6	1	2	5	10
2016.	0,22	-0,38	0,01	-0,34	-0,27	-0,42	-0,39	-0,36	-0,32	0,01	0,77
2017.	0,18	-0,40	0,00	-0,37	-0,41	-0,54	-0,52	-0,49	-0,39	0,18	1,09
2018.	0,16	-0,40	0,00	-0,37	-0,32	-0,48	-0,43	-0,33	-0,13	0,46	1,14
2019.	0,11	-0,43	0,00	-0,40	-0,36	-0,46	-0,42	-0,37	-0,27	-0,02	0,40
2020.	0,04	-0,50	0,00	-0,50	-0,43	-0,50	-0,49	-0,47	-0,43	-0,27	0,08
2021.	-0,08	-0,50	0,00	-0,56	-0,55	-0,64	-0,63	-0,62	-0,58	-0,37	0,10
2022.	0,09	0,08	0,58	0,09	0,35	0,15	0,35	0,66	0,97	1,44	1,91
2023.	2,14	3,30	3,80	3,25	3,43	3,28	3,33	3,27	3,08	2,99	3,24
2024.	2,95	3,74	4,14	3,56	3,57	3,49	3,30	3,02	2,72	2,66	2,98
Промјена (у бп) у 2024. години, у односу на:											
2023.	81	44	34	32	14	21	-3	-25	-36	-33	-26
2020.	291	424	414	406	400	399	379	349	315	293	290

Извор: ЦББиХ, ЕЦБ, www.global-rates.com.

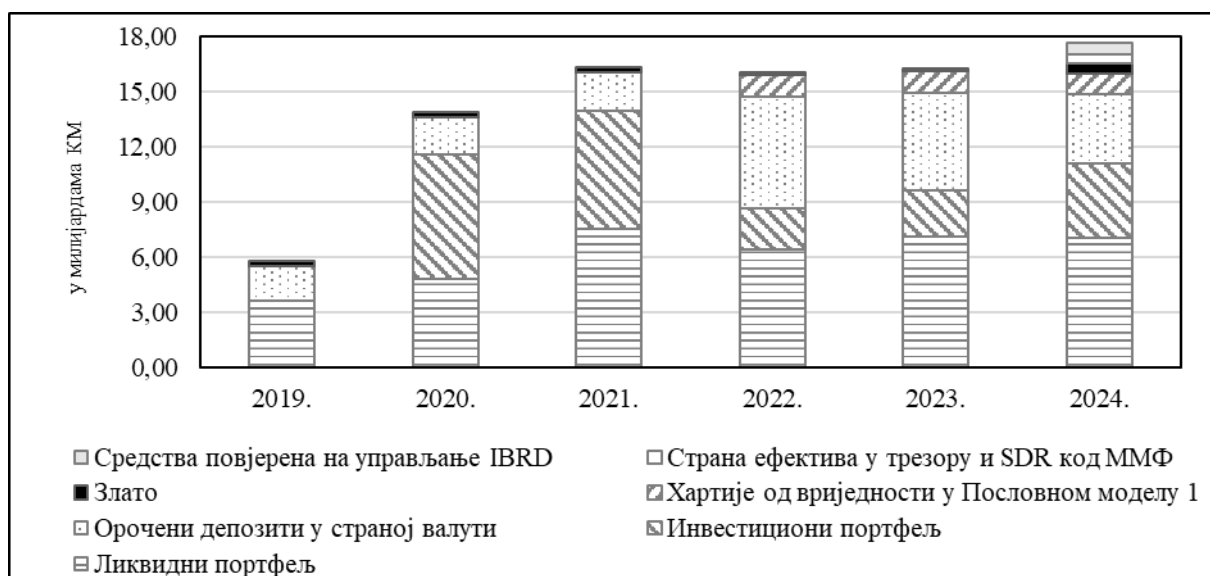
Напомене: Просјечне годишње каматне стопе и тржишни приноси израчунати су као просјек дневних каматних стопа и тржишних приноса у посматраној години. Депозитна стопа ЕЦБ је, током 2024. године, смањена с почетних 4%, до нивоа од 3%.

Структуру девизних резерви на крају 2024. године (Графикон 2.13) чинили су: орочени депозити с учешћем од 21,24%; ликвидни портфељ с учешћем од 39,80%; инвестициони портфељ (хартије од вриједности којима је до доспијећа преостало више од годину дана) с учешћем од 23,09%; хартије од вриједности у Пословном моделу 1⁹² с учешћем од 6,40%; злато с учешћем од 3,14, те нова компонента средства девизних резерви, средства повјерена на управљање Међународној банци за обнову и развој (IBRD), са 3,32%⁹³. На крају 2024. године, ликвидни портфељ су чинили: текући рачуни код банака и преконоћни депозити (22,61% укупних девизних резерви) и хартије од вриједности којима је до доспијећа преостало годину дана и мање (22,47% укупних девизних резерви). Од 2024. године, страна ефектива у трезорима (2,98% укупних девизних резерви) и специјална права вучења (SDR) код Међународног монетарног фонда (ММФ-а), у висини 0,03% укупних девизних резерви, засебне су компоненте девизних резерви, и нису у саставу ликвидног портфеља.

⁹² Дио портфеља хартија од вриједности класификован према методи амортизованог трошка.

⁹³ ЦББиХ је у 2024. години приступила програму Свјетске банке, Reserves and Advisory Management Program (RAMP) у оквиру којег је један мањи дио портфеља девизних резерви повјерила на управљање IBRD-у. Више информација у поглављу 2.9.

Графикон 2.13: Структура инвестирања девизних резерви ЦББиХ на крају године

Извор: ЦББиХ

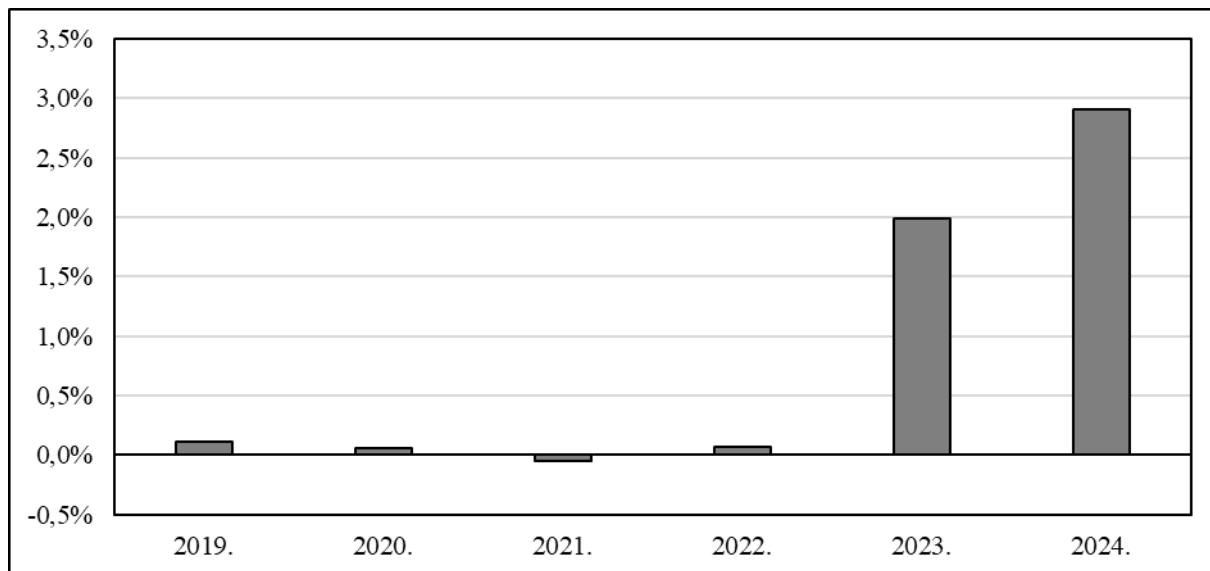
Хартије од вриједности с фиксним приходом, на крају 2024. године, чинили су 55,37% укупних девизних резерви, што је више у односу на њихово учешће у девизним резервама на крају 2023. године (44,99%). С циљем заштите од кредитног ризика, инвестирање се врши у хартије од вриједности одабраних европских земаља, уз ограничења минималног прихватљивог прага композитног кредитног рејтинга, и захтијеваног просјечног кредитног рејтинга портфеља. Средства депонована код нерезидентних банака, на крају 2024. године, чинила су 38,48% (51,12% на крају 2023. године). Учешће злата на крају 2024. године (3,14%) је повећано у односу на крај претходне године (1,08%), док су страна ефективна у трезорима и SDR код ММФ-а задржани на приближно истим нивоима.

Нето ефекат инвестирања девизних средстава ЦББиХ у конвертибилну страну валуту на биланс успјеха за период 1. 1. - 31. 12. 2024. године износи 455,2 милиона КМ, а изражен ефективном стопом приноса⁹⁴ износи 2,91% (Графикон 2.14). ЦББиХ је, и у 2024. години, остала досљедна политици инвестирања у складу са законски дефинисаним циљевима и

⁹⁴ Ефективна стопа приноса израчуната је тако што се нето ефекат инвестирања средстава девизних резерви подијели с просјечним стањем девизних резерви у посматраном периоду. При израчунавању укупних нето ефеката инвестирања средстава девизних резерви у обзир су узети сви нето приходи од камате на хартије од вриједности и депозите у страној валути, као и реализовани нето капитални добици/губици услјед продаје хартија од вриједности из портфеља девизних резерви ЦББиХ.

задацима, што подразумејева да се службеним девизним резервама управља на сигуран и профитабилан начин.

Графикон 2.14: Годишње стопе приноса на девизне резерве ЦББиХ

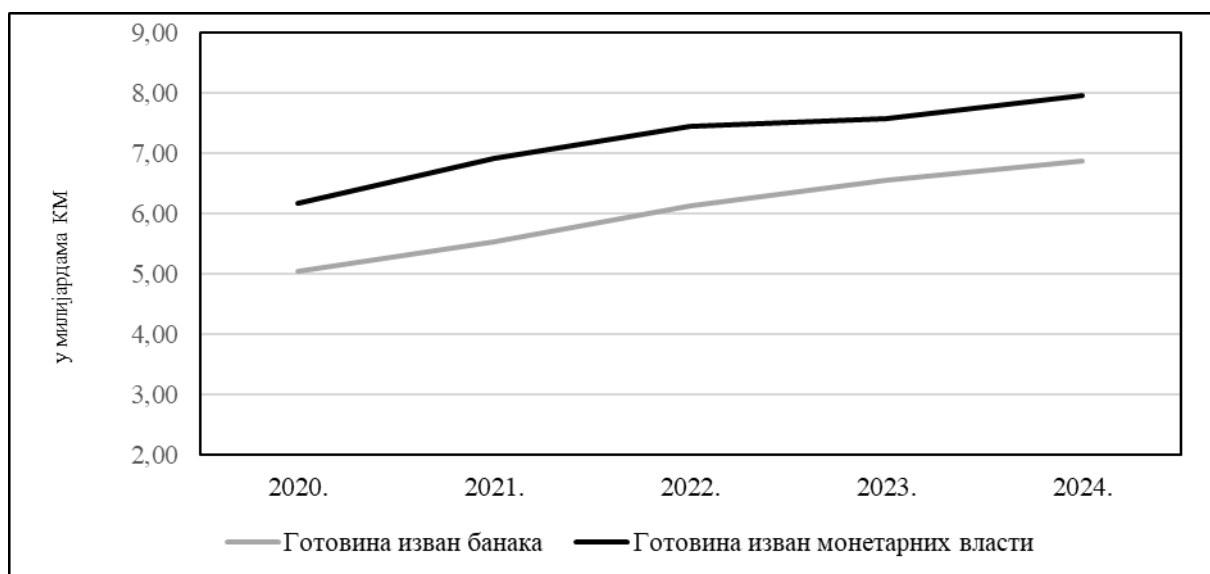
Извор: ЦББиХ

2.4 Управљање готовим новцем

Тренд раста готовог новца у оптицају (изван банака) из претходних година је настављен. На дан 31. 12. 2024. године, стање готовог новца у оптицају изван банака износило је 6,87 милијарди КМ (Графикон 2.15), што је за 4,98% више у односу на 2023. годину. Разлози раста потражње за КМ су активности у сектору туризма и тиме везаних услужних дјелатности (видјети поглавље 1.2.4), али и раст укупне економске активности. Тренд снажног раста готовине изван ЦББиХ настављен је и у 2024.години (Графикон 2.15). Потражња за готовином од стране банака посљедица је захтјева клијената за готовим новцем.

Графикон 2.15: Готовина изван монетарних власти и банака на крају године

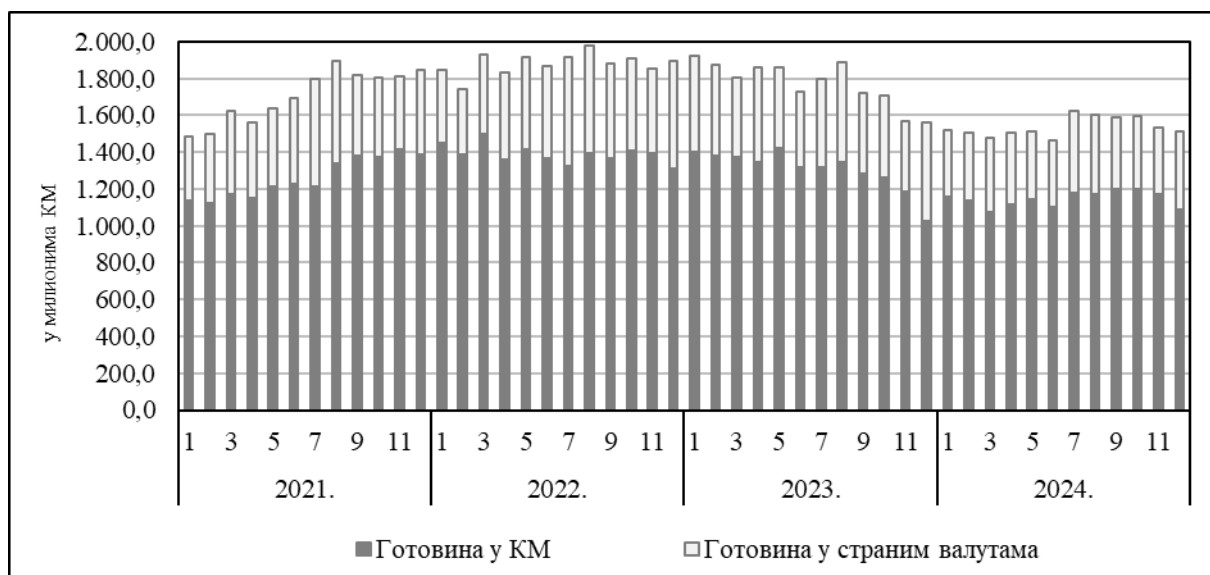
Извор: ЦББиХ

За разлику од претходних година, комерцијалне банке су самањиле износ готовине у властитим трезорима током 2024. године (Графикон 2.16). Оваква промјена свакако није забрињавајућа, јер се у систему не примијети недостатак готовог новца, било код банака, било код њихових клијената. У прилог томе указују и смањења подизања готовине на ПОС терминалима у БиХ и повећања безготовинских плаћања, што потврђује даљу дигитализацију платног промета (видјети поглавље 2.5).

Индикатори финансијског здравља банака у 2024. години указују на побољшање индикатора ликвидности банкарског сектора.⁹⁵ Имајући у виду значајне разлике између приноса на домаћем и страном тржишту (видјети поглавље 2.3) и накнаде које је ЦББиХ плаћала банкама на средства на рачуну резерви (видјети поглавље 2.2), извјесно је да су банке дио готовине у трезорима, али и вишка изнад обавезне резерве (поглавље 2.2) преусмјериле у страну активу код ино банака. Везано за смањење готовине у страним валутама, дио готовине у страним валутама, у трезорима банака, вјероватно је смањен, скупа са дијелом обавезне резерве која се од 1. 1. 2024. године у износу од 5% издваја на рачунима резерви у EUR (поглавље 2.2).

⁹⁵ Видјети Индикаторе финансијског здравља, Оцјена ризика по финансијску стабилност, и Извјештај о финансијској стабилности, све досупно на веб-страници ЦББиХ.

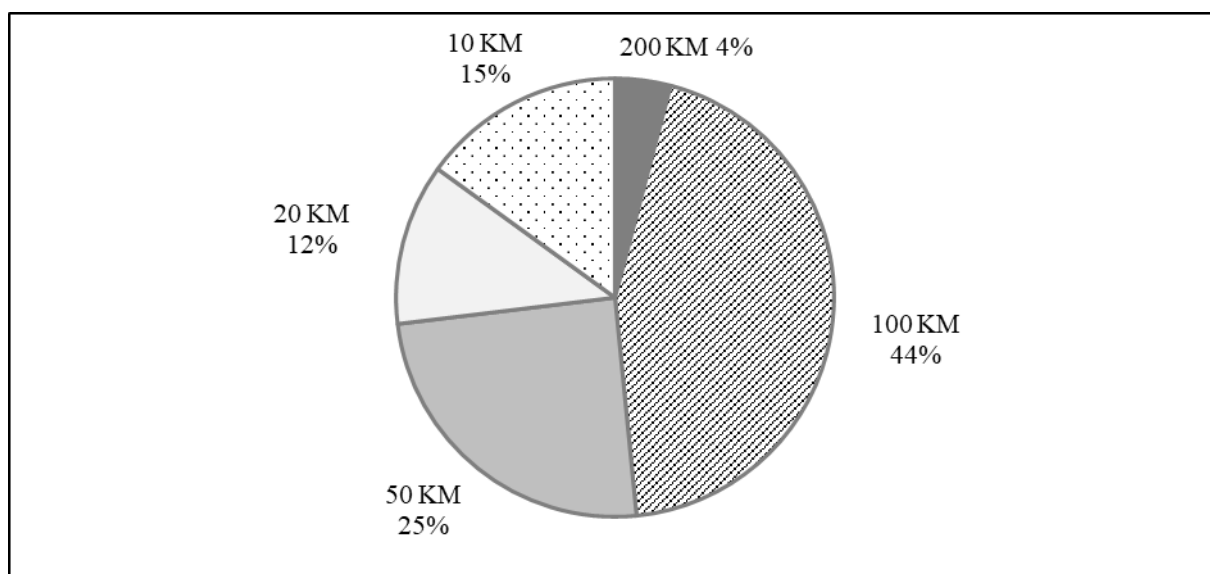
Графикон 2.16: Стања готовине у трезорима банака

Извор: ЦББиХ

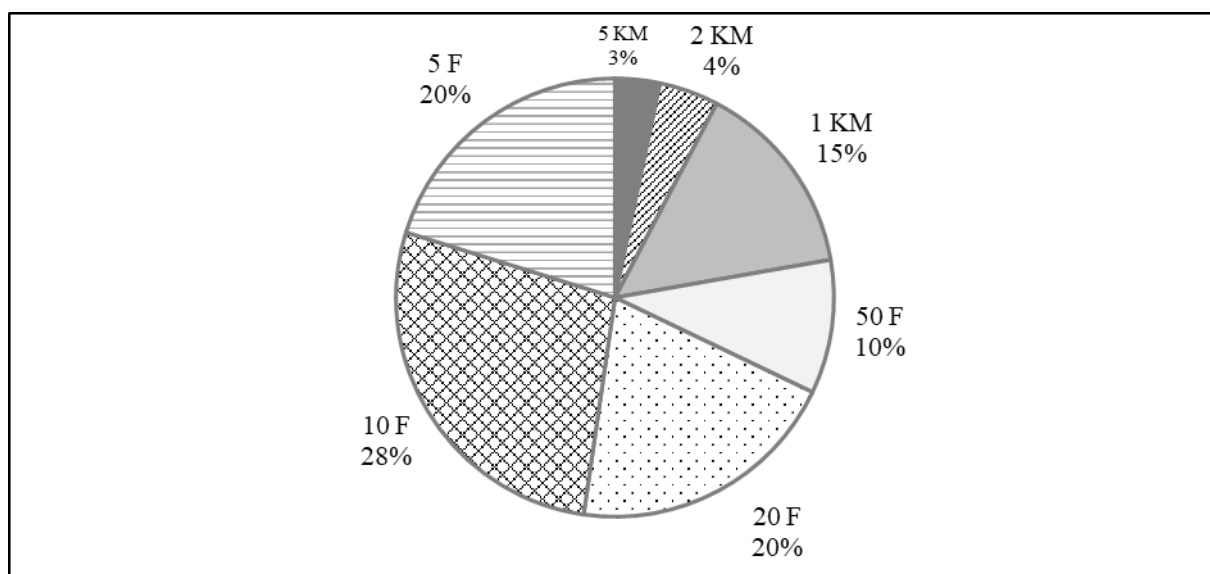
Изван ЦББиХ, на крају 2024. године, налазило се 111,6 милиона новчаница КМ и 544,5 милиона кованица КМ, укупне вриједности 7,96 милијарди КМ, што је за 5,2% више у односу на 2023. годину. У погледу апоенске структуре новца изван ЦББиХ, најзаступљеније су биле новчанице од 100 КМ и 50 КМ, а код кованица апоен 10 Ф (Графикони 2.17 и 2.18).

Графикон 2.17: Апоенска структура новчаница у 2024. години

Извор: ЦББиХ

Графикон 2.18: Апоенска структура кованица у 2024. години

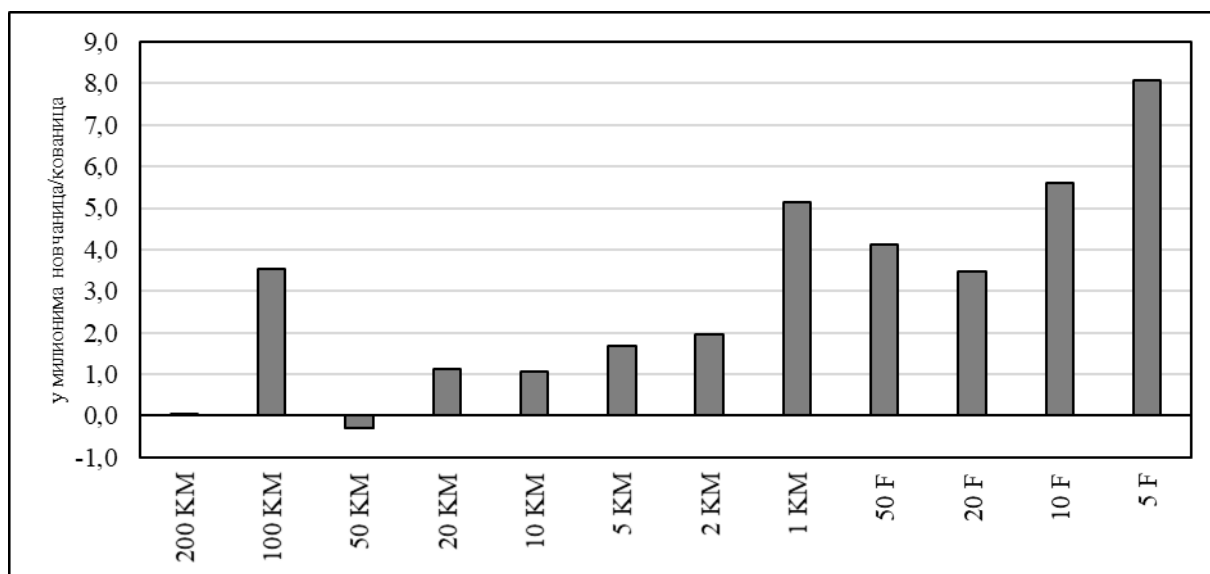

Извор: ЦББиХ

Број новчаница у апоенима од 100 KM, које су на крају 2024. године биле у оптицају, виши је за 3,5 милиона (7,7%) у односу на крај 2023. године.

У односу на 2023. годину, количина новчаница изван ЦББиХ је повећана за 5,42 милиона комада (5,1%), укупне вриједности 372,97 милиона KM (Графикон 2.19). Количина кованица изван ЦББиХ је у истом периоду повећана за 30,06 милиона комада (5,84%), укупне вриједности 21,14 милиона KM (Графикон 2.20).

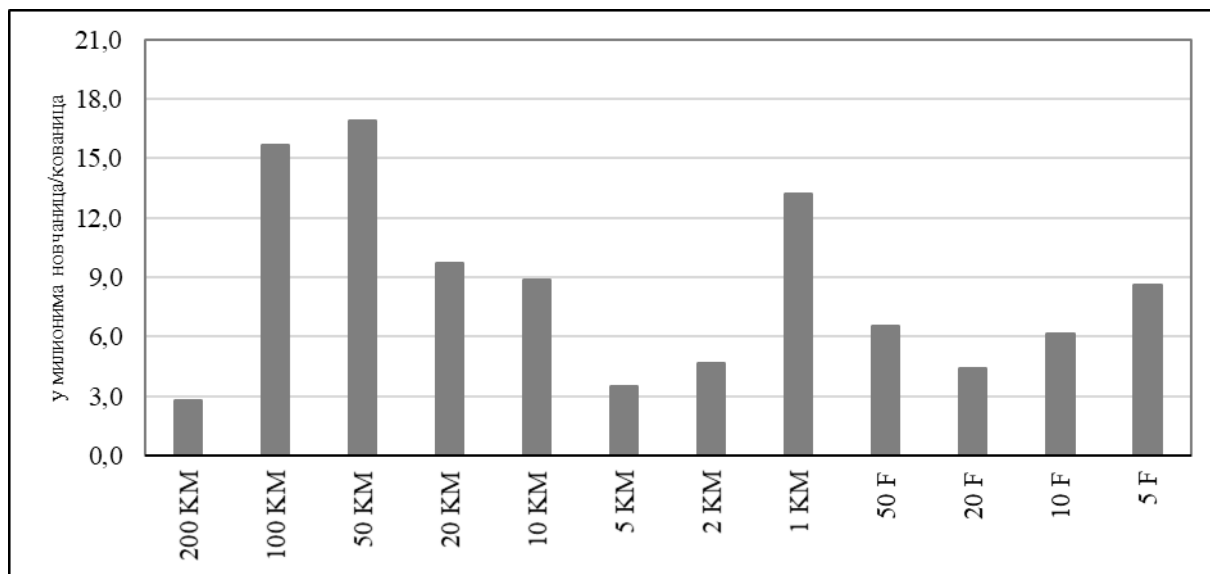
Графикон 2.19: Промјена у броју новчаница и кованица по апоенима у односу на 2023. годину

Извор: ЦББиХ

Снабдијевање комерцијалних банака готовим новцем врши се путем трезора главних јединица и филијала ЦББиХ, лоцираних у Сарајеву, Бањој Луци, Мостару и Брчком, уз стриктно поштивање аранжмана валутног одбора. У току 2024. године комерцијалним банкама је издато 53,97 милиона комада новчаница и 47,11 милиона комада кованица, укупне вриједности 3,30 милијарди КМ (Графикон 2.21).

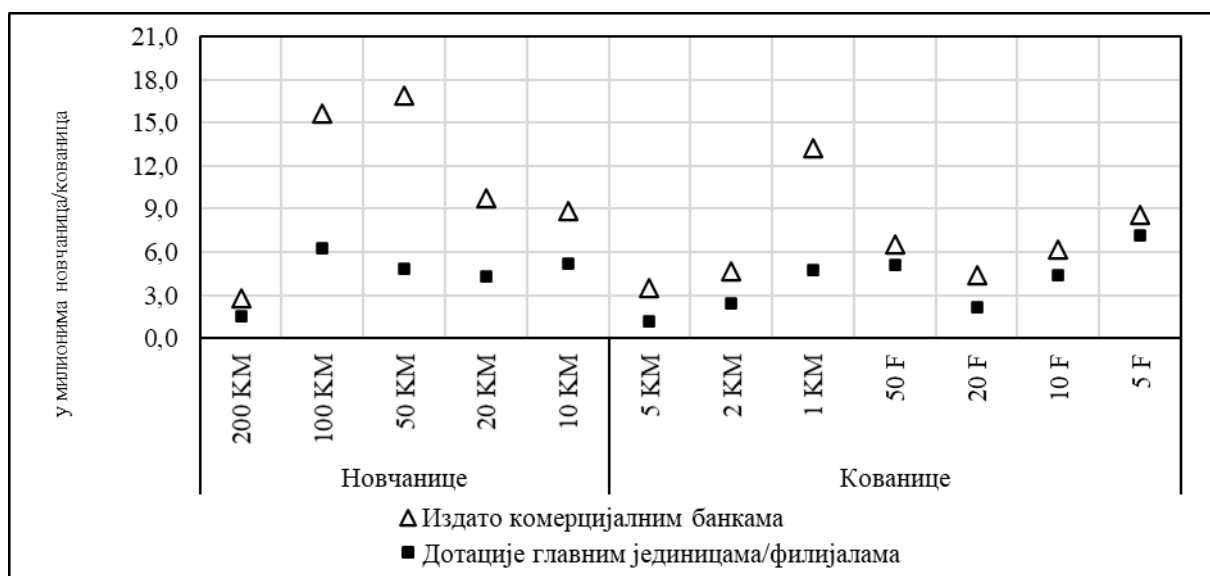
Графикон 2.20: Новчанице и кованице издате у 2024. години, према апоенима

Извор: ЦББиХ

У истом периоду је из Одјељења трезора Централне канцеларије, главним јединицама и Филијали Брчко, издато (дотације) 22,18 милиона комада новчаница и 27,18 милиона комада кованица, укупне вриједности 1.34 милијарде КМ. Графикон 2.19 испод имплицира да је ЦББиХ водила рачуна о потраживањима комерцијалних банака за готовим новцем у одговарајућој апоенској структури. Пошто комерцијалне банке врше и значајан поврат готовог новца у трезоре ЦББиХ, дотације главним јединицама / филијалама ЦББиХ су, у правилу, знатно мање.

Графикон 2.21: Излази готовог новца (КМ) у 2024. години

Извор: ЦББиХ

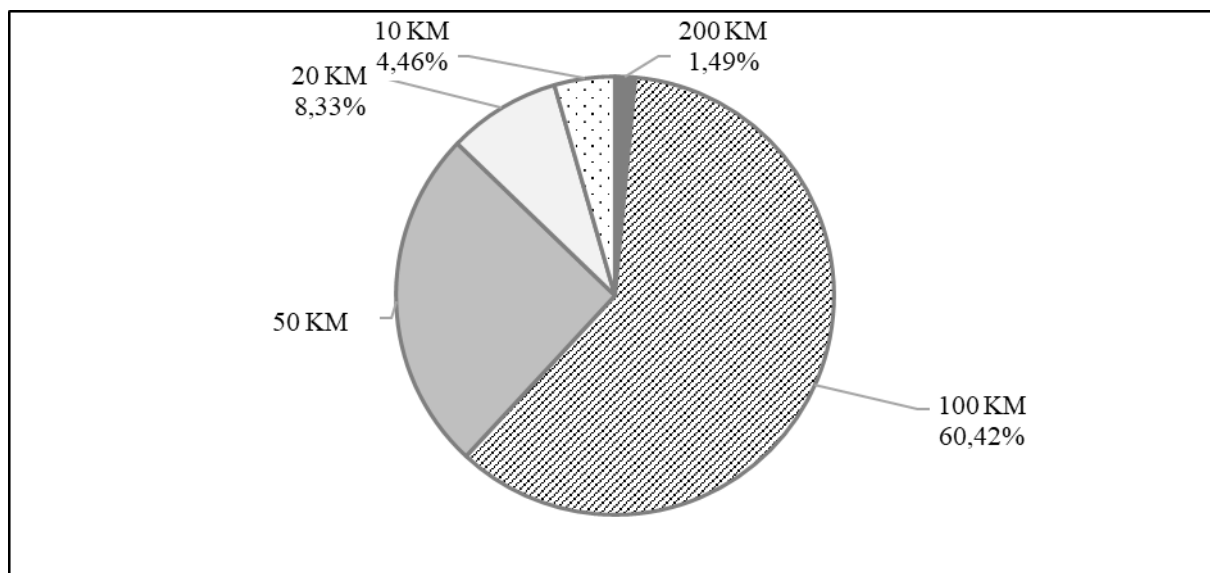
ЦББиХ врши континуирано повлачење новчаница неподобних за оптицај, које се уништавају у складу с важећим прописима. Повлачењем неподобних новчаница, и пуштањем у оптицај новчаница нове серије, ЦББиХ одржава задовољавајући квалитет новца у оптицају. У 2024. години уништено је 12,69 милиона комада новчаница и 13.407 комада кованца неподобних за оптицај.

ЦББиХ је у 2024. години донијела Одлуку о повлачењу из оптицаја новчаница апоена 10, 20, 50 и 100 конвертибилних марака пуштених у оптицај у периоду од 1998. до 2009. године, „Службени гласник БиХ“, број: 27/24 од 19. априла 2024. године. Утврђени су рокови за коришћење новчаница у промету, као и рокови и начин њихове замјене код комерцијалних банака, односно код ЦББиХ. Новчанице конвертибилне марке апоена 10 КМ, 20 КМ, 50 КМ и 100 КМ пуштене у оптицај у периоду од 1998. до 2009. године су се могле користити у готовинском промету до 31. децембра 2024. године, док након 1. јануара 2025. године оне престају бити законско средство плаћања и подлијежу искључиво поступку замјене код комерцијалних банака, годину дана, тачније до 31. 12. 2025. године, а након тога 10 година у ЦББиХ, почев од 1. јануара 2026. године, закључно с 31. децембром 2035. године. Поступак повлачења новчаница старијих издања је веома значајан јер ће у оптицају остати само новчанице које посједују идентичну и унапријеђену заштиту од кривотворења, што ће олакшати провјеру аутентичности за јавност, лица која обављају ручну обраду новчаница, као и на уређајима за пријем и обраду новчаница. Такође, обезбиједиће се повећан ниво квалитета новчаница у оптицају, јер ће се новчанице које се повлаче из оптицаја замјењивати новим

новчаницама високог квалитета. У складу с анализама које проводи ЦББиХ тренутно се количина новчаница старијих издања које се повлаче из оптицаја процјењује на 7,3 милиона комада новчаница КМ (у односу на укупну количину новчаница изван ЦББиХ у количини од 111 милиона комада, новчанице старијих издања учествују с процентом од око 6%).

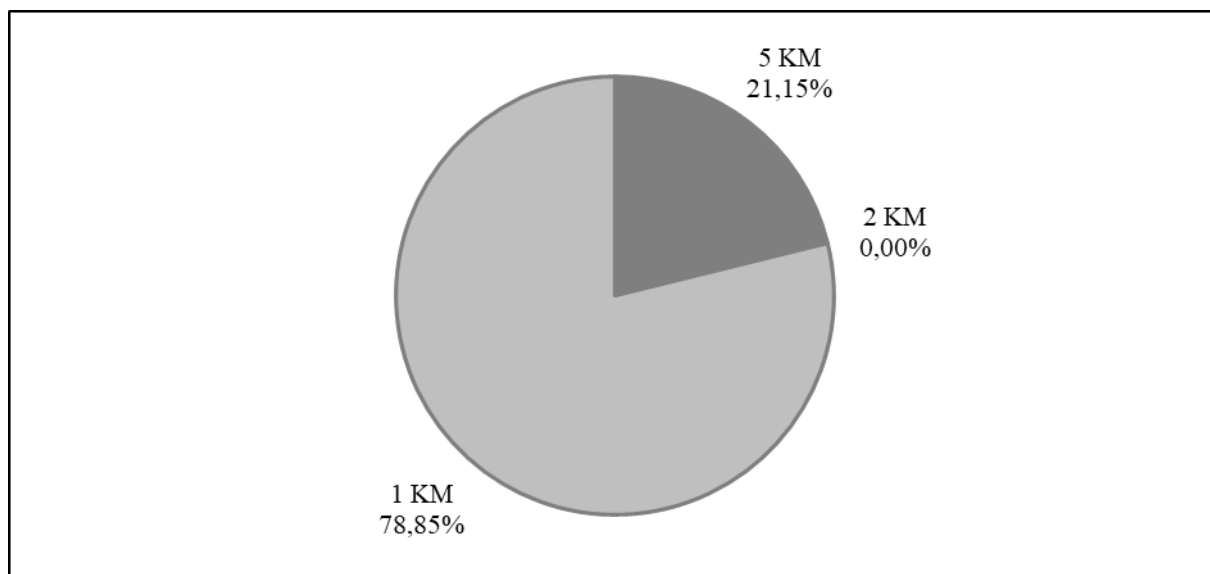
У 2024. години, у ЦББиХ је регистровано 336 кривотворених новчаница конвертибилне марке, што је за 4% мање у односу на 2023. годину. Кривотворених кованица конвертибилне марке је регистровано 383 комада, што је за 9,4% мање у односу на 2023. годину. Према апоенској структури, највише кривотворених новчаница је било у апоену од 100 КМ (Графикон 2.22), а кривотворених кованица у апоену од 1 КМ (Графикон 2.23).

Графикон 2.22: Апоенска структура кривотворених новчаница у 2024. години

Извор: ЦББиХ

Графикон 2.23: Апоенска структура кривотворених кованица у 2024. години

Извор: ЦББиХ

2.5 Одржавање платних система

Законску обавезу одржавања одговарајућих платних и обрачунских система ЦББиХ испунила је и у 2024. години: платни промет у земљи се одвијао неометано, кроз системе жиро клиринга и бруто поравнања у реалном времену (БПРВ); одржавани су и унапређивани Централни регистар кредита (ЦРК) и Јединствени регистар рачуна пословних субјеката (ЈРРПС); а обављан је и међународни клиринг плаћања с иностранством. Препознајући макроекономски, и значај сигурних и ефикасних платних система за финансијску стабилност, ЦББиХ је у току 2024. године интензивно радила на јачању капацитета и операционализацији функције надгледања платних система.

Подаци за 2024. годину указују на наставак позитивних трендова у платном систему, уз стабилан раст броја и вриједности трансакција (Табела 2.3). Укупан број трансакција порастао је за 6,3%, са 113,5 милиона на 120,6 милиона. У односу на 2023. годину, раст је нарочито наглашен код броја и вриједности трансакција кроз систем бруто поравнања у реалном времену (Табела 21 у Статистичком додатку). Раст је био израженији код унутарбанкарских трансакција (+7,2%) него код међубанкарских (+5,1%), што указује на повећану активност унутар појединачних банака и јачу дигитализацију платног промета. Вриједност трансакција такође је забиљежила раст од 9,2%, достигавши 333,2 милијарде КМ у 2024. години. Међубанкарске трансакције порасле су за 12,2%, док је вриједност унутарбанкарских трансакција порасла за 5,7%, што указује на повећану употребу банкарских сервиса међу корисницима. Као и у ранијим периодима, већина трансакција

у међубанкарском платном промету обављала се у мањем броју банака; преко пет банака обављено је 67,52% укупне вриједности и 72,28% укупног броја трансакција у платном промету у 2024. години.

Табела 2.3: Платни промет преко комерцијалних банака

Међубанкарске трансакције		Промијена у односу на претходну годину	Унутарбанкарске трансакције		Промијена у односу на претходну годину	Укупно	Промијена у односу на претходну годину
Број, у милионима							
2019.	43,6	3,0%	56,9	-3,3%	100,5	-0,7%	
2020.	43,8	0,4%	53,9	-5,2%	97,7	-2,8%	
2021.	48,0	9,6%	56,3	4,4%	104,3	6,8%	
2022.	49,7	3,6%	58,7	4,3%	108,4	4,0%	
2023.	50,8	2,3%	62,7	6,7%	113,5	4,7%	
2024.	53,4	5,1%	67,2	7,2%	120,6	6,3%	
Вриједност, у милијардама КМ							
2019.	123,05	19,8%	113,37	-1,8%	236,42	8,4%	
2020.	105,13	-14,6%	100,43	-11,4%	205,56	-13,1%	
2021.	122,40	16,4%	110,47	10,0%	232,87	13,3%	
2022.	145,83	19,1%	128,13	16,0%	273,95	17,6%	
2023.	163,10	11,8%	142,03	10,8%	305,12	11,4%	
2024.	183,04	12,2%	150,16	5,7%	333,20	9,2%	

Извор: ЦББиХ

У 2024. години, далеко већи број и међубанкарских и унутарбанкарских трансакција обављали су клијенти правна лица (84% и 68% респективно). Самим тим, а узимајући у обзир и просјечну величину налога код правних лица, на ову врсту клијената се односило више од 91% укупне вриједности унутарбанкарских трансакција, и више од 96% укупне вриједности међубанкарских трансакција. У погледу врсте иницијације трансакције, у 2024. години су, у унутарбанкарском платном промету, били заступљенији папирни налози (49,97% од укупног броја налога), док је 50,03% међубанкарских трансакција било иницирано електронским налозима. У 2024. години је настављен тренд значајног раста броја клијената електронског банкарства, посебно у сегменту физичких лица (12,2%, до броја од 1,63 милиона корисника), при чему се највећи дио односи на мобилно банкарство. Међутим, број активних клијената електронског банкарства је знатно мањи; свега 34,6% физичких лица регистрованих корисника је у 2024. години активно користило електронско банкарство. Број правних лица, активних клијената електронског банкарства, био је у 2024. години знатно већи него у случају физичких лица (70,08% укупног броја регистрованих корисника). У 2024. години је забиљежено 165,53 милијарди КМ вриједности трансакција у електронском банкарству, од чега се на

интернет банкарство правних лица односило чак 95,78% укупне вриједности трансакција у електронском банкарству.

И у 2024. години је забиљежен раст промета на ПОС терминалима (мјесто продаје, енг. Point of sale, ПОС). Вриједност реализованих трансакција на ПОС терминалима је у 2024. години износила 5,17 милијарди КМ (Табела 2.3). Интернет продаја је у односу на раст из претходне године нешто мања, али и даље расте (25,13%), чему су сигурно доприносили и нове политике продајних ланаца у земљи, наставак активног коришћења услуга доставе роба у прехранбеној и индустрији угоститељства, али и почетак доставе у БиХ неких од највећих свјетских интернет трговина. На интернет продају у иностранству се односило 64,10% укупне интернет продаје у 2024. години. Промет на АТМ уређајима (апарати за подизање готовине; енг. Automated teller machine, АТМ) је, такође, наставио снажно расти (11,67% у односу на 2023. годину), што је било и очекивано, имајући у виду раст номиналних плата (поглавље 1.1.1, дио III), и раст броја запослених у 2024. години.

Табела 2.4: Преглед промета картицама на АТМ, ПОС уређајима и интернету

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
ПОС, у милијардама КМ	3,26	3,19	2,94	3,77	4,42	5,17
Промена у односу на претходну годину	4,3%	-2,1%	-7,7%	28,3%	17,1%	17,1%
АТМ, у милијардама КМ	7,75	8,17	8,75	9,88	11,13	12,44
Промена у односу на претходну годину	8,2%	5,3%	7,2%	12,9%	12,6%	11,8%
Интернет, у милионима КМ	157,4	180,6	265,0	448,2	651,7	815,5
Укупно, у милијардама КМ	11,17	11,54	11,96	14,10	16,20	18,43
Промена у односу на претходну годину	8,6%	3,3%	3,7%	17,9%	14,8%	13,8%

Извор: ЦББиХ

Снажан раст у сектору туризма и повезаним услужним дјелатностима у 2024. години се најбоље одражава у снажном расту реализованих вриједности иностраних картица у БиХ (Табела 2.4). Промет по ино картицама у БиХ, за куповину роба и услуга на ПОС терминалима, у односу на 2023. годину, већи је за чак 22,09%. И подизање готовине на банкоматима у земљи, коришћењем картица издатих у иностранству је такође порасло у односу на претходну годину. С друге стране, и реализовани промет у иностранству, по картицама издатим у БиХ, знатно је порастао у односу на претходну годину. Тренд смањења подизања готовине на ПОС терминалима у БиХ и повећања безготовинских плаћања потврђује даљу дигитализацију платног промета.

Табела 2.5: Реализоване вриједности по картицама на принципу резидентности

Година	Подизање готовине		Куповина роба и услуга на ПОС	Укупно
	Банкомати	ПОС терминали		
Реализоване вриједности иностраних картица у БиХ, у милионима КМ				
2019	1.648,8	59,7	833,5	2.542,0
2020	1.117,6	59,7	399,3	1.576,6
2021	1.360,7	39,3	619,3	2.019,3
2022	1.793,1	63,0	1.105,1	2.961,1
2023	1.933,3	28,7	1.396,0	3.358,0
2024	2.020,5	16,1	1.704,4	3.741,0
Реализоване вриједности у иностранству картица издатих у БиХ, у милионима КМ				
2019	165,3	3,0	426,8	595,1
2020	162,3	4,0	355,7	522,0
2021	143,4	3,4	447,0	593,8
2022	142,9	2,8	644,1	789,7
2023	153,4	3,0	594,0	750,3
2024	307,2	3,0	697,6	1.007,8

Извор: ЦББиХ

Мастеркард је и даље далеко најзаступљенији бренд картица у БиХ (Табела 2.5). Разлог је што банке у БиХ, углавном, прихватају Мастеркард и Виза брендове картица на АТМ и ПОС терминалима. Остали брендови су били заступљени у врло малом броју банака. У току 2024. године, због промјена на тржишту Босне и Херцеговине, потпуно је обустављено пословање везано за издавање и прихватање Динерс картица. Број бесконтактних картичних трансакција у БиХ на АТМ и ПОС терминалима у 2024. години је био виши у односу на контактне (134,38 наспрам 68,30 милиона), али је вриједност трансакција реализованих преко контактних картица била знатно виша (11,92 милијарда КМ, односно 62,07% укупне вриједности).

Табела 2.6: Заступљеност картица према брендovima

Година	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Укупно
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604
2020.	736.947	1.410.718	6.901	9.666	6.324	2.170.556
2021.	749.874	1.452.272	6.382	10.371	30	2.218.929
2022.	773.691	1.541.267	5.984	10.890	1.299	2.333.131
2023.	831.883	1.601.158	5.682	13.953	1.674	2.454.350
2024.	853.656	1.711.867	5.447	14.449		2.585.419

Извор: ЦББиХ

ЦББиХ је и у 2023. години вршила међународни клиринг плаћања између БиХ и србијанских банака. Кроз систем клириншког начина обрачуна међународних плаћања са Србијом пласирано је укупно 12.779 налога (+9,64% у односу на 2023. годину), чија је вриједност била 392,18 милиона евра (-77,51% у односу на 2023. годину).

2.6 Улога фискалног агента

Законом о ЦББиХ (члан 52.) и Законом о дугу, задуживању и гаранцијама БиХ дефинисано је да ЦББиХ пружа услуге банкарског агента, те извршава трансакције по налогу Министарства финансија и трезора БиХ (МФТБиХ) у вези са сервисирањем спољног дуга БиХ, и дјелује као фискални агент за чланство БиХ у међународним финансијским институцијама. У складу с Уговором о обављању послова банкарског и фискалног агента између ЦББиХ и Министарства финансија и трезора БиХ, Централна банка БиХ је и током 2024. године извршавала послове банкара, депозитара, заступника при плаћању и фискалног агента. Ова услуга је у 2024. години обухватала послове платног промета у земљи и иностранству, управљања депозитним рачунима и конверзије средстава везане за кредите и донације по уговорима које је закључио Савјет министара Босне и Херцеговине с међународним финансијским институцијама, послове који су произашли из аранжмана и чланства Босне и Херцеговине у међународним финансијским институцијама, те послове сервисирања ино дуга. Током цијеле 2024. године Министарство је користило повољне услове на међународним финансијским тржиштима и достављало налоге за инвестирање једног дијела девизних средстава којима је располагало.

ЦББиХ обавља банкарске услуге и извршава трансакције по налогу МФТБиХ, у вези са сервисирањем спољног дуга БиХ. МФТБиХ је надлежно за провођење процедура за задуживање и управљање државним дугом, обезбјеђење покрића обавеза у домаћој валути и вођење базе података о спољном дугу БиХ. Улоге ЦББиХ и МФТБиХ, по пословима сервисирања спољног дуга БиХ, дефинисане су, поред горе наведених закона, и Законом о финансирању институција БиХ, Законом о систему индиректног опорезивања у БиХ и Законом о уплатама на Јединствени рачун и расподјели прихода.

Послови, задаци, надлежности и међусобни односи између МФТБиХ и ЦББиХ дефинисани су билатералним уговорима, према којим је ЦББиХ надлежна за:

- благовремено обезбјеђење потребних износа у страним валутама за плаћање доспјелих обавеза;
- благовремено и тачно извршење плаћања на основу налога/инструкција МФТБиХ;
- кореспонденцију са страним банкама и кредиторима у вези с плаћањем обавеза, и;
- извјештавање МФТ БиХ о свим извршеним трансакцијама.

Средства потребна за сервисирање спољног дуга у домаћој валути обезбјеђује МФТБиХ од Управе за индиректно опорезивање (УИНО) и/или директним уплатама крајњих корисника кредита. Годишњи план средстава потребних за сервисирање спољног дуга саставни је дио документа „Буџет институција БиХ и међународних обавеза БиХ“ који доноси Парламентарна скупштина БиХ. У складу са закљученим Уговором о обављању послова банкарског и фискалног агента између ЦББиХ и УИНО, а на основу Закона о уплатама на јединствени рачун и расподјели прихода, током 2024. године настављено је вођење јединственог рачуна УИНО за прикупљање прихода од индиректних пореза. По овом аранжману комерцијалне банке на дневној основи трансферишу на рачун за евидентирање, држање и расподјелу прихода УИНО код ЦББиХ све прикупљене приходе, а потом се ти приходи, по налогу УИНО, свакодневно алоцирају на више рачуна по различитим намјенама у складу са законском регалативом и налогом УИНО. На основу Закона о акцизама, у 2024. години је настављен процес прикупљања средстава уплаћених по основу путарина на рачун УИНО код ЦББиХ, те распоред ових средстава по налогу УИНО према ентитетима и Дистрикту Брчко.

Све обавезе по спољном дугу БиХ током протекле године сервисирани су уредно и благовремено. У складу с доспијећима обавеза и програмираном динамиком отплате дуга, извршене су обавезе према: Међународном монетарном фонду (ММФ), Свјетској банци (IBRD, IDA), Паришком клубу, Европској банци за обнову и развој (EBRD), Лондонском клубу повјерилаца, Развојној банци Савјета Европе (СЕВ), Саудијском фонду за обнову и развој, Европској инвестиционој банци (ЕИБ), Европској комисији (ЕК), Њемачкој развојној банци (KFW), Извозно-увозној банци Кореје, ОФИД Фонду, Међународном фонду за развој пољопривреде (IFAD), Банци за рад и привреду и Аустријској поштанској штедионици (В.А.В.А.Г.), ЕВРОФИМА-и, Кувајтском фонду за арапски економски развој, Влади Јапана, Влади Белгије, Влади Шпаније, те осталим јавним и приватним кредиторима.

ЦББиХ је фискални агент и извршава трансакције у вези с чланством и аранжманима БиХ у ММФ-у од 2002. године, на основу одлуке Савјета министара БиХ. Међусобни односи, надлежности и поступање пет институција у БиХ (ЦББиХ, МФТБиХ, Федерално министарство финансија, Министарство финансија Републике Српске и УИНО) по питању финансијских аранжмана с ММФ-ом, дефинисани су Меморандумом о разумијевању. Први је закључен 2002. године, на снази су они из 2016. и 2020. године. ЦББиХ је депозитар за рачуне (готовинске и хартија од вриједности) које ММФ држи код фискалног агента свих чланица, у складу са Статутом (енгл. Articles of Agreement) ММФ-а. Да би се извршиле трансакције одобрења средстава од ММФ-а и плаћања обавеза према ММФ-у, ЦББиХ води намјенски Депозитни рачун за трансакције с ММФ-ом, с подрачунима Федерације БиХ, Републике Српске и Дистрикта Брчко. ЦББиХ извршава трансакције с ММФ-ом након што надлежне институције у БиХ обезбиједи пуно покриће у домаћој валути на споменутом рачуну/подрачунима. Квота БиХ, која представља уплаћени и уписани „капитал“ сваке земље чланице у општи/генерални извор средстава ММФ-а, износи 265,2 милиона SDR. Алокација SDR за БиХ износи 415,1 милиона SDR, и обавеза земље чланице је да квартално плаћа трошкове ММФ-у по овом основу.

У складу са Статутом Свјетске банке, ЦББиХ је депозитар за чланице групе Свјетске банке: IBRD, IDA и MIGA. По налогу наведених чланица, ЦББиХ извршава трансакције купопродаје стране валуте за домаћу и извршава плаћања/трансфере крајњим корисницима у домаћем платном промету.

ЦББиХ је и у 2024. години, у складу с Уговором закљученим с Агенцијом за осигурање депозита БиХ, обављала послове евиденције портфеља хартија од вриједности ове институције којим управља екстерни портфељ менаџер, према споразуму Агенције за осигурање депозита с истим. Такође, на основу закључених уговора између ЦББиХ и Федералног министарства финансија и ЦББиХ, извршавају се послови банкарског и фискалног агента. ЦББиХ је, у складу са закљученим уговорима, наставила дјеловати као банкарски агент Агенције за банкарство Федерације БиХ, Агенције за банкарство РС-а, Брчко Дистрикта, те за ентитетске регистре хартија од вриједности.

Услуга коришћења електронског банкарства је пружана депонентима и током 2024. године. С циљем стимулсања већег броја депонената да постану корисници електронског банкарства, ЦББиХ је у 2024. години извршила измјену Одлуке о

утврђивању тарифе накнада за услуге које врши за своје депоненте чинећи услуге електронског банкарства знатно повољнијим. ЦББиХ свакодневно предузима активности на унапређењу пословања у раду с депонентима, аутоматизовању процеса, међусобне комуникације, а све у циљу постизања што веће ефикасности у раду.

2.7 Прикупљање и креирање статистичких података

ЦББиХ је, заједно с Агенцијом за статистику БиХ, произвођач службене статистике на нивоу БиХ. У том смислу, има обавезу да произведе и објави индикаторе службене статистике БиХ из надлежности ЦББиХ, а које се односе на: статистику монетарног и финансијског сектора, статистику спољног сектора, те статистику владиних финансија за БиХ. Све произведене статистике ЦББиХ улазе у План статистичких активности Босне и Херцеговине. У оквиру Радне групе за статистику, у процесу ЕУ интеграција, у више наврата се анализирала и дефинисала листа приоритета за статистички систем у БиХ. Континуирано се улаже у побољшање метода прикупљања, проширивање броја изворних података (административних и директних прикупљањем), те примјену међународно усаглашених методологија. Нарочити нагласак је, у посљедњих неколико година, на увођењу статистичких стандарда и методологија које су на снази унутар ЕУ, јер ће ЦББиХ имати наглашену одговорност у припреми и достави података као земља кандидат.

Током 2024. године, ЦББиХ је успјешно имплементирала прелазак с ГДДС (енг. General Data Dissemination System) на СДДС (енг. Special Data Dissemination Standard) систем извјештавања према ММФ. Прелазак на СДДС ће додатно унаприједити благовременост и свеобухватност доступних статистика, у складу с међународним стандардима. Крајем 2024. године започета су и два двогодишња пројекта у склопу ИПА пројектата. Први, вишекориснички пројекат је везан за развој статистике директних инвестиција у складу с ЕУ стандардима. Други је twinning пројекат везан за развој мјесечног платног биланса, који се имплементира у сарадњи са статистикама Данске, Финске и Италије. У току 2024. године покренуто је и истраживање о страним подружницама у склопу ОФАТС (енг. Outward Foreign Affiliates Statistics) статистике. Циљ овог истраживања је да се развије потпуно нови детаљни сет статистика везаних за стране инвестиције у БиХ. У току 2024. године је започет и процес проширења статистике каматних стопа у складу с ЕЦБ методологијом. Очекује се да ће нова статистика каматних стопа бити објављена почетком 2025. године.

Уз коришћење расположивих извора података и примјену захтијеваних методологија, наставља се редовна достава података о спољном дугу БиХ према Свјетској банци. Наглашена је, и даље унапријеђена, размјена информација која се реализује с EUROSTATом, што укључује редовне методолошке провјере и анализе, као и редовно извјештавање у оквиру Мониторинга усклађености (СИМС) са статистичким захтјевима ЕУ, те годишњег (двократно) прикупљања података за земље у процесу проширивања. На међународном плану се континуирано улажу напори у циљу побољшања квантитета и квалитета статистике, кроз учешће у форумима (Поткомитет Европске комисије, радне групе EUROSTATa, ЕЦБ-а, BIS Irving Fischer комитет за статистику, и земљама из региона кроз различите пројекте и конференције).

Планирана статистичка истраживања су у великом дијелу завршена и комплетирана, те су подаци на вријеме објављивани и достављани међународним и домаћим институцијама, у складу с обавезама које ЦББиХ има у свом домену статистике. ЦББиХ редовно међународним и регионалним институцијама доставља обимне сетове статистичких података, а преко којих је БиХ представљена у међународним базама статистичких података (EUROSTAT, ММФ, Свјетска банка, Европска централна банка, Европска банка за обнову и развој EBRD, UNCTAD, BIS банка, УН Статистичко одјељење. ЦББиХ припрема и доставља податке за потребе Фискалног савјета БиХ, Секретаријата СЕФТА, Дирекције за економско планирање, Агенције за унапређење страних инвестиција, Министарства финансија и трезора БиХ, Министарства привреде и предузетништва РС, и Министарства трговине ФБиХ.

2.8 Праћење системских ризика у финансијском систему

ЦББиХ врши функцију праћења финансијске стабилности која подразумијева благовремено идентификовање рањивости у финансијском систему земље. Циљ дјеловања ЦББиХ у овом подручју је да се побољша разумијевање узрочно-последичних веза између финансијског система и макроекономског окружења, упозоре финансијске институције и други учесници на тржишту на постојеће ризике, покрене дијалог о ризицима и предузму корективне мјере којима ће се умањити посљедице материјализације ризика. Активности ЦББиХ на пољу праћења стабилности финансијског система обухватају и специјализовану комуникацију с релевантним домаћим и међународним институцијама којом се обезбјеђује континуитет процеса

праћења системских ризика, као и комуницирање о ризицима по финансијску стабилност са широм јавношћу. Допринос очувању финансијске стабилности ЦББиХ даје у оквиру чланства у Сталном одбору за финансијску стабилност (СОФС) БиХ, којег, поред гувернера ЦББиХ и директора агенција за банкарство чине министар финансија и трезора БиХ, ентитетски министри финансија и директор Агенције за осигурање депозита БиХ.

ЦББиХ извјештава ширу јавност о ризицима по финансијску стабилност кроз редовну годишњу публикацију, Извјештај о финансијској стабилности. Објављивањем Извјештаја о финансијској стабилности, ЦББиХ јавности жели указати на ризике који долазе из финансијског система, као и макроекономског окружења и изазове с којима ће се финансијски систем, а посебно банкарски сектор, вјероватно, суочити у наредним периодима. У извјештајима се редовно презентују резултати анализа за праћење системских ризика.

Од 2023. године ЦББиХ објављује нову годишњу публикацију, Оцјена ризика по финансијску стабилност, која садржи пресјек главних макроекономских кретања и трендова у финансијском сектору у првој половини године, резултате анализа за оцјену ризика и отпорности банкарског сектора на ризике на бази података за прво полугодиште, као и информације о унапређењима у финансијској инфраструктури и најважнијим измјенама у регулаторном оквиру за пословање банака у БиХ. Циљ ових публикација је унапређење свијести шире јавности и финансијских институција о питањима из области финансијске стабилности, а посебно указивање на потенцијалне ризике по финансијску стабилност у БиХ.

Компилација и објављивање сета основних индикатора финансијског здравља према методологији ММФ-а такође је важан канал комуникације ЦББиХ са широм јавношћу. Индикатори финансијског здравља се објављују квартално на статистичком веб-порталу ЦББиХ, и на веб-страници ММФ-а. Извјештавање је у потпуности методолошки усклађено с ММФ-овим Водичем за компилацију индикатора финансијског здравља из 2019. године. Поред индикатора финансијског здравља, на статистичком веб-порталу ЦББиХ се од септембра 2023. године објављују и референтне стопе просјечног трошка финансирања банака које послују на територији БиХ - РСТФЗ⁹⁶, као и агрегатни подаци

---

⁹⁶ РСТФЗ – Референтна стопа просјечног пондерираног трошка финансирања банака за све изворе средстава примљене од становништва, нефинансијских друштава и финансијских институција.

о каматним трошковима банака за главне изворе средстава и подаци о стањима тих извора средстава на крају сваког мјесеца. Фреквенција објављивања ових података је на кварталном нивоу. Информације о просјечним трошковима финансирања у БиХ у дужем временском хоризонту, могу користити банкама, али и осталим учесницима на финансијским тржиштима за анализе и доношење пословних одлука. Такође, домаћим банкама је понуђен избор коришћења ових стопа, као референтних вриједности у уговорима о кредитима с промјењивом каматном стопом, с циљем бољег управљања каматно индуцираним кредитним ризиком.

У 2024. години у ЦББиХ је настављено провођење тестирања на стрес солвентности и ликвидности као два битна алата за процјену ризика у банкарском сектору БиХ, као и с припремом редовних кварталних извјештаја о резултатима тестова на стрес. Налази тестова на стрес солвентности и ликвидности, укључујући и извјештаје о резултатима тестова на стрес, дијеле се с агенцијама за банкарство. О резултатима тестова на стрес солвентности се, кроз одговарајућу форму Извјештаја о резултатима тестова на стрес, упознаје и СОФС. Агрегатни резултати тестова на стрес солвентности и ликвидности, проведени с подацима с краја године, објављују се у Извјештају о финансијској стабилности. Агрегатни резултати тестирања на стресведеног на бази података с краја првог полугодишта објављују се у извјештају Оцјена ризика по финансијску стабилност. Крајем 2024. године у ЦББиХ су се почеле проводити припремне активности за креирање оквира за провођење тестова на стрес за климатске ризике. Тестови на стрес за климатске ризике требали би омогућити оцјену способности банкарског сектора у БиХ да апсорбује ризике повезане с климатским промјенама, било да је ријеч о физичким или транзицијским ризицима. Увођење новог алата за процјену ризика везаних за климатске промјене показује јасну определијељеност ЦББиХ ка интеграцији околинских, социјалних и управљачких (ESG) фактора у све пословне процесе ЦББиХ.

Задаци који произлазе из координације дјелатности агенција за банкарство ентитета надлежних за издавање банкарских лиценци и супервизију банака, наставили су се проводити и у 2024. години. Почетком године договорен је нови модалитет сарадње којим је успостављен канал за једноставнију, директнију и ефикаснију међусобну комуникацију. Састанци банкарске координације су одржавани на мјесечном нивоу, а на позив су састанцима редовно присуствовали и представници Агенције за осигурање депозита у БиХ. Тиме је учесницима у координацији банкарске супервизије обезбијеђена редовна информација о стању фонда осигураних депозита у БиХ и активностима ове

агенције. Поред основних тема које укључују дискусију о стању у банкарском сектору и актуелним и планираним активностима агенција за банкарство и ЦББиХ, договорено је успостављање међуинституционалне сарадње у процесу прикључења наше земље СЕПА подручју, прикупљања информација о цубер ризицима, активностима у области финансијске едукације и инклузије, чиме су проширене редовне области сарадње. Крајем 2024. године ЦББиХ је почела са припремама макроекономских сценарија за надзорно тестирање отпорности на стрес, које ће агенције за банкарство провести у току 2025. године.

2.9 Сарадња с међународним институцијама и рејтинг агенцијама

Током 2024. године, ЦББиХ је наставила интензивне активности везане за испуњавање обавеза БиХ које произлазе из процеса приступања ЕУ. Кроз дијалог и сарадњу с институцијама Европске уније, ЕУ централним банкама и другим партнерима, унапређујући пословне процесе у складу с препорукама ЕУ, ЦББиХ је потврдила јаку опредељеност европској перспективи БиХ.

Кроз неколико извјештајних циклуса, ЦББиХ је припремила информације и извјештаје за Прилог БиХ за годишњи Извјештај Европске комисије (ЕК) који представља најзначајнији документ на основу којег ЕК оцјењује остварени напредак земље у процесу ЕУ интеграција. У прошлогодишњем Извјештају, ЕК је позитивно оцијенила активности ЦББиХ с посебним акцентом на потребу обезбјеђења независности централне банке и интегритета монетарне политике. Значај ЦББиХ у процесу ЕУ интеграција препознат је и у другом стратешком ЕУ документу: Заједничким закључцима годишњег Министарског дијалога у оквиру Економског и финансијског дијалога држава чланица ЕУ, Европске комисије и Европске централне банке, те министарстава финансија и централних банака земаља кандидаткиња и потенцијалних кандидаткиња. У овом документу, као и Извјештају Европске комисије, кључна препорука за ЦББиХ гласи: “Наставити с чувањем интегритета аранжмана валутног одбора и независности централне банке” наглашавајући да монетарна политика валутног одбора има висок кредибилитет у широј јавности.

Министарском дијалогу су претходиле редовне годишње активности у склопу израде Програма економских реформи БиХ (ПЕР), укључујући учешће у консултацијама и састанцима са ЕЦБ и ЕК, као дио дијалога о економској политици у оквиру Савјета за економска и финансијска питања ЕУ (ECOFIN). У циљу унапређења ефикасности процеса европских интеграција, кроз испуњење препорука ЕК у смислу потребе подизања квалитета документа ПЕР, ЦББиХ је 2024. године, с Дирекцијом за економско

планирање, потписала Меморандум о разумијевању и сарадњи на пољу испуњавања захтјева у вези с аналитичким извјештавањем према институцијама Европске уније, у процесу европских интеграција. На основу потписаног меморандума, допринос ЦББиХ, првенствено у форми дијела потребних пројекција и статистичких података, значајно је наглашенији већ у процесу израде документа Програм економских реформи за период 2025 – 2027. година.

Пројекције које је ЦББиХ доставила за ПЕР, конзистентне су са средњорочним макроекономским пројекцијама из новембарског круга пројекција 2024. године, а које су детаљно дискутоване у смислу анализа, али и основних претпоставки, на експертским састанцима за макроекономске пројекције између ЕК и земаља кандидата и потенцијалних кандидата за чланство у ЕУ. Представници ЦББиХ, од 2023. године, учествују на експертским састанцима за макроекономске пројекције између ЕК и земаља кандидата. Ово је стандардна процедура за све земље кандидате за чланство у ЕУ, а састанци се одржавају два пута годишње, прије извјештаја о напетку за земље чланице кандидате, паралелно са прољетним и јесењим кругом макроекономских пројекција ЕК. Извјештавање и дискусија се одвијају према формату ЕК. Овим су вишегодишње активности ЦББиХ на изради макроекономских пројекција и брзих процјена додатно добиле на значају. У 2024. години је финализиран двогодишњи пројект техничке помоћи ММФ-а, у оквиру којег је развијен квартални гап модел, потпуно прилагођен карактеристикама БиХ, конзистентан с ММФ-овим оквиром Финансијског програмирања и политика (ФПП). Управо су доприноси за Програм економских реформи за период 2025 – 2027. година били базирани на комбинацији пројекција ЦББиХ на основу модела развијеног у сарадњи с ММФ-ом, и модела који се тренутно користи за израду средњорочних макроекономских пројекција. Поред модела развијеног уз помоћ ММФ-а, палета модела за макроекономске пројекције и анализе је, у 2024. години, обогаћена и за модел процјене потенцијалног БДП-а, изграђеног кроз Програм билатералне помоћи и изградње капацитета централних банака, који се реализује уз подршку Владе Швајцарске. ЦББиХ ће процјене потенцијалног БДП-а и БДП јаза, заједно с пратећом техничком документацијом, објавити с прољећним кругом средњорочних макроекономских пројекција у 2025. години. Коначно, током 2024. године је завршен највећи дио активности на изради модела за макроекономске пројекције, који финансира ЕК (и имплементира Свјетска банка) за регионалне земље кандидате за чланство у ЕУ, с циљем осигуравања боље међусобне упоредивости пројекција које

земље достављају за експертске састанке за макроекономске пројекције између ЕК и земаља кандидата. Посљедично, током 2025. године, ЦББиХ ће имати потпуно активан основни сет модела за макроекономске пројекције који користе модерне централне банке.

У оквиру радних група у процесу ЕУ интеграција, ЦББиХ има активну улогу у сљедећим поглављима: 4. Слобода кретања капитала; 9. Финансијске услуге; 17. Економска и монетарна политика; 18. Статистика; 32. Финансијска контрола (Заштита евра од кривотворења); 33. Финансијске и буџетске одредбе, те; подручје Економски критериј. У њиховом раду представници ЦББиХ су дали значајан допринос у припреми докумената и материјала који су од кључне важности за даљњи напредак БиХ у процесу приступања ЕУ. Представници ЦББиХ су учествовали у раду и припреми материјала за редовне годишње састанке радних тијела основаних у циљу праћења реализације уговорних обавеза из Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП): Поткомитет за економска и финансијска питања и статистику и Поткомитет за унутрашње тржиште. Током 2024. године, унапријеђена је и ојачана функција координације банкарске супервизије те је сарадња у оквиру банкарске координације проширена и на сљедеће теме: ESG, финансијска инклузија и сајбер сигурности у финансијском систему. У складу с ЕУ препорукама у домени одрживих финансија, ЦББиХ је усвојила Политику управљања изазовима климатских промјена, те је постала пуноправна чланица двије међународно признате мреже – Мреже за озелењивање финансијског система (Network for Greening the Financial System – NGFS) и Мреже за одрживо банкарство и финансије (Sustainable Banking and Finance Network – SBFN) што је препознато и у Извјештају ЕК. Програми техничке сарадње су, током 2024. године, реализовани на билатералној основи на основу договора двије централне банке и финансирани из властитог буџета, али и кроз учешће у вишеинституционалним регионалним и мултилатералним пројектима који се финансирају бесповратним средствима ЕУ из ИПА претприступног финансијског инструмента. Институционални дијалог централних банака је потврђен као најбоља и најјефикаснија платформа за пренос знања и важан инструмент за интеграцију у структуре ЕСЦБ-а. Посебна вриједност ове врсте сарадње је континуирано ширење и јачање мреже постојећих и успостављање нових професионалних контаката. Од програма међународне сарадње, које је ЦББиХ финансирала из властитог буџета, битно је напоменути и придруживање Партнерству за савјетовање и управљање резервама (Reserve Advisory & Management Partnership – RAMP) Свјетске банке. У оквиру RAMP програма, чији је циљ јачање институционалних капацитета у области управљања девизним резервама, ЦББиХ ће користити услуге савјетовања, обуке и управљања

средствима. ЦББиХ се уласком у овај програм придружила глобалној мрежи од преко 70 јавних институција и централних банака.

Вриједи издвојити трогодишњи ИПА Програм јачања капацитета централних банака Западног Балкана (за период 2022 – 2025. година) са циљем интеграције у Европски систем централних банака (ЕСЦБ) који води Deutsche Bundesbank, уз подршку ЕЦБ и још 19 централних банака ЕСЦБ. Сврха Програма је јачање монетарне и финансијске стабилности у региону кроз даљње јачање институционалних капацитета 6 централних банака западног Балкана и агенција за надзор банака у БиХ, као и јачање дијалога централних банака, на два нивоа: регионалном и на нивоу ЕУ. У оквиру овог програма, представници ЦББиХ учествовали су на едукацијама у сљедећим подручјима: финансијска заштита потрошача, финансијска инклузија и финансијска едукација, рачуноводство, ЕУ интеграције и правни аспекти, монетарна политика и истраживање, политике платних система и питања надзора и статистика, те на двије радионице на високом нивоу о политикама платних система и управљања готовином. У оквиру програма је реализована активност стажирања у Банци Француске при Међународном институту за банкарство и финансије (The International Banking and Finance Institute – ИБФИ, чија је улога да промовише финансијску и монетарну стабилност пружањем обука и техничке помоћи централним банкама, док ће други дио стажирања бити реализован у представничкој канцеларији Аустријске народне банке у Бриселу. У оквиру истог програма, ЦББиХ је у 2024. години реализовала директну билатералну сарадњу с Централном банком Луксембурга у циљу унапређења процеса управљања девизним резервама. Коначно, у ЦББиХ је, у 2024. години, одржана прва радионица о процесу придружења ЕУ, чиме је означен почетак билатералне сарадње с Хрватском народном банком у вези с преносом искустава ХНБ-а о припремама Централне банке за чланство у ЕУ-у/ЕСЦБ-у и изradу Мапе пута ЦББиХ на путу ка ЕУ.

Током 2024. године настављено је провођење III фазе (2023 - 2028.) Програма билатералне помоћи и изградње капацитета централних банака (Билатерал Ассистанце анд Цооператион витх Централ Банкс - БЦЦ), који се реализује уз подршку Владе Швајцарске /Швајцарског секретаријата за економске послове (СЕЦО). Сарадња адресира сљедећа подручја:

- I.   Анализа и имплементација монетарне политике
  - a.   Управљање девизним резервама
  - b.   Стратегија истраживања у складу са захтјевима ЕУ
  - c.   Комуникације
- II.   Статистика и базе података
- III.   Финансијска стабилност

IV. Отпорност и управљање ризицима

V. Управљање људским ресурсима

У оквиру Програма ЦББиХ је, у октобру 2024. године, организовала традиционалну међународну годишњу истраживачку конференцију под називом „Нерегистрована економија: мјерење и ефекти“ (Informal Economy: Measurement and Effects). На тему нерегистроване економије у ЦББиХ је одржана и радионица БЦЦ партнерских централних банака.

У организацији ЦББиХ, током 2024. године, одржана је онлине мисија рејтинг агенције Standard & Poor's, те мисије у БиХ рејтинг агенција Standard & Poor's и Moody's Investors Service са релевантним међународним и домаћим институцијама у БиХ, у циљу оцјене сувереног кредитног рејтинга БиХ. У току 2024. године агенција Standard & Poor's потврдила је кредитни рејтинг БиХ „Б+/са стабилним изгледима“, агенција Moody's Investors Service потврдила је кредитни рејтинг БиХ „Б3/са стабилним изгледима“.

2.10 Управљање ризицима

Управљање ризицима је процес развоја, имплементације и ревизије политика, метода, средстава и алата за идентификацију, процјену, одговор и праћење ризика ради постизања циљева и извршавања задатака ЦББиХ. Активности процеса управљања ризицима ЦББиХ су развој и имплементација мјера које доприносе благовременом одговору на ризике који настају у пословању ЦББиХ, уз праћење међународних стандарда у управљању ризицима те примјену најбољих пословних пракси. Општи приступ и регулаторни оквир управљања ризицима дефинисан је Политиком интегрисаног управљања ризицима у ЦББиХ. Општи оквир управљања ризицима дефинише циљеве и принципе управљања ризицима, организацију, профил ризика, прихватљиве нивое, класификацију ризика, те кључне фазе процеса управљања ризицима укључујући и праћење и извјештавање о ризицима.

Управљање ризицима у ЦББиХ се заснива на моделу три линије. Прву линију чине организациони облици који су директно укључени у пословне процесе и управљају ризицима који произлазе из редовних оперативних активности пословних процеса. Другу линију чине стручна тијела надлежна за управљање ризицима, специјализовани стручњаци који обављају стратешке, методолошке и контролне функције управљања ризицима те организациони облик надлежан за управљање ризицима. Улога друге линије јесте редовно праћење, координација и благовремено пружање информација о процесу

управљању ризицима. Интерна ревизија, као трећа линија, успоставља и одржава одговарајуће процедуре и инструменте за контролу ризика и надзире њихову примјену.

Комитет за ризике је, у току 2024. године, проактивно и систематично обављао све активности успостављања адекватне координације те одговарајућег оквира процеса управљања ризицима, с посебним фокусом на оперативне ризике, ризике информационе сигурности и усклађености пословања. У току 2024. године, проводио је активности усмјерене на дефинисање и имплементацију процеса управљања оперативним ризицима, дефинисање мјера превенције настанка штетних посљедица изложености ризицима, благовременог и адекватног одговора на ризике те успостављање ефективног и ефикасног процеса извјештавања о инцидентима, као једног од основних индикатора за праћење изложености оперативним ризицима. Инвестициони комитет је разматрао питања везана за финансијске ризике који произлазе из процеса управљања девизним резервама ЦББиХ.

Управљање оперативним ризицима се у току 2024. године одвијало у складу с дефинисаним регулаторним оквиrom управљања оперативним ризицима који се састоји од сљедећих интерних аката: Политика управљања оперативним ризицима и континуитетом пословања у ЦББиХ, Методологија управљања оперативним ризицима у ЦББиХ, и Методологија прикупљања података о инцидентима и калкулације оперативне вриједности под ризиком. У току 2024. године извршена су додатна унапређења процеса управљања оперативним ризицима која су обезбиједила имплементацију активности пружања разумног увјеравања да ће ЦББиХ остварити своју мисију и циљеве, те заштитити репутацију и финансијска средства у складу с политиком толеранције ризика.

Регулаторни оквир за обављање функције интерне ревизије представљају Закон о Централној банци Босне и Херцеговине, Правилник о интерној ревизији у ЦББиХ, Приручник о раду интерне ревизије у ЦББиХ, и обавезујуће смјернице Међународног оквира професионалне праксе интерне ревизије. Циљ интерне ревизије је помоћи институцији у остварењу њених стратешких циљева и ефикасном извршавању њених задатака, провјеравајући да ли је провођење управљачких и контролних механизма одговарајуће, економично и досљедно у односу на законске прописе, интерне акте и друге прописе. Интерна ревизија даје мишљење, препоруке и савјете у вези с активностима које су предмет ревидирања. Током 2024. године, активности су биле усмјерене на извршавање дужности дефинисаних чланом 20. Закона о Централној банци

Босне и Херцеговине, Стратешким планом интерне ревизије за период 2022–2024, Планом интерне ревизије за 2024. годину и реализацији послова и задатака утврђених Планом рада ЦББиХ за 2024. годину.

У 2024. години ЦББиХ је започела с имплементацијом активности које за циљ имају очување животне средине, ограничавање ризика повезаних с климатским промјенама, те смањење штетних посљедица климатских промјена на финансијски систем и свеукупни квалитет живота. Доношењем Политике управљања изазовима климатских промјена у ЦББиХ, као друштвено одговорна институција, у складу са својим мандатом очувања монетарне и финансијске стабилности, ЦББиХ настоји да утиче на подизање свијести о сложености и важности одрживог финансирања, те подстаћи активније ангажовање свих учесника на финансијском тржишту и њиховог међусобног партнерства у даљњем развоју. Водећи се наведеним опредјељењем, ЦББиХ је постала чланица двије међународно признате мреже - Мреже за озелењавање финансијског система (The Network for Greening the Financial System - NGFS) и Мреже за одрживо банкарство и финансије (The Sustainable Banking and Finance Network - SBFN). Чланство у овим мрежама ЦББиХ омогућава унапређење пословних стандарда у области централног банкарства кроз примјену најбољих пракси у међународном окружењу, с циљем очувања животне средине и смањења климатских ризика, као једног од највећих изазова данашњице. Активно учешће у активностима наведених међународно признатих мрежа доприноси квалитетнијем и ефикаснијем управљању климатским промјенама и повезаним ризицима, кроз размјену знања и искуства у анализи, идентификацији и проактивном доношењу одлука из области управљања ризицима повезаним с климатским промјенама. На тај начин ЦББиХ доприноси усмјеравању финансијског система, као кључног фактора економске стабилности и развоја, према одрживој економији, а у складу с најбољим праксама и искуствима других централних банака.

2.11 Остало

2.11.1 Управљање људским ресурсима

Највиши орган ЦББиХ је Управни одбор (УВ), који је надлежан за утврђивање монетарне политике и контролу њеног провођења, организацију и стратегију ЦББиХ у складу с овлаштењима утврђеним Законом. Управно вијеће чине гувернер, који предједава Одбором, и четири члана (Табела 2.6). Управу Централне банке чине гувернер и три

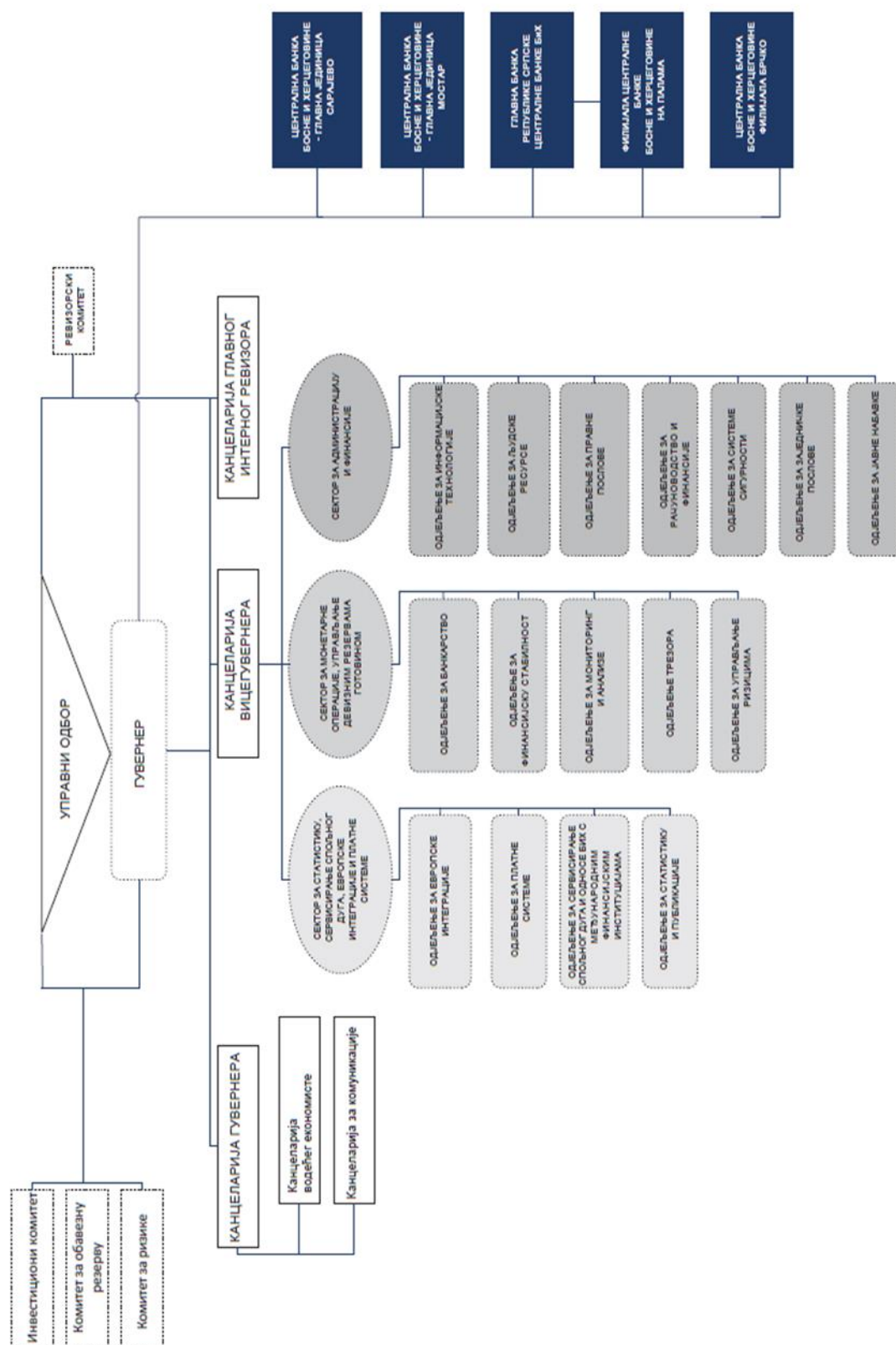
вицегувернера које је именовао гувернер, уз одобрење Управног одбора. Задатак Управе је оперативно руковођење пословањем Централне банке. Сваки је вицегувернер непосредно одговоран за рад једног сектора Централне банке (видјети организациону шему ЦББиХ).

Табела 2.7: Руководна структура ЦББиХ на крају 2024. године

Управни одбор ЦББиХ	др Јасмина Селимовић, предсједавајућа и гувернерка др Данијела Мартиновић, члан др Радомир Божић, члан др Дарко Томаш, члан др Мирза Кршо, члан
Управа ЦББиХ	др Јасмина Селимовић, гувернерка мр Ернадина Бајровић, вицегувернерка надлежна за послове Сектора за статистику, сервисирање спољног дуга, европске интеграције и платне системе др Жељко Марић, вицегувернер надлежан за послове Сектора за администрацију и финансије мр Марко Видаковић, вицегувернер надлежан послове Сектора за монетарне операције, управљање девизним резервама и готовином

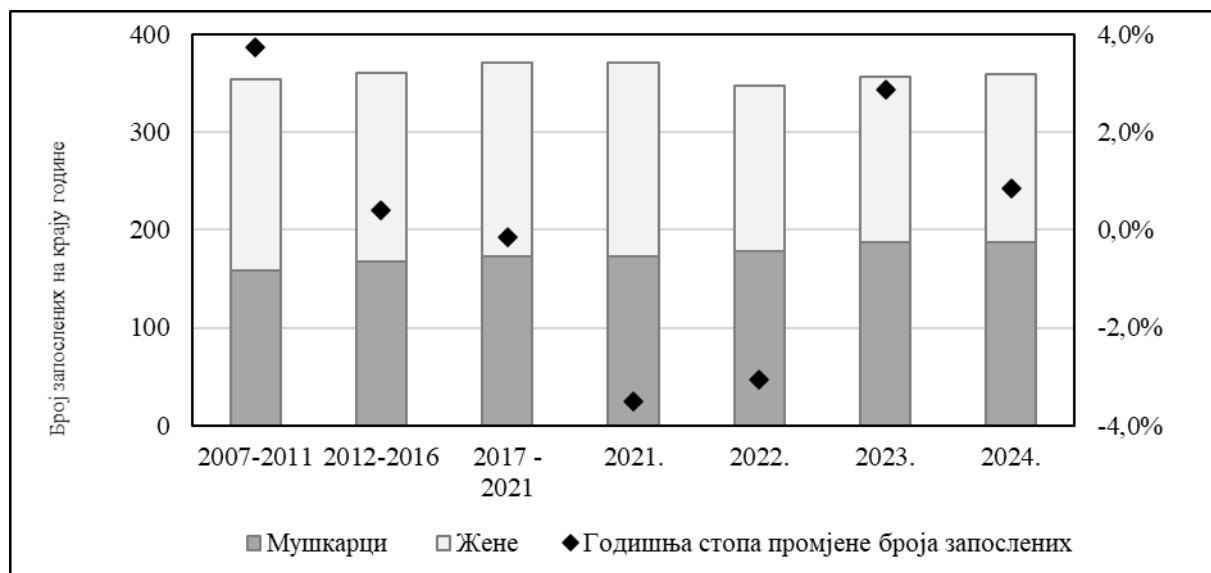
Извор: ЦББиХ

Организациона шема Централне банке Босне и Херцеговин

С обзиром на природу и специфичности пословања централних банака, као и њихову тржишну улогу, ЦББиХ је определијелена за стратегију ефикасности, с циљем одржавања и континуираног унапређења људских ресурса, уз модернизацију процеса управљања људским ресурсима, која омогућава ефикасно извршавање свих активности. У току 2024. године одвијала се природна флукуација службеника, услијед одласка службеника у пензију или споразумног раскида радног односа, а пријем нових службеника није прелазио планирани укупан број службеника. У ЦББиХ је, са 31.12.2024. године, било укупно 360 службеника (Графикон 2.22). Од укупног броја службеника, 77,5% били су с високом стручном спремом, а од тога осам доктора наука, те седамдесет и седам магистара. Просјечна старост службеника била је 47 година, а од укупног броја службеника на крају 2024. године, 52,2% били су мушкарци. Уз подршку Европског фонда за југоисточну Европу (EFSE), ЦББиХ је почела радити на развоју интерних политика и измјену у начину достављања статистичких података, а у циљу промовисања равноправности полова. Иако је и до сада провођена политика која је била изузетно сензитивна у смислу одржавања равноправности полова (укључујући и полну структуру на руководећим позицијама), од сада ће гендер политике бити јасно уграђене у акте ЦББиХ.

Графикон 2.24: Укупан број запослених у ЦББиХ

Извор: ЦББиХ

Напомена: Број запослених је стање на крају периода. Стопа раста броја запослених за периоде 2007 - 2011, 2012 – 2016. и 2017 – 2021. година је просјек за период.

Једна од мисија ЦББиХ је и помоћ високошколским установама у БиХ, која се огледа кроз потписане уговоре о сарадњи с неколико економских факултета у БиХ, те давању могућности студентима, постдипломцима и академским истраживачима да кроз праксу у ЦББиХ стекну пријекто неопходно искуство путем студијских и феријалних пракси. Практике студената и постдипломаца су реализоване и у току 2024. године.

У жељи за унапређењем процеса континуираног учења службеника, банка је постала чланица Европске фондације за развој менаџмента (EFMD). Кроз ово чланство, ЦББиХ предузима активности на унапређивању интерних процеса стицања, дијелења и очувања институционалног знања, као дијелом шире трансформације у институцију знања (енг. *learning organization*) и агилну организацију (енг. *agile organization*). Извјештајна година је била једна од најактивнијих на пољу едукација. Број службеника који су похађали едукације у 2024. години повећао се за 12% у односу на годину прије, а на онлајн едукације се односило 19,6% укупног броја едукација. Значајан број едукација је организован и у самој банци. У погледу области, највећи број едукација се односио на економска истраживања, информационе технологије, финансијско-рачуноводствене послове, послове банкарства, платних система, финансијске стабилности, те информационе сигурности.

2.11.2 Комуницирање с јавношћу

Слиједећи кључне принципе јавности – право на информацију, транспарентност, отвореност и доступност – ЦББиХ је, у 2024. години, значајно унаприједила своју видљивост, истовремено јачајући репутацију институције и повјерење јавности. Као институција која дјелује у складу с оним што говори и преузима одговорност за оно што ради, ЦББиХ се позиционирала као поуздан партнер како за грађане, тако и за медије. Овакав приступ резултирао је професионалним односом према институцији, с објавама које су углавном биле неутралног или позитивног карактера, оснажујући додатно њен углед у јавности.

Током 2024. године, објављено је више од 80 саопштења за јавност, чиме је додатно ојачана улога ЦББиХ у транспарентном и одговорном комуницирању с јавношћу. Обрађено је више од 100 медијских захтјева, те на тај начин јавности дате благовремене и тачне информације. Друштвене мреже које играју кључну улогу у модерном комуницирању омогућиле су ЦББиХ директан и интерактиван приступ јавности.

Користећи ове предности, током 2024. године, на платформама Instagram, Facebook, LinkedIn, X и Flickr, објављено је 160 постова што је за 50% више него годину раније, чиме се додатно оснажила транспарентност и доступност информација. Укупан досег објава достигао је 4.500.000, што представља раст од 229,2% у односу на 2023. годину, те указује на значајно повећану видљивост и ангажман публике. Прегледи садржаја износили су 1.198.040, уз раст од 294,7%, што показује већи интерес за објављене информације. Интеракције с објављеним садржајем порасле су на 47.900, биљежећи раст од 437,7%, што потврђује да је публика активно укључена у комуникацију. Укупан број пратилаца повећан је на 30.000, уз раст од 300,4%, што показује континуирани пораст интересовања за рад ЦББиХ. И остали комуникациони канали који су коришћени, имају важно мјесто у ефикасном и брзом преношењу информација, па је током 2024. године, путем Вибер групе, објављено више од 160 информација за медије, што је значајно допринијело благовременом информисању и јачању односа с медијима и посредно, с јавношћу. Интранет страница је обogaћена текстовима и објавама за потребе информисања службеника ЦББиХ, а покренут је и поступак за редизајн веб-странице који ће бити реализован у 2025. години.

Финансијска едукација је унапријеђена и подигнута на виши ниво, те је у Стратешком плану за период 2025-2027. јачање финансијске писмености и инклузије наведено као један од важних стратешких циљева институције. Уз организовање великог броја едукација за ученике основних и средњих школа и студенте факултета и редовну активност - Обиљежавање Свјетског дана штедње, у организацији ЦББиХ обиљежен и Global Money Week организовањем дебате ученика из средњих школа широм БиХ. Током 2024. године, Централну канцеларију ЦББиХ, главне јединице и филијале посјетило је 1.452 ученика. Самостално су осмишљене и креиране двије публикације за дјецу основношколског узраста, чиме је финансијска едукација обogaћена, а све с циљем да најмлађи кроз игру уче о штедњи и новцу. У намјери да се финансијска едукација уведе и на факултете, покренута је сарадња с јавним економским факултетима у БиХ, ентитетским агенцијама за банкарство и агенцијама за осигурање.

Као дио своје друштвено одговорне активности, ЦББиХ је потписала Меморандум о сарадњи на пољу финансијске едукације и инклузије са СОС Дјечјим селима Босне и Херцеговине. Меморандумом је дефинисана сарадња ЦББиХ и СОС Дјечјих села Босне и Херцеговине у провођењу едукативних активности у областима финансијске

писмености за дјецу, младе и родитеље из бриге и подршке Дјечјих села Босне и Херцеговине. С тим у вези, ЦББиХ ће, у сарадњи са СОС Дјечјим селима Босне и Херцеговине, радити на јачању капацитета младих с вјештинама потребним у припреми за тржиште рада, те реализовати програме и активности за младе у циљу њиховог оснаживања, мотивисања и осамостаљења кроз феријалне праксе, менторство, радионице, посјете ЦББиХ и друге облике рада усмјерене на унапређење развоја и личних и професионалних компетенција, с посебним фокусом на финансијску писменост.

Представници ЦББиХ су присуствовали годишњем састанку пројекта техничке подршке за финансијску едукацију Организације за економску сарадњу и развој (OECD) у оквиру земаља белгијско-холандске конституенце који је одржан у Црној Гори. ЦББиХ је, на панелу „Сарадња за успјешну имплементацију програма финансијске едукације“, представила моделе сарадње с образовним институцијама у БиХ, с посебним нагласком на модел „Train the Trainer“, који се показао као практичан начин извођења финансијске едукације у школама. Овај модел изазвао је велико интересовање других централних банака и учврстио репутацију ЦББиХ као пионира у области едукације младих о финансијским темама.

У 2024. години, ЦББиХ је постала чланица EFDM Глобал мреже за увођење стандарда учења и преноса на даљину, а за своје активности на пољу финансијске едукације институција је награђена престижним домаћим признањем „Златни БАМ“. ЦББиХ је покренула пројект Promoting Gender Inclusive Finance: Reporting and Policy Development, финансиран од стране Европског фонда за југоисточну Европу (EFSE), који доприноси стратешким циљевима ЦББиХ кроз подршку развоју инклузивнијих финансијских политика.

Идући укорак с ЕУ стандардима, и поштујући правила глобалне еколошке освијештености, ЦББиХ престаје са штампањем свих ЦББиХ публикација, те прелази на објаву у искључиво, дигиталној форми. Ово ће резултирати квалитетном и иновативном техничком припремом, те благовременим објављивањем публикација и осталих ЦББиХ информација на веб-страници ЦББиХ

3. Финансијски извјештаји и Извјештај независног
спољног ревизора (доставља се одвојено)

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка

Статистичке табеле

СТАТИСТИЧКЕ ТАБЕЛЕ

T01: Главни економски индикатори	
T02: Бруто домаћи производ Босне и Херцеговине (текуће цијене)	
T03: Индекс индустријске производње	
T04: Индекс потрошачких цијена за БиХ (CPI)	
T05: Просјечне бруто и нето плате и пензије	
T06: Монетарни агрегати	
T07: Монетарни преглед	
T08: Биланс стања ЦББиХ	
T09: Консолидовани биланс комерцијалних банака БиХ	
T10: Каматне стопе на кредите становништву	
T11: Каматне стопе на кредите нефинансијским предузећима	
T12: Каматне стопе на депозите становништва	
T13: Каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа	
T14: Укупни депозити и кредити комерцијалних банака	
T15: Секторска структура преносивих депозита код комерцијалних банака	
T16: Секторска структура осталих депозита код комерцијалних банака	
T17: Секторска структура краткорочних кредита комерцијалних банака	
T18: Секторска структура дугорочних кредита комерцијалних банака	
T19: Куповина и продаја КМ	
T20: Просјечне обавезне резерве	
T21: Трансакције у платном промету	
T22: Платни биланс БиХ	
T23: Међународна инвестициона позиција (МИП)	
T24: Сервисирање спољног дуга сектора владе	
T25: Укупан дуг опште владе (Мастришки дуг)	
T26: Девизне резерве ЦББиХ	
T27: БиХ извоз по земљама дестинације	
T28: БиХ увоз по земљама поријекла	
T29: Преглед просјечних средњих курсева КМ	
T30: Владине финансије БиХ - јединице сектора владе	
T31: Владине финансије БиХ - структура консолидованих прихода и расхода	
T32: Токови директних страних улагања у БиХ класификовани према земљи страног улагача	
T33: Токови директних страних улагања у БиХ према NACE Rev2 класификацији дјелатности	
T34: Стања директних улагања у бих класификована по земљи страног улагача	
T35: Номинални и реални ефективни курс КМ	

T01: Главни економски индикатори

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.*
Номинални БДП БиХ (у милионима КМ)¹⁾, текуће цијене	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	49.920	53.864
Годишњи раст реалног БДП-а (у %)¹⁾	3,1	3,2	3,2	3,8	2,9	-3,0	7,4	4,2	2,0	2,4
Индекс потрошачких цијена у БиХ²⁾										
Просјечна годишња стопа раста CPI	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6	-1,0	2,0	14,0	6,1	1,7
Годишња стопа раста CPI за децембар	-1,3	-0,3	0,7	1,6	0,3	-1,6	6,4	14,7	2,2	2,2
Буџет сектора опште владе³⁾										
Приходи	43,0	42,7	42,4	42,4	42,0	41,6	41,0	39,9	40,7	-
Расходи ⁴⁾	42,3	41,5	39,8	40,2	40,1	46,8	41,3	40,3	41,9	-
Салдо	0,7	1,2	2,5	2,2	1,9	-5,2	-0,3	-0,4	-1,2	-
Новац и кредит										
Новац у ширем смислу (M2)	64,5	66,7	69,5	71,3	73,6	81,3	80,5	72,9	71,7	72,7
Кредити невладиним секторима	54,4	53,7	54,9	54,3	55,0	55,2	50,8	45,9	44,9	45,5
Платни биланс										
Бруто девизне резерве										
У милионима КМ	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597	13.868	16.348	16.066	16.290	17.642
У милионима USD	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210	8.079	9.885	8.637	9.004	9.760
У мјесецима увоза робе и услуга	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8	10,0	9,3	6,8	7,0	7,2
Салдо текућег рачуна										
У милионима КМ	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-579	-2.001	-1.157	-2.129
У милионима USD	-827	-805	-876	-660	-531	-571	-350	-1.075	-640	-1.178
У процентима БДП-а	-5,0	-4,7	-4,8	-3,2	-2,6	-2,8	-1,5	-4,4	-2,3	-4,0
Салдо робне размјене										
У милионима КМ	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.259	-11.747
У милионима USD	-4.071	-4.010	-4.274	-4.538	-4.558	-3.651	-4.335	-5.474	-5.671	-6.499
У процентима БДП-а	-24,8	-23,4	-23,3	-22,2	-22,3	-18,0	-18,3	-22,3	-20,6	-21,8
Спољни дуг сектора владе⁵⁾										
У милионима КМ	8.693	8.872	8.147	8.198	8.140	8.726	9.435	9.474	8.867	9.110
У милионима USD	4.856	4.782	4.996	4.801	4.657	5.479	5.468	5.167	5.010	4.865
У процентима БДП-а	30,0	29,3	25,6	24,2	22,7	25,1	24,1	20,8	17,8	16,9
Сервисирање спољног дуга сектора владе⁵⁾										
У милионима КМ	581	723	983	955	794	741	773	802	1255	1333
У милионима USD	330	409	567	576	454	432	467	431	694	737
У процентима извоза робе и услуга	5,7	6,7	7,7	6,7	5,5	6,2	4,6	3,6	5,7	6,1

Напомена:

¹⁾ Извор: Агенција за статистику БиХ, Бруто домаћи производ према производном, доходном и расходном приступу за 2023. годину, јануар 2025.

²⁾ Извор: Агенција за статистику БиХ

³⁾ Извор: GFS, Централна банка БиХ

⁴⁾ Расходи укључују и нето набавку сталних средстава.

⁵⁾ Извор: Министарство финансија и трезора БиХ

*БДП за 2024. годину је процјена ЦББиХ, те се користи као прелиминарни податак, до објављивања службеног БДП-а од стране Агенције за статистику БиХ.

**Подаци ревидирани од 2009. године у складу с примљеним извјештајем од Министарства финансија и трезора БиХ од 26.01.2023. и укључују кредит ЈП Путеви РС и директан дуг Брчко Дистрикта

- Подаци нису доступни

T02: Бруто домаћи производ Босне и Херцеговине (текуће цијене)

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.*
Номинални БДП (у милионима КМ)	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	49.920	53.864
Номинални БДП (у милионима USD)	16.413	17.118	18.325	20.478	20.481	20.230	23.669	24.523	27.594	29.800
БДП по становнику БиХ (у КМ)	8.223	8.620	9.076	9.709	10.251	9.994	11.337	13.284	14.588	15.779
БДП по становнику БиХ (у USD)	4.665	4.876	5.230	5.857	5.867	5.822	6.854	7.141	8.064	8.730
Годишњи раст реалног БДП (у %)	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,2	2,0	2,4
Број становника (у хиљадама) ¹⁾	3.518	3.511	3.504	3.496	3.491	3.475	3.453	3.434	3.422	3.414
Просјечни годишњи курс КМ/USD	1,763	1,768	1,735	1,657	1,747	1,717	1,654	1,860	1,809	1,808

Извор:

Агенција за статистику БиХ, Бруто домаћи производ према производном, доходном и расходном приступу за 2023. годину, јануар 2025. Податак о просјечном годишњем курсу БАМ/УСД извор је ЦББиХ.

1) Пројена броја становника за 2024. годину укључује доступне податке о природном прирасту са крајем септембра 2024. године; Извор: Агенција за статистику БиХ

* БДП за 2024. годину је процјена ЦББиХ, те се користи као прелиминарни податак, до објављивања службеног БДП-а од стране Агенције за статистику БиХ.

Т03: Индекс индустријске производње

Година	Мјесец	Мјесец / исти мјесец претходне године			Период / исти период претходне године		
		ФБиХ	РС	БиХ	ФБиХ	РС	БиХ
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	103,1
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,8	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2020.	12.	103,1	103,7	103,2	93,7	93,4	93,6
2021.	12.	107,4	106,6	107,2	109,8	109,9	109,8
2022.	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0
2023.	12.	90,0	93,8	91,0	95,8	96,8	96,1
2024.	12.	100,0	94,5	100,7	96,1	95,5	96,1
2024.	01.	94,7	92,3	93,8	94,7	92,3	93,8
	02.	102,6	101,4	102,5	98,7	96,9	98,2
	03.	89,1	88,9	89,4	95,3	93,9	95,0
	04.	99,5	93,7	97,6	96,3	93,8	95,6
	05.	89,9	89,1	89,6	95,0	92,8	94,4
	06.	94,9	91,7	93,6	95,0	92,7	94,3
	07.	99,1	98,4	98,6	95,6	93,5	94,9
	08.	92,8	91,6	92,3	95,2	93,3	94,6
	09.	94,5	93,7	94,3	95,1	93,3	94,5
	10.	99,4	104,2	100,5	95,6	94,4	95,1
	11.	97,8	106,8	100,8	95,8	95,5	95,7
	12.	100,0	94,5	100,7	96,1	95,5	96,1

Извор:

Агенција за статистику БиХ, Федерални завод за статистику ФБиХ и Републички завод за статистику РС.

Напомена:

Индекс индустријске производње за период / исти период претходне године у децембру представља годишњи индекс у односу на претходну годину.

T04: Индекс потрошачких цијена за БиХ (CPI)

Година	Мјесец	Мјесец/претходни мјесец текуће године	Мјесец/исти мјесец претходне године	Период/исти период претходне године
2015.	12.	...	98,7	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2019.	12.	...	99,9	100,6
2020.	12.	...	98,4	99,0
2021.	12.	...	106,4	102,0
2022.	12.	...	114,7	114,0
2023.	12.	...	102,2	106,1
2024.	12.	...	102,2	101,7
2024.	01.	100,2	102,0	102,0
	02.	100,5	102,1	102,0
	03.	100,3	102,0	102,0
	04.	100,1	102,0	102,0
	05.	99,8	102,0	102,0
	06.	99,5	101,6	102,0
	07.	100,0	101,8	101,9
	08.	100,5	101,3	101,9
	09.	100,1	100,8	101,7
	10.	100,2	100,9	101,7
	11.	100,4	101,5	101,6
	12.	100,4	102,2	101,7

Извор:
Агенција за статистику БиХ

Напомена:
До 2006. приказан је индекс цијена на мало на нивоу БиХ и израчунат је као пондерисани просјек мјесечних индекса цијена ентитета, гдје пондер представља учешће ентитета у БДП-у (види напомену за T01).
За 2006. и даље приказан је индекс потрошачких цијена.
Индекс цијена за период/исти период претходне године у децембру представља годишњи индекс у односу на претходну годину.

T05: Просјечне бруто и нето плате и пензије

- у КМ -

Година	Мјесец	Бруто плате				Нето плате				Пензије		
		ФБиХ	РС	Брчко	БиХ	ФБиХ	РС	Брчко	БиХ	ФБиХ	РС	Брчко
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	342
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378	357
2020.		1.474	1.485	1.477	1.476	956	956	948	956	423	394	367
2021.		1.542	1.546	1.486	1.542	996	1.004	959	997	428	408	375
2022.		1.724	1.729	1.600	1.722	1.114	1.143	1.051	1.122	461	460	412
2023.		1.959	1.937	1.759	1.947	1.261	1.274	1.180	1.263	570	540	491
2024.		2.140	2.146	1.974	2.138	1.373	1.404	1.329	1.381	620	593	540
2024.	01.	2.083	2.001	1.905	2.052	1.338	1.312	1.279	1.328	612	592	537
	02.	2.045	2.129	1.903	2.068	1.315	1.392	1.281	1.338	612	592	537
	03.	2.078	2.130	1.908	2.090	1.335	1.394	1.285	1.353	615	592	538
	04.	2.125	2.140	1.929	2.125	1.364	1.400	1.296	1.374	623	593	539
	05.	2.160	2.146	1.943	2.150	1.384	1.403	1.308	1.388	623	593	541
	06.	2.108	2.182	1.967	2.128	1.351	1.426	1.329	1.374	623	593	542
	07.	2.163	2.165	1.993	2.160	1.387	1.416	1.341	1.395	622	593	541
	08.	2.159	2.157	1.995	2.154	1.384	1.411	1.343	1.392	622	593	541
	09.	2.135	2.159	2.028	2.140	1.369	1.412	1.364	1.382	622	594	541
	10.	2.210	2.171	2.035	2.193	1.415	1.420	1.373	1.415	622	594	540
	11.	2.182	2.172	2.037	2.175	1.401	1.420	1.373	1.406	622	594	541
	12.	2.231	2.202	2.048	2.217	1.428	1.438	1.377	1.430	623	594	541

Извор:

Агенција за статистику БиХ, Федерални завод за статистику ФБиХ, Републички завод за статистику РС и
Статистички биро Брчко дистрикта.

Напомена:

Од 1. 1. 2006. у бруто и нето плате на нивоу БиХ укључене су и плате Брчко дистрикта.

Т06: Монетарни агрегати

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	Готовина ван монетарних власти	Депозити банака код монетарних власти	Преносиви депозити других домаћих сектора код монетарних власти	Готовина ван банака	Преносиви депозити у домаћој валути	Остали депозити у домаћој валути	Преносиви депозити у страној валути	Остали депозити у страној валути	Резервни новац	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2020.	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
2021.	12.	6.923,8	7.219,6	304,9	5.540,0	12.387,6	3.044,2	3.300,1	7.243,8	14.448,3	17.927,5	13.588,1	31.515,6
2022.	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0
2023.	12.	7.565,1	7.083,2	16,9	6.550,5	15.064,1	2.891,3	3.974,6	7.310,3	14.665,2	21.614,6	14.176,2	35.790,8
2024.	12.	7.959,2	7.455,4	15,3	6.873,2	17.237,0	3.170,0	4.083,5	7.768,8	15.429,9	24.110,2	15.022,2	39.132,4
2024.	01.	7.533,2	6.679,3	34,3	6.378,3	14.998,9	2.943,3	4.191,7	7.257,7	14.246,9	21.377,2	14.392,6	35.769,8
	02.	7.568,3	6.807,6	31,8	6.430,9	15.155,0	2.907,5	4.009,5	7.475,0	14.407,7	21.585,9	14.392,0	35.977,9
	03.	7.628,2	6.638,8	29,3	6.553,1	15.303,8	2.934,4	4.038,1	7.519,3	14.296,3	21.856,9	14.491,9	36.348,8
	04.	7.791,7	6.337,6	10,8	6.672,9	15.423,3	2.927,1	4.100,8	7.542,5	14.140,1	22.096,2	14.570,3	36.666,6
	05.	7.754,9	6.206,1	11,0	6.609,7	15.483,3	2.945,9	4.060,7	7.526,3	13.971,9	22.093,0	14.532,9	36.625,9
	06.	7.823,6	6.860,1	8,7	6.723,3	15.602,9	2.998,0	4.037,4	7.574,6	14.692,5	22.326,3	14.610,0	36.936,3
	07.	7.969,2	6.500,0	13,2	6.791,3	15.971,5	2.981,5	4.127,9	7.484,8	14.482,4	22.762,8	14.594,2	37.357,0
	08.	8.036,0	6.663,0	11,9	6.863,7	16.208,8	3.022,6	4.047,8	7.503,9	14.710,9	23.072,5	14.574,3	37.646,8
	09.	8.006,8	6.809,7	13,4	6.804,6	16.408,7	3.076,7	4.065,6	7.554,1	14.829,9	23.213,3	14.696,3	37.909,6
	10.	7.989,3	6.897,7	33,2	6.789,9	16.502,9	3.115,2	3.982,3	7.678,9	14.920,2	23.292,9	14.776,5	38.069,3
	11.	7.975,2	7.037,8	11,0	6.800,2	16.574,7	3.107,6	4.070,9	7.722,0	15.024,1	23.374,8	14.900,5	38.275,4
	12.	7.959,2	7.455,4	15,3	6.873,2	17.237,0	3.170,0	4.083,5	7.768,8	15.429,9	24.110,2	15.022,2	39.132,4

Напомена:

Готовина изван монетарних власти је преузета из Биланса стања ЦББиХ и представља готов новац изван Централне банке (монетарних власти). Депозити комерцијалних банака представљају средства комерцијалних банака на рачунима код ЦББиХ. Преносиви депозити других домаћих сектора код монетарних власти представљају депозите других домаћих сектора (осим депозита централне владе). Централна влада представља институције БиХ, владе ентитета, ентитетске фондове социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Фондови социјалне сигурности/заштите на ентитетском нивоу (из Федерације БиХ: Фонд ПИО, Фонд здравства Федерације БиХ, Фонд за запошљавање Федерације БиХ, а из Републике Српске: Фонд пензијско-инвалидског осигурања РС, Фонд здравства РС, Фонд за запошљавање РС и Фонд за дјечију заштиту РС) класификовани су на ниво централне владе. Готовина изван банака је преузета из Биланса стања ЦББиХ (табела 8) и представља готов новац у оптицају изван Централне банке (монетарних власти) и готов новац изван комерцијалних банака. Преносиви или трансферабилни депозити у домаћој валути су преузети из Монетарног прегледа (табела 7) и представљају депозите нецентралне владе (депозите кантона и опћина), депозите јавних и приватних предузећа, осталих финансијских институција и депозите осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих некласификованих сектора). Остали депозити у домаћој валути, преносиви и остали депозити у инострану валути су преузети из Монетарног прегледа (табела 7) и представљају депозите нецентралне владе (депозите кантона и опћина), депозите јавних и приватних предузећа, осталих финансијских институција и депозите осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих некласификованих сектора). Резервни новац (примарни новац или монетарна база) је у цијелости преузет из Биланса стања ЦББиХ (табела 8), а чине га готов новац изван монетарних власти, депозити комерцијалних банака и депозити осталих домаћих сектора (осим централне владе) код монетарних власти. Према националној дефиницији, новчану масу чине сви преносиви и остали депозити домаћих небанкарских и невладиних сектора, као и сектора локалне владе у домаћој и инострану валути. Депозити ентитетских фондова социјалне сигурности/заштите прикључени су централној влади на ентитетском нивоу и тиме искључени из Новчане масе или Монетарних агрегата. Монетарни агрегат M1 чине готовина изван банака и преносиви депозити у домаћој валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Монетарни агрегат QM је дефинисан као истоимена позиција у Монетарном прегледу (табела 7) и обухвата остале депозите у домаћој валути, преносиве и остале депозите у инострану валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Новчану масу M2 чине монетарни агрегати, новац M1 и квази-новац QM.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т07: Монетарни преглед

- на крају периода, у милионима КМ -

		АКТИВА											
		Нето страна актива			Потраживања од домаћих сектора								
Година	Мјесец	Страна актива	Страна пасива		Потраживања од централне владе (нето)	Потраживања од кантона и општина	Потраживања од нефинансијских јавних предузећа	Потраживања од нефинансијских приватних предузећа	Потраживања од осталих финансијских институција	Потраживања од осталих домаћих сектора		Укупно	
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6+...+11	13 = 5+12	
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1	
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6	
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2	
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5	
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6	
2020.	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5	
2021.	12.	21.065,4	-1.949,0	19.116,3	-804,4	583,5	532,3	8812,6	164,1	10.478,3	19.766,3	38.882,7	
2022.	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2	
2023.	12.	22.027,1	-1.492,6	20.534,4	125,1	645,6	644,9	9828,3	231,8	11.847,1	23.322,8	43.857,2	
2024.	12.	24.234,1	-1.949,7	22.284,4	630,9	749,8	734,5	10713,4	300,1	12.932,8	26.061,4	48.345,9	
2024.	01.	22.081,0	-1.462,6	20.618,4	154,3	641,2	635,8	9776,1	221,2	11.864,8	23.293,4	43.911,9	
	02.	22.112,2	-1.466,7	20.645,4	224,0	637,2	622,6	9.920,9	218,8	11.944,6	23.568,0	44.213,4	
	03.	22.283,7	-1.419,2	20.864,5	86,4	642,6	625,3	10.118,3	243,6	12.082,4	23.798,7	44.663,2	
	04.	22.305,3	-1.444,0	20.861,4	165,5	642,7	607,5	10.256,2	249,6	12.195,7	24.117,2	44.978,6	
	05.	22.022,8	-1.486,8	20.536,0	222,5	655,3	607,2	10.364,6	245,3	12.323,2	24.418,2	44.954,2	
	06.	22.622,0	-1.884,5	20.737,5	179,8	661,2	605,5	10.509,0	271,7	12.426,7	24.653,9	45.391,4	
	07.	23.126,7	-1.844,8	21.281,9	19,3	679,7	620,1	10.503,8	268,8	12.550,9	24.642,5	45.924,4	
	08.	23.364,5	-1.846,4	21.518,1	105,3	684,9	603,9	10.482,7	268,8	12.639,3	24.784,9	46.303,0	
	09.	23.532,2	-1.867,1	21.665,0	220,9	690,8	609,2	10.542,4	304,7	12.718,5	25.086,6	46.751,6	
	10.	23.700,0	-1.881,7	21.818,3	194,9	736,6	595,8	10.576,9	264,0	12.809,9	25.178,2	46.996,5	
	11.	23.965,0	-1.942,6	22.022,4	169,3	753,1	612,2	10.650,6	287,3	12.882,5	25.355,0	47.377,4	
	12.	24.234,1	-1.949,7	22.284,4	630,9	749,8	734,5	10713,4	300,1	12.932,8	26.061,4	48.345,9	

Напомена:

Монетарни преглед приказује консолидоване податке Биланса стања ЦББиХ - монетарних власти (табела 8) и Консолидованог биланса комерцијалних банака БиХ (табела 9). Нето страна актива представља разлику између збира страних актива ЦББиХ - монетарних власти и комерцијалних банака БиХ и збира страних пасива ЦББиХ - монетарних власти и комерцијалних банака БиХ. Домаћи кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих сектора уз напомену да су потраживања од централне владе исказана у нето износу, тј. умањена за депозите централне владе код ЦББиХ и код комерцијалних банака БиХ. Централна влада представља институције БиХ, владе ентитета, ентитетске Фондове социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Према новој методологији, фондови социјалне сигурности/заштите се класификују на ниво централне владе као ентитетски ванбуџетски фондови, што се директно одражава на податке о нето потраживањима од централне владе у Монетарном прегледу.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т07: Монетарни преглед

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	ПАСИВА													Укупно
		Новчана маса (M2)								Хартије од вриједности	Кредити	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)		
		Новац (M1)		Квази-новац (QM)											
		Готовина изван банака	Преносиви депозити у домаћој валути	Преносиви депозити у страној валути	Остали депозити у домаћој валути	Остали депозити у страној валути									
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10+...+14	
2015	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1	
2016	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6	
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2	
2018	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5	
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.224,6	1.436,9	33.534,6	
2020.	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5	
2021.	12.	5.540,0	12.387,6	17.927,5	3.300,1	3.044,2	7.243,8	13.588,1	31.515,6	0,0	638,5	5.287,3	1.441,4	38.882,7	
2022.	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2	
2023.	12.	6.550,5	15.064,1	21.614,6	3.974,6	2.891,3	7.310,3	14.176,2	35.790,8	3,7	643,4	6.012,6	1.406,7	43.857,2	
2024.	12.	6.873,2	17.237,0	24.110,2	4.083,5	3.170,0	7.768,8	15.022,2	39.132,4	3,4	608,0	7.032,2	1.569,9	48.345,9	
2024.	01.	6.378,3	14.998,9	21.377,2	4.191,7	2.943,3	7.257,7	14.392,6	35.769,8	3,7	643,2	6.134,6	1.360,6	43.911,9	
	02.	6.430,9	15.155,0	21.585,9	4.009,5	2.907,5	7.475,0	14.392,0	35.977,9	3,7	654,1	6.222,2	1.355,6	44.213,4	
	03.	6.553,1	15.303,8	21.856,9	4.038,1	2.934,4	7.519,3	14.491,9	36.348,8	0,0	669,0	6.323,4	1.322,0	44.663,2	
	04.	6.672,9	15.423,3	22.096,2	4.100,8	2.927,1	7.542,5	14.570,3	36.666,6	3,4	652,1	6.396,1	1.260,4	44.978,6	
	05.	6.609,7	15.483,3	22.093,0	4.060,7	2.945,9	7.526,3	14.532,9	36.625,9	3,4	653,9	6.436,1	1.234,9	44.954,2	
	06.	6.723,3	15.602,9	22.326,3	4.037,4	2.998,0	7.574,6	14.610,0	36.936,3	3,4	657,2	6.552,3	1.242,3	45.391,4	
	07.	6.791,3	15.971,5	22.762,8	4.127,9	2.981,5	7.484,8	14.594,2	37.357,0	3,4	663,9	6.705,4	1.194,8	45.924,4	
	08.	6.863,7	16.208,8	23.072,5	4.047,8	3.022,6	7.503,9	14.574,3	37.646,8	3,4	664,3	6.837,5	1.150,9	46.303,0	
	09.	6.804,6	16.408,7	23.213,3	4.065,6	3.076,7	7.554,1	14.696,3	37.909,6	3,4	606,7	7.026,3	1.205,6	46.751,6	
	10.	6.789,9	16.502,9	23.292,9	3.982,3	3.115,2	7.678,9	14.776,5	38.069,3	3,4	607,6	7.133,6	1.182,6	46.996,5	
	11.	6.800,2	16.574,7	23.374,8	4.070,9	3.107,6	7.722,0	14.900,5	38.275,4	3,4	608,2	7.268,5	1.221,9	47.377,4	
	12.	6.873,2	17.237,0	24.110,2	4.083,5	3.170,0	7.768,8	15.022,2	39.132,4	3,4	608,0	7.032,2	1.569,9	48.345,9	

Напомена:

Новац М1 чине готовина изван банака и преносиви депозити у домаћој валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Квази-новац QM обухвата остале депозите у домаћој валути, преносиве и остале депозите у иностраној валути свих домаћих сектора (осим депозита централне владе). Новчану масу М2 чине монетарни агрегати, новац М1 и квази-новац QM. Осталу пасиву чине хартије од вриједности, кредити, дионице и други капитал и остале ставке (нето). Према новој методологији, као посебни финансијски инструменти на страни пасиве се исказују кредити (уз које се додаје обрачуната камата), као и дионице и други капитал. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе. У остале ставке (нето) су такође укључени и ограничени депозити, противставке фондова и владини фондови за кредитирање.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т08: Биланс стања ЦББиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	АКТИВА			ПАСИВА									
		Страна актива	Потраживања од приватног сектора	Укупно	Резервни новац				Укупно	Страна пасива	Депозити централне владе	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)	Укупно
					Готовина ван монетарних власти	Депозити комерцијалних банака код монетарних власти	Депозити других домаћих сектора код монетарних власти							
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10	11	12	13	14=9+...+13	
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	4.063,5	51,7	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7	
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	4.269,1	52,0	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4	
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	5.033,1	76,1	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6	
2018.	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	5.523,3	125,5	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1	
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	5.743,6	176,6	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1	
2020.	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9	
2021.	12.	16.376,0	2,6	16.378,5	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3	2,3	1.124,7	861,4	-58,3	16.378,5	
2022.	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5	
2023.	12.	16.317,7	2,8	16.320,5	7.565,1	7.083,2	16,9	14.665,2	2,5	736,0	911,3	5,5	16.320,5	
2024.	12.	17.668,7	2,9	17.671,6	7.959,2	7.455,4	15,3	15.429,9	2,5	844,8	1.198,2	196,2	17.671,6	
2024.	01.	15.935,7	1,7	15.937,3	7.533,2	6.679,3	34,3	14.246,9	2,3	734,1	949,3	4,7	15.937,3	
	02.	16.057,9	2,0	16.059,9	7.568,3	6.807,6	31,8	14.407,7	2,8	689,5	959,4	0,5	16.059,9	
	03.	16.058,7	2,4	16.061,0	7.628,2	6.638,8	29,3	14.296,3	2,6	739,5	1.021,7	1,0	16.061,0	
	04.	15.898,7	2,0	15.900,7	7.791,7	6.337,6	10,8	14.140,1	2,4	773,0	1.048,7	-63,3	15.900,7	
	05.	15.794,8	2,2	15.797,0	7.754,9	6.206,1	11,0	13.971,9	2,7	799,9	1.085,0	-62,5	15.797,0	
	06.	16.583,1	2,5	16.585,6	7.823,6	6.860,1	8,7	14.692,5	2,5	818,0	1.134,4	-61,8	16.585,6	
	07.	16.461,4	2,1	16.463,4	7.969,2	6.500,0	13,2	14.482,4	2,8	826,2	1.213,2	-61,2	16.463,4	
	08.	16.708,9	2,2	16.711,1	8.036,0	6.663,0	11,9	14.710,9	2,7	795,0	1.262,7	-60,2	16.711,1	
	09.	16.892,9	2,4	16.895,3	8.006,8	6.809,7	13,4	14.829,9	2,4	789,5	1.333,4	-59,9	16.895,3	
	10.	17.067,4	2,0	17.069,5	7.989,3	6.897,7	33,2	14.920,2	2,6	841,1	1.365,1	-59,6	17.069,5	
	11.	17.234,8	2,2	17.237,0	7.975,2	7.037,8	11,0	15.024,1	2,9	836,9	1.432,5	-59,5	17.237,0	
	12.	17.668,7	2,9	17.671,6	7.959,2	7.455,4	15,3	15.429,9	2,5	844,8	1.198,2	196,2	17.671,6	

Напомена:

Страна актива ЦББиХ - монетарних власти обухвата злато, девизе у трезору ЦББиХ, девизне депозите код иностраних банака, располагање SDR, стране хартије од вриједности и остало. Резервни новац (примарни новац или монетарна база) чине готов новац изван монетарних власти, депозити комерцијалних банака и депозити осталих домаћих сектора (осим централне владе) код монетарних власти. Готовина изван банака представља готов новац у оптицају изван централне банке (монетарних власти) и готов новац изван комерцијалних банака. Страна пасива ЦББиХ обухвата краткорочне обавезе према нерезидентима, депозите нерезидената и остале краткорочне обавезе према нерезидентима и обавезе према ММФ-у (рачуни 1 и 2). Депозити централне владе код ЦББиХ представљају преносиве и остале депозите институција БиХ, влада ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности и Брчко дистрикта у домаћој валути. Дионице и други капитал обухватају дионички капитал, резултат текуће године, опште и посебне резерве и прилагођавање/поновно утврђивање вриједности. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т09: Консолидовани биланс комерцијалних банака БиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	АКТИВА							
		Резерве	Страна актива	Потраживања од опште владе	Потраживања од нефинансијских јавних предузећа	Потраживања од нефинансијских приватних предузећа	Потраживања од осталих финансијских институција	Потраживања од осталих домаћих сектора	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9
2020.	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8
2021.	12.	8.608,0	4.689,4	3.095,4	532,3	8.812,6	164,1	10.478,0	36.379,7
2022.	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9
2023.	12.	8.116,2	5.709,4	3.440,2	644,9	9.828,3	231,8	11.846,8	39.817,7
2024.	12.	8.400,9	6.565,4	3.903,6	734,5	10.713,4	300,1	12.932,5	43.550,3
2024.	01.	7.852,9	6.145,4	3.448,1	635,8	9.776,1	221,2	11.864,7	39.944,1
	02.	7.978,6	6.054,3	3.448,9	622,6	9.920,9	218,8	11.944,4	40.188,5
	03.	7.740,8	6.225,1	3.516,8	625,3	10.118,3	243,6	12.082,1	40.552,0
	04.	7.473,0	6.406,6	3.546,1	607,5	10.256,2	249,6	12.195,6	40.734,6
	05.	7.367,5	6.228,0	3.580,8	607,2	10.364,6	245,3	12.323,0	40.716,4
	06.	7.985,5	6.039,8	3.501,6	605,5	10.509,0	271,7	12.426,4	41.339,5
	07.	7.706,0	6.665,3	3.532,1	620,1	10.503,8	268,8	12.550,7	41.846,8
	08.	7.875,4	6.655,7	3.482,1	603,9	10.482,7	268,8	12.639,1	42.007,6
	09.	8.049,2	6.639,3	3.495,5	609,2	10.542,4	304,7	12.718,2	42.358,6
	10.	8.125,0	6.632,5	3.606,1	595,8	10.576,9	264,0	12.809,8	42.610,2
	11.	8.233,6	6.730,2	3.609,8	612,2	10.650,6	287,3	12.882,3	43.005,9
	12.	8.400,9	6.565,4	3.903,6	734,5	10.713,4	300,1	12.932,5	43.550,3

Напомена:

Консолидовани биланс комерцијалних банака обухвата Консолидоване билансе комерцијалних банака Главне јединице Сарајево, Главне јединице Мостар, Главне банке Републике Српске, Брчко дистрикта (од јула 2001. до новембра 2002), НБРС (до децембра 1998) и НББиХ (до новембра 2002). Консолидована су међусобна потраживања и обавезе између комерцијалних банака. Резерве банака састоје се од готовине у трезорима банака и депозита банака код ЦББиХ. Страна актива комерцијалних банака обухвата: девизе у трезорима, преносиве и остале депозите у инострану валуту код нерезидената, кредите нерезидентима, хартије од вриједности нерезидената у инострану валуту и остала потраживања од нерезидената. Потраживања од опште владе обухватају потраживања од свих нивоа влада: централне владе (институције БиХ, владе ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности и Брчко дистрикта) и нецентралне владе (влада кантона и опћинских влада). Потраживања од осталих домаћих сектора обухватају: потраживања од нефинансијских јавних предузећа, нефинансијских приватних предузећа, осталих финансијских институција и осталих домаћих сектора (становништва, непрофитних институција и осталих неклаификованих сектора).

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т09: Консолидовани биланс комерцијалних банака БиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	ПАСИВА										Укупно
		Депозити централне владе	Преносиви депозити других домаћих сектора у домаћој валути	Преносиви депозити других домаћих сектора у иностраној валути	Остали депозити других домаћих сектора у домаћој валути	Остали депозити других домаћих сектора у иностраној валути	Хартије од вриједности	Кредити	Страна пасива	Акције и други капитал	Остале ставке (нето)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.368,0	1.507,7	33.380,9
2020.	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8
2021.	12.	2.191,8	12.082,7	3.300,1	3.044,2	7.243,8	0,0	638,5	1.946,7	4.425,8	1.506,2	36.379,7
2022.	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9
2023.	12.	1.933,6	15.047,2	3.974,6	2.891,3	7.310,3	3,7	643,4	1.490,2	5.101,3	1.422,0	39.817,7
2024.	12.	1.678,3	17.221,7	4.083,5	3.170,0	7.768,8	3,4	608,0	1.947,2	5.834,0	1.235,6	43.550,3
2024.	01.	1.918,5	14.964,6	4.191,7	2.943,3	7.257,7	3,7	643,2	1.460,3	5.185,3	1.375,9	39.944,1
	02.	1.898,4	15.123,1	4.009,5	2.907,5	7.475,0	3,7	654,1	1.463,9	5.262,8	1.390,4	40.188,5
	03.	2.048,4	15.274,5	4.038,1	2.934,4	7.519,3	0,0	669,0	1.416,7	5.301,8	1.349,8	40.552,0
	04.	1.965,0	15.412,6	4.100,8	2.927,1	7.542,5	3,4	652,1	1.441,6	5.347,5	1.342,1	40.734,6
	05.	1.903,1	15.472,3	4.060,7	2.945,9	7.526,3	3,4	653,9	1.484,2	5.351,1	1.315,5	40.716,4
	06.	1.842,6	15.594,2	4.037,4	2.998,0	7.574,6	3,4	657,2	1.882,0	5.417,9	1.332,2	41.339,5
	07.	2.006,9	15.958,4	4.127,9	2.981,5	7.484,8	3,4	663,9	1.841,9	5.492,2	1.285,9	41.846,8
	08.	1.896,9	16.196,9	4.047,8	3.022,6	7.503,9	3,4	664,3	1.843,8	5.574,8	1.253,2	42.007,6
	09.	1.794,3	16.395,3	4.065,6	3.076,7	7.554,1	3,4	606,7	1.864,8	5.692,9	1.304,8	42.358,6
	10.	1.833,5	16.469,7	3.982,3	3.115,2	7.678,9	3,4	607,6	1.879,1	5.768,4	1.272,0	42.610,2
	11.	1.850,4	16.563,7	4.070,9	3.107,6	7.722,0	3,4	608,2	1.939,7	5.835,9	1.304,0	43.005,9
	12.	1.678,3	17.221,7	4.083,5	3.170,0	7.768,8	3,4	608,0	1.947,2	5.834,0	1.235,6	43.550,3

Напомена:

Депозити централне владе укључују преносиве и остале депозите у домаћој и иностраној валути институција БиХ, влада ентитета, ентитетских фондова социјалне сигурности/заштите и Брчко дистрикта. Преносиви и остали депозити других домаћих сектора у домаћој и иностраној валути представљају обавезе банака према нецентралној влади (кантона и опћина), нефинансијским јавним предузећима, нефинансијским приватним предузећима, осталим финансијским институцијама и осталим домаћим секторима (становништву, непрофитним институцијама и осталим некласификованим секторима). Страна пасива комерцијалних банака обухвата обавезе банака према нерезидентима по основу преносивих и осталих депозита, кредита, хартије од вриједности, трговинских кредита и аванса и осталих рачуна дуговања. Према новој методологији, кредити на страни пасиве су приказани као посебан финансијски инструмент, уз које се додаје обрачуната камата.

Дионице и други капитал обухватају дионички капитал, задржани приход, резултат текуће године, опште и посебне резерве и прилагођавање/поновно утврђивање вриједности. Остале ставке (нето) су нелоциране (нераспоређене) ставке пасиве умањене за нелоциране (нераспоређене) ставке активе. Остале ставке (нето) такође обухватају и ограничене депозите.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т10: Каматне стопе на кредите становништву

- у процентима, на годишњем нивоу -

Година	Период	Становништво															
		Каматне стопе на кредите у КМ				Каматне стопе на кредите у КМ са валутном клаузулом								Револвинг кредити, прекорачења и кредитне картице* (кредитна погодност и продужени кредит)*			
		Стамбени кредити		Остали кредити		Стамбени кредити		Остали кредити		Стамбени кредити		Остали кредити		Каматне стопе на кредите у КМ		Каматне стопе на кредите у КМ са валутном клаузулом	
		Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	Преко 10 година ИПОКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	Преко 10 година ИПОКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС	Преко 10 година ИПОКС	Преко 1 до 5 година ИПОКС	Преко 5 година ИПОКС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Пондерисани мјесечни просјеци																	
2018.	12.	3,454	...	...	...	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880
2019.	12.	3,877	4,168	3,395	5,279	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467
2020.	12.	3,643	...	...	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815
2021.	12.	3,095	2,861	3,244	4,054	5,377	5,164	3,338	4,570	3,868	3,743	5,375	4,822	5,415	11,773	13,965	9,157
2022.	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119
2023.	12.	4,918	3,695	3,440	3,793	6,329	5,854	4,074	...	4,050	3,844	6,889	5,985	5,951	12,114	14,312	7,110
2024.	12.	4,280	3,703	3,541	3,918	6,284	5,335	4,827	5,299	4,304	3,930	6,978	5,960	5,496	10,096	14,336	6,531
2024.	01.	4,803	3,681	3,380	3,933	6,957	5,858	4,632	...	4,326	3,850	6,937	5,877	5,941	12,159	14,345	7,020
	02.	4,969	3,448	3,431	3,916	6,743	5,878	4,467	...	4,194	3,900	6,939	5,918	6,074	12,083	14,323	7,015
	03.	4,968	3,489	3,596	3,842	6,717	5,748	4,372	...	4,539	3,806	6,747	6,566	6,022	12,007	14,400	7,001
	04.	5,033	3,349	3,373	3,838	6,085	5,746	4,378	...	4,393	3,970	6,685	6,823	6,021	11,898	14,400	6,985
	05.	...	3,536	3,568	4,014	6,268	5,698	4,087	...	4,142	3,807	6,487	6,378	5,798	11,426	14,402	6,817
	06.	...	3,608	3,521	3,926	6,677	5,747	4,204	...	4,040	3,862	6,943	6,637	5,748	11,226	14,443	6,661
	07.	5,428	3,715	3,725	3,933	6,658	5,831	4,297	...	4,306	3,663	6,996	6,359	5,856	11,133	14,341	6,827
	08.	5,055	3,952	3,672	4,000	6,263	5,851	4,235	...	4,455	3,831	6,880	6,927	5,970	11,129	14,448	6,815
	09.	5,116	3,761	3,779	4,001	6,181	5,882	4,443	...	4,408	4,022	6,967	6,969	5,913	11,074	14,391	6,787
	10.	5,253	3,559	3,664	4,003	6,430	5,566	4,400	...	4,388	3,833	6,934	6,814	5,584	10,980	14,447	6,682
	11.	4,431	3,223	3,637	3,931	6,300	5,524	4,251	...	4,114	4,037	7,061	6,824	5,577	10,484	14,396	6,629
	12.	4,280	3,703	3,541	3,918	6,284	5,335	4,827	5,299	4,304	3,930	6,978	5,960	5,496	10,096	14,336	6,531
Износи кредита (нови послови)																	
																	- у хиљадама КМ -
2018.	12.	2.597	...	...	...	66.009	27.336	17.610	155	3.340	9.211	47.731	10.078	27.896	526.750	54.795	85.550
2019.	12.	1.242	386	1.042	463	53.829	26.426	21.834	288	4.641	13.531	66.117	8.097	27.474	521.600	58.916	79.533
2020.	12.	3.468	...	...	532	39.970	19.333	16.057	265	3.729	5.229	38.688	7.916	19.056	547.793	61.370	112.952
2021.	12.	9.615	380	5.576	2.194	47.483	36.773	17.697	412	2.471	4.695	53.132	1.717	9.332	547.070	67.171	102.693
2022.	12.	3.424	520	8.644	6.406	24.729	50.661	9.425	...	7.216	12.724	35.988	5.104	9.605	607.534	56.629	114.669
2023.	12.	4.100	772	5.807	22.009	12.192	48.969	4.071	...	3.281	16.362	5.350	13.908	8.555	711.407	61.450	191.861
2024.	12.	2.665	681	10.741	29.962	20.021	63.795	5.728	482	983	9.822	9.051	11.650	6.242	862.766	65.888	259.334
2024.	01.	1.301	618	5.931	18.647	8.307	48.395	4.156	...	2.298	13.433	3.726	2.605	7.063	790.866	60.272	211.418
	02.	1.969	1.055	7.109	23.673	15.437	66.387	3.994	...	2.481	18.750	4.647	2.560	9.971	800.468	58.855	218.763
	03.	2.116	702	7.293	26.117	14.199	76.728	4.564	...	1.074	18.590	7.322	6.162	13.732	814.724	58.776	299.102
	04.	1.519	2.131	7.481	26.766	20.720	77.144	4.280	...	2.125	14.028	11.415	7.627	13.422	822.243	59.216	293.767
	05.	...	1.748	7.102	23.158	12.326	74.705	4.566	...	2.022	15.140	8.644	8.682	14.924	857.252	60.215	298.797
	06.	...	3.585	5.614	22.964	13.093	67.763	7.669	...	4.300	17.738	11.454	4.949	15.054	828.802	57.723	275.590
	07.	1.091	937	7.007	22.769	16.299	72.652	6.898	...	3.679	17.805	10.299	6.128	9.117	853.421	62.218	281.144
	08.	1.511	723	7.457	21.597	14.754	61.731	6.719	...	2.803	13.092	7.977	3.592	4.475	855.183	62.340	287.831
	09.	2.507	849	8.907	26.020	12.447	66.163	6.646	...	1.739	10.502	8.468	5.642	7.368	890.155	62.778	292.697
	10.	1.797	2.729	8.818	26.392	21.692	74.071	6.891	...	2.357	12.077	9.918	4.066	8.095	891.358	64.051	282.517
	11.	3.360	1.486	11.815	27.079	24.102	60.425	6.732	...	1.157	11.663	8.366	4.128	8.288	896.623	64.781	284.137
	12.	2.665	681	10.741	29.962	20.021	63.795	5.728	482	983	9.822	9.051	11.650	6.242	862.766	65.888	259.334

Напомена:

*Каматне стопе у табели за револвинг кредите и кредитне картице и износи тих кредита се односе на постојеће послове (преостала стања).

ИПОКС - иницијални период фиксне каматне стопе

... недовољан број података за објављивање

У склопу каматних стопа на револвинг кредите и кредитне картице прикупљају се и подаци о кредитним картицама с кредитном погодности. С обзиром да кредитне картице с кредитном погодности подразумјевају бескаматну одгуду плаћања. (0% кс), исте се и не публикују.

Нема података за каматне стопе на кредите у иностраној валути по кредитним картицама и прекорачењима становништву.

Т11: Каматне стопе на кредите нефинансијским предузећима

- у процентима, на годишњем нивоу -

		Нефинансијска предузећа												Револвинг кредити и прекорачења*	
		Каматне стопе на кредите у КМ				Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом									
		До износа од 0,25 мил EUR		Преко 0,25 мил EUR до 1 мил EUR	Преко износа 1 мил EUR	До износа од 0,25 мил EUR		Преко 0,25 мил EUR до 1 мил EUR		Преко износа 1 мил EUR					
Година	Период	Промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	Преко 1 до 5 година ИПФКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	Преко 1 до 5 година ИПФКС	Преко 5 година ИПФКС	Промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	Преко 1 до 5 година ИПФКС	Преко 5 година ИПФКС	промијенљива стопа и до 1 године ИПФКС	Каматне стопе на кредите у КМ	Каматне стопе на кредите у КМ с валутном клаузулом	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Пондерисани мјесечни просјечи															
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594	
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168	
2020.	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962	
2021.	12.	3,708	4,040	3,058	2,297	4,115	3,358	3,382	3,613	3,018	3,228	3,292	2,852	3,139	
2022.	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210	
2023.	12.	4,766	4,651	3,942	4,192	5,340	5,267	...	4,503	4,636	4,840	4,008	2,937	3,610	
2024.	12.	4,700	5,163	4,305	4,933	6,608	6,191	3,989	6,387	4,792	4,066	...	3,012	3,805	
2024.	01.	4,446	4,741	3,264	...	...	5,491	4,705	4,557	...	4,138	4,729	3,046	3,563	
	02.	4,731	4,933	3,935	...	5,275	5,268	4,513	4,048	4,736	4,834	4,070	3,033	3,598	
	03.	4,853	4,793	4,035	...	5,521	5,081	...	...	4,022	3,445	...	3,020	3,614	
	04.	4,958	4,731	4,629	4,947	5,646	5,849	4,705	4,611	4,650	4,431	...	2,994	3,629	
	05.	4,699	4,898	4,354	...	5,907	5,521	4,490	4,591	4,574	4,031	...	2,879	3,665	
	06.	4,918	4,773	4,163	5,010	5,998	5,531	4,708	4,692	4,312	4,678	4,879	3,001	3,655	
	07.	4,860	4,935	4,584	4,364	...	5,720	4,890	...	4,743	4,231	4,729	3,019	3,464	
	08.	4,978	4,683	4,844	4,339	5,759	5,251	4,922	...	4,026	4,398	...	3,042	3,524	
	09.	4,784	4,542	4,275	4,014	5,962	5,181	4,932	5,576	4,823	4,677	...	3,040	3,485	
	10.	4,579	4,882	4,018	4,280	6,088	5,961	4,962	5,840	4,490	4,418	...	3,040	3,498	
	11.	4,560	4,990	4,128	3,557	6,475	5,175	...	5,893	4,953	4,569	5,356	3,126	3,713	
	12.	4,700	5,163	4,305	4,933	6,608	6,191	3,989	6,387	4,792	4,066	...	3,012	3,805	
Износи кредита (нови послови)														- у хиљадама КМ -	
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874	
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510	
2020.	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675	
2021.	12.	63.293	24.688	79.908	74.493	7.495	9.168	1.528	19.152	5.892	5.801	15.900	2.778.808	198.275	
2022.	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	-	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344	
2023.	12.	27.448	27.538	34.425	32.932	3.001	10.683	-	11.344	12.702	6.992	34.818	2.981.947	79.722	
2024.	12.	30.309	26.354	41.245	139.362	9.652	6.314	2.670	13.176	20.405	10.298	...	3.531.396	29.083	
2024.	01.	19.751	16.099	15.519	...	...	3.920	3.370	7.123	...	2.839	28.976	2.982.959	81.821	
	02.	26.940	31.415	24.086	...	1.108	10.521	2.392	4.211	3.540	7.137	28.657	3.109.848	76.756	
	03.	27.396	33.889	28.172	...	4.855	11.725	...	...	10.757	9.175	...	3.211.765	72.568	
	04.	27.665	41.148	35.924	16.273	3.853	9.259	1.771	11.534	11.357	3.396	...	3.311.015	71.556	
	05.	22.044	29.371	34.048	...	2.874	7.984	4.102	5.554	8.983	6.438	...	3.343.883	69.455	
	06.	20.197	30.552	35.691	31.818	2.312	4.997	2.025	11.055	8.430	3.886	9.231	3.405.503	65.561	
	07.	26.364	35.340	25.928	10.341	...	7.120	2.773	...	6.967	8.914	25.089	3.408.261	60.879	
	08.	21.312	33.779	17.776	9.212	1.890	6.863	4.744	...	7.833	10.921	...	3.360.760	56.024	
	09.	25.398	40.083	23.677	9.578	245	10.231	3.716	3.056	4.847	5.267	...	3.416.957	57.195	
	10.	28.297	31.259	29.718	13.651	1.570	7.918	3.086	7.063	4.042	16.702	...	3.443.427	56.373	
	11.	21.794	29.643	17.702	10.362	3.234	7.916	...	8.510	8.097	12.794	13.415	3.473.442	46.724	
	12.	30.309	26.354	41.245	139.362	9.652	6.314	2.670	13.176	20.405	10.298	...	3.531.396	29.083	

Напомена:

* Каматне стопе у табели за револвинг кредите и кредитне картице и износи тих кредита се односе на постојеће послове (преостала стања).

ИПФКС - иницијални период фиксне каматне стопе

... недовољан број података за објављивање

У склопу каматних стопа на револвинг кредите и кредитне картице прикупљају се и подаци о кредитним картицама с кредитном погодности. С

обзиром да кредитне картице с кредитном погодности подразумијевају бескаматну одгоду плаћања (0% кс), исте се и не публикују

Нема података за каматне стопе на кредите у иностраној валути по кредитним картицама и прекорачењима нефинансијским предузећима

Т12: Каматне стопе на депозите становништва

- у процентима, на годишњем нивоу -

Становништво											
Година	Период	Депозити у КМ				Депозити у ЕУР и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за ЕУР				Депозити у иностраној валути (осим ЕУР) и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за страну валуту (осим ЕУР)	
		С договорним доспијењем				С договорним доспијењем				С договорним доспијењем	Депозити по виђењу (преконоћни)*
		До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Пондерисани мјесечни просједи											
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040
2020.	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035
2021.	12.	0,098	0,466	0,619	0,045	0,231	0,945	0,930	0,055	0,208	0,031
2022.	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027
2023.	12.	0,630	1,846	1,913	0,044	1,316	2,472	2,736	0,046	0,869	0,021
2024.	12.	1,216	2,026	2,398	0,045	1,630	2,481	2,374	0,044	1,210	0,020
2024.	01.	0,636	1,651	1,849	0,045	1,071	2,413	2,395	0,046	0,883	0,021
	02.	0,654	1,772	1,943	0,044	1,391	2,487	2,691	0,045	0,846	0,021
	03.	0,616	1,632	2,157	0,044	1,314	2,316	2,477	0,045	0,945	0,020
	04.	0,649	1,874	2,264	0,043	1,552	2,357	2,324	0,045	1,064	0,020
	05.	0,781	1,757	2,374	0,043	1,532	2,342	2,600	0,045	1,065	0,020
	06.	0,734	1,665	2,045	0,044	1,315	2,164	2,194	0,045	1,023	0,020
	07.	0,792	1,774	2,088	0,043	1,283	2,258	2,357	0,045	1,105	0,020
	08.	0,837	1,880	2,372	0,043	1,238	2,222	2,387	0,044	1,058	0,020
	09.	0,936	1,924	2,042	0,044	1,215	2,377	2,390	0,044	1,225	0,020
	10.	1,089	1,956	2,143	0,045	1,338	2,399	2,433	0,044	1,496	0,020
	11.	1,150	2,050	2,247	0,045	1,264	2,432	2,470	0,045	1,214	0,020
	12.	1,216	2,026	2,398	0,045	1,630	2,481	2,374	0,044	1,210	0,020
Износ депозита (нови послови)										- у хиљадама КМ -	
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752
2020.	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081
2021.	12.	8.431	17.683	15.228	6.218.427	9.432	33.280	38.855	2.151.732	1.896	444.055
2022.	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828
2023.	12.	7.120	29.097	38.640	7.972.376	47.412	94.123	115.713	2.796.667	3.869	600.628
2024.	12.	19.477	37.253	24.011	9.203.118	17.189	87.639	48.321	2.770.555	1.492	665.169
2024.	01.	4.543	13.609	19.136	8.021.733	18.488	69.782	59.154	2.781.558	2.907	615.440
	02.	3.714	30.436	22.551	8.249.868	25.293	73.099	97.862	2.765.205	6.875	604.985
	03.	3.845	15.643	16.278	8.449.209	11.431	63.415	58.673	2.801.773	7.627	602.049
	04.	12.823	35.237	34.986	8.612.036	28.316	82.214	39.144	2.791.710	2.650	603.335
	05.	6.354	22.081	13.270	8.485.198	9.718	57.179	37.441	2.695.397	5.346	602.182
	06.	6.891	23.227	10.964	8.610.160	7.580	48.479	21.785	2.701.880	1.469	615.696
	07.	9.880	32.182	10.411	8.668.974	10.097	60.173	45.066	2.700.803	2.611	618.874
	08.	7.155	18.496	26.223	8.770.363	13.890	62.869	44.296	2.715.447	3.120	621.871
	09.	7.982	17.118	18.032	8.635.366	9.760	71.530	34.643	2.685.780	3.508	630.727
	10.	14.398	20.277	15.121	8.706.895	20.202	98.808	37.985	2.712.664	3.387	645.584
	11.	6.593	24.030	16.414	8.798.750	9.597	84.589	39.102	2.731.344	1.340	647.236
	12.	19.477	37.253	24.011	9.203.118	17.189	87.639	48.321	2.770.555	1.492	665.169

Напомена:

Кориговани називи у заглављу табеле за каматне стопе на депозите становништва ретроактивно почевши од података за јуни 2020. године, као што је дато у објашњењу:

-од јуна 2020. године Депозити у КМ, до јуна 2020. године Депозити у КМ и депозити у КМ са валутном клаузулом

-од јуна 2020. године Депозити у ЕУР и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за ЕУР, до јуна 2020. године Депозити у ЕУР

-од јуна 2020. године Депозити у иностраној валути (осим ЕУР) и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за страну валуту (осим ЕУР), до јуна 2020. године Депозити у иностраној валути (неукључујући депозите у ЕУР)

Остали елементи заглавља наведених табела остају исти као и подаци у колонама.

* Каматне стопе на депозите по виђењу и износи тих депозита се односе на постојеће послове (преостала стања).

Каматне стопе на депозите с договорним доспијењем и износи тих депозита се односе на нове послове

Т13: Каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа

- у процентима, на годишњем нивоу -

Нефинансијска предузећа										
Година	Период	Депозити у КМ				Депозити у ЕУР и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за ЕУР				Депозити у иностраној валути (осим ЕУР) и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за страну валуту (осим ЕУР)
		С договорним доспијењем				С договорним доспијењем				
		До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	До 1 године	Преко 1 и до 2 године	Преко 2 године	Депозити по виђењу (преконоћни)*	
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Пондерисани мјесечни просједи										
2018.	12.	0,706	1,137	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043
2019.	12.	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028
2020.	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025
2021.	12.	0,234	0,244	...	0,018	0,434	0,305	0,953	0,006	0,043
2022.	12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032
2023.	12.	0,564	1,741	1,776	0,053	1,031	1,580	2,734	0,010	0,030
2024.	12.	1,455	2,162	2,745	0,078	1,743	2,426	3,017	0,014	0,036
2024.	01.	0,587	1,652	1,953	0,058	0,796	1,940	3,134	0,010	0,031
	02.	0,528	1,870	2,115	0,051	1,391	2,108	2,633	0,012	0,029
	03.	0,625	1,863	1,980	0,059	1,692	1,963	2,428	0,011	0,032
	04.	0,665	1,857	2,275	0,069	1,638	2,023	2,758	0,009	0,035
	05.	0,537	1,958	2,241	0,073	1,752	2,419	2,656	0,011	0,035
	06.	0,719	2,011	2,297	0,072	1,610	2,415	2,678	0,011	0,032
	07.	0,606	2,326	2,355	0,069	1,793	2,545	2,760	0,012	0,033
	08.	0,703	2,371	2,088	0,071	1,668	2,759	2,794	0,012	0,033
	09.	0,697	2,162	2,067	0,077	1,571	2,420	2,781	0,012	0,034
	10.	0,931	2,013	2,020	0,078	1,422	2,605	2,816	0,012	0,038
	11.	1,084	2,014	2,026	0,076	1,953	2,761	2,660	0,012	0,038
	12.	1,455	2,162	2,745	0,078	1,743	2,426	3,017	0,014	0,036
Износ депозита (нови послови)										- у хиљадама КМ -
2018.	12.	54.947	9.121	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148
2019.	12.	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536
2020.	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453
2021.	12.	13.950	9.133	...	4.768.468	24.403	25.153	25.554	1.158.011	89.918
2022.	12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166
2023.	12.	25.704	14.739	22.071	5.520.447	12.137	12.546	6.764	1.466.316	176.691
2024.	12.	55.088	32.109	8.177	6.182.214	34.013	13.284	64.240	1.468.883	154.625
2024.	01.	26.532	5.381	4.362	5.600.304	1.703	15.653	22.297	1.683.226	156.747
	02.	4.669	10.342	22.434	5.539.393	34.573	55.911	7.850	1.563.019	164.735
	03.	17.094	40.315	10.926	5.452.922	19.479	40.739	8.156	1.456.329	152.061
	04.	26.490	13.698	21.381	5.365.431	72.201	33.570	23.391	1.568.283	155.382
	05.	4.343	23.408	15.312	5.516.163	21.989	29.509	15.998	1.570.953	177.469
	06.	11.302	5.347	8.431	5.521.252	13.463	61.353	2.353	1.572.776	177.010
	07.	16.120	2.641	11.207	5.786.225	25.564	40.480	47.075	1.628.649	167.939
	08.	9.437	9.509	14.531	5.919.722	6.720	36.177	4.546	1.521.426	189.132
	09.	55.655	15.865	1.107	5.824.225	4.341	13.465	14.634	1.500.809	185.954
	10.	23.247	7.818	230	5.937.949	115.740	22.994	2.264	1.438.801	178.895
	11.	4.810	8.609	6.314	5.890.866	34.028	22.565	4.087	1.557.863	166.241
	12.	55.088	32.109	8.177	6.182.214	34.013	13.284	64.240	1.468.883	154.625

Напомена:

Кориговани називи у заглављу табеле за каматне стопе на депозите нефинансијских предузећа ретроактивно почевши од података за јуни 2020. године, као што је дато у објашњењу:

-од јуна 2020. године Депозити у КМ, до јуна 2020. године Депозити у КМ и депозити у КМ са валутном клаузулом

-од јуна 2020. године Депозити у ЕУР и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за ЕУР, до јуна 2020. године Депозити у ЕУР

-од јуна 2020. године Депозити у иностраној валути (осим ЕУР) и депозити у КМ са валутном клаузулом везаном за страну валуту (осим ЕУР), до јуна 2020. године Депозити у иностраној валути (неукључујући депозите у ЕУР)

Остали елементи заглавља наведених табела остају исти као и подаци у колонама.

* Каматне стопе на депозите по виђењу и износи тих депозита се односе на постојеће послове (преостала стања). Каматне стопе на депозите с договорним доспијењем и износи тих депозита се односе на нове послове.

T14: Укупни депозити и кредити комерцијалних банака - на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	Депозити			Кредити		
		Преносиви депозити	Остали депозити	Укупни депозити	Краткорочни кредити	Дугорочни кредити	Укупни кредити
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2020.	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4
2021.	12.	16.762,9	11.069,7	27.832,6	4.396,9	16.680,4	21.077,3
2022.	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0
2023.	12.	20.060,8	11.066,0	31.126,8	4.998,2	18.525,8	23.524,1
2024.	12.	22.298,1	11.572,7	33.870,8	5.255,5	20.570,2	25.825,7
2024.	01.	20.198,6	11.047,0	31.245,6	4.739,1	18.727,8	23.466,9
	02.	20.299,3	11.084,0	31.383,3	4.821,1	18.843,3	23.664,4
	03.	20.756,8	11.027,7	31.784,5	4.966,8	19.082,2	24.049,0
	04.	20.872,7	11.045,0	31.917,7	5.057,1	19.216,7	24.273,8
	05.	20.843,7	11.034,6	31.878,3	5.098,6	19.432,4	24.531,0
	06.	20.835,8	11.161,0	31.996,8	5.136,4	19.674,8	24.811,3
	07.	21.323,4	11.186,1	32.509,5	5.115,1	19.904,5	25.019,7
	08.	21.408,7	11.239,3	32.648,0	5.089,9	19.964,7	25.054,5
	09.	21.495,7	11.338,9	32.834,5	5.172,0	20.041,6	25.213,6
	10.	21.541,5	11.486,8	33.028,3	5.165,9	20.202,6	25.368,4
	11.	21.746,0	11.517,2	33.263,2	5.153,5	20.421,6	25.575,1
	12.	22.298,1	11.572,7	33.870,8	5.255,5	20.570,2	25.825,7

Напомена:

Укупни депозити представљају обавезе комерцијалних банака БиХ према свим домаћим институционалним секторима у домаћој и страниј валути. Укупни кредити представљају потраживања комерцијалних банака БиХ од свих институционалних сектора, у домаћој и страниј валути.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

T15: Секторска структура преносивих депозита код комерцијалних банака

- на крају периода, у милионима КМ -

ДЕПОЗИТИ ДОМАЋИХ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ СЕКТОРА													
Година	Мјесец	Депозити институција БиХ	Депозити влада ентитета	Депозити влада кантона	Депозити влада општина	Депозити фондова социјалне заштите	Депозити осталих финансијских институција	Депозити нефинансијских јавних предузећа	Депозити нефинансијских приватних предузећа	Депозити непрофитних организација	Депозити домаћинства	Остали депозити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6
2020.	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5
2021.	12.	98,1	1.124,7	1.211,6	588,1	157,3	395,3	1.014,7	4.765,2	451,2	6.917,3	39,3	16.762,9
2022.	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9
2023.	12.	167,1	819,9	1.608,4	692,2	51,9	279,9	965,3	6.043,9	553,9	8.840,8	37,5	20.060,8
2024.	12.	183,6	737,1	1.730,1	720,9	72,3	293,6	961,4	6.763,0	653,3	10.142,0	40,9	22.298,1
2024.	01.	210,0	787,6	1.472,6	668,7	44,7	263,9	1.089,9	6.170,9	584,4	8.868,6	37,2	20.198,6
	02.	280,6	845,9	1.480,5	678,7	40,2	278,9	978,6	6.072,2	585,2	9.024,9	33,6	20.299,3
	03.	235,2	1.168,3	1.549,1	698,2	40,7	272,5	958,2	5.970,1	595,3	9.234,3	34,9	20.756,8
	04.	270,6	1.039,1	1.590,5	698,8	49,7	260,2	1.001,8	5.919,6	616,1	9.394,9	31,5	20.872,7
	05.	220,4	1.043,1	1.586,6	696,5	47,2	293,1	1.016,3	6.110,2	613,1	9.183,6	33,6	20.843,7
	06.	194,7	987,5	1.560,4	704,8	22,0	308,7	906,5	6.191,2	585,3	9.337,2	37,6	20.835,8
	07.	247,0	942,7	1.557,2	716,4	47,4	315,2	989,5	6.469,0	606,1	9.393,0	39,9	21.323,4
	08.	204,2	918,6	1.556,9	712,1	41,2	308,2	1.016,6	6.490,7	598,4	9.519,3	42,7	21.408,7
	09.	194,3	806,7	1.601,0	778,6	33,8	374,3	948,6	6.496,7	619,4	9.591,2	51,1	21.495,7
	10.	212,2	838,5	1.578,5	760,5	38,8	315,1	990,5	6.472,9	611,5	9.683,6	39,4	21.541,5
	11.	192,5	873,0	1.598,7	740,5	45,9	316,8	942,4	6.593,6	609,1	9.789,0	44,4	21.746,0
	12.	183,6	737,1	1.730,1	720,9	72,3	293,6	961,4	6.763,0	653,3	10.142,0	40,9	22.298,1

Напомена:

Преносиви депозити су расположиви на захтјев без накнада и ограничења, могу се директно употребити за плаћања трећим лицима, посебни штедни рачуни с којих је дозвољен пренос средстава на преносиве депозите.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

T16: Секторска структура осталих депозита код комерцијалних банака - на крају периода, у милионима КМ -

ДЕПОЗИТИ СВИХ ДОМАЋИХ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ СЕКТОРА

Година	Мјесец	Депозити институција БиХ	Депозити влада ентитета	Депозити влада кантона	Депозити влада општина	Депозити фондова социјалне заштите	Депозити осталих финансијских институција	Депозити нефинансијских јавних предузећа	Депозити нефинансијских приватних предузећа	Депозити непрофитних организација	Депозити домаћинства	Остали депозити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2020.	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7
2021.	12.	38,0	714,1	33,6	24,0	29,7	764,3	789,4	770,1	91,9	7.778,2	36,4	11.069,7
2022.	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3
2023.	12.	70,7	660,7	58,9	36,3	133,1	758,1	929,7	1.044,5	91,5	7.217,9	64,6	11.066,0
2024.	12.	72,8	438,4	62,7	16,8	122,8	781,6	1.035,1	1.340,2	107,3	7.509,3	85,7	11.572,7
2024.	01.	57,8	651,6	76,5	37,3	136,6	758,1	875,0	1.050,6	90,9	7.248,5	64,2	11.047,0
	02.	48,0	532,1	76,1	37,2	121,4	734,9	1.030,0	1.022,0	92,1	7.327,4	62,8	11.084,0
	03.	40,6	415,2	74,4	36,7	118,2	740,4	1.080,6	1.041,8	87,2	7.330,9	61,7	11.027,7
	04.	36,1	421,7	78,7	15,9	117,7	747,0	1.027,8	1.117,5	88,9	7.332,5	61,2	11.045,0
	05.	30,4	415,6	79,4	18,5	116,4	741,6	1.021,3	1.119,1	89,6	7.318,2	84,7	11.034,6
	06.	43,8	418,6	88,3	17,9	126,0	743,5	1.099,2	1.137,4	94,8	7.306,0	85,5	11.161,0
	07.	168,2	423,1	89,1	20,6	128,5	769,6	979,3	1.125,4	93,6	7.308,2	80,6	11.186,1
	08.	154,4	430,8	87,5	19,8	127,7	766,8	988,9	1.152,1	95,1	7.335,1	81,1	11.239,3
	09.	152,5	432,0	87,7	18,1	123,6	755,2	1.006,9	1.226,8	105,0	7.346,2	84,7	11.338,9
	10.	138,0	425,2	88,6	18,6	129,5	761,4	1.005,5	1.310,4	104,1	7.424,4	81,1	11.486,8
	11.	113,5	436,7	77,0	18,7	137,4	771,6	1.006,9	1.315,9	104,5	7.449,1	86,0	11.517,2
	12.	72,8	438,4	62,7	16,8	122,8	781,6	1.035,1	1.340,2	107,3	7.509,3	85,7	11.572,7

Напомена:

Остали депозити дозвољавају аутоматско повлачење средстава али не и плаћање трећим лицима, штедне и орочене депозите, остале депозите - остало.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

T17: Секторска структура краткорочних кредита комерцијалних банака - на крају периода, у милионима КМ -

КРЕДИТИ ДОМАЋИМ ИНСТИТУЦИОНАЛНИМ СЕКТОРИМА

Година	Мјесец	Кредити институцијама Бих	Кредити владама ентитета	Кредити владама кантона	Кредити владама општина	Кредити фондовима социјалне заштите	Кредити осталим финансијским институцијама	Кредити нефинансијским јавним предузећима	Кредити нефинансијским приватним предузећима	Кредити непрофитним организацијама	Кредити становништву	Остали кредити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2
2020.	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1
2021.	12.	1,6	53,2	1,4	25,0	4,3	48,4	101,7	3.341,1	9,2	810,1	0,8	4.396,9
2022.	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0
2023.	12.	3,0	52,9	0,7	13,2	7,2	51,8	185,1	3.813,2	14,9	854,7	1,6	4.998,2
2024.	12.	3,8	59,6	3,0	16,2	3,6	59,3	199,8	4.040,5	8,2	859,6	1,9	5.255,5
2024.	01.	3,0	53,3	1,2	14,1	7,1	50,7	117,8	3.626,7	13,7	850,9	0,7	4.739,1
	02.	3,1	52,9	2,4	12,9	6,8	47,1	108,4	3.733,4	13,4	840,0	0,8	4.821,1
	03.	3,2	54,7	1,9	15,0	6,6	65,3	119,7	3.831,0	13,6	854,6	1,3	4.966,8
	04.	3,2	52,7	1,9	15,1	6,4	60,1	111,4	3.952,7	14,3	838,4	0,8	5.057,1
	05.	3,3	46,0	2,2	15,0	6,2	52,2	121,1	3.985,4	15,6	850,9	0,8	5.098,6
	06.	3,4	52,8	2,9	15,5	6,0	47,3	126,5	4.020,7	8,4	850,2	2,8	5.136,4
	07.	3,4	52,8	2,8	15,4	5,8	42,9	127,5	3.986,2	9,0	867,4	2,1	5.115,1
	08.	3,5	31,1	2,8	15,5	5,6	49,2	122,8	3.977,1	8,9	871,4	2,1	5.089,9
	09.	3,6	45,9	2,8	17,4	5,4	47,3	122,5	4.038,4	7,9	878,9	2,1	5.172,0
	10.	3,6	38,4	3,6	17,2	5,1	40,3	112,7	4.066,9	7,1	869,3	1,6	5.165,9
	11.	3,7	31,6	3,0	16,7	4,9	45,8	120,5	4.042,0	8,4	874,8	2,0	5.153,5
	12.	3,8	59,6	3,0	16,2	3,6	59,3	199,8	4.040,5	8,2	859,6	1,9	5.255,5

Напомена:

Краткорочни кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих институционалних сектора до једне године, у домаћој и иностраној валути.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

T18: Секторска структура дугорочних кредита комерцијалних банака - на крају периода, у милионима КМ -

КРЕДИТИ ДОМАЋИМ ИНСТИТУЦИОНАЛНИМ СЕКТОРИМА

Година	Мјесец	Кредити институцијама БиХ	Кредити владама ентитета	Кредити владама кантона	Кредити владама општина	Кредити фондовима социјалне заштите	Кредити осталим финансијским институцијама	Кредити нефинансијским јавним предузећима	Кредити нефинансијским приватним предузећима	Кредити непрофитним организацијама	Кредити становништву	Остали кредити	Укупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5
2020.	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3
2021.	12.	14,5	353,7	185,8	350,9	189,8	104,3	409,0	5.435,7	11,1	9.625,4	0,2	16.680,4
2022.	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0
2023.	12.	3,0	230,7	266,1	360,3	173,3	154,2	432,0	5.954,5	19,7	10.931,3	0,9	18.525,8
2024.	12.	0,0	256,3	301,2	424,8	223,9	216,5	497,0	6.608,0	21,8	12.020,1	0,6	20.570,2
2024.	01.	2,9	229,1	263,7	357,0	170,8	148,4	489,6	6.087,4	19,4	10.958,5	0,8	18.727,8
	02.	2,8	225,3	261,2	355,2	166,6	149,6	486,5	6.126,5	20,2	11.048,7	0,8	18.843,3
	03.	2,7	247,0	256,6	363,6	163,6	154,4	477,9	6.225,6	19,4	11.170,7	0,8	19.082,2
	04.	2,6	243,7	254,9	365,7	160,7	157,7	468,4	6.242,9	19,3	11.300,1	0,7	19.216,7
	05.	0,0	242,4	253,1	379,6	178,1	167,2	458,3	6.319,5	19,0	11.414,4	0,8	19.432,4
	06.	0,0	236,4	247,0	390,6	175,6	197,5	451,0	6.426,7	27,2	11.522,2	0,8	19.674,8
	07.	0,0	263,9	246,1	410,0	208,1	199,0	464,6	6.456,5	26,0	11.629,6	0,7	19.904,5
	08.	0,0	260,1	245,6	415,4	220,4	193,5	454,0	6.445,8	25,0	11.704,2	0,7	19.964,7
	09.	0,0	253,0	239,4	425,3	222,3	197,9	449,1	6.444,6	24,2	11.785,1	0,7	20.041,6
	10.	0,0	246,0	286,6	423,9	238,3	197,7	445,4	6.450,3	23,0	11.890,8	0,6	20.202,6
	11.	0,0	260,1	305,2	422,7	235,0	216,0	453,8	6.548,4	22,2	11.957,7	0,6	20.421,6
	12.	0,0	256,3	301,2	424,8	223,9	216,5	497,0	6.608,0	21,8	12.020,1	0,6	20.570,2

Напомена:

Дугорочни кредити представљају потраживања комерцијалних банака од свих домаћих институционалних сектора преко једне године, у домаћој и иностраној валути.

Од јануара 2019. године извршена је рекласификација валутне структуре финансијских инструмената (кредити, депозити, хартије од вриједности) исказаних оригинално у КМ са валутном клаузулом са позиција домаће валуте на позиције стране валуте у извјештајима монетарне статистике у складу са препорукама из ММФ-овог Приручника и Водича за компилацију монетарне и финансијске статистике из 2016. године.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т19: Куповина и продаја КМ

- у хиљадама КМ -

Година	Мјесец	Продаја	Куповина	Салдо	Кумулатив салда
1	2	3	4	5(3-4)	6
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2020.		11.344.462	10.184.558	1.159.904	12.542.676
2021.		9.872.890	7.399.673	2.473.217	15.015.893
2022.		6.291.277	6.075.689	215.588	15.231.481
2023.		10.891.324	11.128.647	-237.323	14.994.158
2024.		16.579.730	16.327.122	252.608	15.246.766
2024.	01.	923.995	1.476.724	-552.729	14.441.428
	02.	1.268.309	1.146.704	121.605	14.563.034
	03.	1.261.289	1.290.283	-28.994	14.534.040
	04.	1.197.819	1.346.211	-148.392	14.385.648
	05.	1.080.066	1.255.863	-175.797	14.209.851
	06.	1.500.904	1.006.172	494.732	14.704.583
	07.	1.308.750	1.433.509	-124.759	14.579.825
	08.	1.589.906	1.394.415	195.492	14.775.316
	09.	1.434.881	1.279.883	154.998	14.930.314
	10.	1.690.986	1.608.684	82.302	15.012.616
	11.	1.529.848	1.561.822	-31.974	14.980.641
	12.	1.792.977	1.526.852	266.125	15.246.766

Т20: Просјечне обавезне резерве

- у хиљадама КМ -

Година	Мјесец	Основица за обрачун обавезне резерве*	Просјечне обавезне резерве	Просјечан салдо рачуна обавезних резерви код ЦББиХ	Разлика
1	2	3	4	5	6=5-4
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.		25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2020.		26.950.173	2.695.017	5.409.751	2.714.733
2021.		28.677.192	2.867.719	6.302.482	3.434.762
2022.		30.175.606	3.017.561	6.694.300	3.676.739
2023.		31.917.917	3.191.792	6.209.280	3.017.489
2024.		34.288.506	3.428.851	5.868.504	2.439.654
2024.	01.	33.155.290	3.315.529	6.099.126	2.783.596
	02.	33.258.883	3.325.888	6.067.446	2.741.558
	03.	33.426.731	3.342.673	6.118.268	2.775.595
	04.	33.702.390	3.370.239	5.868.899	2.498.660
	05.	33.811.734	3.381.173	5.775.844	2.394.670
	06.	33.795.446	3.379.545	5.750.648	2.371.104
	07.	34.366.614	3.436.661	5.710.881	2.274.219
	08.	34.837.268	3.483.727	5.813.333	2.329.606
	09.	35.000.753	3.500.075	5.863.661	2.363.586
	10.	35.088.969	3.508.897	5.662.527	2.153.630
	11.	35.310.747	3.531.075	5.727.856	2.196.781
	12.	35.707.247	3.570.725	5.963.562	2.392.837

Напомена:

Централна банка Босне и Херцеговине (ЦББиХ) донијела је Одлуку о повећању накнада на обавезну резерву које плаћа комерцијалним банкама, с циљем усклађивања са политиком Европске централне банке (ЕЦБ) и ублажавања утицаја раста референтне каматне стопе ЕЦБ-а на пословање банака у БиХ. Овом одлуком се на средства обавезне резерве по основу основице у домаћој валути КМ, исплаћује комерцијалним банкама накнада по стопи од 50 базних поена (0,50%), на средства обавезне резерве по основу основице у страним валутама и у домаћој валути с валутном клаузулом - исплаћује накнада по стопи од 30 базних поена (0,30%). На средства изнад обавезне резерве, накнада се не обрачунава. Приликом доношења одлука о обавезној резерви ЦББиХ размотрени су сви релевантни фактори, укључујући одлуке ЕЦБ-а, те кретања кључних макроекономских и индикатора финансијског сектора, водећи првенствено рачуна о стабилности валутног одбора. Примјена ове одлуке почиње 1. 7. 2023. године.

Од 1. јула 2016. године стопа обавезне резерве коју примјењује ЦББиХ на основицу за обрачун обавезне резерве износи 10%.

Од 1. јула 2016. године ЦББиХ примјењује нове стопе за обрачун накнаде на средства на рачуну резерви банака: Централна банка БиХ на рачуну резерви комерцијалне банке у обрачунском периоду не обрачунава накнаду на износ средстава обавезне резерве, а на износ средстава изнад обавезне резерве обрачунава накнаду по стопи која је једнака 50% стопе коју примјењује Европска централна банка на депозите комерцијалних банака (Deposit Facility Rate).

Од 1. маја 2015. године Централна банка обрачунава накнаду банци на износ средстава те банке на рачуну резерви код Централне банке у обрачунском периоду, како слиједи:

- на износ обавезне резерве – просјек EONIA-е који је у истом периоду забиљежен на тржишту умањен за 10 базних поена, или минимум нула,
- на износ средстава изнад обавезне резерве – нулта стопа накнаде.

Нулта стопа накнаде на обавезну резерву примјењује се у случају да је просјечна EONIA умањена за 10 базних поена имала негативну вриједност.

Од 1. септембра 2014. стопа накнаде се утврђује на основу пондерисаног просјека каматних стопа које је у истом периоду на тржишту остварила Централна банка на депозите инвестиране до мјесец дана, с тим да се на износ обавезне резерве обрачунава 70% или минимум нула, а на износ средстава изнад обавезне резерве 90% од наведене стопе или минимум нула.

*Основицу за обрачун обавезне резерве чине депозити и позајмљена средства у домаћој и другим валутама изражени у КМ.

Т21: Трансакције у платном промету

- у милионима КМ -

Година	Мјесец	БПРВ		ЖИРОКЛИРИНГ		УКУПНО	
		Бр. трансакција	Износ	Бр. трансакција	Износ	Бр. трансакција	Износ
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2020.		1.072.023	87.108	42.702.383	18.024	43.774.406	105.132
2021.		1.236.315	102.287	46.735.411	20.116	47.971.726	122.403
2022.		1.435.980	123.370	48.264.255	22.456	49.700.235	145.825
2023.		1.523.992	139.164	49.298.196	23.932	50.822.188	163.096
2024.		1.706.358	157.141	51.691.850	25.901	53.398.208	183.042
2024.	01.	119.586	11.045	3.883.552	1.848	4.003.138	12.893
	02.	131.959	11.815	4.149.441	2.018	4.281.400	13.833
	03.	135.486	12.244	4.128.819	2.042	4.264.305	14.286
	04.	147.625	13.338	4.472.522	2.248	4.620.147	15.586
	05.	139.259	12.301	4.272.406	2.104	4.411.665	14.405
	06.	135.004	12.755	4.083.930	2.031	4.218.934	14.786
	07.	151.789	13.827	4.661.804	2.325	4.813.593	16.152
	08.	141.501	13.167	4.216.653	2.166	4.358.154	15.333
	09.	141.330	13.155	4.264.088	2.145	4.405.418	15.300
	10.	152.821	13.687	4.605.546	2.328	4.758.367	16.015
	11.	142.571	12.869	4.199.482	2.162	4.342.053	15.032
	12.	167.427	16.937	4.753.607	2.484	4.921.034	19.421

Т22: Платни биланс БиХ

- у милионима КМ

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	Q1 2024.	Q2 2024.	Q3 2024.	Q4 2024.
ТЕКУЋИ РАЧУН	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-579	-2.001	-1.157	-2.129	-1.011	-510	-128	-480
Роба - салдо	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.259	-11.747	-2.854	-2.919	-3.027	-2.946
Извоз робе	7.196	7.700	9.341	10.418	10.180	9.423	12.710	16.368	15.507	15.187	3.518	3.852	3.825	3.992
Увоз робе	14.372	14.789	16.758	17.940	18.143	15.691	19.880	26.551	25.766	26.934	6.372	6.771	6.853	6.938
Услуге - салдо	1.951	2.118	2.329	2.612	2.797	1.636	2.827	3.983	4.391	4.404	795	1.056	1.445	1.108
Извоз робе	2.962	3.168	3.484	3.832	4.149	2.590	4.053	5.669	6.424	6.751	1.212	1.601	2.309	1.628
Увоз робе	1.012	1.051	1.154	1.220	1.352	954	1.226	1.686	2.033	2.347	417	546	864	520
Примарни доходак - салдо	195	41	-263	-195	-60	-192	-499	-598	-288	-161	-57	-26	42	-120
Потражује	929	929	969	1.026	1.197	935	1.193	1.437	1.948	2.362	554	610	606	592
Дугује	734	889	1.233	1.221	1.258	1.128	1.692	2.034	2.236	2.522	611	635	563	712
Секундарни доходак - салдо	3.573	3.507	3.831	4.010	4.299	3.844	4.263	4.798	4.999	5.375	1.106	1.379	1.412	1.478
Потражује	3.909	3.852	4.192	4.404	4.711	4.277	4.727	5.305	5.625	6.091	1.290	1.568	1.586	1.647
Дугује	336	345	362	394	412	433	464	508	626	716	185	189	174	169
КАПИТАЛНИ РАЧУН	364	300	342	305	384	361	350	325	323	359	81	88	105	86
Потражује	364	300	342	311	386	369	354	328	330	366	83	89	106	87
Дугује	0	0	0	6	2	8	4	4	8	7	2	2	2	2
ФИНАНСИЈСКИ РАЧУН	-885	-817	-898	-801	-590	-878	-159	-1.555	-416	-1.532	-813	-663	127	-182
Директне инвестиције	-509	-550	-717	-960	-739	-699	-1.098	-1.429	-1.689	-1.893	-561	-335	-511	-487
Нето финансијска актива	167	5	173	32	38	138	150	146	183	143	32	60	3	49
Нето финансијска пасива	675	555	890	992	777	837	1.248	1.575	1.872	2.037	593	395	514	535
Портфолио инвестиције	110	167	157	256	214	4	82	261	449	394	-8	196	139	68
Нето финансијска актива	51	99	92	254	179	-26	349	246	409	390	-14	196	138	69
Нето финансијска пасива	-58	-68	-64	-2	-35	-30	267	-15	-40	-4	-6	0	0	2
Финансијски деривативи	0	1	1	-5	-1	0	1	0	2	1	0	1	-2	2
Нето финансијска актива	0	0	-4	-7	-12	-7	-3	-4	-2	-3	0	0	-2	-1
Нето финансијска пасива	0	-1	-5	-2	-11	-7	-4	-4	-4	-4	0	-1	-1	-2
Остале инвестиције	-1.366	-1.365	-1.473	-1.205	-999	-1.430	-1.839	-530	770	-1.120	51	-1.009	310	-472
Нето финансијска актива	-417	-294	-690	286	-12	-218	-76	722	1.135	691	249	-154	727	-131
Валута и депозити	-366	-316	-547	-59	-28	-272	-220	315	742	314	192	-237	598	-239
Зајмови	-80	-74	-289	223	-90	-13	-2	71	43	48	-14	-4	38	28
Осигурање и пензије	-75	20	20	30	22	25	37	38	13	23	4	9	8	2
Трговински кредити и аванси	92	81	100	98	73	60	117	242	326	321	74	82	85	80
Остала финансијска актива	12	-4	26	-6	10	-17	-7	56	10	-15	-6	-3	-3	-3
Нето финансијска пасива	950	1.070	783	1.491	987	1.212	1.764	1.252	365	1.811	198	855	417	341
Валута и депозити	-58	-107	69	393	75	-811	-294	-143	-283	385	-78	380	-1	83
Зајмови	522	698	127	463	318	1.429	655	442	-265	527	51	232	171	72
Осигурање и пензије	-8	-4	-5	-10	-10	-5	-5	-9	-16	-19	-2	-4	-5	-8
Трговински кредити и аванси	523	487	582	618	619	582	795	937	917	921	220	233	251	216
Остала финансијска актива (укључујући и алокацију SDR)	-28	-3	10	27	-15	16	613	24	11	-2	7	13	0	-23
Резервна актива	881	930	1.136	1.114	935	1.246	2.695	142	52	1.086	-295	483	191	707
Монетарно злато	0	0	0	0	0	0	0	-162	0	313	0	0	0	313
Валута и депозити	-1.121	2.033	-230	253	238	549	441	4.432	-63	-1.473	-1.558	189	253	-357
Хартије од вриједности	2.004	-1.102	1.367	860	699	696	2.254	-4.126	113	2.243	1.262	294	-63	750
Остала резервна актива	-1	-1	-1	1	-2	1	0	-2	2	3	1	0	0	1
НЕТО ГРЕШКЕ И ПРОПУСТИ	209	306	281	-12	-46	-259	69	121	418	238	117	-241	150	212

Напомена:

Платни биланс БиХ урађен је у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за платни биланс и међународну инвестициону позицију, шесто издање – BPM6).). Компилација платног биланса за четврти квартал укључује и редовну ревизију претходно објављених података за кватрале текуће године, у складу с најновијим доступним изворним подацима. Детаљнија методолошка објашњења се налазе на веб страници, www.cbbh.ba под статистика.

Т23: Међународна инвестициона позиција (МИП)

- у милионима КМ -

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	Q1 2024.	Q2 2024.	Q3 2024.	Q4 2024.
НЕТО ПОЗИЦИЈА	-15.692	-15.282	-14.545	-14.100	-13.172	-11.633	-11.325	-11.898	-11.129	-11.581	-12.326	-11.972	-12.126
АКТИВА	14.597	15.816	17.045	19.326	21.021	22.339	25.305	26.332	28.474	28.751	29.194	30.404	31.085
Директне инвестиције	878	933	1.157	1.268	1.245	1.389	1.536	1.682	1.862	1.896	1.956	1.958	2.005
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	362	370	427	468	622	758	811	911	1.062	1.079	1.118	1.125	1.157
Задужење (разни дужнички инструменти)	516	562	730	799	623	631	726	771	800	816	838	833	848
Портфолио инвестиције	582	674	764	1.018	1.203	1.180	1.519	1.762	2.169	2.155	2.353	2.493	2.564
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	33	39	44	41	39	38	82	97	92	92	88	94	105
Задужење (разни дужнички инструменти)	550	635	720	977	1.164	1.141	1.437	1.665	2.077	2.063	2.265	2.399	2.459
Финансијски деривативи	0	2	0	0	1	0	0	0	8	8	3	5	3
Остале инвестиције	4.530	4.677	4.509	5.415	5.975	5.901	5.899	6.819	8.142	8.658	8.324	9.079	8.868
Остали власнички капитал	52	48	52	54	53	68	66	66	66	66	66	66	66
Валута и Депозити	2.870	3.127	3.191	3.952	4.350	4.297	4.244	4.807	5.790	6.259	5.865	6.521	6.225
Зајмови	232	158	176	249	210	195	214	280	323	315	313	353	382
Осигурање, пензије и стандардизовани системи осигурања	88	87	92	89	94	105	111	149	143	157	158	164	166
Трговински кредити и аванси	1.026	990	943	1.021	1.199	1.195	1.227	1.422	1.703	1.748	1.814	1.873	1.925
Остала потраживање/обавезе	262	267	55	49	69	40	36	95	117	112	107	103	104
Резервна актива	8.606	9.531	10.614	11.626	12.598	13.869	16.350	16.069	16.293	16.034	16.557	16.868	17.645
Валута и депозити	1.132	3.165	2.935	3.188	3.426	3.975	4.416	8.847	8.784	7.227	7.416	7.667	7.315
Хартије од вриједности	7.288	6.158	7.474	8.225	8.917	9.601	11.630	7.061	7.331	8.609	8.933	8.974	9.769
Остала резервна актива	186	208	205	212	254	293	305	161	178	198	208	227	561
ПАСИВА	30.290	31.098	31.590	33.426	34.193	33.972	36.629	38.229	39.603	40.332	41.520	42.376	43.211
Директне инвестиције	13.063	13.382	14.166	14.957	15.535	15.882	17.126	18.117	19.728	20.311	20.701	21.178	21.734
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	9.516	9.698	10.517	11.364	11.663	11.842	13.865	14.473	15.746	16.168	16.540	16.969	17.417
Задужење (разни дужнички инструменти)	3.547	3.684	3.649	3.592	3.872	4.039	3.261	3.644	3.982	4.143	4.161	4.209	4.317
Портфолио инвестиције	349	299	240	246	207	189	479	438	408	393	403	392	375
Власничке хартије од вриједности и дионице у инвестиционим фондовима	56	79	93	98	99	121	167	121	97	92	92	91	91
Задужење (разни дужнички инструменти)	293	220	147	148	107	69	312	317	310	302	312	301	283
Финансијски деривативи	0	2	0	0	1	2	0	0	0	0	2	17	12
Остале инвестиције	16.878	17.416	17.184	18.223	18.451	17.899	19.024	19.674	19.467	19.627	20.414	20.788	21.090
Остали власнички капитал	47	26	29	36	47	48	78	118	99	99	99	98	97
Валута и Депозити	1.595	1.489	1.554	2.751	2.825	2.015	1.742	1.598	1.316	1.227	1.608	1.607	1.690
Зајмови	12.632	13.074	12.890	12.494	12.527	12.785	13.445	14.028	13.751	13.819	14.073	14.296	14.373
Осигурање, пензије и стандардизовани системи осигурања	18	19	22	23	24	27	30	33	33	35	36	37	37
Трговински кредити и аванси	2.119	2.341	2.243	2.435	2.550	2.551	2.621	2.760	3.138	3.305	3.439	3.603	3.727
Остале обавезе	68	65	73	102	88	101	104	120	141	148	162	162	147
Специјална права вучење (Нето створене финансијске обавезе)	401	401	374	382	389	373	1.005	1.017	988	994	998	985	1.019

Напомена:

Међународна инвестициона позиција (ИП) за БиХ компилирана је у складу са најновијом методологијом Међународног монетарног фонда за компилацију статистике платног биланса (ВОР) и међународне инвестиционе позиције, шесто издање (ВРМ6). Компилација међународне инвестиционе позиције за четврти квартал укључује и редовну ревизију претходно објављених података за квартал текуће године, у складу са најновијим доступним изворним подацима. Скраћена верзија примјењене методологије за компилацију ИП за БиХ доступна је на веб страници ЦББиХ.

Т24: Сервисирање спољног дуга сектора владе							- у хиљадама КМ -		
Кредитор	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.		
							Главница	Камата	Укупно
Јавни кредитори	918.240	756.735	704.376	736.246	802.291	1.254.797	1.066.109	266.701	1.332.810
Међународне и регионалне организације	773.242	596.376	519.313	543.640	628.577	1.079.066	914.324	245.692	1.160.016
Европска инвестициона банка	98.079	100.344	118.727	118.059	124.156	165.828	112.646	75.673	188.319
ЕБРД - Европска банка за обнову и развој	117.528	118.638	119.313	138.464	122.823	162.323	128.698	46.022	174.720
Свјетска банка - IDA	130.584	144.276	162.458	119.356	200.712	233.033	212.226	11.191	223.417
Свјетска банка - IBRD ¹⁾	52.785	64.732	70.914	92.155	77.647	96.641	77.179	42.750	119.929
Развојна банка Савјета Европе ¹⁾	5.390	5.817	8.166	8.050	8.349	9.502	8.526	1.664	10.189
Међународни фонд за развој пољопривреде	4.033	4.157	4.149	5.544	7.642	8.145	6.668	1.952	8.620
ММФ	353.116	127.129	8.601	35.416	64.352				
ЕВРОФИМА	0	0	0	0	0	283.289	368.381	65.830	434.211
Европска комисија	11.726	31.284	26.986	26.595	22.897	120.306	0	611	611
Влада и владине агенције	144.997	160.359	185.063	192.606	173.714	175.731	151.785	21.008	172.794
Париски клуб ¹⁾	46.256	50.203	53.425	57.303	34.533	37.736	37.573	3.847	41.421
Саудијски фонд за развој	9.895	10.380	10.408	10.225	9.062	10.379	9.211	2.269	11.481
Остала билатерала ²⁾	88.846	99.776	121.230	125.078	130.119	127.615	105.001	14.892	119.892
Приватни кредитор	37.079	36.897	36.691	36.468	0	142	0	0	0
Лондонски клуб ¹⁾	37.079	36.897	36.691	36.468	0	142	0	0	0
Укупно	955.319	793.632	741.067	772.714	802.291	1.254.939	1.066.109	266.701	1.332.810

Извор:

Министарство за финансије и трезор БиХ.

¹⁾ Дуг настао прије 1992.

²⁾ Остала билатерала садржи следеће кредиторе: Fortis банка, Влада Јапана, ОПЕС, KfW, Влада Шпаније, Извоз-Увоз Банка Кореје (EximBank), Аустријска банка, Белгија, Банка за рад и привреду (BAWAG), Raiffaisen банка

T25: Укупан дуг сектора опште владе (Мастришки дуг)

- на крају периода, у милионима КМ -

УКУПАН ДУГ ОПШТЕ ВЛАДЕ БиХ (Мастришки дуг)						
Година	Дужничке хартије од вриједности	Кредити	Укупно	од тога: спољни дуг		
				Јавни кредитори (међународне финансијске институције и стране владе)	Приватни кредитор	Укупно спољни дуг
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
2015.	2.418,4	9.563,7	11.982,1	8.238,5	454,1	8.692,6
2016.	2.478,2	9.616,6	12.094,8	8.504,4	368,1	8.872,5
2017.	2.351,8	8.967,0	11.318,8	7.870,1	276,9	8.147,0
2018.	2.325,5	9.092,1	11.417,6	7.935,6	262,6	8.198,1
2019.	2.423,3	9.130,8	11.554,2	7.933,6	206,5	8.140,1
2020.	2.715,6	9.818,4	12.534,0	8.574,8	151,2	8.726,0
2021.	2.974,9	10.306,9	13.281,8	9.059,7	375,3	9.435,0
2022.*	3.082,2	10.283,9	13.366,2	9.109,1	365,2	9.474,4
2023.*	3.487,8	9.672,1	13.160,0	8.523,5	343,4	8.866,9

Извор:
Министарства финансија и трезора БиХ и Централна банка БиХ

Напомена:
Статистичка дефиниција дуга је као што је дефинисано по Мастришком споразуму. Подаци се објављују на консолидованој основи у складу са захтјевима Еуростата.
*Подаци за 2022. и 2023. годину су ревидирани

Т26: Девизне резерве ЦББиХ

- на крају периода, у милионима КМ -

Година	Мјесец	Бруто девизне резерве							Нето девизне резерве	Монетарна пасива	Нето страна актива ЦББиХ
		Злато	Држање SDR	Страна валута у трезору ЦББиХ	Депозити код нерезидентних банака	Остало	Инвестиције у хартије од вриједности	9=3+...+8			
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2
2020.	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7
2021.	12.	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1	16.345,8	15.573,0	772,8
2022.	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5
2023.	12.	175,5	2,1	455,2	8.326,6	0,0	7.330,6	16.289,9	16.287,4	15.401,2	886,2
2024.	12.	555,2	4,8	526,0	6.786,2	0,0	9.768,7	17.640,9	17.638,4	16.274,7	1.363,7
2024.	01.	176,8	21,6	454,9	7.052,1	0,0	8.202,5	15.907,9	15.905,6	14.981,0	924,6
	02.	177,6	2,7	454,9	6.891,7	0,0	8.503,3	16.030,1	16.027,2	15.097,2	930,1
	03.	194,3	2,7	455,7	6.769,0	0,0	8.609,1	16.030,8	16.028,3	15.035,8	992,5
	04.	201,2	20,3	456,2	6.514,8	0,0	8.678,4	15.870,9	15.868,6	14.913,0	955,5
	05.	201,5	3,1	458,1	6.218,7	0,0	8.885,6	15.767,0	15.764,4	14.771,8	992,5
	06.	203,8	3,2	464,0	6.951,1	0,0	8.933,2	16.555,3	16.552,8	15.510,5	1.042,4
	07.	212,3	19,7	463,9	6.721,6	0,0	9.016,0	16.433,6	16.430,7	15.308,6	1.122,1
	08.	212,7	3,6	464,0	6.900,0	0,0	9.100,7	16.681,1	16.678,4	15.505,9	1.172,5
	09.	222,1	3,6	464,0	7.201,5	0,0	8.973,8	16.865,0	16.862,7	15.619,4	1.243,3
	10.	236,7	18,4	463,9	6.877,3	0,0	9.443,4	17.039,6	17.037,1	15.761,4	1.275,7
	11.	235,6	4,7	463,9	6.837,4	0,0	9.665,5	17.207,0	17.204,1	15.861,0	1.343,1
	12.	555,2	4,8	526,0	6.786,2	0,0	9.768,7	17.640,9	17.638,4	16.274,7	1.363,7

Напомена:

Бруто девизне резерве чине стања билансних позиција краткорочне стране активе ЦББиХ (злато, располагање ЦББиХ SDR-ом, девизе у трезору ЦББиХ, преносиви депозити у страном валути код нерезидентних банака и остало) и инвестирања у хартије од вриједности од јула 2006. по одлуци Инвестиционог комитета ЦББиХ. Нето девизне резерве представљају разлику између бруто девизних резерви и обавеза према нерезидентима. Монетарну пасиву ЦББиХ чине новац изван монетарних власти и депозити резидената код монетарних власти. Нето страна актива ЦББиХ представља разлику између нето девизних резерви и монетарне пасиве ЦББиХ.

Монетарни подаци ажурирани у складу са методологијом ММФ-а (Приручник за монетарну и финансијску статистику, 2000), од јануара 2006. године.

Т27: БиХ извоз по земљама дестинације

- у хиљадама КМ -

Година	Мјесец	Њемачка	Хрватска	Италија	Србија	Словенија	Аустрија	Турска	Црна Гора	Остале земље	Укупно
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.002	1.352.791	1.251.474	1.057.052	1.020.991	323.223	402.113	3.287.069	11.900.251
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.303	3.011.551	11.492.564
2020.		1.630.844	1.362.907	1.015.184	1.152.068	954.078	1.005.509	314.249	293.645	2.792.675	10.521.159
2021.		2.137.576	1.864.306	1.608.291	1.722.477	1.219.184	1.284.935	358.064	394.449	3.684.248	14.273.529
2022.		2.666.194	2.676.624	1.991.386	2.363.435	1.421.819	1.710.354	311.638	576.469	4.255.821	17.973.740
2023.		2.680.393	2.548.638	1.449.652	2.087.129	1.356.297	1.715.316	261.586	689.771	3.910.942	16.699.723
2024.		2.457.026	2.593.726	1.267.809	1.838.962	1.325.462	1.574.881	318.704	596.041	4.102.241	16.074.851
2024.	01.	208.157	169.979	97.369	108.145	104.025	118.008	30.789	48.243	285.293	1.170.006
	02.	222.453	205.911	107.713	134.759	117.457	130.162	42.143	44.341	331.644	1.336.583
	03.	204.244	218.123	104.740	150.854	116.523	132.620	32.512	47.777	339.603	1.346.995
	04.	225.277	242.761	113.769	164.808	117.298	148.025	26.132	48.442	383.265	1.469.776
	05.	199.240	222.413	110.374	136.000	113.303	129.863	22.251	44.257	342.950	1.320.650
	06.	206.302	218.459	119.383	132.218	112.928	128.764	23.139	45.740	336.261	1.323.195
	07.	201.786	231.535	126.671	148.910	111.511	140.787	19.920	48.911	364.357	1.394.387
	08.	175.131	189.076	62.220	165.030	87.415	120.796	19.267	53.900	291.206	1.164.043
	09.	214.854	214.848	114.577	171.038	118.601	140.130	21.901	52.518	312.533	1.361.001
	10.	221.819	247.511	109.266	189.759	116.362	146.044	24.048	58.261	394.746	1.507.815
	11.	216.127	206.182	116.938	163.197	116.100	139.393	26.363	50.917	380.783	1.416.001
	12.	161.637	226.927	84.790	174.245	93.939	100.291	30.238	52.734	339.600	1.264.400

Напомена:

Критериј за приказивање појединачних земаља је учешћ извоза те земље у укупном извозу БиХ у трогодишњем периоду (2016, 2017, 2018. године).

У складу с наведеним, све земље са учешћем већим од 3,0% исказане су појединачно, док су остале земље укључене у категорију Остале земље.

Т28: БиХ увоз по земљама поријекла										- у хиљадама КМ -		
Година	Мјесец	Њемачка	Италија	Србија	Хрватска	Кина	Словенија	Руска Федерација	Турска	Аустрија	Остале земље	Укупно
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968
2019.		2.337.802	2.333.081	2.150.219	2.020.597	1.449.423	906.606	451.193	964.624	721.547	6.163.492	19.498.584
2020.		2.074.858	1.949.017	1.895.718	1.523.371	1.355.872	840.875	359.084	896.725	682.570	5.308.196	16.886.285
2021.		2.566.643	2.600.538	2.427.344	1.922.537	1.702.427	984.015	629.494	1.269.716	823.775	6.670.410	21.596.900
2022.		2.992.889	3.540.600	3.057.570	2.844.749	2.327.506	1.113.095	658.099	1.675.148	1.003.269	9.423.523	28.636.447
2023.		3.337.298	3.871.009	2.830.013	2.095.023	2.629.129	1.073.664	461.880	1.540.892	997.183	8.931.476	27.767.566
2024.		3.381.120	3.705.368	2.954.583	2.138.641	2.760.200	1.083.020	332.896	1.664.098	1.013.072	9.621.487	28.654.486
2024.	01.	235.898	254.048	174.957	121.494	154.854	78.031	38.674	117.268	65.532	665.593	1.906.350
	02.	312.875	310.714	234.181	147.844	210.472	88.949	52.792	140.597	89.576	772.446	2.360.446
	03.	310.111	357.125	235.063	151.283	243.587	100.653	40.267	159.162	86.178	860.707	2.544.135
	04.	280.832	301.999	242.456	154.740	214.918	93.656	33.368	150.795	87.422	920.571	2.480.756
	05.	287.150	355.655	225.204	172.190	225.874	89.506	23.469	149.932	84.627	777.361	2.390.969
	06.	262.692	328.471	256.238	173.597	239.065	91.283	15.979	123.862	85.325	792.447	2.368.959
	07.	308.230	346.422	275.450	196.264	260.473	103.058	17.462	148.569	82.286	825.632	2.563.846
	08.	260.472	280.113	265.052	206.290	229.269	77.338	18.132	143.867	86.120	766.965	2.333.618
	09.	284.433	292.053	253.285	187.337	230.647	94.542	14.284	144.308	82.956	779.381	2.363.226
	10.	283.450	311.370	274.230	224.018	257.069	97.637	21.383	139.420	90.698	856.133	2.555.410
	11.	279.101	288.543	253.389	190.713	243.580	86.572	24.091	117.095	90.829	794.336	2.368.247
	12.	275.876	278.855	265.077	212.873	250.392	81.796	32.995	129.223	81.525	809.914	2.418.524

Напомена:

Критериј за приказивање појединачних земаља је учешће увоза из те земље у укупном увозу БиХ у трогодишњем периоду (2016, 2017, 2018 .године).
У складу с наведеним, све земље са учешћем већим од 3,0% исказане су појединачно, док су остале земље укључене у категорију Остале земље.

Т29: Преглед просјечних средњих курсава КМ

Година	Мјесец	ЕМУ EUR	Хрватска HRK 100	Чешка Р. CZK 1	Мађарска HUF 100	Јапан JPY 100	Швајцарска CHF 1	Турска TRY 1	В. Британија GBP 1	САД USD 1	Кина CNY 1	Србија RSD 100
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2018.		1,955830	26,365492	0,076267	0,613697	1,500585	1,693763	0,351884	2,210985	1,657498	0,250633	1,653621
2019.		1,955830	26,365089	0,076197	0,601572	1,603053	1,758109	0,307940	2,230125	1,747204	0,252963	1,659447
2020.		1,955830	25,946780	0,074002	0,557563	1,607387	1,827419	0,247515	2,201320	1,716607	0,248658	1,663431
2021.		1,955830	25,977234	0,076253	0,545671	1,506596	1,808910	0,191301	2,274685	1,653851	0,256382	1,663495
2022.		1,955830	25,957036	0,079629	0,501501	1,420249	1,948176	0,113256	2,294933	1,860152	0,276500	1,665037
2023.		1,955830		0,081507	0,512335	1,290900	2,013360	0,078526	2,248887	1,809093	0,255630	1,668038
2024.		1,955830		0,077871	0,495036	1,194513	2,053678	0,055106	2,310145	1,807525	0,251198	1,670415
2024.	01.	1,955830		0,079146	0,512190	1,227395	2,088796	0,059611	2,275517	1,791141	0,249960	1,668657
	02.	1,955830		0,077584	0,504683	1,212718	2,069872	0,058855	2,289035	1,810905	0,251794	1,669106
	03.	1,955830		0,077319	0,495381	1,202086	2,026543	0,056290	2,287037	1,800166	0,249899	1,668944
	04.	1,955830		0,077365	0,498140	1,186835	2,004962	0,056369	2,283729	1,822828	0,251827	1,669648
	05.	1,955830		0,078697	0,504799	1,161646	1,990265	0,056125	2,285357	1,810523	0,250292	1,669998
	06.	1,955830		0,078946	0,496246	1,151885	2,030938	0,055789	2,308890	1,816739	0,250480	1,670595
	07.	1,955830		0,077358	0,498324	1,140203	2,019980	0,054793	2,319048	1,803357	0,248299	1,670920
	08.	1,955830		0,077630	0,495281	1,212817	2,067970	0,052870	2,297743	1,779091	0,248565	1,671114
	09.	1,955830		0,077943	0,495499	1,228998	2,077805	0,051711	2,327334	1,760878	0,248828	1,671019
	10.	1,955830		0,077340	0,487160	1,200540	2,083459	0,052310	2,342680	1,791888	0,253036	1,671141
	11.	1,955830		0,077304	0,478282	1,196650	2,089344	0,053351	2,344783	1,837313	0,255172	1,671703
	12.	1,955830		0,077810	0,474688	1,213117	2,094876	0,053337	2,360008	1,865933	0,256316	1,672094

ТЗ0: Владине финансије БиХ - јединице сектора владе

- у милионима КМ -

		Институције БиХ	ФБиХ	РС	Брчко	Консолидовани приходи БиХ	Институције БиХ	ФБиХ	РС	Брчко	Консолидовани расходи БиХ	Нето набавка нефинансијских средстава	Нето суфицит/дефицит
2015.		1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.		1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2017.		1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0
2018.		1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5
2019.		1.051,4	9.217,5	4.584,0	288,8	15.018,1	985,5	8.120,3	4.097,6	254,6	13.334,3	1.006,6	677,2
2020.		1.070,6	8.614,0	4.652,1	268,3	14.430,7	1.028,6	8.583,1	4.749,6	287,9	14.474,8	1.765,1	-1.809,2
2021.		1.093,0	9.616,7	5.147,2	305,9	16.055,3	982,3	8.792,8	4.861,0	268,5	14.797,0	1.368,9	-110,6
2022.		1.165,5	10.946,2	5.887,4	338,4	18.212,9	1.096,1	9.797,8	5.748,5	287,5	16.805,3	1.590,2	-182,7
2023.		1.506,6	12.228,9	6.439,4	369,8	20.308,7	1.345,9	11.691,7	6.089,3	318,4	19.209,3	1.699,9	-600,5
2018.	Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
	Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
	Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
	Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019.	Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
	Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
	Q3	270,0	2.079,8	924,2	71,6	3.309,8	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	334,4
	Q4	280,8	2.080,5	1.015,2	72,2	3.412,9	266,6	2.177,5	972,4	81,1	3.461,9	210,4	-259,4
2020.	Q1	286,0	1.906,0	862,8	59,7	3.081,9	235,6	1.695,3	877,3	42,7	2.818,4	40,6	222,9
	Q2	235,6	1.674,2	887,0	53,6	2.815,4	232,8	1.834,2	1.090,5	62,6	3.185,2	102,1	-471,9
	Q3	266,9	1.963,7	970,8	67,0	3.236,3	231,7	2.024,8	933,7	69,8	3.227,7	96,5	-88,0
	Q4	282,1	2.027,8	1.067,1	71,3	3.418,9	328,5	2.249,0	1.117,7	93,8	3.759,7	231,1	-571,9
2021.	Q1	277,6	1.906,5	976,0	61,7	3.191,6	240,3	1.727,9	929,8	47,9	2.915,8	60,1	215,7
	Q2	275,1	2.094,2	976,5	69,9	3.390,8	235,1	1.919,4	1.022,4	59,7	3.211,7	93,3	85,8
	Q3	262,8	2.146,5	1.072,2	74,1	3.527,5	256,3	1.953,5	963,4	58,9	3.204,0	78,9	244,6
	Q4	277,5	2.272,0	1.095,8	82,3	3.702,2	250,5	2.430,2	1.170,4	85,6	3.911,4	288,6	-497,8
2022.	Q1	256,1	2.181,7	1.070,1	72,9	3.550,1	243,1	1.818,4	979,0	57,4	3.067,3	22,0	460,8
	Q2	278,1	2.498,0	1.193,2	81,2	4.026,0	236,4	2.227,9	1.146,3	62,6	3.648,6	82,3	295,1
	Q3	326,9	2.424,2	1.209,6	83,2	4.009,0	269,8	2.266,2	1.261,1	63,5	3.825,9	108,6	74,6
	Q4	304,5	2.579,7	1.188,1	85,8	4.127,5	346,7	2.649,5	1.385,0	87,9	4.438,5	272,8	-583,8
2023.	Q1	304,7	2.508,4	1.237,5	76,3	4.072,6	293,1	2.214,2	1.165,9	60,3	3.679,1	33,1	360,3
	Q2	400,5	2.815,3	1.234,3	86,2	4.487,0	324,7	2.599,6	1.214,7	68,9	4.158,6	78,4	250,0
	Q3	388,7	2.778,6	1.335,3	97,9	4.529,3	355,9	2.713,6	1.289,9	69,6	4.357,9	98,9	72,6
	Q4	412,7	2.738,2	1.412,8	93,1	4.598,7	372,2	3.200,6	1.457,8	102,5	5.075,1	370,3	-846,7
2024.	Q1	374,1	2.765,0	1.416,4	87,6	4.567,4	351,7	2.559,7	1.313,5	83,4	4.232,7	20,2	314,5
	Q2	442,5	2.979,3	1.438,4	100,2	4.896,9	339,9	2.804,2	1.353,7	73,5	4.507,7	101,2	287,9
	Q3	384,0	3.099,4	1.478,5	106,3	4.992,8	373,0	3.011,5	1.426,2	90,0	4.825,4	117,9	49,6

Напомена:

Административни подаци прикупљени од: министарства финансија свих нивоа власти, фондова социјалног осигурања свих нивоа власти, ентитетских јавних предузећа за путеве и ентитетских јавних предузећа за аутопутеве. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ, ЈП Путеви РС, ЈП Аутоцесте ФБиХ и ЈП Аутопутеве РС, док их подаци за кварталне због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

ТЗ1: Владине финансије БиХ - структура консолидованих прихода и расхода

- у милионима КМ -

		Порез	Доприноси за социјално	Грантови и остали приходи	Консолидовани приходи	Компензација запослених	Коришћење робе и услуга	Камате	Субвенције	Социјална давања	Грантови и остали расходи	Консолидовани расходи	Нето набавка нефинансијских средстава
2015.		6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.		6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2017.		7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7
2018.		7.688,4	5.041,8	1.659,4	14.389,6	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,9	12.738,6	914,6
2019.		8.014,1	5.345,7	1.658,4	15.018,1	3.738,1	2.688,3	241,1	507,3	5.223,4	936,1	13.334,3	1.006,6
2020.		7.363,3	5.383,9	1.683,5	14.430,7	3.921,8	2.702,8	255,9	870,1	5.508,0	1.216,3	14.474,8	1.765,1
2021.		8.485,4	5.798,0	1.771,9	16.055,3	4.039,2	2.847,7	240,2	742,9	5.718,3	1.208,7	14.797,0	1.368,9
2022.		9.898,8	6.482,5	1.831,6	18.212,9	4.546,5	3.256,5	259,4	747,7	6.503,1	1.492,1	16.805,3	1.590,2
2023.		10.767,8	7.410,9	2.130,0	20.308,7	5.187,2	3.468,4	394,7	884,0	7.883,1	1.391,9	19.209,3	1.699,9
2018.	Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
	Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
	Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
	Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019.	Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
	Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
	Q3	1.734,1	1.336,0	239,6	3.309,8	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9
	Q4	1.904,0	1.427,3	81,6	3.412,9	850,7	617,2	52,5	189,6	1.349,2	402,7	3.461,9	210,4
2020.	Q1	1.556,2	1.286,5	239,2	3.081,9	817,7	482,1	69,8	60,4	1.274,3	114,1	2.818,4	40,6
	Q2	1.327,2	1.223,4	264,8	2.815,4	861,7	495,5	43,3	157,1	1.277,1	350,5	3.185,2	102,1
	Q3	1.564,3	1.418,6	253,4	3.236,3	850,4	486,3	42,4	262,8	1.357,6	228,3	3.227,7	96,5
	Q4	1.848,8	1.455,5	114,7	3.418,9	872,7	638,3	71,6	299,2	1.419,6	458,2	3.759,7	231,1
2021.	Q1	1.560,9	1.319,3	311,4	3.191,6	851,1	486,3	55,0	47,5	1.318,9	156,9	2.915,8	60,1
	Q2	1.690,2	1.437,0	263,5	3.390,8	866,7	529,2	60,3	142,9	1.376,4	236,2	3.211,7	93,3
	Q3	1.854,4	1.441,1	232,0	3.527,5	865,8	547,5	31,9	123,2	1.405,4	230,2	3.204,0	78,9
	Q4	2.082,2	1.600,5	19,6	3.702,2	913,6	651,8	60,8	336,5	1.430,2	518,6	3.911,4	288,6
2022.	Q1	1.851,2	1.462,0	236,9	3.550,1	908,3	517,6	52,7	55,2	1.377,3	156,2	3.067,3	22,0
	Q2	2.110,4	1.604,5	311,1	4.026,0	960,2	570,0	68,1	160,9	1.531,3	358,0	3.648,6	82,3
	Q3	2.124,8	1.643,0	241,3	4.009,0	988,8	599,2	67,7	154,3	1.631,2	384,8	3.825,9	108,6
	Q4	2.185,5	1.773,1	168,9	4.127,5	1.056,7	754,5	38,6	266,7	1.743,3	578,7	4.438,5	272,8
2023.	Q1	2.106,4	1.712,4	253,8	4.072,6	1.078,9	586,8	98,9	45,7	1.722,6	146,3	3.679,1	33,1
	Q2	2.281,8	1.819,3	385,9	4.487,0	1.146,3	636,2	60,0	145,2	1.904,6	266,3	4.158,6	78,4
	Q3	2.384,7	1.867,2	277,4	4.529,3	1.101,3	646,6	115,6	150,3	1.929,2	414,8	4.357,9	98,9
	Q4	2.458,6	2.012,0	128,1	4.598,7	1.158,5	870,5	66,7	426,8	2.006,9	545,7	5.075,1	370,3
2024.	Q1	2.378,4	1.912,3	276,7	4.567,4	1.185,6	660,8	139,9	64,5	1.994,6	187,3	4.232,7	20,2
	Q2	2.556,0	1.989,3	351,6	4.896,9	1.229,9	708,7	51,2	141,4	2.063,6	312,9	4.507,7	101,2
	Q3	2.663,5	2.044,4	284,9	4.992,8	1.198,2	734,6	115,6	215,3	2.120,6	441,1	4.825,4	117,9

Напомена:

Административни подаци прикупљени од: министарства финансија свих нивоа власти, фондова социјалног осигурања свих нивоа власти, ентитетских јавних предузећа за путеве и ентитетских јавних предузећа за аутопутеве. Подаци на годишњем нивоу за консолидоване приходе/расходе укључују локални ниво власти (општине и градови), ЈП Цесте свих нивоа власти ФБиХ, ЈП Путеви РС, ЈП Аутоцесте ФБиХ и ЈП Аутопутеви РС, док их подаци за квартале због недоступности изворних података не укључују. Разлика између прихода, с једне, и расхода с нето набавком нефинансијских средстава, с друге стране, представља нето суфицит/дефицит.

Т32: Токови директних страних инвестиција у БиХ класификовани према земљи страног инвеститора - у милионима КМ -

Година	Аустрија	Холандија	Хрватска	Италија	Њемачка	Русија	Словенија	Србија	Швајцарска	Турска	Остале земље	Укупно
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	84,1	-3,3	159,6	46,9	57,7	-6,8	101,1	56,9	30,6	-0,3	327,1	853,6
2018.	90,7	100,9	129,1	23,6	105,1	143,4	42,6	21,1	46,5	7,4	252,9	963,3
2019.	68,8	6,7	148,0	17,5	54,4	213,0	22,0	41,6	-19,8	3,2	244,0	799,3
2020.	100,8	-1,1	182,0	36,0	84,9	-14,8	60,4	133,1	-21,0	56,3	207,0	823,5
2021.	104,7	-55,9	89,7	60,7	124,0	-94,6	75,6	98,7	211,0	148,9	420,5	1.183,3
2022.	211,4	158,7	7,2	60,1	229,0	-50,3	81,2	153,2	23,4	37,0	606,6	1.517,5
2023.	87,9	237,7	187,2	-34,5	204,9	376,3	173,3	355,6	-124,3	78,7	352,8	1.895,6
Јан - Сеп 2024.	178,8	105,5	252,5	15,7	240,2	58,0	193,4	110,8	-42,2	55,5	309,4	1.477,4

Напомена:

Директна страна улагања (токови и стања) компилирана су у складу с најновијим методолошким упутствима и препорукама Међународног монетарног фонда (ММФ) и Организације за економску сарадњу и развој (OECD). Детаљан методолошки приступ компилацији и презентирању је представљен у ММФ-овом Приручнику за платни биланс - шесто издање и OECD-овом Оквирном концепту дефиниције директних страних улагања - четврто издање.

ТЗЗ: Токови директних страних инвестиција у БиХ према NACE Rev2 класификацији дјелатности - у милионима КМ -

Година	Производња прехранбених производа	Прерада дрвета и производа од дрвета и плуте, сем намјештаја, производња предмета од сламе и плетарских материјала	Производња кокса и рафинираних нафтних производа	Производња хемикалија и хемијских производа	Производња осталих неметалних минералних производа	Производња базних метала	Производња моторних возила, приколица и полуприколица	Трговина на велико осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Трговина на мало осим трговине моторним возилима и мотоциклима	Телекомуникације	Финансијско услужне дјелатности, осим осигурања и пензионих фондова	Пословање некретнинама	Остале дјелатности	Укупно
2015.	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4
2017.	20,8	13,5	-26,0	1,2	-8,8	58,8	47,3	59,3	96,1	17,1	203,0	41,9	329,2	853,6
2018.	34,9	9,3	139,0	33,2	15,5	63,7	40,3	121,3	11,9	8,3	140,1	28,4	317,4	963,3
2019.	-13,4	15,1	200,3	26,5	6,4	-2,5	5,9	119,7	17,8	-20,6	153,3	19,0	271,7	799,3
2020.	28,2	-1,8	1,5	39,1	18,8	-29,4	32,7	97,3	37,2	2,3	156,3	73,1	368,3	823,5
2021.	11,1	7,2	-52,2	17,0	5,5	102,6	41,0	119,9	176,0	11,0	12,1	103,3	628,8	1.183,3
2022.	61,1	13,3	-49,3	104,2	31,3	122,8	40,5	163,3	96,9	6,8	148,2	75,1	703,3	1.517,5
2023.	54,3	5,2	362,4	139,4	24,3	-118,0	92,4	151,5	120,9	288,9	304,3	13,9	456,1	1.895,6
Јан - Сеп 2024.	59,4	2,6	49,7	92,2	16,7	-44,3	38,7	132,6	218,9	50,0	388,7	-5,5	477,7	1.477,4

Напомена:

Токове директних страних инвестиција у БиХ према NACE 1. Rev1. класификације дјелатности за период 2004-2012 можете наћи на веб страници. Директне стране инвестиције (токови и стања) компилиране су у складу с најновијим методолошким упутствима и препорукама Међународног монетарног фонда и Организације за економску сарадњу и развој. Детаљан методолошки приступ компилацији и презентирању је представљен у ММФ-овом Приручнику за платни биланс - шесто издање и OECD-овом Оквирном концепту дефиниције директних страних улагања - четврто издање. .

ТЗ4: Стања директних инвестиција у БиХ класификована по земљи страног инвеститора - у милионима КМ -

Земља	31.12.2021.			31.12.2022.			31.12.2023.		
	Власнички удјели и задржане зараде	Остали капитал	Укупно	Власнички удјели и задржане зараде	Остали капитал	Укупно	Власнички удјели и задржане зараде	Остали капитал	Укупно
Аустрија	2.642,4	223,9	2.866,3	2.453,8	265,5	2.719,3	2.472,6	193,2	2.665,9
Белгија	12,0	5,9	17,9	11,9	5,5	17,5	26,9	5,6	32,5
Црна Гора	40,5	3,0	43,5	71,6	4,6	76,2	84,4	4,6	89,0
Чешка	21,4	21,6	42,9	37,9	22,7	60,6	24,5	21,8	46,3
Данска	36,0	5,5	41,5	23,8	2,6	26,4	56,5	5,9	62,4
Француска	15,9	4,9	20,8	19,6	8,4	28,0	19,1	8,5	27,6
Холандија	534,5	165,0	699,5	687,9	172,3	860,2	927,9	237,6	1.165,5
Хрватска	2.506,6	151,2	2.657,9	2.378,8	160,8	2.539,5	2.670,2	133,8	2.803,9
Ирска	-3,4	14,4	11,1	-5,9	14,6	8,6	1,6	14,6	16,2
Италија	663,7	122,1	785,9	723,9	113,2	837,1	672,7	112,9	785,6
Канада	0,5	5,1	5,7	1,0	5,1	6,1	0,1	5,6	5,7
Кипар	153,0	6,8	159,8	169,5	9,7	179,2	211,8	14,9	226,7
Кувајт	134,8	179,8	314,6	117,8	190,9	308,7	109,5	205,5	315,0
Лихтенштајн	5,9	6,0	11,9	6,2	4,2	10,3	8,0	2,0	10,1
Литванија	2,0	0,0	2,0	0,2	0,0	0,2	1,4	0,0	1,3
Луксембург	115,9	225,7	341,6	168,4	191,0	359,4	154,0	188,4	342,4
Мађарска	43,0	2,2	45,2	51,6	3,7	55,4	209,6	5,1	214,7
Малезија	9,3	29,1	38,3	7,9	29,1	36,9	6,9	29,1	35,9
Норвешка	2,3	6,8	9,1	6,1	7,1	13,2	7,1	6,3	13,4
Њемачка	702,5	332,2	1.034,8	807,3	456,5	1.263,8	876,9	501,5	1.378,4
Пољска	33,8	42,6	76,4	50,5	53,0	103,4	62,2	21,5	83,7
Русија	455,8	7,3	463,1	393,7	7,8	401,6	448,7	327,9	776,5
Саудијска Арабија	213,2	153,0	366,2	223,4	163,1	386,5	226,6	166,6	393,2
Словачка	3,5	21,0	24,5	8,3	20,2	28,5	30,5	19,8	50,4
Словенија	1.084,1	160,8	1.244,9	1.161,7	164,2	1.325,9	1.251,9	157,3	1.409,2
Србија	2.014,8	290,1	2.304,9	2.147,8	334,5	2.482,2	2.392,0	287,8	2.679,8
Шпанија	28,8	1,7	30,5	35,3	5,3	40,6	34,1	6,8	40,9
Швајцарска	554,6	77,9	632,5	593,3	77,7	671,0	461,6	77,5	539,1
Шведска	56,6	38,0	94,6	65,2	14,7	79,9	65,7	15,3	81,1
Турска	513,7	3,8	517,4	608,6	-45,5	563,1	674,9	-25,7	649,2
Уједињени Арапски Емирати	170,3	338,4	508,7	134,0	350,3	484,3	118,5	372,8	491,3
Сједињене Америчке Државе	33,2	22,1	55,3	21,7	20,5	42,2	37,7	19,0	56,7
Велика Британија	701,9	132,1	834,0	893,8	210,6	1.104,4	1.013,1	229,4	1.242,4
Остале земље	361,5	189,0	550,5	397,0	273,4	670,4	386,9	298,2	685,1
Укупно	13.864,7	2.988,9	16.853,6	14.473,4	3.317,1	17.790,6	15.746,2	3.670,9	19.417,1

Т35: Номинални и реални ефективни курс КМ

Година	Мјесец	Ефективни курс КМ (2015=100)	
		NEER	REER
2015.		99,98	99,99
2016.		101,18	98,87
2017.		101,98	98,36
2018.		103,68	98,99
2019.		104,42	98,05
2020.		106,11	97,23
2021.		107,37	96,93
2022.		108,94	100,75
2023.		111,29	100,62
2024.		113,09	99,36
2024.	01.	112,53	100,54
	02.	112,86	100,65
	03.	113,14	100,54
	04.	112,98	99,87
	05.	113,06	99,43
	06.	113,00	98,64
	07.	113,18	98,43
	08.	113,43	98,96
	09.	113,58	99,02
	10.	113,39	98,67
	11.	113,03	98,78
	12.	112,93	98,81

Напомена:

Детаљна методолошка објашњења за компилацију и израчун NEER и REER индекса су доступна на веб страници ЦББиХ
<http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=sr>

НАПОМЕНА УЗ ТАБЕЛЕ 6, 7, 9, 13,14, 15, 16 и 17.

Ревидирани подаци за период јануар 2006. – новембар 2015. године су базирани на активном подбилансу банака с већинским државним капиталом из Федерације БиХ, при чему је искључен пасивни подбиланс. Кроз ову допуну статистике корисницима се пружа већа аналитичка корисност података и објективни показатељи о тренутном пословању банака у БиХ. Пасивни подбиланс садржи обавезе по иностраним кредитима и старој девизној штедњи грађана до 31. марта 1992. године, и не одсликава актуелно пословање банке, те ће овај подбиланс у процесу приватизације преузети Министарство финансија ФБиХ у складу са Законом о почетном билансу банака и Законом о приватизацији, као што је урађено за претходно приватизирани банке. Извршена ревизија је у највећој мјери утицала на смањење кредита јавним предузећима у страниој валути, смањење стране пасиве, на смањење осталих ставки активе и пасиве по основу старе девизне штедње, а у знатно мањим износима на ставке кредита влади ентитета, фиксну активу, депозите нерезидената, дионице и капитал.

Подаци о „пуном“ билансу, с укљученим пасивним подбилансом, корисницима су још увијек доступни на: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

ПУБЛИКАЦИЈЕ И WEB СЕРВИСИ

Мјесечни економски преглед	Кратка информација о посљедњим трендовима у макроекономском окружењу, која се од маја 2013. године о бјављује на web-страници ЦББиХ. Публикација је до тада била интерна.
Билтен	Квартална публикација, обухвата податке монетарне и финансијске статистике, податке о платним трансакцијама, податке реалног сектора и податке платног биланса Босне и Херцеговине.
Годишњи извјештај	Публикација садржи извјештај о пословању ЦББиХ у току године и финансијски извјештај, које ЦББиХ доставља Предсједништву БиХ и Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.
Извјештај о финансијској стабилности	Годишња публикација садржи оцјену ризика који произилазе из макроекономског окружења и трендова у финансијском систему, те процјену отпорности система на идентификоване ризике.
Специјалне теме истраживања	Повремена публикација која се објављује на web-страници ЦББиХ
Монографија ЦББиХ	Јубиларна публикација поводом обиљежавања двадесете годишњице ЦББиХ
WEB-СТРАНИЦА www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@ЦББИХ	<p>Отвореност и транспарентност дјеловања ЦББиХ сматра изузетно важним за вјеродостојност, јавну одговорност и повјерење које ужива међу становништвом и другим институцијама у БиХ и у међународним институцијама. На основу Правилника о раду ЦББиХ, ЦББиХ има обавезу да обавјештава јавност о свом раду давањем благовремених информација, објављивањем извјештаја, издавањем службених публикација те одржавањем конференција за штампу.</p> <p>Web-страница ЦББиХ постоји од 1998. године. Садржи основне податке о ЦББиХ, Закон о ЦББиХ, презентује новчанице и кованице Босне и Херцеговине, те нумизматичка издања ЦББиХ; на страници се, такође, може наћи велики број публикација и статистичких података (годишњи извјештаји, мјесечни биланси стања, квартални билтени, извјештај о финансијској стабилности, платни биланс БиХ, платни промет...) те списак свих комерцијалних банака у БиХ. Публикације и статистички подаци објављују се у општеприхваћеним форматима DOC, HLS и PDF. На страници се, такође, објављује курсна листа која се мијења једном дневно, те остале релевантне новости и саопштења за јавност.</p> <p>Материјал се објављује на босанском, хрватском, српском и енглеском језику. ЦББиХ је ради повећања отворености и транспарентности те досезања до што ширих друштвених слојева, покренула службени профил на друштвеној мрежи Twitter. Путем тог профила објављују се подаци који се иначе објављују на web-страници банке www.cbbh.ba, као и додатне информације и подаци за које постоји процјена да су релевантни.</p> <p>Начин комуникације прилагођен је циљаној јавности.</p>

